

วารสารไทย
THAI JOURNAL

ปีที่ ๒๕ ฉบับที่ ๙๒ ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๔๗

อาศิรวาทราชสดุดี ๕ ธันวาคม ๒๕๔๗

พระทรงเป็น อัจฉริยะ มหาราช
เป็นจอมปราชญ์ เชี่ยวชาญศาสตร์ ที่ยิ่งใหญ่
พระราชดำริ พระราชดำรัส สะพัดไกล
โลกสนใจ พระปัญญาเลิศ เจิดทำนอง

พระมหากษัตริย์ ปกหัวใจ ไทยทั่วหน้า
พระมหากษัตริย์ ปกชีวิต ไทยทั้งสอง
พระบรมราโชวาท ปกแผ่นดิน ไทยถิ่นทอง
ราษฎร์แซ่ซ้อง น้อมเกล้าฯ ถวาย พระชัยมงคล

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า

คณะผู้จัดทำวารสารไทย

(ร่วม ปณิธาน ร้อยกรอง)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

“...ชาติบ้านเมืองคือชีวิต เลือดเนื้อ และสมบัติของเราทุกคน และการดำรงรักษาชาติประเทศนั้น มิใช่หน้าที่ของบุคคลผู้ใดทมิเดียว โดยเฉพาะ หากแต่เป็นหน้าที่ของทุก ๆ ฝ่าย ทุก ๆ คน ที่จะต้องร่วมมือกระทำพร้อมกันไปโดยสอดคล้องกัน เกื้อกูลกัน และมีจุดหมายมิตมคติอันร่วมกัน ถ้าหมู่หนึ่งหมู่ใดทำหน้าที่ย่อหย่อนเป็นอันตรายไป ก็อาจทำให้ทั้งชาติแตกสลายทำลายไปได้...”

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ทหารบก ทหารเรือ

ทหารอากาศ ตำรวจ และอาสาสมัครพลเรือน

ในพิธีตรวจพลสวนสนาม

เนื่องในโอกาสงานพระราชพิธีรัชดาภิเษก

๘ มิถุนายน ๒๕๑๔

บรรณาธิการ

บรรณาธิการผู้ช่วย

กองบรรณาธิการ

นายชาคริต จุลกะเสวี
นายเมธี เผื่อนทอง
นายวิจิตร อาวะกุล
นายทองต่อ กล้วยไม้ ณ อยุธยา
คุณหญิงคณิดา เลชะกุล
นายสมบัติ พลายน้อย
นายประพัฒน์ ตริณรงค์
นายเย็นใจ เลาหวณิช
นายปัญญา นิตยสุวรรณ
นายทินกร ภูวะปัจฉิม

ฝ่ายประสานงาน

นายมานิช คามณีย์
ร.ต.ต.หญิง เมทินี ศรีรุ่งเรือง
นายสมบัติ สุธรรมรักษ์

คณะกรรมการจัดทำวารสารไทยในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

ประธานอนุกรรมการ

รองประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

นายวิจิตร อาวะกุล
นายชาคริต จุลกะเสวี
นายเย็นใจ เลาหวณิช
นายประพัฒน์ ตริณรงค์
นายทองต่อ กล้วยไม้ ณ อยุธยา
คุณหญิงคณิดา เลชะกุล
นายปัญญา นิตยสุวรรณ
นายสมบัติ พลายน้อย
นางเนาวรัตน์ ทองรมย์
นายसानิตย์ ไกล่ชิด
นายทินกร ภูวะปัจฉิม
นายสมาน นายน
นายวิษณุ เอมประณีตร
นายจรัส จีรังพานิช

อนุกรรมการและเลขานุการ

อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

นายเมธี เผื่อนทอง
นายมานิช คามณีย์
ร.ต.ต.หญิง เมทินี ศรีรุ่งเรือง
นายสมบัติ สุธรรมรักษ์

เผยแพร่เพื่อเป็นอภินันทนาการ จาก
สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ภาพพระวาทาน

วารสารไทย เป็นวารสารเผยแพร่ข้อมูล
ความรู้เชิงสารคดีที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน
ชาวไทย เพื่อสนับสนุนการปกครองระบอบ
ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

วารสารไทย

เป็นวารสารเผยแพร่เพื่อเป็นอภินันทนาการแก่ประชาชนทั่วไป
ทรงสนและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในวารสารนี้เป็นของผู้เขียน
แต่ละท่านซึ่งไม่จำเป็นต้องตรงกับความเห็นของบรรณาธิการ
และคณะผู้จัดทำ

สำนักงานวารสารไทย

ฝ่ายผลิตสื่อและเผยแพร่

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

โทร. ๐-๒๒๙๔-๖๙๓๙-๔๐

โทรสาร ๐-๒๒๙๔-๖๙๓๔

พิมพ์ที่

บริษัท เซเวน พรินต์ติ้ง กรุ๊ป จำกัด

๕๕๕ ซอย ส.ธรรมินทร์ ๕ ถนนประชาอุทิศ

แขวงสามเสนนอก เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ ๑๐๓๒๐

โทร. ๐-๒๒๗๔-๔๐๓๐-๕

โทรสาร ๐-๒๒๗๔-๔๑๔๑ ๐-๒๒๗๔-๔๕๖๒

ห้ามจำหน่าย

จากบรรณาธิการ

“วารสารไทย” ฉบับที่ ๙๒ (เดือนตุลาคม - ธันวาคม) นี้ เป็นช่วงสวัสดิปีเก่า ๒๕๔๗ พอดี เรากำลังช่วยกันปรับปรุงเนื้อหา และพยายามจะเพิ่มจำนวนพิมพ์ที่มีอยู่จำกัดมากนั้น ขอความเห็นใจและสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง เพื่อให้วารสารนี้ได้มีบริการออกไปถึงมือประชาชนในระดับ อบต. ทุกจังหวัดต่อไปด้วย ก็จะเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมได้คุ้มค่ายิ่งขึ้น

ในช่วงวาระที่ผ่านมา ได้มีเหตุการณ์สำคัญ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของศีลธรรม ประเพณี ชาติ ศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์อันเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ที่รักและเกิดทุนหวงแหนของพวกเราชาวไทย ปรากฏอยู่มากมายหลายเรื่อง แต่ที่ออกจะหนักหนาสาหัส ก็คือเรื่องที่ปรากฏมีปฏิบัติการของผู้ก่อการร้ายเกิดขึ้นบ่อยเหลือเกินนั้น เป็นไปได้อย่างไรกัน?

ทั้งสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งรัฐบาลได้สนองพระราชดำริ เร่งปฏิบัติช่วยเหลือการประกอบอาชีพ และเสริมสร้างความเจริญให้แก่ ๓ จังหวัดภาคใต้้นมากขึ้นให้เป็นพิเศษแล้ว สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ ซึ่งเสด็จภาคใต้พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ก็ได้ทรงไปเยี่ยมเยียนประชาชนในพื้นที่ชนบทต่าง ๆ ช่วยนำร่องกิจการอาชีพ อันเป็นประโยชน์ยิ่ง พระราชทานให้แก่ประชาชนทั้งหลายอย่างมีทรงเห็นแก่เหน็ดเหนื่อย ต้องประทับแรมที่พระตำหนักทักษิณราชินีแคว้น จังหวัดนราธิวาส อยู่เป็นเวลานานนับเดือน

และเมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม นี้เอง สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ก็ได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้เสด็จแทนพระองค์ท่าน เพื่อให้คณะบุคคลต่าง ๆ รวมทั้งผู้นำทางศาสนาอิสลามมากมายหลายท่าน ได้เข้าเฝ้าอย่างใกล้ชิดด้วย ในพิธีพระราชทานโล่เกียรติคุณ และเงินรางวัลประจำปี ๒๕๔๗ ให้แก่ผู้บริหารโรงเรียนครู และนักเรียนดีเด่นของโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามด้วย

ซึ่งสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงมีรับสั่งเป็นพิเศษไว้ด้วยว่า อิหม่าม นั้น ถึงแม้ทางราชการจะยกย่องว่าเป็นผู้นำทางศาสนาในระดับท้องถิ่น แต่โดยฐานะที่แท้จริงดูเหมือนจะมีความสำคัญและมีเกียรติยิ่งกว่านั้น โดยเหตุที่อิหม่ามเป็นบุคคลพิเศษเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในวิชาการ ทำหน้าที่เป็นผู้นำในการประกอบศาสนกิจของชุมชน และอิหม่ามยังได้รับการยกย่องให้เป็นครู อาจารย์ เป็นที่พึ่งที่ปรึกษาทั้งในการสั่งสอนอบรมด้านศาสนา คุณธรรมจริยธรรม การประพฤติปฏิบัติ และการดำเนินชีวิต ทั้งในการดูแลทุกข์สุข และสงเคราะห์อ่อนเคราะห์แก่ศาสนิกอย่างใกล้ชิดด้วย

รวมทั้งในการพัฒนาท้องถิ่น การรักษาความสงบเรียบร้อย การเสริมสร้างความสามัคคี และความเข้าใจอันดีในหมู่ประชาชนด้วย ตลอดเวลาที่ผ่านมา อิหม่ามได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยดีโดยบริสุทธิ์บริบูรณ์ จึงขอให้ทุกคนได้ภูมิใจ และตั้งใจพยายามปฏิบัติหน้าที่อันสำคัญและมีเกียรติยิ่งนี้ ให้หนักแน่นและสมบูรณ์ยิ่ง ๆ ขึ้น ด้วยความวิริยะ อุตสาหะ และความสุจริต บริสุทธิ์ใจเสมอทุกเมื่อไป

แต่ท่านผู้อ่าน “วารสารไทย” กลับได้พบว่า เหตุการณ์ใน ๓ จังหวัดภาคใต้ของเรานั้นดูจะรุนแรงขึ้นจึงเป็นเรื่องที่คนไทยทั้งประเทศ สมควรจะได้รับทราบความจริงเหล่านั้นกันอย่างถูกต้อง และทุกฝ่ายควรจะรู้สึกสามัคคีกันให้ถูกต้องจะดีกว่า ด้วยถ้าหากปล่อยให้สถานการณ์ลุกลามมากไปกว่านี้ คงสุดวิสัยที่คนไทยผู้รักชาติทั้งหลายจะทนได้ เพราะเรื่องจริงที่ปรากฏมันร้ายแรงกว่ายาบ้า และโรคไข้หวัดนกนั้นเป็นไหน ๆ ถึงแม้คนไทยส่วนใหญ่เราจะยึดมั่นในหลักธรรมของพระพุทธศาสนาให้ความเมตตาตลอดมา ก็ชักจะทนต่อไปไม่ไหวแล้ว เมื่อได้ยินข่าวการลอบลู่สถาบันที่พวกเราเคารพเทิดทูนสูงสุด ยังคงปรากฏมีอยู่บ่อยครั้ง แม้ได้ภาพพระบรมฉายาลักษณ์การรับเสด็จครั้งหลังนี้ก็ยังมีเป็นข่าว ดังนั้นการใช้เมตตาธรรม ควรต้องใช้ความเด็ดขาดควบคู่ไปด้วยภายในกรอบของกฎหมาย

จึงหวังอย่างยิ่งว่าสิ่งเลวร้ายทั้งปวง คงจะได้รับการแก้ไขให้หมดสิ้นไปพร้อมกับปีเก่า ขอให้สันติสุขจงมีกลับคืนมา และขอให้สมาชิกของ “วารสารไทย” ทุกท่านได้ต้อนรับปีใหม่ ๒๕๔๘ กันได้อย่างสดชื่นตลอดไป และผมใคร่ขอขอบพระคุณต่อทุกท่านที่ได้กรุณาลดข้อเขียนอันมีค่า ให้แก่ “วารสารไทย” ตลอดมานั้นด้วย

สวัสดิปีเก่าครับ

ชาคริต จุลกะเสวี

๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๗

สารบัญ

๗

๑๐

๑๓

๓๑

แนวทางการพัฒนาประเทศของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ๖
ครินทร์ บุญทอง

พระแม่ของแผ่นดิน ๙
สมศรี ภัทรธรรม

ร่วมด้วยช่วยชาติได้ตามกระแสพระราชดำรัส ๑๑

พระราชดำรัสของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ๑๓

พระราชทานแก่บุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา
วันอังคารที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๗

ราชวงศ์ไศเลนทร์ ตอนที่ ๑ ๒๓
ประพัฒน์ ตรีนรงค์

การประชาสัมพันธ์ มีรากฐานมาจากชีวิต ศาสนา และปรัชญา ๒๗
วิจิตร อวาทะกุล

บุคคล หน่วยงาน และโครงการดีเด่นของชาติ ๓๑

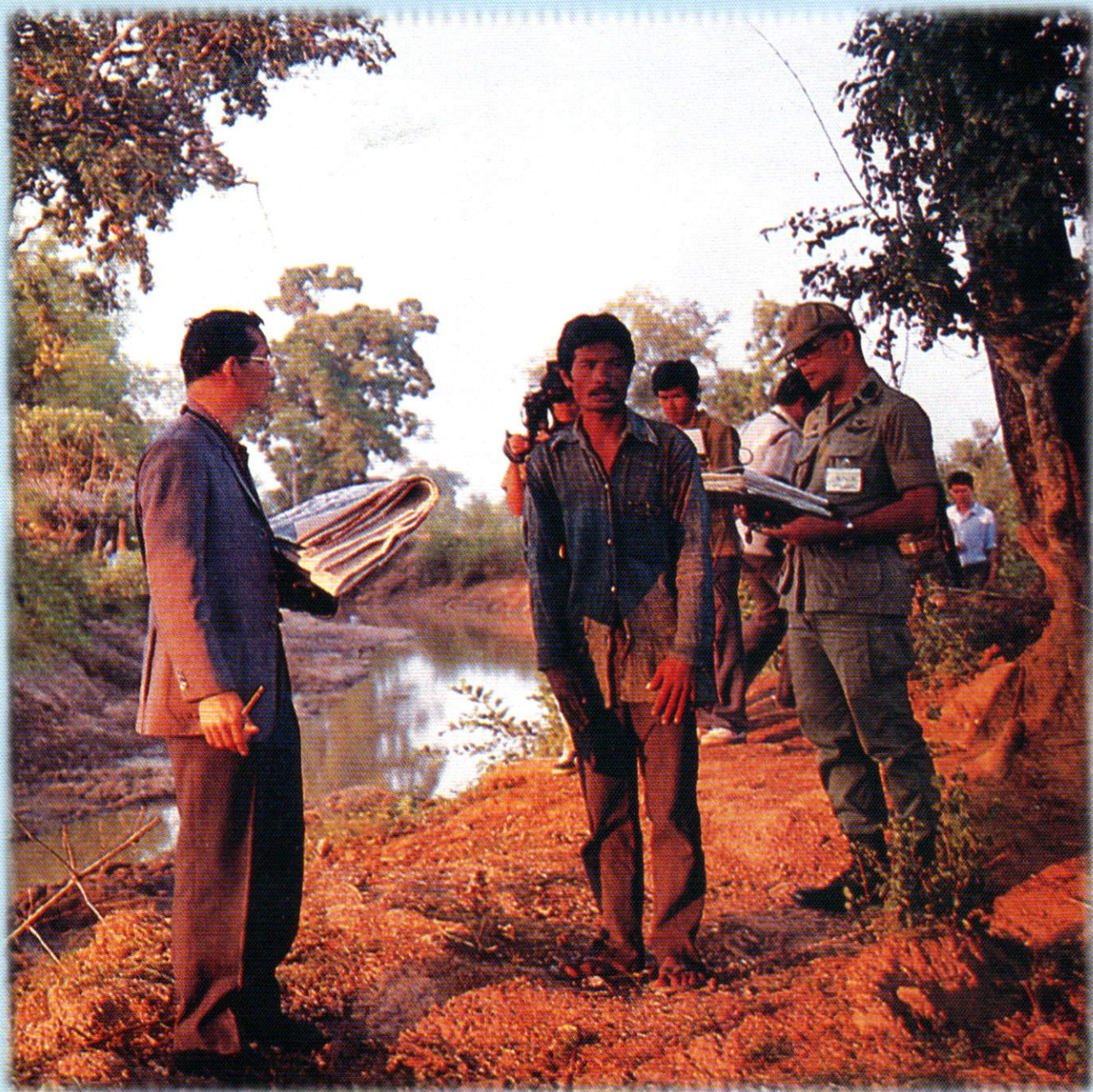
ประจำพุทธศักราช ๒๕๔๗
วิชญ์ เอมประณีตร

เส้นทางสายไหม ผ้าเผ่าไทสู่ตลาดสากล ตอนที่ ๑ ๓๔
ชาคริต จุลกะเลวี

“โรงหนัง โรงละคร ย้อนยุคถึงศตวรรษ” ตอนที่ ๑ ๕๐
ใหญ่ นายน

นาฏศิลป์ไทยไปแสดงที่อิโรจิม่า ๖๔
ปัญญา นิตยสุวรรณ

จากบ้านแก้ว...สู่มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ๘๑
รุจี ประทีปฉาย
สุพาณี จรดล

แนวทางการพัฒนาประเทศของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ศรินิตย์ บุญทอง

โลก นี้จะมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง พร้อม ๆ กับการแข่งขันการพัฒนาประเทศเพื่อเป้าหมายที่จะให้ประชาชนของประเทศตนอยู่ในโลกได้อย่างดี หรือเพื่อความอยู่รอดของประชาชนหรือเพื่อเป็นมหาอำนาจในด้านต่าง ๆ

ประเทศไทยก็เช่นกัน ได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาตามนโยบายของรัฐบาลแต่ละสมัย แต่ส่วนใหญ่แล้วเป้าหมายที่สำคัญ คือความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมีรายได้ประชาชาติที่สูงขึ้นตามเป้าหมาย

นับเป็นความโชคดีของประชาชนชาวไทย ที่มีทรัพยากรธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ มีการพัฒนาโดยรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันมีพระมหากษัตริย์ผู้เป็นประมุขสูงสุด ซึ่งมีได้ทำหน้าที่ในฐานะพระมหากษัตริย์เท่านั้น แต่ทรงช่วยรัฐบาล

ในการพัฒนาประชาชนที่รัฐบาลพัฒนาไปไม่ถึง โดยเฉพาะประชาชนถิ่นทุรกันดารในชนบท

ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการพัฒนาคือ การพัฒนาคนให้สามารถอยู่ได้ด้วย “การพึ่งตนเอง” และยึดปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” ในการดำรงชีวิต ซึ่งในการพัฒนาคนของพระองค์นั้น ได้เริ่มต้นมาตั้งแต่รัชสมัยของพระองค์ คือ ปี ๒๔๙๓ เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน โดยมีหลักการที่สำคัญในการทรงงานที่สำคัญ ๆ

คือจะทำการพัฒนาใด ๆ ก็ตามจะทรงมองอย่างองค์รวม (Holistic) หรืออย่างครบวงจร แล้วมีการดำเนินการอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ซึ่งในการพัฒนาทั้งหลายจะต้องสอดคล้องกับภูมิศาสตร์สังคมของแต่ละท้องถิ่นด้วย มีแนวทางการพัฒนา ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเรียบง่าย พร้อม ๆ กับการพัฒนาเหล่านั้นจะต้องอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้มีความยั่งยืนตลอดไป

วิธีการทรงงานนั้น จะพิจารณาละเอียดรอบคอบบนฐานของข้อมูลที่ต้องการ ทรงเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการพัฒนาด้วยพระองค์เองจากหลาย ๆ ด้าน คือจากเอกสารที่รวบรวมจากที่ต่าง ๆ จากการสอบถามประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่ด้วยพระองค์เอง เมื่อเสด็จฯ เยี่ยมประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ พร้อม ๆ กับการสังเกตการณ์สภาพพื้นที่จริง ๆ เพื่อรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เหล่านี้ นำมาวิเคราะห์เพื่อพระราชทานพระราชดำริให้หน่วยงานต่าง ๆ รับไปดำเนินการ

หลังจากนั้นจะทรงติดตามงานเหล่านั้นเป็นระยะ ๆ และพระราชทานพระราชดำริเพิ่มเติมในบางครั้ง เพื่อให้งานเหล่านั้นเป็นไปตามพระราชดำริ และมีผลให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนอย่างแท้จริง

ผลจากการทรงงานอย่างหนักด้วยสายพระเนตรที่ยาวไกลนี้เอง จึงทำให้เกิดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมากกว่า ๒,๐๐๐ โครงการ ประกอบด้วยโครงการหลายประเภทคือ

ทั้งด้านสาธารณสุข การศึกษา การพัฒนาแหล่งน้ำ การเกษตร อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ การส่งเสริมอาชีพ สวัสดิการสังคม คมนาคม สื่อสาร ฯลฯ

ด้วยหลักการทรงงานของพระองค์ท่านดังกล่าวแล้ว ในระยะแรกคือเมื่อประมาณ ๕๐ ปีที่แล้ว ปัญหาของประเทศไทยที่สำคัญในขณะนั้นคือปัญหาด้านสาธารณสุข ดังนั้นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่เกิดขึ้นในระยะนั้นจึงเป็นโครงการด้านสาธารณสุขเป็นสำคัญ เช่น ได้พระราชทานพระราชทรัพย์เป็นเงินทุน “โปลิโอสงเคราะห์” หรือสร้างอาคาร “มหิตหลวงศานุสรณ์” เพื่อเป็นศูนย์ผลิตวัคซีน B.C.G. ตลอดจนทรงสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยหาวิธีสร้างเครื่องกลั่นน้ำเกลือใช้เองโดยมีคุณภาพทัดเทียมกับต่างประเทศ เป็นต้น พร้อม ๆ กันนี้ทรงทราบดีว่าประชากรไทยส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทางการเกษตร จึงทรงมีพระราชดำริให้สร้างสาธิตูปโภคขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับอาชีพของประชาชน นั่นคือ ให้มีการสร้างถนนเพื่อใช้สำหรับขนส่งผลผลิตทางการเกษตรได้สะดวกขึ้น สร้างและพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ต่อจากนั้นจึงมีพระราชดำริให้ศึกษาทดลองเพื่อหาเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพภูมิศาสตร์ สังคม เป็นวิธีการที่ง่าย ๆ ประหยัด เกษตรกรสามารถนำไปปฏิบัติได้ เมื่อได้ผลการศึกษาตามหลักการดังกล่าวแล้วก็จะสาธิตไว้ในลักษณะ “พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต” ตามศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริตามภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อให้เกษตรกรและผู้สนใจเข้าไปศึกษา ดูงาน ฝึกอบรม แล้วจะได้นำไปเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพและสรุปผลของการพัฒนาที่เหมาะสมกับเกษตรกรไทย ซึ่งมีที่ดินจำนวนน้อย จึงได้พระราชทาน “ทฤษฎีใหม่” ให้กับเกษตรกรไทยเพื่อเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพ เพราะถ้าหากเกษตรกรที่มีที่ดินประมาณ ๑๕ ไร่มาทำการเกษตรตามหลักการทฤษฎีใหม่และดำเนิน

ชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แล้วจะมีการใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีน้ำใช้เพื่อการเกษตรได้ตลอดปี มีข้าวพอเลี้ยงครอบครัวตลอดทั้งปี มีอาหารบริโภคในครอบครัวได้ครบถ้วนตามหลักโภชนาการดังนั้นในขั้นต้นเกษตรกรเหล่านี้ก็จะสามารถพึ่งตนเองได้ในเบื้องต้น และขั้นต่อไปก็จะส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับสูงของประเทศต่อไป

ตามหลักการพัฒนาและแนวทางการพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้น เห็นผลอย่างชัดเจนว่าเป็นแนวทางการพัฒนาที่พัฒนาคน พร้อมกับการอนุรักษ์พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และเห็นผลชัดเจนเมื่อประเทศประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจ รัฐบาลจึงได้นำแนวทางการพัฒนาและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางการพัฒนาประเทศ โดยนำมาเป็นหลักการในการจัดทำพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๔๙) ยิ่งกว่านั้นหลาย ๆ ประเทศที่กำลังพัฒนาได้ให้ความสนใจที่จะนำทฤษฎีใหม่และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการลดปัญหาความยากจนของประชากรประเทศตน เพราะเวทีระดับโลกปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับการที่จะลดความยากจนของประชากรโลก

แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งมีได้เป็นประโยชน์อย่างใหญ่หลวงกับประชาชนชาวไทยเท่านั้น แต่จะเป็นผลต่อประเทศที่กำลังพัฒนาอีกหลายประเทศ และส่งผลให้สิ่งแวดล้อมโลกได้มีความสมดุลอย่างยั่งยืนอีกด้วย 🌱

พระแม่ขอมแห่งแผ่นดิน

อุทิศสรรพคุณใดเทิดไท้ท่าน พระนามใด ถวายคร่ำ พระราชินี

อุทิศอารพระคุณอันแก่สี พระนามนี้คือ พระแม่ของแผ่นดิน

แม่ เป็นคำที่มีความหมายยิ่งใหญ่สำหรับลูกทุกคน เพราะแม่คือผู้ให้ ตั้งแต่ให้ชีวิต ให้ความรัก ความเมตตา ให้ความปรารถนาดี ตลอดจนให้อาชีพ และความรักห่วงใยลูกโดยไม่จำกัดวัยอายุ เราจะเห็นว่าแม่นั้นเอื้ออาทรลูกที่มีฐานะยากลำบากและต่ำต้อยมากกว่าลูกที่ร่ำรวยและสุขสบาย

เมื่อพิจารณาถึงแม่ทุกคนของพวกเราแล้ว เราจะพบว่าแม่ ที่มีความเป็นแม่ยิ่งกว่าแม่คนไหน ๆ ที่กล่าวมาแล้ว พระองค์ท่านคือ **สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ** ทั้งนี้เพราะพระองค์ท่าน ทรงห่วงใย เอาพระทัยใส่ในทุกข์สุขของปวงชนชาวไทย ไม่ว่าพสกนิกรของพระองค์ท่านจะอยู่ใกล้ไกล ในท้องถิ่นทุรกันดารเพียงใด พระองค์จะค้นค้นเสด็จฯ ไปเยี่ยมเยียนโดยมิทรงย่อท้อ และทรงหาทางช่วยเหลือทุกวิถีทางเพื่อให้ลูกผู้มีฐานะลำบากได้ลืมตาอ้าปากได้บ้าง

เราจึงได้เห็นคนไข้ที่อยู่ในพระราชานุเคราะห์ ทุกคราวที่พระองค์ท่านเสด็จฯ เยี่ยมเยียนพระราชาราชการในชนบท คนไข้เหล่านั้นต่างน้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณดุจดั่งลูกสำนึกในพระคุณของแม่ผู้ให้ชีวิต

เราจะได้เห็นผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาและมีฝีมือของคนไทยในทุกท้องถิ่นชนบท ซึ่งปัจจุบันสามารถจำหน่ายเป็นสินค้าที่คนไทยทั่วไปนิยมใช้ และบางส่วนยังสามารถส่งออกไปขายในต่างประเทศด้วยนั้น ก็ล้วนแต่มาจากน้ำพระทัยห่วงใยที่ทรงมีต่อปวงชนที่อยู่ในชนบทและมีเวลาว่างจากงานเกษตรกรรม ในโครงการศูนย์ศิลปาชีพ พระองค์ท่านทรงมีน้ำพระทัยวิริยะอุตสาหะไม่ย่อท้อ จนผลงานนี้ปรากฏเป็น

รูปธรรมที่ชัดเจน และรัฐบาลได้ร่วมส่งเสริมด้วย ในชื่อสินค้า OTOP หรือสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

นอกจากนี้พระองค์ท่านยังทรงริเริ่มโครงการต่าง ๆ ที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ดุจดั่งแม่ผู้ถนอมรักษาทรัพย์มรดกของวงศ์ตระกูลไว้ให้ลูกหลานในอนาคตได้มีกินมีใช้ตลอดไป โครงการต่าง ๆ เหล่านี้ เช่น โครงการอนุรักษ์น้ำ ณ ตำบลสองดาว จังหวัดสกลนคร โครงการอนุรักษ์เต่าทะเลที่จังหวัดระยอง โครงการสวนสัตว์ธรรมชาติภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โครงการสวนสัตว์เปิดศูนย์ป่าตอง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โครงการศูนย์เพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์ป่าที่จังหวัดสระแก้วและจังหวัดนราธิวาส

จากพระราชกรณียกิจดังกล่าวมาพอสังเขปแล้วนี้ จะเห็นได้ว่าพระราชสมัญญา **“พระแม่ของแผ่นดิน”** นั้นมีความหมายเหมาะสมแด่พระเกียรติคุณของพระองค์ท่าน สมดังคำกลอนที่ยกมากล่าวนำข้างต้น

วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๔๗ นี้ เป็นวาระสำคัญที่พระองค์ท่านจะทรงมีพระชนมายุครบ ๗๒ พรรษา บรรดาผองพสกนิกรไทยทุกหมู่เหล่าที่อยู่ภายใต้พระบรมโพธิสมภาร ต่างพากันน้อมจิตรำลึกในพระเกียรติคุณและพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ท่านที่ทรงมีต่อปวงชนชาวไทย ลูกไทยทุกคนจึงน้อมจิตอธิษฐานขอปวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายได้โปรดอภิบาลคุ้มครองพระองค์ท่านให้ทรงสุขเกษมสำราญเปรมปรีดี อยู่เป็นมิ่งขวัญร่มเกล้าชาวไทยตราบชั่วกาลนานเทอญ

สมศรี ภัทรธรรม

ร่วมด้วยช่วยชาวดัตช์ ตามกระแสพระราชดำรัส

ท่าม กลางบรรยากาศแห่งความมั่นคงต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นปัญหารุนแรงยิ่งขึ้นอีก หลังจากที่บ้านการเมืองไทยได้เกิดปัญหาขึ้นอีกครั้ง หลังจากที่ขบวนการโจรคอมมิวนิสต์หรือ ข.จ.ก. ภายใต้ชื่อกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งได้พยายามแผ่อิทธิพลหนักอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยสมัยก่อนนั้น ได้รับการแก้ไขจากทางราชการจนผ่อนคลายสงบเงียบลงไปหลายปีแล้ว จนทาง ๓ จังหวัดภาคใต้ชายแดนสุดของไทยเรามีความสงบและสันติสุข เป็นแหล่งที่น่าท่องเที่ยวและมีทรัพยากรอันมีค่า ชวนให้ผู้คนไปเยี่ยมชมได้เป็นที่น่าสนใจยิ่ง

แต่แล้วเมื่อไม่กี่ปีมานี้เอง ก็ได้เริ่มมีปฏิกิริยาทางการเมืองบางประการ ที่ขัดต่อระบอบประชาธิปไตยของรัฐบาลไทยเรา ชักจะปรากฏเป็นข่าวบ่อยครั้งขึ้น แม้แต่ในรัฐธรรมนูญฉบับล่าสุดที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ ก็มีผู้ขัดขวางอย่างชาญฉลาด มิให้ระบุว่า**พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย** แล้วต่อมาก็ได้มีความเคลื่อนไหวทางการเมืองบางประการ สนับสนุนให้ดูเหมือนจะมีความขัดแย้งทางลัทธิศาสนากันมากขึ้นแต่ก็ยังคงสงบเรียบร้อย ซึ่งก็พอจะสังเกตเห็นได้ว่า มีกลุ่มบุคคลผู้ไม่หวังดีต่อชาติไทย ได้พยายามที่จะให้มีการแยกตัว นำพี่น้องชาวไทย ๓ จังหวัดภาคใต้นั้นออกไปต่างหาก เพื่อให้มีการปกครองตนเองได้อิสระยิ่งขึ้น

และพอมาในปี ๒๕๔๖ เหตุการณ์ที่รุนแรงในรูปแบบของการกระทำที่เลวร้ายของบุคคลกลุ่มหนึ่ง ก็ได้กระทำต่อพี่น้องประชาชนชาวไทยพุทธ ซึ่งก็ชักจะมากยิ่งขึ้นเป็นลำดับ จนเกิดปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในจังหวัดนราธิวาส ปัตตานี และยะลา จากการถูกลอบทำร้าย ลอบฆ่าอย่างโหดร้ายทารุณ

และทำลายอาคารทรัพย์สินของทางราชการเสียหายมากมาย มีเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นประจำแทบทุกวัน ตั้งแต่ต้นปี ๒๕๔๗ นี้ เป็นต้นมา แล้วในที่สุดแม้กระทั่งชาวไทยมุสลิมในพื้นที่เหล่านั้น ก็ยังถูกภัยร้ายนี้เสียหายไปตาม ๆ กัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่บ้านเมืองด้วย ก็มีผู้เสียชีวิตไปเป็นจำนวนมากกว่า ๓๐๐ คนแล้ว น่าเศร้าใจจริง ๆ

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ นี้เอง พวกเราชาวไทยจึงมีโอกาสได้รับฟังกระแสพระราชดำรัสของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ซึ่งพระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา เพื่อทรงเตือนสติชาวไทยทุกคน ให้นึกถึงพระคุณของแผ่นดิน และช่วยกันปกป้องทำนุบำรุง ทั้งนี้จากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดนราธิวาส ปัตตานี และยะลา ถ้าหากคนไทยเราไม่ช่วยกันรักษาแผ่นดิน ด้วยการปกป้องให้คงอยู่ด้วยความสงบร่มเย็นแล้ว ชาวไทยใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้กว่า ๓๐๐,๐๐๐ คน จะยังคงต้องได้รับความเดือดร้อนจากการถูกทำร้าย ถูกลอบฆ่า และทำลายทรัพย์สินอย่างต่อเนื่องตลอดไป ความสงบสุขก็จะเกิดขึ้นไม่ได้อย่างแน่นอน

ซึ่งสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงเล่าถึงพระราชกรณียกิจ และทุกข์สุขของราษฎรที่นั่น ซึ่งได้ทรงทราบด้วยพระองค์เอง ขณะเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งผมมั่นใจว่าพี่น้องคนไทยทุกคน คงจะมีความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศไทยเรามีสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถซึ่งทรงรักและห่วงใยพี่น้องประชาชนคนไทยทุก ๆ คน ไม่ว่าจะนับถือศาสนาใด ๆ ที่เป็นคนไทย

เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ เวลา ๑๖.๓๐ น. สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จลงพร้อมด้วย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชทานพระราชวโรกาสให้คณะบุคคลต่าง ๆ เฝ้าฯ เพื่อรับพระราชทานพระราชกระแสรับสั่งถึงพระราชกรณียกิจ และทุกข์สุขของราษฎรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ทรงรับทราบด้วยพระองค์เอง จากการเสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมในโอกาสที่เสด็จฯ แปรพระราชฐานไปประทับแรม ณ พระตำหนักทักษิณราชินี ณ จังหวัดนราธิวาส (สำนักพระราชวัง)

โดยเฉพาะทรงห่วงใยพี่น้องคนไทยที่อยู่ในชายแดนภาคใต้ ซึ่งกำลังอยู่ในภาวะอันตรายอยู่ในขณะนี้เป็นอย่างยิ่ง ทรงเรียกร้องให้ทุกคนหันหน้าเข้าหากัน มาช่วยกันแก้ปัญหา แล้วก็นำความสงบสุขกลับคืนมาใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ได้ แล้วก็ทรงรับสั่งถึงความมุ่งมั่นของพระองค์ และความเสียสละของพระองค์เองที่พร้อมที่จะเสียสละเพื่อรักษาไว้ซึ่งอธิปไตยของชาติ เรื่องบูรณภาพแห่งดินแดนของประเทศไทยเรา ซึ่งเห็นได้ชัดว่าพวกเราชาวไทยมีบุญมาก ที่มีสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงห่วงใยพสกนิกรของพระองค์ ท่านเสมอมา และก็ในวันรุ่งขึ้น คือ วันพุธที่ ๑๗ พฤศจิกายน นั้นเองครับ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็ทรงตรัสกับบรรดานายทหารและตำรวจ ซึ่งไปแตะบา้รับพระราชทานยศนายพล ซึ่งพระองค์ท่านก็ทรงห่วงใยพสกนิกรโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่อยู่ในภาคใต้

และพี่น้องชาว ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ก็ควรจะเข้าใจกันด้วยนะครับว่า นอกจากองค์พระประมุขของชาติแล้ว แม้แต่ประชาชนชาวไทยทุกคนก็ห่วงใย รักท่าน ไม่ว่าจะนับถือศาสนาใด เราถือว่าท่านเป็นคนไทย ซึ่งควรจะเป็นกำลังสำคัญของชาติไทยด้วยเช่นกัน

แต่ว่าขณะนี้ก็มีกลุ่มคนที่คิดการใหญ่ หวังที่จะแยกดินแดนออกไป และไปปลุกปั่นเด็กวัยรุ่น ผ่านกรรมวิธีที่บิดเบือนศาสนาในทางที่ผิดคิดแต่เห็นมโหฬาร ซึ่งจริง ๆ แล้วศาสนาอิสลาม คือ ศาสนาแห่งสันติ แต่พวกนั้นไปใช้คำสอนที่ผิด ๆ ทำให้คนเหล่านั้นหลงผิดกันไป เพราะฉะนั้น ตั้งแต่วันนี้การหลงผิดนั้นต้องยุติลงได้แล้ว ขอให้ทุกคนหันหน้าเข้าหากัน ร่วมสามัคคีกันเพื่อชาติไทยจะดีกว่า ตามที่ทรงมีพระราชกระแสรับสั่ง ดังที่ได้ขออัญเชิญนำข้อความในพระราชดำรัสมาเสนอไว้ต่อไปนี้ด้วย

พระราชดำรัส
ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
พระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าฯ
ณ ศาลาสหทัยสมาคม ในพระบรมมหาราชวัง
วันอังคารที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

ข้าพเจ้าขอขอบคุณท่านทั้งหลาย ที่กรุณามาชพข้าพเจ้าตามคำเชิญ คำขอร้องของข้าพเจ้า สิ่งที่ทำให้ข้าพเจ้าต้องขอพบท่านทั้งหลาย ก็เป็นสิ่งที่คิดว่าทุกท่านก็พอจะทราบดีอยู่แล้ว นั่นคือความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไปคราวนี้ข้าพเจ้าจึงไม่สามารถที่จะไปอยู่แค่เดือนเดียว แล้วก็กลับมาดังที่เคยกระทำ ก็ต้องอยู่ ๒ เดือน เพราะว่าป็นห่วงประชาชนอย่างมาก และยังไปได้พบได้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยทางภาคใต้ว่าขณะนี้กำลังเดือดร้อนแสนสาหัสไม่ว่าจะเป็นไทยพุทธหรือไทยมุสลิมก็ตาม คนไทยผู้บริสุทธิ์เหล่านี้ถูกฆ่าไม่เว้นแต่ละวัน จนบัดนี้ก็ยังฆ่าอยู่

ข้าพเจ้าได้พูดคุยกับราษฎรในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาสแล้ว ต่างคนต่างก็บอกว่าอยู่ในพื้นที่นี้มาตั้งแต่ครั้งปู่ ย่า ตา ยาย ด้วยความสงบสุข และทั้งไทยพุทธและไทยมุสลิม ต่างก็สามัคคีปรองดองกัน เป็นเพื่อนกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ทุกคนก็นึกว่าตัวเป็นคนไทย และรักแผ่นดินไทยไม่ยากไปอยู่ที่ไหน

แต่ปัญหาทุกวันนี้คือว่า ทำมาหากินไม่ได้เลย และไม่มีความปลอดภัยในชีวิตแม้แต่ในพื้นทีภาคใต้ของเราเป็นพื้นที่ที่มีความสวยงาม สงดงาม มีความอุดมสมบูรณ์ มีทั้งทะเล ภูเขา ป่าไม้ มีพืชพันธุ์ไม้นานาพรรณ มีป่าผืนใหญ่ ได้แก่ ป่าบาราหารา เป็นป่าผืนใหญ่ที่อุดมสมบูรณ์มาก มีพื้นที่กว่า ๑ ล้านไร่ มีสัตว์ป่านานาชนิดชุมชุม มีดอกไม้หายากที่เราเรียกกันว่า ดอกดาหลา แต่ว่าเป็นสีขาว อยู่ในป่าลึกมาก และพันธุ์ไม้ใบที่มีสีเขียวสดดงามมาก มีผลไม้ที่มีรสหวาน อาทิ ลองกอง เงาะ น้ำตาลกรวด มังคุด และละไม ล้วนเป็นผลไม้ที่คนในภาคอื่น ๆ อยากหาซื้อรับประทานตามฤดูกาล ข้าพเจ้าเองชอบรับประทานเงาะพันธุ์น้ำตาลกรวดเป็นอย่างยิ่ง เพราะมีรสหวาน นุ่มนวล อร่อย

เราทั้งหลายควรจะขอบคุณบรรพบุรุษที่ช่วยรักษาแผ่นดิน ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ผืนนี้ไว้ให้เป็นมรดกตกทอดถึงพวกเราทั้งหลายได้ทำมาหากิน ได้อยู่อาศัยอย่างสุขสบายจนถึงปัจจุบัน

นับเป็นเวลากว่า ๓๐ ปี ที่ข้าพเจ้าได้มีโอกาสตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ไปเยี่ยมราษฎรภาคใต้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้ทรงศึกษาค้นคว้าด้วยพระองค์เอง ทรงศึกษารายละเอียดจากแผนที่และภาพถ่ายทางอากาศถึงที่ตั้งหมู่บ้าน แม้จะอยู่ห่างไกลปานใดก็ดี และได้เสด็จพระราชดำเนินไปตรวจสภาพภูมิประเทศจริง ๆ ทรงกำหนดโครงการต่าง ๆ ขึ้นมากมาย จากนั้นพระราชทานให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ รับผิดชอบพิจารณาดำเนินการพัฒนาตามความเหมาะสม

ซึ่งได้ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำของราษฎร

โดยมากที่นั่นดินมักจะมียูเรียมมาก ก็ทรงมีโครงการที่จะกลับให้ดินนั้น เป็นดินที่สามารถปลูกข้าวได้ นอกจากนั้นยังได้ทรงศึกษาวิธีการใช้พื้นดิน พื้นที่ดินที่ถูกทิ้งรกร้างว่างเปล่า ให้เป็นพื้นดินที่ทำมาหากินได้ ทรงพบว่าจังหวัดนราธิวาสมีพรุนขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศ จึงมีพระราชดำริให้นำพื้นที่ของพรุนหนึ่ง มาจัดสรรให้ราษฎรที่ยากจนและขาดแคลนที่ดินทำกินได้ใช้ประโยชน์ โดยระบายน้ำออกจากพรุนบางส่วน มีพระราชดำริให้จัดทำโครงการแกัดดินซึ่งมันอยากเปรี้ยวดีนัก ให้นำมาใช้ปลูกพืชทางเศรษฐกิจจนได้ ประชาชนสามารถผลิตข้าวเพิ่มขึ้นได้ในที่นาของเขาต่าง ๆ

และก็ทรงตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองขึ้น เพื่อให้ราษฎรได้เข้าไปรับการฝึกอบรมทำการเกษตรอย่างถูกหลักวิชาการ โดยเน้นให้มีการฝึกปฏิบัติจริงจนเกิดความชำนาญ และนำกลับไปขยายผลทำเองที่บ้านเพื่อใช้พื้นที่ที่มีอยู่จำกัดให้ได้ผลผลิตพอเลี้ยงตนเองได้ ทรงมีโครงการมากมาย แก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการเลี้ยงกุ้ง โดยมีพระราชดำริให้จัดทำโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง เพื่อให้สามารถทำนาได้ และทำการบำบัดน้ำเสียจากบ่อเลี้ยงกุ้ง ก่อนจะทิ้งลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ รวมทั้งจัดระบบชลประทาน โดยจัดสร้างระบบคลองส่งน้ำเค็มในลุ่มน้ำปากพนัง และคลองระบายน้ำเสียแยกจากกัน

วิธีการดังกล่าว สามารถลดปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายจากการทำนา ซึ่งเป็นการพัฒนาการเลี้ยงกุ้งแบบยั่งยืนได้ และก็ทรงมอบหมายให้ข้าพเจ้าเป็นผู้ดูแลการฝึกอาชีพของแม่บ้าน เพื่อให้เขามีอาชีพเสริมช่วยครอบครัว และดูแลเรื่องสุขภาพอนามัย รวมทั้งดูแลเรื่องการศึกษาของเด็ก ๆ ราษฎรที่มาเฝ้าก็มีทั้งไทยพุทธและไทยมุสลิม ล้วนมีอัธยาศัยไมตรีดีงาม มีความรักมีความสามัคคีกลมเกลียวกันดี เป็นคนมีฝีมือด้วยทั้งในเรื่องการจักสานย่านลิเภาที่ละเอียดมาก ทอเสื่อกระจูดดงาม แกะสลักไม้ ทอผ้า และปักผ้าด้วยเส้นไหม โดยมากเดี๋ยวนี้เขาเริ่มปักด้วยไหมไทย การปักผ้าด้วยเส้นไหมไทยของราษฎรในภาคใต้ มีฝีมือประณีตสวยงามเป็นที่หนึ่ง สามารถอดชาวต่างชาติได้

ข้าพเจ้ารู้สึกดีใจมากที่ราษฎรเล่าให้ฟังว่า เวลากลางวันเขาออกเรือประมงหาปลาตามชายฝั่งทะเล พอตกกลางคืนก็จุดตะเกียงนั่งปักผ้า ทำเป็นอาชีพเสริม ฝีมือเขาสูญเสียเหลือเกิน สวยมากอย่างที่ข้าพเจ้าไม่เคยเห็นที่ไหนมาก่อน นอกจากประเทศจีน พวกผู้หญิงชาวบ้านมาเล่าให้ฟังว่า แต่ก่อนเขาต้องให้สามีหาเลี้ยง ที่เขาพูดเขากระซิบไม่อยากพูดดัง เดียวทางฝ่ายสามีจะได้ยินเข้า เขาบอกว่า ท่านเชื่อไหม เดี่ยวนี้ ฉันมีเงินมากกว่าสามีเสียอีก และต้องหาเลี้ยงสามี บอกว่ามีเงินใช้สอยพอเพียง ซึ่งสำหรับเขารู้สึกแปลกใจมากกว่า ทำไมผู้หญิงอย่างเขาถึงจะต้องเป็นฝ่ายที่ช่วยเหลือสามีในเรื่องการเงินการทอง

เมื่อประมาณเดือนตุลาคม ปี ๒๕๓๗ ทางจังหวัดปัตตานีพร้อมกับชาวอำเภอไม้แก่นก็ได้ช่วยกันสร้างศาลาริมน้ำ มอบให้ข้าพเจ้าไฉน่งทำงานยามออกเยี่ยมราษฎรบ้านละเวง ในพิธีมอบศาลานั้น ทางจังหวัดปัตตานีพร้อมด้วยผู้นำท้องถิ่นและประชาชน ได้สามัคคีพร้อมใจกันจัดพิธีบายศรีต้อนรับ ถ้าข้าพเจ้าจำไม่ผิด ชาวปัตตานีเรียกว่า “**บุหงาซีเระ**” มีชบวนแห่แบบปัตตานีโบราณหลายสิบชบวน ล้วนสวยงามตระการตา บางชบวนก็สื่อสัญลักษณ์ของประเพณีโบราณของปัตตานี มีการแสดงศิลปวัฒนธรรมการแต่งกายพื้นเมืองอย่างวิจิตรพิสดาร

และชาวบ้านที่พร้อมใจกันมากก็ประมาณสัก ๒,๐๐๐ คน ข้าพเจ้าได้นั่งชมการทำพิธีแห่บายศรี ดังกล่าวอยู่เกือบ ๒ ชั่วโมง ด้วยความประทับใจ และชื่นชมในความร่วมมือร่วมใจของชาวบ้าน ทุกอำเภอของจังหวัดปัตตานีในปีนั้น และยังจดจำภาพอันงดงามในเย็นวันนั้นตลอดมาจนทุกวันนี้ ในสองสามปีต่อมาทางจังหวัดปัตตานีก็ยังจัดงานนี้อย่างต่อเนื่อง แต่เปลี่ยนมาจัดที่ศูนย์ศิลปาชีพ วัดช้างให้แทน ซึ่งข้าพเจ้าก็ยังได้เดินทางไปรับบายศรีนงาซีระ ด้วยความสุขและปิติยินดีทุกครั้ง

เมื่อข้าพเจ้าไปเยี่ยมราษฎรที่บ้านละเวงอีกในปีต่อ ๆ มา ก็ได้รับการร้องทุกข์ขอความช่วยเหลือ ตอนนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไม่ได้เสด็จไปแล้ว เพราะว่ารับสั่งว่าเสด็จไปประทับนาน ๆ แล้ว ต้องก้ม ๆ เงย ๆ ไม่ไหวแล้ว เพราะว่าทรงปวดหลังอย่างมาก เมื่อได้พักอย่างชงะนี้ก็ทรงสบายขึ้น มาก ตอนนั้นราษฎรก็ไม่ทราบ ไม่ทันราษฎรจะวิ่งเข้าไปเฝ้า และไปถวายรายงานเกี่ยวกับทุกข์และ สุขของชีวิตเขา

เมื่อไม่ได้เสด็จเขาก็วิ่งมาหาข้าพเจ้าแทน ซึ่งข้าพเจ้าก็ตกใจ เคยแต่ดูแลปัญหาครอบครัวทาง ฝ่ายหญิง ไม่เคยคิดว่าจะต้องไปดูแลเป็นส่วนรวม ราษฎรบอกว่าประสบปัญหาการจับปลา เพราะ เขามีเรือขนาดเล็กเท่านั้น จับปลาตามชายฝั่งทะเลไม่ได้เลย ปลาเล็กปลาน้อยหายไปหมด พอกลับ มาที่พระตำหนักทักษิณ ข้าพเจ้าก็เชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการประมงมาร่วมประชุมปรึกษาหารือหลัง จากรับประทานอาหารค่ำด้วยกันแล้ว ผู้จัดบันทึกประชุมได้บันทึกว่า

การประชุมเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๔๕ เริ่มประชุม ๐๒.๓๐ น. เสร็จการประชุมเมื่อ ๐๕.๓๐ น. ข้าพเจ้าขอให้จัดตั้งคณะทำงานโดยมีกรมประมงเป็นแม่ข่ายที่สำคัญ คณะทำงานเริ่ม ทำงานกันอย่างรวดเร็วมาก หลังจากนั้นเพียงประชุมกัน ๗ วัน คณะงานก็ได้เชิญข้าพเจ้าไปเปิด โครงการฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งทะเล ที่บ้านละเวง อำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕

โครงการฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งทะเล หมายถึง การฟื้นฟูป่าชายเลน และการทำปะการังเทียม ซึ่งแต่ก่อนข้าพเจ้าเองก็ไม่ได้ทราบเลย ไม่มีความรู้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวสอนข้าพเจ้าทั้งนั้น ว่าป่าชายเลนนี้สำคัญมาก ต้องคอยเฝ้าดูแล สำคัญต่อระบบนิเวศน์ชายฝั่งทะเลและอ่าวไทย เพราะเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำต่าง ๆ เช่น กุ้ง หอย ปู ปลา ขณะที่มันยังตัวเล็กจิ๋วชนิดเดียว สัตว์น้ำเหล่านี้ ได้ใช้พื้นที่ป่าชายเลนเป็นที่วางไข่และขยายพันธุ์ ถ้าป่าชายเลนถูกทำลายลงหมดสิ้น ก็เท่ากับพวกเรากำลังทำลายแหล่งผลิตอาหารของมนุษย์ไปด้วย

ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้ง และขอขอบพระคุณท่านนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐบาล ที่ให้การ สนับสนุนโครงการนี้อย่างต่อเนื่องตลอดมา และขอบพระคุณการรถไฟแห่งประเทศไทย ที่ช่วย สนับสนุนตู้รถไฟกว่า ๖๐๐ ตู้ และขอบพระคุณกรมทางหลวง ที่ช่วยสนับสนุนท่อคอนกรีต สำหรับ ใช้ทำปะการังเทียม และสำคัญที่สุดคือกรมประมง ซึ่งทำหน้าที่เป็นแม่ข่ายที่สำคัญ ช่วยให้โครงการนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ทำให้ชาวปัตตานีและชาวนราธิวาส สามารถทำมาหากินด้วยการทำประมง ขนาดเล็กตามชายฝั่งทะเลได้อีก

ทางกรมประมงรายงานให้ทราบว่า ชายฝั่งทั้งสองจังหวัดเดียวนี้มีปลาชุกชุมมาก เขาหลงไป ถ่ายหนังให้ข้าพเจ้าดูด้วย ปลาหมอตะเลซึ่งตัวใหญ่มาก ข้าพเจ้าก็ไม่เคยเห็นตัวจริง เคยเห็นแต่ใน รูปของประมง ปลาหมอตะเลนี้ตัวขนาดใหญ่หนัก ๑๐๐ กิโลกรัม และมีปลาชนิดอื่น ๆ อีกมากมาย

เข้ามาชุมนุมกันที่เราทิ้งปะการังเทียมลงไป เช่น ปลาผีเสื้อเทวรูป ปลากระพงข้างเหลือง ปลากระพงแดงหางปาน ปลากระวังห่านซอน ปลาช่อนทะเล ปลาตะคองเหลือง ปลาสร้อยนกเขา ปลาหมนาง ปลาสลิดทะเลแถบ ปลาหางกิวหม้อ ปลาอินทรียั้ง ปลาอืดมอญ ปลากล้วยหางเหลือง เป็นต้น

ราษฎรชาวไทยอิสลาม ซึ่งโดยมากจะเป็นชาวประมงแบบเรือเล็ก ๆ ชายฝั่ง ก็มาหาข้าพเจ้าบอกว่า เดียวนี้เขายิ้มแย้มแจ่มใส เดียวนี้จับปลาได้ มีกินแล้ว มีปลาเยอะแยะไปหมด และกลางคืนขณะที่ ข้าพเจ้าเดินทางกลับจากการทำงาน ก็จะมีประชาชนทั้งไทยพุทธไทยมุสลิม มายืนจุดเทียนส่องอยู่ สองข้างทาง เขาบอกว่าเขาเป็นห่วงข้าพเจ้าที่ทำงานแล้วกลับบ้านดึก ๆ ดื่น ๆ

ที่ข้าพเจ้าขอเชิญท่านทั้งหลายมาวันนี้ ก็คิดว่า ท่านทั้งหลายนี้เป็นคนไทย เป็นเจ้าของ ประเทศ และเมื่อครั้งที่ข้าพเจ้าได้ไปกราบท่านอาจารย์เบนที่ทางภาคอีสาน พร้อมด้วยผู้ติดตามอีก มากมาย ท่านก็เทศน์ให้ฟัง และอันหนึ่งที่ท่านกำชับนักหนา ขอให้ทุกคนนึกถึงพระคุณของแผ่นดิน อย่าได้ลืมพระคุณของแผ่นดินเป็นอันขาด ที่จะคอยปกป้องทำนุบำรุงแผ่นดินอยู่เสมอ เลยทำให้คิดว่า ข้าพเจ้าไปภาคใต้มา ๒ เดือน ปีนี้อยู่มา ๒ เดือนเต็ม ได้ยินได้เห็นอะไรหลายอย่าง และรู้สึกว่า สถานการณ์ได้เปลี่ยนไป

เป็นที่น่าเสียดายว่า แต่ก่อนคนไทยพุทธไทยมุสลิมเคยอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ตอนนี้อกำลัง ประสบภัยคุกคามอย่างหนัก อันที่จริงประเทศไทยของเรานี้ ทุกคนมีอิสระเสรีในการเลือกนับถือศาสนา ไม่เคยต้องโดนบังคับว่าศาสนานี้พวกเรานับถือไม่ได้ เพื่อนชาวต่างประเทศของข้าพเจ้า ทุกครั้งที่ ข้าพเจ้าได้รับเชิญไปรับรางวัล ไปเยี่ยมทางต่างประเทศ ทุกคนจะสรรเสริญประเทศไทยว่า เป็น ประเทศที่ให้อิสระเสรีภาพกับคนที่เลือกนับถือศาสนาใดก็ได้ โดยไม่มีการรังแก ไม่มีการแกล้ง หรือฆ่าฟันกันเช่นนี้ และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก ทรงสนับสนุน ปกป้องทุกศาสนา

อย่างกรุงเทพฯ ของเรานี้ จะเห็นได้ชัด มีวัด มีโบสถ์คริสต์ มีมัสยิด มีโบสถ์พราหมณ์ ทุกอย่างอยู่ และอยู่ใกล้ ๆ กันนี้ ก็ไม่เคยสักครั้งหนึ่งที่ชาวพุทธจะรังแกฆ่าชาวคริสต์ หรือชาวคริสต์จะเพี้ยวรังแก ฆ่าชาวอิสลาม ไม่เคยเกิดขึ้น ซึ่งเป็นชื่อเสียงของประเทศตลอดมา ผู้คนเวลาพบกัน ถึงแม้จะต่างศาสนา ก็ ทักทายกันด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส แต่เดี๋ยวนี้กลับแปรเปลี่ยนไปในพื้นที่ ๓ จังหวัดภาคใต้ ทำให้ ข้าพเจ้าวิตกอย่างมาก มีการทำร้ายกันอย่างอำมหิต คนเข้าไปซื้อของในร้านค้า พอซื้อของเสร็จ ลูกค้าก็ชักปืนขึ้นมายิงเจ้าของร้าน

ที่ข้าพเจ้าทราบมาด้วยตัวเอง คือทราบมา คือ อ่านหนังสือพิมพ์และเพื่อน ๆ ต่างก็มาเล่าให้ฟัง ไม่ใช่ว่าไปอยู่ในเหตุการณ์นั้น คือคนร้ายได้ชักปืนมายิงเจ้าของร้านซึ่งเป็นร้านชำเล็ก ๆ อยู่ใน อำเภอเมืองของจังหวัดนราธิวาส เจ้าของร้านเป็นผู้หญิงแก่อายุ ๗๐ กว่า ต้องหาเลี้ยงลูกชายอายุ ๒๐ กว่า แต่ว่าพิการเดินไม่ได้ ไม่สามารถที่จะเลี้ยงตัวเองได้ น่ารักที่สุด แม่แก่แล้ว แก่เท่าไหน ก็ตาม ก็พยายามที่จะตะเกียกตะกายเลี้ยงลูกดูแลลูก แล้ววันหนึ่งก็มีคนขี่มอเตอร์ไซด์เข้าไปที่ร้านนั้น เข้าไปถึงก็บอกว่าจะซื้ออะไรสักอย่าง พอคนแก่หันหลังไปหยิบของ ก็ถูกยิงตาย แม่ตาย แล้วลูกชายที่เดินไม่ได้ก็นั่งอยู่ที่นั่นด้วยอาการบาดเจ็บสาหัส เวลานี้ก็บาดเจ็บสาหัสอยู่ ถ้าเขารอด ข้าพเจ้าเองก็ยังไม่ทราบว่าใครจะดูแลเขาต่อไป

เรื่องพรรคนี ในปีที่ข้าพเจ้าได้รับทราบเรื่องเองมาก เรื่องที่แต่ก่อนไม่มีเกิดขึ้นแก่ประเทศไทย เช่น พระเดินออกไปบิณฑบาต เมื่อ ๓๐ ปีที่ข้าพเจ้าไป แม้จะขึ้นชื่อว่ามีใจแบ่งแยกดินแดน แต่ก็ไม่ใช่ ว่าเที่ยวไปฆ่าคน ทบตีคน หรือเที่ยวฆ่าพระ ฆ่าเณร อะไรเช่นนั้น ไม่เคยเกิดขึ้น เพิ่งเกิดขึ้นจะเข้าปี ๓๑ ที่ข้าพเจ้าไปอยู่ นักเรียนซึ่งจักรยานไปเรียนหนังสือก็ถูกยิงตาย ใครยิงก็ไม่ทราบ กลางวันมีโซ่ กลางคืน อย่างนี้พระเณรออกบิณฑบาต พระท่านเล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่า พระถูกฆ่าเชือดคอ ถูกฟันถูกทบตีจนกระทั่งพิการ ต้องสึกออกมา เพราะว่าพิการเดินไม่ได้ ถูกฟาดไปบนศีรษะ ถูกทำร้ายร่างกายต่าง ๆ

และอีกแห่งน่าสงสารมาก เป็นชาวบ้านที่ยากจน มีที่นาอยู่เล็ก ๆ และมีสวนยางเล็ก ๆ เขาเพิ่งจะซื้อห้องแถว และไปรับลูกเล็ก ๆ จากแม่ ไม่นานฝากแม่เลี้ยงเอาไว้ ให้มาอยู่กับเขา แล้วนี่เพื่อนบ้านเล่า เหตุเกิดที่จังหวัดยะลา อำเภอมะนัง นังดูโทรทัศน์เล็ก ๆ อยู่ในบ้าน เพื่อนบ้านเขาเล่าว่า เสียงเด็กร้อง แล้วเพื่อนบ้านก็เข้าไปดู เห็นเด็กอายุ ๘ ขวบกำลังประคองศีรษะพอ เพื่อจะไปต่อกับร่าง เด็กขนาด ๘ ขวบทุกซอกและตกใจขนาดหนัก เขาก็พาเด็กมาพบข้าพเจ้า เพราะเด็กไม่มีใครแล้ว แม่ทิ้งไปนานแล้วไปแต่งงานใหม่ ข้าพเจ้าบอกกับลุงว่า ไม่เป็นไรข้าพเจ้าจะดูแลเอง ถ้าข้าพเจ้าไปอยู่ ๒ เดือน กลับมาโดยไม่ได้เล่าให้ท่านฟัง ไม่ได้บอกให้เพื่อนคนไทย ซึ่งเป็นเจ้าของ ประเทศทราบ ข้าพเจ้าก็จะเป็นคนที่ใช้ไม่ได้ ไปเห็นแล้วก็นั่งอมพะนำ ไม่พูดอะไร ไม่ได้เห็นตอนที่ กำลังฆ่า แต่ว่าลุงเขาพาเด็กเข้ามา ซึ่งเป็นเด็กเล็กน่าสงสาร

ไม่ว่าข้าพเจ้าไปที่ไหน ไปที่อำเภอสุดิริน เป็นนิคมที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสนับสนุน ตั้งขึ้น มีชาวอิสาน มีชาวไทยที่นราธิวาสอยู่ที่นี่ พอดีข้าพเจ้าไปเยี่ยม เขาบอกว่าจิตใจที่ราชีนิมาได้เห็นหน้า ใจหนึ่งก็ไม่อยากให้มา เพราะอันตรายน่ากลัวเหลือเกินไม่อยากให้ท่านมา ข้าพเจ้าก็บอกว่าไม่มีอันตราย ข้าพเจ้านี้ทั้งรัฐบาล ทหาร ดูแลใกล้ชิด

เขาก็เล่าให้ฟังว่า ก็ไม่ทราบว่าจะอย่างไร ราว ๆ ทุ่มหนึ่ง พวกเขากินข้าวเสร็จแล้วชาวบ้านก็นั่งคุยกัน ช่วยกันสร้างศาลานานแล้ว ก็นั่งคุยกันที่นั่น ประเดี๋ยวก็เห็นคนขับมอเตอร์ไซด์ เป็นผู้ชายหนุ่มซ้อนท้ายมา แล้วพอมาถึงที่ศาลาก็ไม่พูดพร่ำทำเพลง ไม่ต่อว่า ไม่ว่าอะไรทั้งนั้น กระชากเอาปืนอาร์ก้าออกมา ปืนกลที่เคยทำในรัสเซีย มายิงที่นั่นคุยกันนั้นตายหมด แล้วจนป่านนี้ ก็ไม่มีใครทราบว่า ผู้ที่ตายทั้งหลายที่ถูกยิงด้วยอาร์ก้า เป็นใครยิง ก็เงียบหายไป กลุ่มคนก็อยู่ด้วยความหวาดกลัวเต็มที่ และก็ไม่มีใครพบเหตุผลด้วย

แล้วตอนหลัง เขาก็ทิ้งใบปลิวที่ตลาดนราธิวาสทิ้งใบปลิวบอกว่า ใต้พวกไทยพุทธ ออกไปเดี๋ยวนี้ จากแผ่นดินของกู ไม่งั้นจะให้กินลูกป็น ข้าพเจ้าก็ได้แต่ปลอบใจเขาว่า ไปรวมกัน ชวนเขาบอกว่าไปหัดยิงปืน ปืนลูกซองให้พอป้องกันตัวได้ เขาก็อาสา เขาก็อยากที่จะป้องกันตัวเองได้ ตกลงเขาก็ไปกันทั้งผู้หญิงผู้ชายไปหัดยิงปืน ที่ค่ายของนาวิกโยธิน ที่อำเภอมะนังนราธิวาส ผู้หญิงยิงแม่นมาก ซึ่งไม่นึกว่าผู้หญิงจะมีอายุ ยิงได้พลั้ง ๆ ซึ่งเขาก็ภูมิใจ อย่างน้อยสามารถป้องกันตัวเองได้ ข้าพเจ้าตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปมา ๓๐ ปี ไม่เคยพบเคยเห็นเหตุการณ์ที่โหดร้ายทารุณ อย่างนี้ เช่นนี้เลย และบางครั้งชาวบ้านที่มีสวนยาง บางทีเขาก็เอาใบปลิวมาติดที่สวนยางที่ต้นยาง แล้วบอกว่าห้ามกรีดยาง ถ้าใครกรีดยางจะฆ่า ว่าอย่างนั้น เหมือนกับว่าบ้านเมืองไม่มีชื่อไม่มีแป

แล้วชาวบ้านก็เล่าให้ฟังว่า ที่แถวบ้านตันหยงลิมอ ถ้าคนไทยพุทธไปกรีดยาง ๆ ของเขาเอง

ก็จะถูกเชือดคอ เอาหัวไปทิ้งซะที่อื่น แล้วมีคนแปลกหน้ามาถามว่า จะขายสวนยาง สวนเงาะ สวนลองกองหรือไม่ ถ้าบอกว่าไม่ขายตอนดึกก็จะมีคนเข้ามาตัดทำลายสวนผลไม้ ทำลายสวนยาง ผลไม้กำลังออกผลพร้อมที่จะเก็บขายได้ แต่ถูกตัดไปจนหมด

เมื่อข้าพเจ้าไปเยี่ยมที่บ้านต้นหยงลิ้ม ชาวบ้านโดยมากเป็นผู้หญิง บอกว่าท่านมาดีแล้ววันนี้ เพราะว่าเราอยากจะฟังจากปากท่านคำเดียวเท่านั้น ว่าเรามีสิทธิที่จะอยู่ที่นี้ไหม หรือท่านจะให้เรา ไปให้พ้น ข้าพเจ้าก็บอกว่าอยู่สิ อยู่ เพราะว่าต้นไม้ ต้นผลไม้ ต้นยางอะไรโตหมดแล้ว เราควรอยู่ และ ก็ค่อย ๆ ช่วยกันคิดอ่าน

ราษฎรเหล่านั้นเขาก็บอกว่า เขาอยู่ที่นี้มาตั้งแต่ปู่ ย่า ตา ยาย อาศัยทำกิน อยู่ที่นี่มาเป็นร้อย ๆ ปีแล้ว ถ้าพวกเราจะต้องออกไปจากที่นี่ จะไปไหนกัน พวกเราไม่ได้ทำผิดอะไรทำไมจะยอม ให้ใครมาไล่ออกนอกพื้นที่

ราษฎรเหล่านั้นก็ขอข้าพเจ้าว่า ขอให้ช่วยพูดกับคณะรัฐบาล ท่านนายกรัฐมนตรี ขอร้องว่า อย่าให้ถอนทหารออกจาก ๓ จังหวัดภาคใต้ เพราะว่าถ้าทหารอยู่ชีวิตเขาก็ยังอยู่ ถ้าทหารถอนออกไปเขาคงตาย ข้าพเจ้าก็เลยบอกว่า ขอให้ทหารซึ่งเป็นนาวิกโยธินไปช่วยทำการฝึกชาวบ้าน ๆ ก็จะทยอยกันไปที่ค่ายของนาวิกโยธิน แล้วก็ฝึกยิงลูกซอง และก่อนที่ข้าพเจ้าจะกลับ เขาส่งข่าวมาว่า ตั้งแต่พวกเขายิงปืนลูกซองเป็นการก่อความวุ่นวาย เช่นถึงเวลานอนก็ไม่ให้นอน ส่งกลุ่มมอเดอเรตส์ไปจับชี ในหมู่บ้าน ทำให้เสี่ยงให้ดังอีกทีก็ พวกเขาก็กลัวไม่รู้จะทำอย่างไร แต่ถ้าเขายิงปืนเป็น ไม่ใช่เป็นธรรมดา แม่นเปี้ยะเลยยังงี้ พวกก่อความวุ่นวายเหล่านี้ก็หายไป หายเสียไป

ข้าพเจ้าจึงได้ขอร้องท่านแม่ทัพภาคที่ ๔ ให้ช่วยส่งเคราะห์ดูแลฝึกราษฎรไปเรื่อย ๆ เรียกว่า อาสาสมัครรักษาหมู่บ้านเหมือนอย่างที่ท่านรัฐมนตรีโกศลได้เคยทำไว้ ข้าพเจ้าก็ทำเพิ่มขึ้นอีก เพราะว่ารู้สึกว่าเขาสบายใจขึ้น ข้าพเจ้าก็เลยกลับไม่ลง ใคร ๆ ก็บอกว่า อยู่ถึงสองเดือนแล้ว น่าจะกลับไปซะที่ก็กลับไม่ลง เพราะว่าเห็นเขาทุกข์โศกมากมาย และเขาบอกว่าเวลานี้ แม้แต่พระก็ บอกว่าเวลาที่มาประทับอยู่ที่นี่ เหตุการณ์ทั้งหลายก็เบาบางลงไป ไม่เหมือนเวลาไม่ประทับอยู่ จะโดนเต็มที่

อันนี้ข้าพเจ้าเห็นว่าประชาชนเหล่านั้นก็เป็นคนไทยแท้ ๆ ทำมาหากินอยู่ในประเทศไทย น่าจะให้ไทยเราที่ภาคกลาง หรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือได้ทราบ และก็เพราะว่าเป็นคนไทยด้วยกัน ก็น่าจะห่วงใยชีวิตคนไทยด้วยกันเมื่อประสบความยากเข็ญขนาดนี้ ซึ่งข้าพเจ้าคนเดียวจะไปคิดทุกอย่างที่จะช่วยเขาก็คงไม่มีแรงพอที่จะทำได้ แต่ถ้าเผื่อเป็นคนไทยทั้งชาติไม่ต้อง ไปไล่ฆ่ายิงใครหรอก แสดงกำลังอย่างลูกเสือชาวบ้านที่เคยสาบานต่อหน้าข้าพเจ้าว่าจะทำประโยชน์ เพื่อประเทศชาติ ก็แสดงพลังออกมาว่า ไม่พอใจในการที่เกิดการรังแกผู้คน ผู้น้อยที่ยากจน ที่ทำมาหากินไปวัน ๆ โดนรังแกอย่างนี้ก็ไม่ถูกต้อง บางคนก็อยู่ไม่ได้ต้องหนีไป เขาก็บอกเขาไม่รู้จะหนีไปไหน เหมือนกัน จะหนีไปหาเพื่อนบ้าง บางคนก็ไปนครปฐม และเขายกบ้านให้

เขาขอให้ทหาร ๆ นี่ทำชื่อเสียงมาก ชื่อเสียงที่ดี จะเห็นได้ว่าตอนนี้ประชาชนขอร้อง ขอให้ทหารช่วยอยู่และช่วยพิทักษ์คุ้มครองเขา เพื่อให้เขาทำมาหากินได้ พวกที่อพยพไปก็บอกขอยกบ้าน ให้ทหารเพื่อใช้เป็นที่พักสำหรับมาช่วยดูแลคุ้มกันชาวบ้าน ให้ได้รับความปลอดภัย

ข้าพเจ้าก็อยู่ถึงสองเดือนแล้วมาคิดทบทวนว่า เอ...เราจะปล่อยให้เหตุการณ์มารายวันเกิดขึ้น

อยู่อย่างนี้เรื่อย ๆ ไปเช่นนี้หรือ เป็นถึงพระราชินี และอายุก็ ๗๒ แล้ว ไปเห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ กลับมาก็นั่งอมพะนำอยู่อย่างนั้น ไม่รู้จักพูดไม่รู้จักจา ช่วยเหลือคนไทยที่อาภัพเหล่านั้น ก็เลยคิดว่า อย่าเลยพูดให้ท่านฟัง พูดให้ท่านได้ยิน ว่าสมควรหรือที่จะปล่อยให้ใครอยากฆ่าใครก็ได้ ฆ่าแล้วก็แล้วไปไม่เห็นถูกจับ...คือรู้สึกว่ กฎหมายของประเทศไทยมีอยู่แต่ใช้ไม่ได้ใน ๓ จังหวัดนั้น ไม่ทราบว่าเป็นเพราะอะไร

แต่ว่า...น่ากลัว ๆ เหลือเกิน เพราะว่าพูดถึงสิทธิมนุษยชน ข้าพเจ้าว่าคนไทยทั้งหลายนี้มีสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่และมีสิทธิที่จะทำมาหากินโดยสุจริตนี้ถ้าเมื่อเขาทำมาหากินก็ไม่ได้ กริดยางก็ไม่ได้ เก็บผลไม้ของเขาที่เขาปลูกไปขายก็ไม่ได้ แล้วเขาจะมีชีวิตอยู่อย่างไร และข้าพเจ้าซึ่งไปนั่งอยู่กับเขา ๒ เดือน กลับมาก็นั่งอมพะนำปิดปากไม่พูดอะไรเลย ด้วยความเกรงกลัวว่าจะเสียอย่างนั้นเสียอย่างนี้

ข้าพเจ้าก็คิดว่า ชีวิตมนุษย์นี้สำคัญที่สุดเราจึงจะช่วยชีวิตมนุษย์ไม่ได้จึงใจที่จะเบียดเบียนใครเลย ช่วยชีวิตมนุษย์ให้รอดและคนเหล่านี้เป็นคนไม่ได้ทำร้ายใคร ก็ขอให้เขาได้อยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข เดียวนี้ แม้แต่เจ้าหน้าที่ชลประทานที่ออกไปทำงานเพื่อช่วยข้าพเจ้าหาแหล่งน้ำ ช่วยเหลือชาวไร่ ชาวนา ในโครงการพระราชดำริก็ถูกฆ่าผู้พิพากษานั้นนะน่าสงสารที่สุด ผู้พิพากษาอายุยังไม่ถึง ๔๐ เลย ลูกก็ยังเล็ก ๆ ก็ถูกฆ่า ดัดไฟแดงแล้วก็ถูกฆ่าไม่ทราบว่ามีเมืองไทยเราปล่อยได้ยังไง

ที่คนไทยเราเนี่ย อย่างที่ท่านทราบแล้ววันนี้ ก็ไม่ควรปล่อย ต่างคนต่างคิดปรึกษากันว่าควรจะทำอย่างไร ช่วยรัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดูแลคนไทยด้วยกันให้ได้อยู่ร่มเย็นเป็นสุข แม้แต่พระสงฆ์ก็โดนทุบโดนฆ่า เพียงแต่ออกไปบิณฑบาต ซึ่งแต่ก่อนไม่เคยมีเลย ที่นั่นก็เป็นดินแดนของคนไทยอิสลาม เขาก็ไม่เคยแตะ แม้แต่โจรแบ่งแยกดินแดนเขาก็ไม่เคยแตะ วัดไทยเขาก็ไม่เคยแตะ ทำคนบริสุทธิ์เลย เขาจะสู้กับทหาร ตำรวจไป เขาไม่เคยรังแกชาวบ้านที่ไม่สามารถช่วยตนเองได้ และการฆ่าก็ไม่เหมือนปกติ เป็นการกระทำที่โหดร้ายทารุณ

ซึ่งข้าพเจ้าก็ไม่ยอมเชื่อว่า เป็นการกระทำของชาวไทยมุสลิมที่ข้าพเจ้าเคยพบ และรู้จักมานานกว่า ๓๐ ปี ที่เคยรู้จักใกล้ชิด นั่นไม่ใช่เขา มันเป็นอย่างไรมาจากไหนก็ไม่ทราบ ข้าพเจ้าก็จะขอวิงวอนขอร้องท่านทั้งหลาย ให้ร่วมกันทำอย่างไรข้าพเจ้าก็จะไม่ขอพูดละเอียด เพราะบางครั้งข้าพเจ้าคิดไม่ถึง แต่ขอให้ท่านแสดงออกถึงความห่วงใยต่อประชาชนคนไทย ถึงแม้จะอยู่ไกลถึงภาคใต้ที่ถูกรังแกเอาชีวิตอย่างน่าสงสารที่สุด

ข้าพเจ้าก็เลยคิดถึงท่านทั้งหลาย ที่เป็นผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้แทนองค์กรอิสระ ผู้แทนองค์การ มูลนิธิ สมาคม สโมสร สมาคมอาจารย์ นิสิต นักศึกษา ลูกเสือชาวบ้าน ไทยอาสาป้องกันชาติ และสื่อมวลชน ช่วยกันคิดอ่านหาทางยุติการฆ่ากันรายวัน เพราะเดี๋ยวนี้แต่ก่อนตอนข้าพเจ้ายังอยู่ก็อย่างมากก็วันละสองคน แต่เดี๋ยวนี้ เมื่อข้าพเจ้ากลับมาแล้ว บางวันก็ฆ่ากันวันละ ๔ คน

ท่านทั้งหลายก็น่าจะช่วยกัน และช่วยรัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ช่วยกันคิด ช่วยกันสะสางยุติเหตุการณ์ฆ่าอย่างนี้ ไม่ได้บอกว่าให้ถืออาวุธลงไปช่วย แต่แสดงพลังทางใจก็ได้ พร้อมใจกันแสดงความไม่พอใจ แต่ข้าพเจ้าคิดว่าคนไทยทุกคนควรมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ไม่ใช่หมอบให้เป็นหน้าที่ของรัฐบาลแต่เพียงฝ่ายเดียว

ตั้งแต่เดือนมกราคม ๔ มกราคมที่แล้วมาจนบัดนี้ เสียชีวิตที่ถูกฆ่าประจำวันเป็นรายวันนี้ เสียชีวิตไปกว่า ๓๐๐ คนแล้ว คนที่บริสุทธิ์นี้ตายทุกวัน ซึ่งข้าพเจ้าเองก็หมดสติปัญญา ก็ต้อง ขอร้องท่านนายกฯ กับคณะรัฐบาล ก็ทราบว่ามีงานมากต้องทำ อันนี้มีรายชื่อผู้ที่ถูกยิง

ซึ่งข้าพเจ้าก็อยากจะแจ้งให้ท่านทราบว่า เมื่อข้าพเจ้าอายุ ๗๒ ปี นั้นก็ได้รับเงินบริจาคจากท่านทั้งหลายนี้เป็นจำนวนมาก คนโน้นให้ที สมาคมต่าง ๆ ก็ให้ ก็ได้เอาเงินนี้ไปซื้อที่ที่จังหวัดนราธิวาส ไร่ ๖๐๐ ไร่ มีความตั้งใจว่า จะเอาพวกภรรยาและครอบครัวของคนที่ถูกฆ่า เช่น เป็นตำรวจ ตำรวจผู้น้อย สิบตำรวจเอก หรือจำสิบเอก หรือจำสิบโท หรือนายสิบต่าง ๆ ที่ถูกฆ่า พออยู่เวรที่โรงพัก แล้วเข้ากลับบ้าน นี่ก็โดนยิงนับไม่ถ้วน สามร้อยกว่ารายแล้ว ข้าพเจ้าก็พร้อมกับราชวงศ์รัชของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานให้มาอยู่กับข้าพเจ้า ก็ไปซื้อที่ให้ แล้วช่วยขอทางเกษตรและทางประมงไปช่วยกัน จนเดี๋ยวนี้กำลังสร้างบ้าน สร้างบ้านให้พวกแม่ม่าย ที่ยากจนแล้วก็มีลูกเล็ก ๆ แล้วก็ไม่ได้ทราบจะดำเนินชีวิตอย่างไร

ที่แรกข้าพเจ้าก็คิดว่า จะเอาเงินที่ท่านทั้งหลายให้นี้ ให้ทุกครอบครัว แต่ก็ไม่นับใจว่าให้เป็นเงินจะมีประโยชน์เท่ากับให้ทีแต่ละคน แต่ละพวกนี้ที่ ๒ ไร่ แล้วบ้านหลังหนึ่ง แล้วก็สอนวิธีการเลี้ยงปลา ปลุกพืชพันธุ์ธัญญาหารต่าง ๆ ซึ่งตอนนี้เขาก็กำลังสร้างบ้านอยู่ แล้วก็คนทยอยเข้าไปอยู่ ที่เราตรวจสอบแล้วว่า เป็นผู้ที่โดนตายในหน้าที่จริง ๆ ค่อย ๆ เข้าไป เขาก็มีความสุขเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จึงขอขอบพระคุณท่านทั้งหลายที่เป็นเจ้าของเงิน แล้วบอกให้ทราบว่าข้าพเจ้าเอาเงินนี้ไปทำอะไร

แล้วก็อีกอย่างที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงปลอบปลื้มมาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรับสั่งว่า นักวิชาการของไทยนี้เก่งมาก เก่งเหลือเกิน ไม่ว่าทางเกษตร ทางประมง ทางป่าไม้ ช่วยข้าพเจ้าให้สามารถช่วยชาวบ้านได้สำเร็จ ข้าพเจ้าก็คิดว่าข้าพเจ้ากลับมาแล้วนี้ อายุ ๗๒ ก็ตาม ก็เห็นจะหัดยิงปืนขึ้นใหม่แล้ว ก็เอาพวกแก่ ๆ ไปหัดยิงปืน ได้แค่ไหนก็แค่นั้น ก็ยังดีกว่าต้องให้คนคอยดูแล

ต่อไปนี้เป็นรายชื่อผู้ที่เสียชีวิตต่าง ๆ ข้าพเจ้าก็คิดว่า รายละเอียดต่าง ๆ นี่ก็คงไม่ต้องเล่าให้ท่านฟังแล้ว

มีร้านขายข้าวต้มเป็นคนไทยจีนรายหนึ่ง เขาขายราคาถูก ขายดีแล้วก็มีคนไปนั่งรับประทานอยู่เสมอ เกิดโดนวางระเบิด ผู้คนเจ็บป่วยเป็นจำนวนมากเลย น่าสงสารมาก เดียวนี้ไม่ได้ใช้ยิงเฉย ๆ ใช้วางระเบิดด้วย ชื่อร้านขายข้าวต้ม “อั้งม้อ” ตอนนี้พังไปหมดแล้ว มีคนบาดเจ็บ ๑๕ คน สิ้น ๔ คน แล้วมีเด็กเล็ก ๆ ก็ได้รับบาดเจ็บด้วย เท่าที่ข้าพเจ้าสังเกตดูนี้ คนร้ายมักจะลอบประทุษร้ายเฉพาะคนที่ไม่มีทางต่อสู้

ก็เลยขอขอบพระคุณท่านทั้งหลาย ที่ช่วยให้กำลังใจข้าพเจ้า แล้วก็มาฟังกันในวันนี้ ทั้งท่านนายกรัฐมนตรีซึ่งไม่ค่อยสบายอยู่ด้วย แต่ท่านนายกฯ ตอนที่ข้าพเจ้าอยู่นราธิวาส ก็ไปเสมอไปเยี่ยมเยียนดูแลทุกข์สุขเสมอ ข้าพเจ้าก็ทราบดีว่าท่านนายกฯ ต้องวิ่ง แต่คิดว่าไม่ใช่ ไม่ควรจะมีมอบให้เรียกว่าเป็นโต๊ะ ๆ ให้เป็นหน้าที่รัฐบาลอย่างเดียว คนไทยทั้งชาติก็มีหน้าที่ ท่านอาจารย์เบนบอก **มีหน้าที่ที่ต้องตอบแทนพระคุณของแผ่นดิน**

เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าถึงได้มานั่งพูดวันนี้ ขอร้องท่านขอให้ท่านช่วยเพื่อนไทยด้วยกัน ซึ่งเป็นคนสะอาด สุจริต มีอย่างเดียวเขาทำมาหากินของเขา แต่ขณะนี้ทำมาหากินก็ไม่ได้ ตายลูกเดียว ที่นี้จะให้เขาอพยพออกมาจากแผ่นดินที่ปู่ย่าตายายเขาหามาก็ได้ แต่ข้าพเจ้าก็ยังมองไม่เห็นว่าจะอพยพ

คนไทยจำนวน ๓๐๐,๐๐๐ คน ไปอยู่ที่ไหนกันบ้าง แล้วให้เขาทำกินอย่างไร ก็คงเป็นปัญหาใหญ่ ครั้นจะปล่อยให้โดนฆ่าตายทุกวัน ทุกวันนี้ มันก็แย่เหมือนกัน แย่ทั้งนั้น

เพราะฉะนั้น ท่านเองก็เป็นผู้ที่มีสติปัญญา เป็นเจ้าของแผ่นดินไทย และเป็นผู้ที่ควรตอบแทน พระคุณแผ่นดิน ก็คงจะช่วยข้าพเจ้า ช่วยกันคิดว่าควรจะทำอย่างไรบ้าง ที่พยายามที่จะช่วยชีวิตคนไทย ประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ คน ทางภาคใต้ ให้เขามีทางที่จะทำมาหากิน แล้วก็ให้มีชีวิตอยู่ ขอให้เขามีสิทธิ์ที่จะมีชีวิตอยู่ อยากจะพูดกับพวกสิทธิมนุษยชนว่า คนพวกนี้ไม่ได้ทำบาปทำกรรมอะไรเลย เขาก็มีสิทธิ์น่าจะมีสิทธิ์ที่จะมีชีวิตทำมาหากินในประเทศของเขาอย่างสงบสุข ไม่อย่างนั้นก็โดนฆ่าไปเรื่อย ๆ ตลอดเวลา

ก็ขอขอบพระคุณทุกท่าน ที่อุทิศสมาธิมาฟังในวันนี้ แล้วขอขอบคุณท่านนายกรัฐมนตรีและ คณะรัฐบาล ที่ช่วยกันพยายามแก้ปัญหาอย่างยิ่ง และข้าพเจ้าก็สัญญาว่า ข้าพเจ้า ๗๒ แล้ว ก็จะไป หัดยิงปืนใหม่แล้ว โดยไม่ต้องใส่แว่นก็ยิงมันไปก็แล้วกัน ขอบพระคุณค่ะ ขอบพระคุณมาก

ท่านผู้รักชาติทั้งหลายคงจะอดคิดไม่ได้เลยว่า พระราชดำรัสของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่ได้พระราชทานแก่คณะ ผู้เข้าเฝ้าครั้งนี้ น่าจะเป็นพระราชดำรัสที่ควรแก่ การจารึกไว้ในประวัติศาสตร์ชาติไทยด้วยเป็นพิเศษ เพราะมีคุณค่าความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้ทรงชี้แนะให้ประชาชนคนไทยทั้งชาติได้ตื่นตัว พ้นสภาพจากความมึนงงสงสัย ในสถานการณ์ ที่ปรากฏอย่างผิดปกติของ ๓ จังหวัดภาคใต้ โดยมีผู้ก่อการร้ายที่เหิมเกริมยิ่งขึ้นทุกขณะ ส่วนทางภาครัฐบาลนั้น ยังคงแก้ไขปัญหา อย่างละมุนละม่อมมาตั้งแต่ต้น จนประชาชน เตือดร้อนกันไปเกือบทุกหย่อมหญ้าแล้วใน ๓ จังหวัดนั้น ก็เพิ่งจะได้ทราบกันว่าที่จริงนั้น เรื่องร้ายแรงมาก มิใช่เรื่องเล็ก ๆ อย่างที่มี ผู้พยายามจะบิดเบือนให้เข้าใจกันนั้นเลย

จากความจริงที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงเปิดเผยครั้งนี้ ทำให้คนไทยทั้งชาติตื่นตัวได้ทันทั่วทั้งที่ รับสนอง

พระบรมราโชวาทของพระองค์ท่าน เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ก็ได้แสดงความพร้อมเพรียงกัน ทุกหมู่เหล่า ทำให้ลดเสียงของกลุ่มคนที่ดูเหมือน จะสนับสนุนผู้ก่อการร้าย ซึ่งกำลังฮึกเหิมมากขึ้น ถึงขนาดออกข่าวให้รัฐบาลถอนกำลังทหารและ ตำรวจออกจากพื้นที่ให้หมด ยิ่งกว่านั้นยังมี นักการเมืองบางท่านมีจิตกำเริบ ถึงขนาดแนะนำให้ ๓ จังหวัดนั้นได้มีการปกครองตนเองด้วยนั้น ได้เจ็บเสียงลงได้

เดชะบุญที่ได้มีโอกาสรับฟังกระแส พระราชดำรัสของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรม ราชินีนาถ ทรงเปิดเผยความจริงทั้งหลายแหล่ง ที่ประชาชนภายนอกไม่มีโอกาสได้รู้เห็นเลยนั้น ก็ได้รับฟังกันอย่างทั่วถึง ถึงกับตะลึงงันไปก็มี เมื่อพระองค์ท่านทรงเปิดเผยว่า “...ราษฎร เหล่านั้น ก็ขอข้าพเจ้าว่า ให้ช่วยพูดกับท่าน นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐบาล ขออย่าให้ ทหารและตำรวจออกจาก ๓ จังหวัดภาคใต้ เพราะถ้าทหาร-ตำรวจอยู่ชีวิตเขาก็ยังอยู่

ถ้าหากทหาร - ตำรวจออกไปหมดพวกเขา คงตาย...”

ทั้งนี้เพราะประชาชนจังหวัดยะลาปัตตานี และนราธิวาส ต่างก็กำลังตกอยู่ในความทุกข์ยากหวาดระแวงภัยจากการถูกลอบฆ่าไม่เว้นแต่ละวัน ไม่เว้นทั้งไทยพุทธและไทยมุสลิม ซึ่งสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงรับสั่งด้วยว่า ถึงเวลาแล้วที่ท่านทั้งหลายจะต้องร่วมมือร่วมใจ สามัคคีกันให้แน่นแฟ้น ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละกล้าหาญ

และต่อมาในวันรุ่งขึ้น ๑๗ พฤศจิกายน นั้นเอง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็ได้ทรงมีพระบรมราโชวาท ในโอกาสพระราชทานยศแก่นายทหารและนายตำรวจ ในพิธีประดับยศชั้นนายพล ณ พระราชวังไกลกังวล หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งได้ทรงเน้นความตอนหนึ่งไว้ด้วยว่า “...ถ้าฝ่ายทหารและตำรวจร่วมมือกัน อย่างเข้มแข็ง จริงจัง เหตุการณ์ก็คงบรรเทา ลงได้ แต่ถ้าไม่ช่วยกันจริงก็อาจทำให้ประเทศชาติล่มจมได้ ประชาชนจะไม่มีความสุขไม่มีความปลอดภัย ด้วยความปลอดภัยของประเทศ เป็นหน้าที่ของตำรวจ - ทหารโดยตรง...”

ทางท่านนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐบาล ก็ได้มอบหมายรองกระแสรราชดำรัสที่ให้ผู้รักสามัคคีต้องให้เข้าใจเหตุผล เรื่องราวความจริง และการปฏิบัติงานพัฒนาช่วยเหลืออย่างถูกต้อง ซึ่งท่านนายกรัฐมนตรี ก็ได้เน้นเช่นกันว่า รัฐบาลไม่เคยมีอคติด้านศาสนา จึงขอประชาชนในพื้นที่ได้เข้าใจรัฐบาล อย่าได้ไปหลงเชื่อคำยุยงของกลุ่มผู้พยายามสร้างความแตกแยกในประเทศ รัฐบาลรับจะช่วยเร่งพัฒนาเศรษฐกิจให้ก้าวหน้า และยึดความเป็นธรรมในการแก้ไข ปัญหา

ตามงบประมาณปี ๒๕๔๗ ก็ได้จัดให้พื้นที่

ภาคใต้แล้วกว่า ๕๐๐ ล้านบาท มีหลายโครงการที่เป็นประโยชน์มาก ซึ่งจะเร่งให้ทุกโครงการได้รับผลสำเร็จในปี ๒๕๔๘ นี้ และโครงการใด ถ้าบ ไม่พอก็จะเพิ่มให้อีก ทั้งโครงการพัฒนาการปลูกพืช และการเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญ จะได้รับการส่งเสริมอย่างเต็มที่ โดยจะมีหน่วยเคลื่อนที่เข้าไปช่วยประชาชน ในระดับหมู่บ้าน - ตำบล ได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้นด้วย

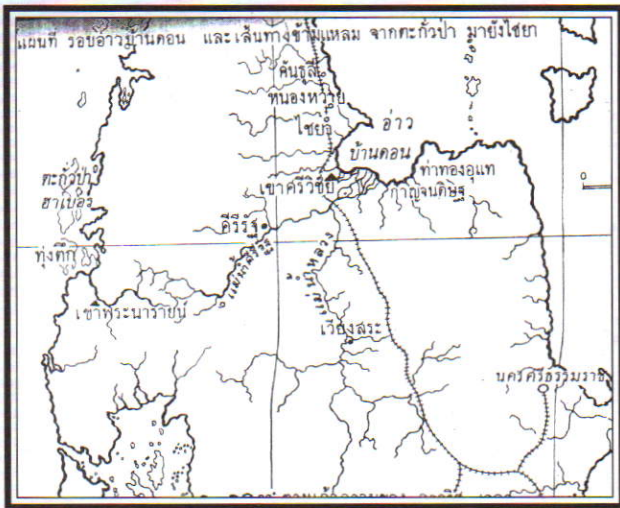
และที่สำคัญอย่างยิ่งคือ เรื่องการศึกษา ในภาคใต้ ทุกจังหวัดจะต้องได้รับโอกาสในการพัฒนาการศึกษาทั้งทางด้านศาสนาและวิชาชีพ ที่สำคัญ ๆ ก็เป็นสิ่งจำเป็นมาก ควรให้ประชาชนพูดภาษาไทยกันได้โดยไม่ต้องใช้ล่ามแปล ก็จะสะดวกในการติดต่อขยายกิจการงานของพี่น้องประชาชนในแต่ละท้องถิ่นภาคใต้นั้นได้อย่างกว้างขวางด้วยดียิ่งขึ้น

ซึ่งเมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม นี้เอง พี่น้องประชาชนทั่วประเทศทุกเพศทุกวัย ทุกสาขาอาชีพต่างก็ได้ร่วมกัน แสดงน้ำใจแก่พี่น้องประชาชนใน ๓ จังหวัดภาคใต้เป็นพิเศษ ด้วยการพากัน ๑๐๐ ล้านตัว เป็นสื่อแห่งความรัก และห่วงใย เป็นสัญลักษณ์แห่งสันติภาพ ให้รัฐบาลนำไปโปรยปราย แสดงน้ำใจความระลึกถึง และห่วงใยให้แก่พี่น้องประชาชน ๓ จังหวัด ดังกล่าวนี้อย่างยิ่งจะมีความช่วยเหลือโดยตรงด้านอื่น ๆ ททยอยตามไปให้อีกด้วย อย่างแน่นอน ขอให้ความรักสามัคคี และสันติ จงมีแต่ ๓ จังหวัดภาคใต้โดยเร็วพลันได้ในที่สุด ●

บรรณานิการ

ମାତୃଭାଷା ୨

ประพัฒน์ ตริณรงค์

ความน่า

ราชวงศ์ไศเลนทร์เป็นกษัตริย์ราชวงศ์หนึ่ง
ที่ปกครองดินแดนไทยในแหลมทอง (แหลมมลายู)
ซึ่งดินแดนดังกล่าวนี้ อำมาตย์โท พระยารัตนภักดี
(แจ้ง สุวรรณจินดา) อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานี
และอดีตผู้ว่าราชการ ภาค ๙ ได้กล่าวไว้ในหนังสือ
ชื่อ “ดินแดนไทยในแหลมทอง (แหลมมลายู)” ว่า

“ดินแดนที่เรียกกันในปัจจุบันนี้ว่า แหล้มมลาญ
นั้น เป็นแหลมที่ตั้งอยู่ในเอเชียภาคตะวันออกเฉียงใต้
และอยู่ในระหว่างมหาสมุทรแปซิฟิกกับมหาสมุทร
อินเดีย

เดิมเรียกกันว่าแหลมทอง มีนามอีกอย่างหนึ่ง
เรียกว่า สุวรรณภูมิ คำว่า ‘**สุวรรณภูมิ**’ นี้ ในสมัยที่
ประเทศไทยตั้งอาณาจักรทวารวดีปกครองลุ่มแม่น้ำ
เจ้าพระยาอยู่ (ภาคกลาง) ซึ่งเดิมเป็นอาณาจักรทวารวดี
ของมอญ เรียกพื้นที่ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตลอดแหลม
มลายู ก็เรียกว่า สุวรรณภูมิ คงจะหมายถึงว่า

แผ่นดินทอง หรือ ประเทศทอง (ซึ่งมีทรัพย์สินในดินสินใน
น้ำเป็นประการสำคัญ) ตามตำนานจีนเรียกแคว้น
ทวารวดีว่า แคว้น ‘กิมหลิน’ และเรียกกันมาพันกว่าปี
แล้วภายหลังจากนี้ก็เปลี่ยนเรียกชื่อกันใหม่อีกแบ่งเรียก
เป็นสองตอนคือ ตอนปลายแหลมเรียกว่า “ตามาเซะ”
ตอนกลางแหลมเรียกว่า ‘สะการามาเซิน’ จะเรียก
กันมาแต่ พ.ศ.ใดไม่ปรากฏชัด ต่อئ้นมาจึงเรียกกันว่า
แหลมมลายู

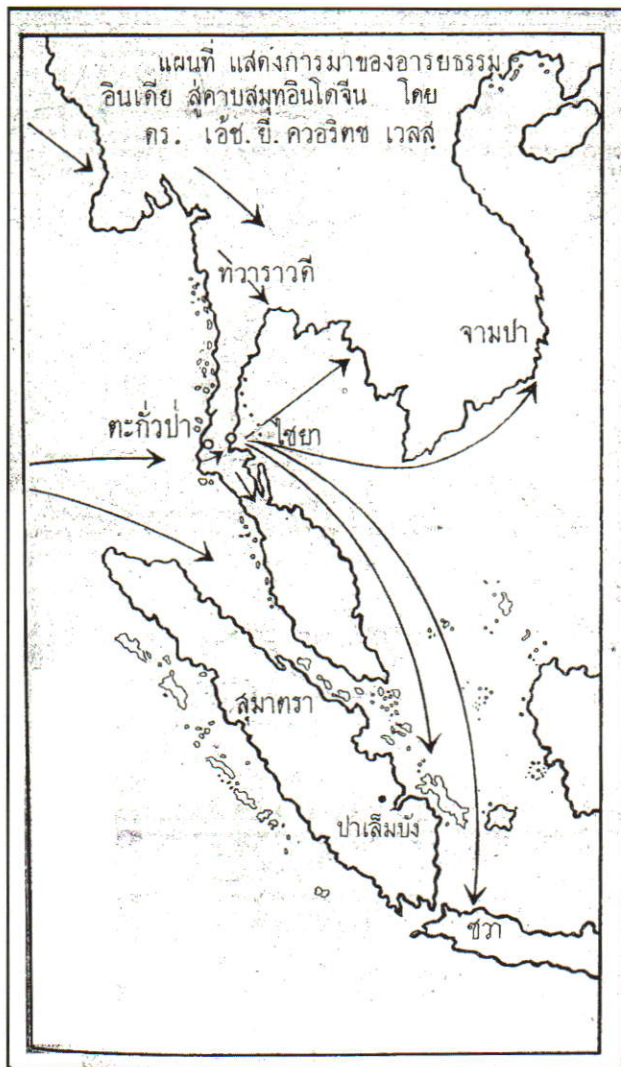
อาณาจักรแหลมมลายูตอนปลายแหลม ซึ่งมี
รัฐสิงคโปร์ รัฐยะโฮร์ รัฐมะละกา รัฐปาหัง รัฐซาบฮัง
รัฐนครีซาปีตัน รัฐกลันตัน รัฐเปรัก รัฐตรังกานู รัฐเกดาค์
(ไทรนบุรี) รัฐปีนัง รัฐเปอรลิส รวม ๑๒ รัฐ ขึ้นอยู่กับ
รัฐบาลกลางแห่งมาเลเซียเวลานี้ มีพลเมืองเป็นชาว
มลายูจีนส่วนมาก และมีไทยอินเดียอยู่ทั่วไป (ปัจจุบัน
สิงคโปร์เป็นประเทศอิสระ)

ส่วนแผ่นดินตอนเหนือรัฐกลันตันขึ้นมานั้น
ควรตั้งต้นแต่จังหวัดใดตลอดไปทางใต้จนสุดแหลมยอ
(ยะโฮร์) และเกาะสิงคโปร์นั้น เมื่อพิจารณาเมืองที่ตั้ง
ในสมัยกรุงศรีวิชัยก็ควรจะต้องตั้งต้นตั้งแต่จังหวัดชุมพร
ลงไป ตามสมัยที่พระเจ้ากรุงศรีวิชัยแห่งราชวงศ์ไชเรน
(ไศเลนทร์) ทรงครองราชย์ตั้งนครหลวงอยู่ที่เมืองไชยา
(อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี) และปกครอง
แหลมมลายูทั้งหมดจนถึงปาเล็มบัง และเกาะสุมาตรา”

และศาสตราจารย์พระยาอนุมานราชธน (ยง เสฐียรโกเศศ) ได้กล่าวถึงเรื่องแหลมมลายูไว้ในเรื่อง “แหลมอินโดจีนสมัยโบราณ” ว่า

“แหลมมลายูคงจะแยกเป็นประเทศน้อย ๆ อยู่
หลายประเทศสืบมาเป็นเวลาช้านาน จนล่วงมาถึงราว

พ.ศ.๑๒๐๐ จึงเกิดมีอาณาจักรใหญ่ขึ้นอาณาจักรหนึ่งคือ ศรีวิชัย (พ.ศ.๑๒๐๐ ถึง พ.ศ.๑๔๐๐) อาณาจักรนี้แปลก แม้เป็นประเทศมีอำนาจขนาดใหญ่โต แต่อาณาเขตขึ้นมาเกือบครึ่งค่อนของแหลมมลายู คือตั้งแต่เขตเมืองไชยาลงไป และมีอายุยืนมาตั้งแต่ ๖๐๐ ปี แต่กระนั้นก็ไม่มีการรู้จักกันนอกจากพวกนักปราชญ์โบราณคดีไม่กี่คน แม้ชื่อของอาณาจักรนี้ เรียกอะไรแน่ และตั้งอยู่ที่ไหน ก็ยังไม่ทราบกันชัด ทราบแต่เพียงว่าอาณาจักรนี้อยู่ในประเทศอินโดนีเซียเท่านั้น จีนเรียกชิลินทุตซี และในจดหมายเหตุชาวอาหรับเรียกว่า มหาราชแห่งซาบาต (Zabag หรือ Zabai) นักปราชญ์โบราณคดี (Gerini : เยอรมัน) สันนิษฐานว่า ชิลินทุตซี จะตรงกับคำว่า ศรีโกษา และตั้งราชธานีอยู่ที่เกาะสุมาตรา จนเมื่อ พ.ศ.๒๔๖๑ ศาสตราจารย์ เซเดส์

ได้ลงพิมพ์เรื่อง อาณาจักรศรีวิชัยขึ้น ว่าที่จีนเรียกว่า ชิลินทุตซี ที่ถูกคือ ศรีวิชัย ซึ่งปรากฏชื่ออยู่ในศิลาจารึกอาณาจักรศรีวิชัยนี้มีราชธานีอยู่ในเกาะสุมาตรา ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของเมืองปาเล็มบังเวลานี้ และต่อมาอีกศตวรรษหนึ่ง เมื่อราชวงศ์ไศเลนทร์ครองกรุงศรีวิชัย ก็ได้แผ่อาณาจักรไปจนถึงภาคเหนือของแหลมมลายู และได้แผ่ไปถึงเกาะชวากับ ศาสตราจารย์ ยอร์ช เซเดส์ได้เล่าเรื่องกรุงศรีวิชัยไว้โดยย่อ มีแจ้งอยู่ในศิลาจารึกสยามภาคที่ ๒ นั้นแล้ว เรื่องที่ศาสตราจารย์ ยอร์ช เซเดส์กล่าวไว้ เป็นความรู้ในทางโบราณคดีเท่าที่จะทราบได้ตามหลักฐานที่มีอยู่ในศิลาจารึกตรงไปตรงมา เว้นแต่ปัญหาเรื่องราชธานีกรุงศรีวิชัยอยู่ที่ไหนแน่ ศาสตราจารย์ ยอร์ช เซเดส์ว่า เมืองปาเล็มบังในเกาะสุมาตราเคยเป็นราชธานี ซึ่งนักโบราณคดีส่วนมากก็เห็นตามด้วย

ต่อมามีนักปราชญ์ชาวอินเดียคนหนึ่ง (Marjumdar) เห็นว่า ราชธานีของราชวงศ์ไศเลนทร์ซึ่งครองกรุงศรีวิชัย จะไม่ใช่อยู่ที่ปาเล็มบังที่เกาะสุมาตรา แต่อยู่ในที่ใดที่หนึ่งในแหลมมลายู เพราะในเกาะสุมาตราไม่ปรากฏว่ามีซากบ้านซากเมืองสมเป็นราชธานีแห่งอาณาจักรอันใหญ่โต และกล่าวต่อไปว่า กษัตริย์ไศเลนทร์เป็นเชื้อเจ้านายในอินเดียโดยอ้างหลักฐานว่า เมื่อในศตวรรษที่ ๖ หรือที่ ๗ แห่งยุคศตวรรษ แคว้นกลิงคราษฎร์ ตกในอำนาจของราชวงศ์คังคะ ลี้กเข้าไปในแคว้นทางแถบเขาวิญญ์ก็มีกษัตริย์ในราชวงศ์คังคะเป็นใหญ่ พระนามกษัตริย์ในราชวงศ์คังคะ มีสร้อยพระนามว่า มหาราชหรือมหาธิราช (ผิดกับพระนามกษัตริย์ปกครองประเทศเขมรที่ใช้ว่า ธรรมัน) ตรงกับพระนามที่มีอยู่ในศิลาจารึกจังหวัดนครศรีธรรมราช (และที่เวียงสระ) อีกอย่างหนึ่งราชวงศ์คังคะนั้นมีอยู่ทั่วไปในอินเดีย แต่ที่เป็นราชวงศ์สำคัญที่เป็นใหญ่ในแคว้นกลิงคราษฎร์ และแคว้นไมโสว์ ด้วยเหตุผลเหล่านี้ จึงเห็นว่า ราชวงศ์ที่กล่าวมาข้างต้นจะเป็นบรรพบุรุษของราชวงศ์ไศเลนทร์ครองกรุงศรีวิชัย”

ข้อความของบุคคลสำคัญทั้งสองท่านที่นำมากล่าวไว้ใน “ความนำ” ของเรื่องนี้ เป็นกรอบที่ผู้เขียนจะนำมาขยายความโดยอาศัยหลักฐานอื่นมาประกอบเพื่อให้ท่านผู้สนใจพิจารณาให้กว้างขวางยิ่งขึ้นว่า ในช่วงระยะเวลา ๖๐๐ ปีที่ “ราชวงศ์ไศเลนทร์” ครองอำนาจอยู่เหนือดินแดนทางภาคใต้อยู่เป็นเวลา ๖๐๐ ปีนั้น นักปราชญ์ทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีได้พิจารณาและแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมและแตกต่างกันอย่างไร โดยกำหนดเป็นหัวข้อไว้ ดังนี้คือ

๑. ความหมายของนามพระราชวงศ์
๒. กรุงศรีวิชัยอยู่ที่ไหน
๓. กษัตริย์ไศเลนทร์
๔. ศรีวิชัยแตกสลาย

ความหมายของนามพระราชวงศ์

ก่อนอื่นขอชี้แจงเกี่ยวกับนามของพระราชวงศ์ไศเลนทร์ที่ปรากฏอยู่ตามเอกสารอันเป็นหลักฐานนั้น เขียนกันไว้เป็นหลายอย่าง คือ เขียนว่า ไศเลนทร์บ้าง ไศเลนทร์บ้าง ไศเลนทรวงศ์บ้าง และบางแห่งเขียนไซเรน ก็มี แต่คำหลังนี้มีปรากฏน้อยมาก ซึ่งผู้เขียนขอทำความเข้าใจกับท่านผู้อ่านไว้ก่อนว่า โดยทั่วไปแล้วจะเขียนว่า ไศเลนทรวงศ์เป็นหลัก ส่วนที่มีปรากฏตามเอกสารที่อ้างมา เขียนอย่างไรก็ขอคงไว้เช่นนั้นเพื่อให้เป็นไปตามต้นฉบับเดิม

อาจารย์ธนิธ อยู่โพธิ์ ผู้เคยดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมศิลปากรได้กล่าวถึงความหมายของราชวงศ์ไศเลนทร์และเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องไว้ในหนังสือ “เรื่องน่ารู้ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร” ตอนว่าด้วยอาณาจักรฟูนาน มีข้อความตอนหนึ่งที่เกี่ยวกับราชวงศ์ไศเลนทร์ว่า

“ความเห็นของศาสตราจารย์ยอร์ช เซเดส์ มีความเห็นว่า พวกราชวงศ์ไศเลนทร์สืบเชื้อสายมาจากราชวงศ์โบราณผู้ครอบครองอาณาจักรฟูนาน

ภายหลังที่พ่ายแพ้แก่กษัตริย์เจนละแล้ว ก็ได้อพยพลงมาทางใต้ (บางทีจะผ่านลงไปทางอ่าวบ้านดอน) ไปยังเกาะชวา และรอเวลาอยู่จนได้จังหวะ จึงเข้ายึดอำนาจในชวากลางไปจากราชวงศ์สญชัย เมื่อราวปลายพุทธศตวรรษที่ ๑๑ แล้วนำเอาความหมายว่าเจ้าแห่งภูเขาอันเป็นนามเดิมของกษัตริย์ฟูนาน มาพินขึ้นใช้ว่า ‘ไศเลนทร์’ ซึ่งความเห็นดังกล่าวนี้ ดร. เดอ คัสปารีส (de casparis) นักปราชญ์ชาวฮอลันดา ก็อ้างหลักฐานรับรองไว้และกล่าวต่อไปว่า เมื่อกษัตริย์ไศเลนทร์ได้ชัยชนะราชวงศ์สญชัยแล้ว ก็มิได้ทำอันตรายอันใด คงให้ราชวงศ์สญชัยครอบครองอยู่ ณ อาณาเขตตอนฝั่งเหนือของชวา (แถบเหนือที่ราบเตี๋ยงไปจนถึงสะมารัง) แต่ลดศักดิ์ลงเป็นประเทศราช และต้องส่งบรรณาการต่อกษัตริย์ไศเลนทร์ กษัตริย์ทั้งสองราชวงศ์นี้ จึงยังคงอยู่ด้วยกันมาจนราวระหว่าง พ.ศ. ๑๓๖๗ และ พ.ศ. ๑๓๗๕”

จากหลักฐานนี้ ทำให้ได้ทราบว่ คำว่า “ไศเลนทร์” ซึ่งมีความหมายว่าเจ้าแห่งภูเขา เดิมเป็นนามของราชวงศ์โบราณผู้ครอบครองอาณาจักรฟูนานตามความเห็นของศาสตราจารย์ ยอร์ช เซเดส์

อนึ่ง อาณาจักรฟูนานโดยเฉพาะว่าฟูนาน ศาสตราจารย์พระยาอนุมานราชธน เรียกว่า ฟูนัน และอธิบายไว้ใน “เรื่องแหลมอินโดจีนสมัยโบราณ” บทที่ ๖ ว่า

“ถ้าประเทศจัมปามาทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ในดินแดนอันเป็นประเทศเขมรและแคว้นโกจีนในเวลานี้ สมัยโบราณมีประเทศหนึ่งจีนเรียกว่า ฟูนัน เรื่องราวของประเทศนี้ได้ความจากจดหมายเหตุจีนฝ่ายเดียว จึงทราบไม่ได้ว่าชื่อแท้จริงคืออะไร นักปราชญ์โบราณคดีหลายท่านว่า ฟูนัน (ฟูนานในเสียงกวางตุ้ง ฟูนานในเสียงไหหลำ ไปหนานหรือปาหนาน ในจดหมายเหตุหลวงจีนอั้ง)...”

อาจารย์ ธนิธ อยู่โพธิ์ ได้กล่าวไว้ใน “เรื่องน่ารู้ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร” ตอนที่มิชื่อว่ “อาณาจักรฟูนาน” ซึ่งนอกจากจะกล่าวถึงชื่อ

พูนาน ดังเช่นที่ศาสตราจารย์พระยาอนุมานราชธน กล่าวแล้ว ยังได้กล่าวเพิ่มเติมว่า

“และนักปราชญ์บางท่านว่า โพนน้ำ คือ โพิธสาร (หลวง) และอ้างอิงชื่อ “พงศาวดารโยนก” ของ พระยาประกาศกิจจักร แต่ศาสตราจารย์ ยอร์ช เซเดส์ อธิบายว่า คำ พูนาน บางทีจะตรงกับคำเขมร ว่า พนม แปลว่า ภูเขา และถ้ายเป็นคำสันสกฤตที่ใช้เป็น สมญาของราชวงศ์ไว้ว่า ไศลราช หรือ บรรพตภูบาล หมายถึง เจ้าแห่งภูเขา ซึ่งเป็นผู้ตั้งรัฐ หรือ ประดิษฐาน ราชวงศ์ ถ้าเราดูในแผนที่ จะเห็นมีคำบาพนมอยู่ใต้ ทะเลสาบเขมร ในดินแดนประเทศกัมพูชาตอนล่าง กล่าวกันว่า เป็นที่ตั้งกำเนิดของอาณาจักรพูนาน แต่เดิม...”

ส่วนเรื่องราวธานีของอาณาจักรพูนานแต่เดิมนั้นอยู่ที่ไหน ?

ศาสตราจารย์ ยอร์ช เซเดส์ เขียนไว้ในเรื่อง “**ราชอาณาจักรทะเลใต้**” เป็นภาษาฝรั่งเศส พระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร ทรงแปลเป็นภาษาอังกฤษ แล้วทรงแปลเป็นภาษาไทย มีข้อความเกี่ยวกับชื่อของราชธานีเดิมของกษัตริย์พูนานไว้ว่า

“แม้ในเวลาโบราณที่ไกลก่อนสมัยศรีวิชัยขึ้นป นาน ก็ได้เคยมีความพยายามที่จะรวมกันเป็นอันหนึ่ง อันเดียวกันแล้วครั้งหนึ่ง ในพุทธศตวรรษที่ ๗ ข้าพเจ้า หมายถึงราชอาณาจักรซึ่งอยู่ในลุ่มแม่น้ำโขงภาคใต้ ซึ่งนักประวัติศาสตร์จีนเรียกว่า พูนาน อันเป็นชื่อ ที่มาจากคำว่า พญานาน ซึ่งคำนั้นเองจีนถ่ายทอดมา จากคำเขมรว่า พนม ซึ่งแปลว่า ภูเขา แท้จริงพระ ราชธานีแห่งประเทศนี้ได้นามว่า ‘**เจ้าภูเขา**’ (ไศเลนทร) ตั้งราชธานีอยู่ในจังหวัดที่เรียกทุกวันนี้ว่า ไพร่เวียง ในประเทศกัมพูชาปัจจุบันใกล้ภูเขาบาพนม ไม่ห่าง จากท่าเรือที่เรียกกันทุกวันนี้ว่า บานม อันชื่อเหล่านี้ ล้วนแสดงสัมพันธ์ซึ่งกันและกันทั้งนั้น”

ปัญหาสุดท้ายเกี่ยวกับเหตุผลว่า เหตุใด กษัตริย์ผู้ครองอาณาจักรผู้ครองพูนานจึงตั้งนาม พระราชวงศ์ของพระองค์ว่า ไศเลนทร แม้มีเหตุที่ต้อง

ออกพูนานมาอยู่ในดินแดนแหลมทอง และเมื่อมี พระราชอำนาจในทางปกครองกลับคืนมาอีก จึงได้นำ นามพระราชวงศ์ว่า “**ไศเลนทร**” กลับมาตั้งอีก ทั้ง ๆ ที่อาณาจักรเปลี่ยนเป็น ศรีวิชัย

ปัญหานี้ หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช บรรยายไว้ในเรื่อง “**พื้นฐานทางวัฒนธรรมไทย**” ที่บรรยายแก่นักศึกษาปีที่หนึ่ง เมื่อ พ.ศ.๒๕๑๔ ว่า “ก่อนจะเกิดอาณาจักรกัมพูชานั้น ได้มีอาณาจักร แบบอินเดียได้รับอารยธรรมแบบอินเดียเกิดขึ้นใน ภาคใต้ของไทย มีบริเวณตั้งแต่ชายาลงมาจนถึง นครศรีธรรมราชตลอดจนแหลมมลายู และข้ามไปยัง เกาะสุมาตรา อาณาจักรนี้คือ อาณาจักรศรีวิชัย ศูนย์กลางของอาณาจักรศรีวิชัยนี้ นักโบราณคดี ยังตกลงกันไม่ได้แน่ว่าอยู่ที่ใด บ้างว่าอยู่ที่เมือง ปาเล็มบังในสุมาตรา แต่ได้ค้นพบพระพุทธรูปที่จังหวัด นครศรีธรรมราช อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นแบบศรีวิชัยทั้งสิ้น อาณาจักรศรีวิชัยมีความเชื่อ หนักไปทางพุทธศาสนานิกายมหายาน แม้จะมีอะไร หลายอย่างเป็นแบบอารยธรรมอินเดีย ระบบการ ปกครองของศรีวิชัยเรียกว่า **ไศเลนทร์ = ไศล + อินทร** ผู้เป็นใหญ่แห่งภูเขา ซึ่งหมายถึงพระมหากษัตริย์ ซึ่งครองอาณาจักรศรีวิชัย มีฐานะเท่า**พระอินทร์หรือ ศิวะ หรืออิศวร** ซึ่งอยู่บนเขา เพราะฉะนั้นแม้ศาสนา ของประชาชนจะเป็นศาสนาพุทธนิกายมหายาน แต่ ทางปกครองศาสนาพราหมณ์ก็มีอิทธิพล เพราะว่า เมื่อพระมหากษัตริย์เป็นเทพเจ้า ก็จำเป็นต้องมี พราหมณ์ประจำราชสำนักในฐานะเป็นผู้ให้ความศักดิ์ สิทธิ์แก่พระมหากษัตริย์ผู้เป็นเทพเจ้านั้น”

เรื่องของนามพระราชวงศ์ไศเลนทรวงศ์มี ประวัติตามหลักที่ได้อ้างมาในตอนต่อไปจะได้พิจารณา ถึงบทบาทของพระราชวงศ์ไศเลนทรในดินแดนไทย ในแหลมทอง (แหลมมลายู) ต่อไป ซึ่งระยะเวลาของ การครองอำนาจของราชวงศ์นี้ มีเวลานานถึง ๖๐๐ ปี พร้อมทั้งเรื่องของอาณาจักรศรีวิชัยอยู่ที่ไหนกันแน่...

การประชาสัมพันธ์ มีรากฐานมาจาก ชีวิต ศาสนา และปรัชญา

วิจิตร อวະกุล

หาก เราได้ศึกษาจากปรัชญาชีวิตและศาสนา การเมืองดังต่อไปนี้ จะเป็นเรื่องของการทำสิ่งที่ดี ที่ถูกต้องต่อมนุษย์ด้วยกัน อันเป็นรากฐานของการเมือง การทหาร การปกครอง ศิลปะ วัฒนธรรม คุณธรรม จริยธรรม ฯลฯ คือสิ่งที่ดี สิ่งที่ดีงาม

ถ้าบุคคล องค์กร หน่วยงาน ได้ทำความดี ต่อประชาชน อำนวยความสะดวก สบาย ทำให้ประชาชนมีความสุข ไม่เอารัดเอาเปรียบ โกหก หลอกลวง รังแกประชาชน ก็เกิด “การประชาสัมพันธ์” ขึ้นแล้ว โดยมีต้องไปแสวงหาวิธีการใด ๆ

ปรัชญา ชีวิต ศาสนา วัฒนธรรม การเมือง ดังต่อไปนี้ เป็นเพียงส่วนน้อยนิดที่นำมาเสนอไว้ ที่จะทำให้เข้าใจได้ว่า ปรัชญา เป็นรากฐานของ “การประชาสัมพันธ์” จึงควรทำความเข้าใจ พิจารณา ไตร่ตรองเพื่อความซาบซึ้งในเรื่องของความเป็นมาของ “การประชาสัมพันธ์” ซึ่งโลกตะวันออก ได้ศึกษาและ

ทำกันมาตั้งแต่สมัยลัทธิต่าง ๆ ของจีน และเกิดศาสนาต่าง ๆ ขึ้น ศาสนาต่าง ๆ จึงเกิดขึ้นในประเทศ ตะวันออกเป็นส่วนใหญ่ การคิดถึงประโยชน์ประชาชน เป็นจุดหมายสำคัญแล้ว เมื่อการประชาสัมพันธ์ซึ่งได้เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ

- ทุกข์ของประชาชน คือ ทุกข์ของแผ่นดิน
- รัฐบุรุษต้องรักประชาชน มากกว่าตนเอง
(คัมภีร์รัฐศาสตร์)
- ความกรุณาของนักการเมือง
ประกอบด้วยความรักต่อประชาชน
(โจเซฟ จูเบิร์ต)
- เราจะไม่เป็นคนมีใจเป็นธรรม
ถ้าหัวใจเราไม่มีความเมตตา
(วอ-เวิน-นาร์กส์)
- นักการเมืองที่ดี จะเสียสละและมักจะไม่ร่ำรวย
(เม่งจื๊อ)
- การช่วยเหลือ คนยาก คนจน อย่างสมควร

คืออารยธรรมที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของมนุษยชาติ

(แฮมมวอล จอห์นสัน)

- ถ้าต้องการเป็นที่รัก จงรักผู้อื่น และ ทำตัวให้เป็นที่น่ารัก

(เบนจามิน แฟรงกลิน)

- จงเอาความรัก ชนะความรัก

(อาเล็กซานเดอร์ บาร์เคลย์)

- อย่าคิดว่าจะมีใครรักเรา ถ้าเราไม่รักใครเลย

(อีพิต-เต-ตัส)

- รักประชาชนเพื่อจะได้คะแนนเลือกตั้ง

คือรักของนักเลือกตั้ง

รักประชาชนโดยมิได้หวังสิ่งตอบแทน

คือรักของรัฐบุรุษ

(คัมภีร์ รัฐศาสตร์)

- รักใครเพียงเพื่อจะได้รับความรักตอบ

นั่นคือนิสัยของมนุษย์

แต่รักเพื่อความรักได้เกิด เป็นนิสัยของสวรรค์

(ลา-มาร์-ติน)

- ความรัก คือการให้ฟรี ไม่ต้องแลกเปลี่ยนซื้อขาย

(ลองเฟลโลว์)

- ความรัก ต้องเสียสละทุกสิ่ง เพื่อมาอวยพรสิ่งที่ตนรัก
จึงจะเรียกว่าความรักแท้

(บุลเวอร์ ลิตตัน)

- ความดีเหมือนแสงสว่าง แม้ผ่านที่สกปรก ก็ไม่สกปรก

(เชินต์ ออกุสติน)

- จงทำความดีให้เป็นตัวอย่าง ไม่ใช่เพียงแต่คำพูด

(โทมัส เจฟเฟอร์สัน)

- การเมืองที่ปราศจากการประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา ย่อมเป็นความเลวร้าย และเสื่อมที่จะต้องขจัดออกไปให้สิ้น

ลักษณะการประชาสัมพันธ์

แม้จะได้มีผู้เขียน นิยาม ความหมาย คำจำกัดความ ฯลฯ ของการประชาสัมพันธ์ออกมาเป็นจำนวนมาก

แต่ก็สามารถอธิบายการประชาสัมพันธ์ได้บางส่วน บางตอนยังไม่สามารถอธิบายความหมายลึก ๆ หรือครอบคลุมงานประชาสัมพันธ์ได้ทั้งหมดให้ชัดเจน เข้าใจได้ทั้งหมด ลักษณะการประชาสัมพันธ์นี้จะช่วยเสริมความรู้ ความเข้าใจงานการประชาสัมพันธ์ อีกทางหนึ่งโดยเฉพาะปรัชญาและแนวความคิดชาวตะวันตก

- การดำเนินการประชาสัมพันธ์ ต้องตั้งอยู่บนรากฐานและการมีมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมรวมทั้งต้องควบคุม ดูแล กำกับ ให้การดำเนินการขององค์กรและบุคลากรให้ปฏิบัติงาน และให้บริการแก่ประชาชนตามมาตรฐานของการประชาสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่เสมอ

- องค์กร บุคลากร จะต้องรักษาจรรยาบรรณของการประชาสัมพันธ์ ทำงานด้วยความศรัทธาของประชาชน บนความรู้ ความสามารถ สามัคคี ร่วมแรง ร่วมใจในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ของประชาชนและส่วนรวมด้วยเกียรติยศศักดิ์ศรีของคนดีศรีสังคม - คนของสังคม - บุคคลสาธารณะ ให้ได้รับความนับถือ ยกย่องจากประชาชนทั่วไป อันจะเป็นส่วนสำคัญในการยกระดับมาตรฐานขององค์กรและงานประชาสัมพันธ์ให้สูงขึ้น

- กิจกรรมประชาสัมพันธ์ ต้องเป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างประโยชน์และบริการแก่ประชาชนรากฐานของจริยธรรมเพื่อป้องกันการทุจริต หาประโยชน์ และการเผยแพร่ สิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์เป็นอันตรายต่อประชาชนแต่ต้องเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมเผยแพร่เรื่องราว ข่าวสาร ข้อมูล ให้ความรู้ ความเข้าใจ สารประโยชน์แก่ประชาชนเท่านั้นไม่ให้มีการแอบแฝงฉกฉวยผลประโยชน์จากประชาชนด้วยกลวิธีต่าง ๆ รวมทั้งโกหก หลอกลวง โฆษณาชวนเชื่อในรูปแบบต่าง ๆ อย่างไร้คุณธรรม

- องค์กรต้องสร้างและพัฒนาการประชาสัมพันธ์ ด้วยการศึกษาค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนามาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมขององค์กร บุคลากรให้

สูงขึ้น มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ประสานงาน ติดต่อกับบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กรต่าง ๆ ทาง การ ประชาสัมพันธ์หรือทั่วไปเพื่อบูรณาการให้เกิด ความก้าวหน้าและความบริสุทธิ์ ผุดผ่อง ทาง การ ประชาสัมพันธ์ป้องกันการทุจริต ประพฤติมิชอบ และวิธีการต่าง ๆ ที่ไม่ชอบธรรมที่มักแอบแฝง เข้ามาทำให้การประชาสัมพันธ์ต่างพร้อยอยู่เสมอ

- การบริการด้านประชาสัมพันธ์ ต้องตั้งอยู่บนความ รักที่จะให้บริการที่ดีแก่ประชาชนด้วยความหวัง ตั้งใจจริงที่ปราศจากเงื่อนไข หวังที่สร้างและรักษา สมดุลย์ที่ดีของสังคมเพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชน ที่ยั่งยืน มั่นคง
- การดำเนินการประชาสัมพันธ์ ต้องตั้งใจ ตั้งเป้าหมาย ว่าจะเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ การดำเนินการทุกอย่าง ต้องตั้งคำถามว่า เราให้อะไรแก่ประชาชนบ้าง ประชาชนได้ประโยชน์หรือไม่ เราหวังจะได้ผล ตอบแทนจากการกระทำของเราหรือไม่ มีคุณธรรม จริยธรรมหรือไม่
- ผู้ที่จะทำงานการประชาสัมพันธ์ จะต้องเปลี่ยน หรือมีเจตคติที่ดีต่อประชาชนอย่างแท้จริง โดยมุ่งหวังตั้งใจที่จะบริการรับใช้ประชาชนให้มีความสุข สะดวกสบาย เกิดความพึงพอใจอย่างแท้จริง มิใช่ ต่อหน้าภายนอกทำดี แต่ในใจหวังประโยชน์ เอาเปรียบประชาชนผู้ด้อยกว่าเป็นพวกเอาเปรียบ กดขี่ข่มเหงประชาชน
- การให้ในงานประชาสัมพันธ์ ต้องเป็นการให้ ที่บริสุทธิ์ บริบูรณ์ คือการให้ความช่วยเหลือเกื้อกูล ให้การสงเคราะห์ อนุเคราะห์แก่ประชาชน ให้ความสุข ความสะดวกสบาย ให้ความรัก ความเมตตาต่อประชาชน ให้น้ำใจไมตรี ให้ความบริสุทธิ์ใจ ให้ความจริงใจ ให้อภัยไม่ถือโทษโกรธ เคืองประชาชน โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน แสดงให้ เห็นถึงความไม่เห็นแก่ตัว เกิดความอึดใจใจทั้ง ผู้ให้และผู้รับสังคมส่วนรวมมีความสุข รมเย็น
- สถาบัน องค์กรใดที่ดำเนินการด้วยความหวัง ตั้งใจ

เพื่อประโยชน์ของสังคมประชาชน ประเทศชาติ บนความศรัทธาและตั้งมั่นในศีลธรรม คุณธรรมแล้ว องค์กรนั้นจะพบแต่ความสำเร็จยั่งยืนตลอดไปไม่มี วันล้มเหลว ต้องคิดอยู่เสมอว่าการประชาสัมพันธ์ นั้นคือ การเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ องค์กรและ ประชาชนจึงจะอยู่ร่วมกันได้อย่างราบรื่นยั่งยืน และมีความสุข

- บุคลากรขององค์กรประชาชนเป็นทรัพยากรที่มี พลังความรู้ความสามารถแฝงอยู่ในตัวเป็น ทรัพยากรธรรมชาติที่ได้รับมาเป็นพลังอำนาจ ชอนเร้นอันยิ่งใหญ่ที่อยู่ในร่างกายและจิตใจอย่าง ไม่มีขอบเขตที่ต้องได้รับการชี้แนะแนะนำ พัฒนา ฝึกอบรม และให้รู้จักการทำงานประชาสัมพันธ์ เพื่อให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและมีเจตคติที่ดี ที่ถูกต้องต่อประชาชน
- บุคลากรในแต่ละองค์กร จะมีโอกาสทำงานอยู่กับ องค์กรไม่เกิน ๔๐ ปีแต่องค์กรนั้นยังอยู่และจะอยู่ ต่อไปเป็นร้อยเป็นพันปี เพื่อบริการประชาชาติและ คนรุ่นหลังที่จะตามมาไม่รู้จบจบจักสิ้นจึงจำเป็น ต้องรักษาพัฒนาให้องค์กรดำเนินการต่อไปให้เป็น องค์กรที่ดีและรับใช้สังคมต่อไปอย่างมีคุณธรรม
- ทะเลแห่งการบริการ รับใช้ประชาชนที่ดี ของ ประชาสัมพันธ์ มองไม่เห็นฝั่งและไม่วันเหือดแห้ง ไป เพราะความต้องการและบริการไม่รู้จักหมดสิ้น นักประชาสัมพันธ์ทุกคนจึงต้องแหวกว่ายไปให้ถึง ฝั่งแห่งการบริการที่ดีอยู่ตลอดเวลา
- งานประชาสัมพันธ์ต้องบูรณาการงานต่าง ๆ ให้เกิดผลดีในหลายสิ่งหลายอย่างหลายด้าน แม้จะไม่สามารถที่จะทำงานประชาสัมพันธ์ให้ทุก สิ่งทุกอย่างบรรลุเป้าหมายได้ทั้งหมด
- ความรู้ความสามารถ ความเข้าใจในงาน ประชาสัมพันธ์ต้องควบคู่ไปกับสภาวะจิตใจที่มี คุณธรรมมีระเบียบแบบแผนของสังคมจะเป็นเสมือน สิ่งที่คอยควบคุมเป้าหมายและการดำเนินงาน ประชาสัมพันธ์ไม่ให้แกว่งไกวไขว่เขวออกไปนอก

แนวทางของการประชาสัมพันธ์

- ว้าวที่จะลอยได้สูงก็เพราะลม งานประชาสัมพันธ์จะสำเร็จได้ก็เพราะการแก้ปัญหา อุปสรรคและประชาชน ว้าวประชาสัมพันธ์ยิ่งสูงปัญหา อุปสรรคยิ่งมาก งานประชาสัมพันธ์ระดับสูงจะมีปัญหา อุปสรรคที่ต้องเผชิญมากขึ้นต้องละเอียดละออ รอบคอบเป็นพิเศษ ผลงานประชาสัมพันธ์ผู้คนอาจมองเห็นได้ด้วยตา แต่ความคิดจิตใจของผู้ดำเนินการประชาสัมพันธ์อันเป็นนามธรรมเป็นสิ่งที่คนมองไม่เห็นด้วยตา เป็นสิ่งที่ล้ำค่ายิ่งนักที่นักประชาสัมพันธ์ต้องศึกษา บันทึกไว้และนำไปใช้ได้อย่างมีคุณค่า
- ความสำเร็จของงานประชาสัมพันธ์ไม่ใช่อยู่ที่ความเจตียวฉลาดเสมอไป เมื่อเทียบกับการยื่นหยัดต่อสู้ต้องควบคู่กันไปหลายคนเจตียวฉลาดแต่เอาเปรียบและไม่เสียสละให้ประชาชน และยังไม่สามารถยื่นหยัดในแนวทางที่ถูกต้องของการประชาสัมพันธ์จึงล้มเหลว
- งานประชาสัมพันธ์นั้นเต็มไปด้วยปัญหา อุปสรรคข้อโต้แย้งที่ต้องแก้ไขอย่างละเอียดละออ ลึกซึ้ง นุ่มนวล แบนเนียน จึงไม่มีอะไรพอดิ พอเหมาะสำหรับงานประชาสัมพันธ์ไปเสียทั้งหมด ไม่มีงานไหนที่มีความสุขและสมหวังตลอดเวลา ผู้ที่คิดว่างานประชาสัมพันธ์เป็นงานเบา งานสนุก โก้ เก๋ เท่ห์ จึงควรทบทวนและศึกษางานประชาสัมพันธ์ให้ถ่องแท้
- ความล้มเหลวของงานประชาสัมพันธ์ ในบางครั้งเป็นส่วนหนึ่งของการทำางานประชาสัมพันธ์ที่ต้องยอมรับ แม้มันจะสร้างความเจ็บปวดแต่ก็อย่าท้อถอย เศร้าหมองและเป็นทุกข์ จงอดทน อดกลั้น ระวังใจ ยื่นหยัดต่อสู้ต่อไป เพราะวันเวลาแห่งความสุข ความสมหวัง กำลังจะมาเยือนในอีกไม่ช้า
- งานประชาสัมพันธ์ บางครั้งต้องหวานอมขมกลืน หลายครั้งต้องยื่นหยัดต่อสู้ อดทน อดกลั้น ต่อความกดดันและสถานการณ์ต่าง ๆ บางครั้งก็หอมหวาน

บางครั้งก็ขมขื่น เพราะทุกคนตั้งความหวังว่างานจะสำเร็จลงได้ก็เพราะการประชาสัมพันธ์ ซึ่งความจริงแล้วการประชาสัมพันธ์เป็นเพียงส่วนหนึ่ง จึงต้องต่อสู้และยืนหยัดด้วยจิตวิญญาณของนักประชาสัมพันธ์และอุดมการณ์อันยิ่งใหญ่ที่จะให้ประชาชนได้รับบริการที่ดี มีความสุข

- การดำเนินงานประชาสัมพันธ์ต้องไม่ปล่อยให้ประชาชนหรือเจ้าหน้าที่รัฐกระทำผิดเสียก่อน ต้องป้องกันโดยการชี้แจง เผยแพร่ ทำความเข้าใจ บอกประกาศออกไปประชาชนจะทำผิดน้อยลงมาก ทำให้ไม่สิ้นเปลืองงบประมาณ เจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องเหนื่อยหรือทำงานมากในการแก้ปัญหาให้ประชาชนส่วนหนึ่งรับรู้และเคยชินได้รวดเร็วจึงต้องชี้แจงทำความเข้าใจกับประชาชนอยู่เสมอ ๆ เพราะประชาชนมักชอบทำอะไรตามสบายไม่สนใจระเบียบ กฎหมาย ทำให้ขาดระเบียบ วินัยและฝ่าฝืนทำผิดกฎหมาย
- จุดอ่อนของการเผยแพร่ คือการไม่เผยแพร่ในสิ่งที่ควรเผยแพร่ แต่เผยแพร่ในสิ่งที่ไม่ควรเผยแพร่ ไม่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน เผยแพร่ในสิ่งที่ เป็นประโยชน์แก่บุคคลหรือกลุ่มบางกลุ่ม ประโยชน์ส่วนตนหรือผู้บังคับบัญชาเน้นการสร้างภาพลักษณ์ควรเป็นเรื่องราวที่ไม่ขัดต่อระเบียบขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมหรือขัดต่อศีลธรรมอันดีงาม
- การประชาสัมพันธ์ต้องฝึกอบรม ฝึกหัดเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้ทำงานอย่างถูกต้องเสมอ เพื่อให้มีการพัฒนา ก้าวหน้า มีความรู้ ความสามารถทันสมัยของสังคมที่เปลี่ยนไป ไม่ให้เจ้าหน้าที่ล้าสมัย ด้วยการศึกษ ประชุม อบรม สัมมนา อ่านนิตยสาร วารสาร ที่เกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์มีผู้คอยให้คำแนะนำ เพื่อให้มีการเคลื่อนไหวทางวิชาการ ตลอดจนเทคนิคการปฏิบัติงานต่อประชาชนอยู่เสมอ เพื่อให้เกิดมีใจรักงานประชาสัมพันธ์ ผังและซับซ้อนงานประชาสัมพันธ์เข้าไปในตัวของผู้ปฏิบัติงาน ●

บุคคล หน่วยงาน และโครงการดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๗

วิชญ์ เอมประณีตร

เมื่อ วันพุธที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ เวลา ๑๕.๐๐ น. รองนายกรัฐมนตรี (นายวิชญ์ เครืองาม) ในฐานะประธานคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ได้นำบุคคล ผู้แทนหน่วยงาน และโครงการดีเด่นของชาติ เข้าเฝ้าทูลละอองพระบาทสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อรับพระราชทานรางวัลเกียรติคุณบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา และมีพระราชดำรัสพระราชทานพระราโชวาท แก่บุคคล ผู้แทนหน่วยงาน และโครงการดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๗ มีความว่า

“วันนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานรางวัลเกียรติคุณแก่บุคคล หน่วยงานและโครงการดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๗ ซึ่งคณะกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติเป็นผู้คัดเลือก ข้าพเจ้าขอแสดงความชื่นชมกับทุกท่าน ทุกหน่วยงาน และทุกโครงการที่ได้รับการยกย่องว่ามีผลงานดีเด่น

การที่บุคคลและหน่วยงาน จะสร้างสรรค์ผลงาน และสร้างสมคุณงามความดี จนเป็นที่ประจักษ์นั้น มิใช่สิ่งที่กระทำได้ง่ายในระยะเวลาอันรวดเร็ว เพราะจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถในหลักวิชา และศรัทธาในความดี ทั้งต้องอาศัยเวลา ความอดทน และความอุตสาหะพากเพียรเป็นอย่างมาก ดังนั้น เมื่องานที่ท่านทั้งหลายได้อุทิศตนปฏิบัติด้วยความมุ่งมั่น ปรากฏผลเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมโดยชัดเจน ทางราชการจึงได้ประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติท่านให้เป็นแบบอย่างอันดีของผู้ประพฤติปฏิบัติชอบ ทุกท่านจึงควรจะมีใจได้เต็มเปี่ยม และถือเป็นกำลังใจ ที่จะรักษาความดีที่มีไว้มิให้บกพร่อง พร้อมทั้งร่วมแรงร่วมใจกันสร้างสรรค์ผลงานให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น เพื่อประโยชน์สุขและความเจริญมั่นคงของชาติบ้านเมืองสืบไป

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้ทุกท่านประสบความสำเร็จ และความรุ่งเรืองทุกเมื่อไป”

และในเย็นวันเดียวกันนี้ (๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ เวลา ๑๗.๐๐ น.) ณ ตึกสันติไมตรี (หลังนอก) ทำเนียบรัฐบาล คณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ในนามรัฐบาลได้จัดงานประกาศเกียรติคุณบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ครั้งที่ ๑๕ ขึ้น โดยรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) เป็นประธานในพิธี มีแขกผู้มีเกียรติมาร่วมงานเพื่อแสดงความยินดีแก่บุคคล ผู้แทนหน่วยงานและโครงการดีเด่นจำนวนมาก เช่น คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ คณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ และบุคคลดีเด่นปีก่อน ๆ ที่ได้รับรางวัล เป็นต้น

เวลา ๑๘.๐๐ น. ประธานในพิธีเดินทางมาถึงบริเวณงาน พิธีการอย่างเป็นทางการก็ได้เริ่มขึ้น โดยนายเอนก สิทธิประศาสน์ ประธานอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ กล่าวรายงานความเป็นมาของการจัดงาน ต่อจากนั้น นายอรุณ ปรีดีติติก รองประธานอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ กล่าวเชิญบุคคล ผู้แทนหน่วยงาน และโครงการดีเด่นเข้ารับโล่เกียรติคุณ จากประธานฯ ในพิธี และฉายวีดิทัศน์ประวัติและผลงานของบุคคล หน่วยงานและโครงการดีเด่นของชาติ หลังจากนั้นประธานฯ ในพิธีกล่าวแสดงความยินดีแก่บุคคล หน่วยงานและโครงการดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๗

ก่อนถึงเวลารับประทานอาหารได้มีการอวยพรให้แก่บุคคล หน่วยงานและโครงการดีเด่นของชาติ ซึ่งในเนื้อร้องที่ประพันธ์โดย อาจารย์พิมพ์นรา รัตนเรืองวิญญู และอาจารย์สุพรทิพย์ ศุภกรกุล ซึ่งมีความไพเราะ ชาบซึ้งใจ ประกอบกับผู้อวยพรทำได้อย่างอ่อนช้อยงดงาม สร้างความประทับใจแก่ผู้รับรางวัล และแขกผู้มีเกียรติ ที่มาร่วมงานเป็นอย่างยิ่ง

สำหรับใน ปี ๒๕๔๗ นี้ คณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ได้พิจารณาคัดเลือกบุคคล หน่วยงานและโครงการที่มีผลงานดีเด่นจำนวน ๘ ราย ดังนี้

๑. นายณรงค์ ปฏิบัติสกริจ บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาพัฒนาสังคม (ด้านสังคมสงเคราะห์)

ท่านเป็นอดีตนักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ขณะศึกษาอยู่ชั้นปีที่ ๒ ได้ป่วยเป็นโรคมะเร็งตับ เข้ารับการผ่าตัดฉุกเฉินหลังต้องเข้าเฝือกทั้งตัว ทำให้ข้อสะโพกติด เป็นผลให้ไม่สามารถนั่งได้ ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาแต่ท่านมิได้ท้อถอยได้เข้าศึกษาที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จนสำเร็จการศึกษานิติศาสตรบัณฑิต เมื่อปี ๒๕๐๖ และสำเร็จการศึกษาศึกษาศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยสุโขทัย

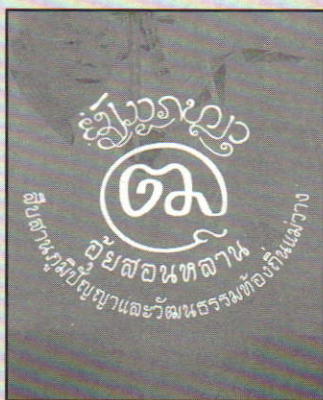
ธรรมาราช เมื่อ ปี ๒๕๒๖ ท่านได้ใช้ความรู้ด้วยการทำงานที่มูลนิธิสอนคนตาบอดแห่งประเทศไทย มีผลงานที่เด่นชัดคือ ริเริ่มก่อตั้งห้องสมุดคอลฟิลด์เพื่อคนตาบอด ผลิตหนังสืออักษรเบรลล์และหนังสือแถบเสียงให้บริการฟรี ได้ก่อตั้งองค์กร สมาคม มูลนิธิส่งเสริมและพัฒนาคนพิการหลายแห่งเพื่อช่วยเหลือและเรียกร้องสิทธิเท่าเทียมให้แก่คนพิการต่าง ๆ จัดกิจกรรมส่งเสริมการกีฬาฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการจัดสอนคอมพิวเตอร์โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายให้แก่คนพิการระหว่างพุทธศักราช ๒๕๓๙ - ๒๕๔๒ ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งให้เป็นสมาชิกวุฒิสภา และได้มีโอกาสผลักดันพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ จนได้ประกาศใช้เป็นกฎหมาย นับเป็นคุณประโยชน์อย่างยิ่งแก่คนพิการ ทำให้คนพิการสามารถประกอบอาชีพทำประโยชน์ให้แก่สังคมได้ นายณรงค์ ปฏิบัติสกริจ ได้รับการยกย่องจากหน่วยงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น มูลนิธิธารน้ำใจ ยกย่องให้เป็นคนไทยตัวอย่าง เมื่อปี ๒๕๓๘ สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย มหิดลวรานุสรณ์ ปี ๒๕๓๘ สถานีโทรทัศน์ NHK ของประเทศญี่ปุ่น ได้ทำสารคดีพิเศษเกี่ยวกับประวัติและผลงานเผยแพร่ทั่วประเทศ และคัดเลือกเป็นคนพิการดีเด่น ๑ ใน ๔ ของโลก ประจำปี ๒๕๔๐

๒. โสสะมูลนิธิแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ หน่วยงานดีเด่นของชาติ สาขาพัฒนาสังคม (ด้านสังคมสงเคราะห์)

หน่วยงานนี้เกิดขึ้นด้วยความร่วมมือจากการส่งเสริมและประสานงานกับองค์การ เอส โอ เอส ซิลเดรน วิลเลจ (SOS Children's Village) ของประเทศออสเตรเลีย จัดทะเบียนในประเทศไทย ตั้งแต่ปี ๒๕๑๔ โดยก่อตั้งหมู่บ้านโสสะ ที่ตำบลบางปู จังหวัดสมุทรปราการ เป็นหมู่บ้านต้นแบบ และขยายออกไปตามภาคต่าง ๆ รวม ๖ แห่ง โสสะมูลนิธิฯ ได้ดำเนินงานอนุเคราะห์ช่วยเหลืออุปการะเด็กกำพร้า

ให้ได้มีชีวิตประจำวันแบบครอบครัวทั่วไป มีแม่ น้ำ พี่ น้อง ได้รับการอบรม เรียนวิชาชีพ ได้เรียนหนังสือ ทุกระดับตามความสามารถจนถึงปริญญาตรี และออกไปสร้างชีวิต มีอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวแล้วจำนวนมาก การเลี้ยงดูแบบครอบครัวนี้ เป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยลบปมด้อยของเด็กกำพร้าให้หมดไปจากจิตสำนึกช่วยให้เจริญเติบโตเป็นพลเมืองดีของประเทศจึงนับว่ากิจกรรมของโสสมูลนิธิฯ ได้ให้การสงเคราะห์ ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา และวิชาชีพ นับเป็นแบบอย่างการสงเคราะห์ที่ยิ่งใหญ่ยากที่จะหาการกุศลใดเสมอเหมือน

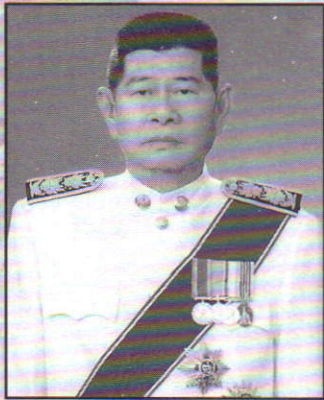
๓. โครงการอุ้ยสอนหลานสืบสานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ โครงการดีเด่นของชาติ สาขาพัฒนาสังคม (ด้านสืบสานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น)

เริ่มโครงการเมื่อปี ๒๕๓๙ ด้วยสำนึกของชมรมผู้สูงอายุชาวแม่วาง ห่วงใยว่าเด็กและเยาวชนของชาติ ต่อไปจะขาดการสืบทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาแต่อดีต จึงได้จัดโครงการนี้ขึ้น โดยความร่วมมือของทั้งคณะสงฆ์และครูโรงเรียนบ้านกาด โดยให้ผู้สูงอายุ ผู้รู้ ผู้ชำนาญการภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนได้ร่วมกันเสียสละหมั่นเวียนทั้งตัวบุคคลและสถานที่ เพื่อถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาที่ตนมีให้แก่เด็กเยาวชนทั่วทุกภูมิภาค เช่น หัตถกรรมพื้นบ้าน ทอผ้า จักสาน ทอผ้า ตีมีด ตัดตุง ดนตรีพื้นบ้าน ฟ้อนดาบ อาหารพื้นเมือง และพิธีกรรม เป็นต้น ซึ่งมีรวมกว่า ๑๐๐ วิชา ปัจจุบันมีเยาวชนในท้องถิ่นได้รับการฝึกอบรมและสืบทอดภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง นับเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชนทั่วไปและองค์กรอื่น ๆ ให้เห็นคุณค่าและวิธีการดำเนินงานของการสืบสานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง

๔. ศาสตราจารย์รัช ปยุตนอก บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาเผยแพร่เกียรติภูมิของไทย

ท่านได้ใช้เวลา ศึกษาภูมิปัญญาและวิถีชีวิตของคนภาคอีสานมานาน มีผลงานเผยแพร่ทั้งที่เป็นตำรา และสื่อรูปแบบต่าง ๆ ทั้งงานเขียน พูดและอ่านจารึกภาษาธรรม ที่แพร่หลายอยู่ในกลุ่มชนบริเวณลุ่มแม่น้ำโขงและไทยลื้อในสิบสองจุไท ท่านได้ศึกษาอักษรวิทยาประวัติศาสตร์และวรรณกรรมอีสานในเอกสารโบราณ วรรณกรรมหลงสำรวจเรื่อง จันทโครพคำฉันท์ วรรณกรรม

โคราชเรื่องสุภาชิตเกิดขึ้นที่ผืนเวียง ผลงานอันทรงคุณค่าที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือเป็นประธานจัดทำสารานุกรมวัฒนธรรมไทยอีสานเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๒ งานวิจัยของท่านใช้เป็นที่ยอ้างอิงของนักวิชาการในมหาวิทยาลัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น เดนมาร์ค สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น นับเป็นปรากฏการณ์ใหม่ในวงวิชาการที่รวบรวมและส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาบรรพชนไทยก่อนที่จะสูญหายไปตามกระแสโลกาภิวัตน์

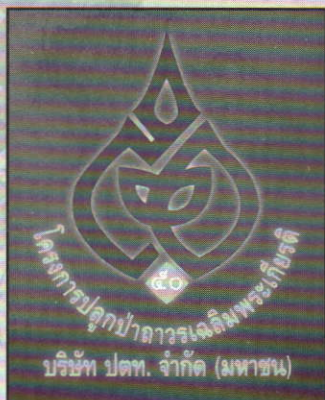

๕. ศาสตราจารย์สุนทร บุญญาธิการ บุคคลดีเด่นของชาติ สาขานุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ผสมผสานแนวคิดโดยใช้ลักษณะเด่นพิเศษของประเทศไทย คือ การมีแสงแดดจัด มีความชื้นสูง มาใช้ประโยชน์ในการผลิตพลังงานไฟฟ้า และผลิตน้ำใช้จากน้ำค้างบนหลังคา การกลั่นตัวของไอน้ำจากเครื่องปรับอากาศและน้ำฝน นำมาใช้ประโยชน์ได้สอย นอกจากนี้ยังนำแนวความคิดการใช้

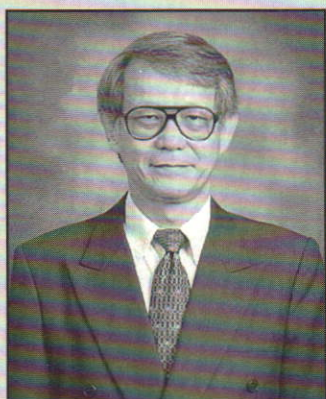
ก๊าซชีวภาพและปุ๋ยชีวภาพมาใช้ที่ “บ้านชีวาติดย” ซึ่งเป็นต้นแบบของบ้านประหยัดพลังงาน โดยใช้พลังงานไฟฟ้าที่ผลิตจากเซลล์แสงอาทิตย์บนหลังคาบ้านให้เป็นสิ่งเป็นไปได้และใช้ประโยชน์ได้จริง เห็นออกมาเป็นผลงานต้นแบบที่เป็นรูปธรรม ทำให้มีบ้านที่อยู่อาศัยและอาคารขนาดใหญ่หลายแห่งที่ใช้แนวความคิดนี้ เช่น อาคารหอสมุดประหยัดพลังงานเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยหลวงพ่อดูณ จังหวัดนครราชสีมา อาคารอนุรักษ์พลังงานเฉลิมพระเกียรติ กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี อาคารมหาวิทยาลัยประหยัดพลังงาน มหาวิทยาลัยชินวัตร อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี และโรงแรมอัจฉริยะ เดอะ แกรนด์ เลค แลนด์ (The Grand Lake Land) จังหวัดสระบุรี ปัจจุบันบ้านประหยัดพลังงานตามแนวความคิดของท่านนับวันจะได้รับความนิยมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติในอนาคต และประหยัดพลังงานได้อย่างมหาศาล

๖. โครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติ โดย บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) โครงการดีเด่นของชาติ สาขานุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เป็นโครงการที่ดำเนินการมาตั้งแต่พุทธศักราช ๒๕๓๗ เพื่อสนองพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งถวายเป็นพระราชสักการะแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสทรงครองราชย์ปีที่ ๕๐ เป็นการปลูกป่าถาวร คือนิเวศวัฒนธรรมชาติ เพื่อแก้ไขภัยพิบัติต่าง ๆ อันเกิดจากป่าไม้ถูกทำลาย โครงการได้ปลูกป่า ปลูกเสริมป่าและฟื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรม โดยใช้พันธุ์ไม้เดิมในท้องถิ่นเป็นหลัก ใช้กล้าไม้ไม่ต่ำกว่าไร่ละ ๑๕๐ ต้น สำหรับป่าบก และ ๗๐๐ ต้น สำหรับป่าพลูและป่าชายเลน กำหนดพื้นที่ปลูกทั่วประเทศ จำนวน ๑,๐๓๓,๖๒๓ ไร่ (หนึ่งล้านสามหมื่นสามพันหกร้อยยี่สิบสามไร่) แต่ละพื้นที่ใช้เวลาปลูกป่า ๑ ปี บำรุงรักษาต่ออีก ๒ ปี หลังจากนั้นส่งมอบพื้นที่แล้วเสร็จแก่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชดูแลต่อไป แต่โครงการยังจัดให้มีกิจกรรมเสริมต่าง ๆ เพื่อสร้างอาชีพและรายได้ ควบคู่ไปกับการปลูกจิตสำนึกแก่ชุมชนในพื้นที่ ให้มีความรักและผูกพันกับผืนป่า ร่วมกันดูแลรักษาป่าให้เป็นแหล่งทำมาหากินและอยู่ร่วมกันได้ถาวรตลอดไป นับเป็นโครงการที่ประสบความสำเร็จสูง ทั้งด้านอุดมการณ์และการจัดการที่ยอดเยี่ยม

๗. ศาสตราจารย์ยงยุทธ ยุทธวงศ์ บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ด้านชีวเคมี)

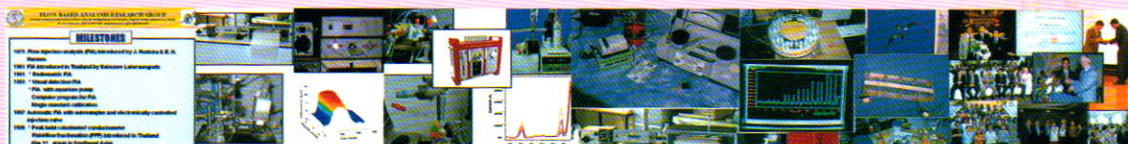
ผู้อุทิศตนเพื่องานวิจัยและค้นคว้าเกี่ยวกับการหาวิธีรักษาโรคมะเร็งที่มีประสิทธิภาพมาตลอดระยะเวลาเกือบ ๒๐ ปี ประสบความสำเร็จในการค้นพบกลไกการดื้อยาของเชื้อมาลาเรียในระดับโมเลกุล ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาตัวของเอ็นไซม์ ที่ชื่อว่า ไดไฮโดรโฟเลต รีดักเตส (Dihydrofolate Reductase) ที่เป็นต้นเหตุของการกลายพันธุ์ ดื้อต่อยาต้านมาลาเรียในกลุ่มแอนติโฟเลต นับเป็นการค้นพบครั้งแรกของโลก และได้นำไปสู่การออกแบบสารเคมีออกฤทธิ์กับเชื้อมาลาเรียที่ดื้อยาในปัจจุบัน ท่านมีผลงานที่เป็นบทความทางวิชาการลงในวารสารต่าง ๆ ในระดับสากลถึงกว่า ๑๐๐ เรื่อง เป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งและดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ ๒ สมัย ปัจจุบันท่านเป็นประธานมูลนิธิพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ศาสตราจารย์ยงยุทธ ยุทธวงศ์ ได้รับการยกย่อง

จากหน่วยงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น มูลนิธิส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในพระบรมราชูปถัมภ์ และสมาคมวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทย มอบรางวัลนักวิทยาศาสตร์ดีเด่น เมื่อปี ๒๕๒๗ คณะกรรมการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอาเซียน มอบรางวัล ASEAN Science and Technology Meritorious เมื่อปี ๒๕๔๑

๘. รองศาสตราจารย์เกตุ กรุดพันธ์ บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ด้านเคมีวิเคราะห์)

ท่านเป็นคนแรกของประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย ที่ได้คิดค้นและพัฒนาเครื่องมือสำหรับการวิเคราะห์ทางเคมีที่เรียกว่า เทคนิค โฟลว์ อินเจคชัน อะนาไลซิส (Flow Injection Analysis) โดยพัฒนาเครื่องมือจากฐานความรู้ของไทย ใช้วัสดุในประเทศ ทดแทนการนำเข้าจากต่างประเทศ แต่สามารถใช้งานได้ดี มีความถูกต้อง แม่นยำสูง ประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลา ตลอดระยะเวลากว่า ๒๐ ปี ที่ได้พัฒนาเครื่องมือนี้ จนทำให้ปัจจุบันเครื่องมือนี้สามารถวิเคราะห์ได้โดยอัตโนมัติมีความรวดเร็วถึง ๓๐๐ ตัวอย่างต่อชั่วโมง รวมทั้งสามารถตรวจวัดกัมมันตภาพรังสีได้ด้วย ซึ่งนำไปสู่การใช้ประโยชน์ทั้งในงานด้านสุขภาพ การเกษตร สิ่งแวดล้อมและอุตสาหกรรม นอกจากนี้ท่านได้เขียนตำรา ได้รับเชิญเป็นบรรณาธิการและมีเอกสารลงพิมพ์ในวารสารต่างประเทศมากกว่า ๗๐ ชิ้น รองศาสตราจารย์เกตุ กรุดพันธ์ ได้รับรางวัลนักวิทยาศาสตร์ดีเด่น จากมูลนิธิส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในพระบรมราชูปถัมภ์ เมื่อปี ๒๕๔๔ และท่านเป็นนักวิทยาศาสตร์ชาวเอเชียคนแรกที่ได้รับรางวัล Japanese Association For Flow Injection Analysis (JAFIA Scientific Award) ของประเทศญี่ปุ่น เมื่อปี ๒๕๔๖

เส้นทางสายไหม ผ้าเผ่าไทสู่ตลาดสากล

ตอนที่ ๑

ชาคริต จุลกะเสวี
ชมรมพัฒนาและพิทักษ์การเกษตรแห่งชาติ

“กลุ่มอาชีพทอผ้าพื้นเมือง อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ทอผ้าเทิดไท้ถวายองค์ราชินี ๗๒ พรรษา จำนวน ๑๘ เมตร ได้ปรับปรุงหน้าผ้าให้กว้างขึ้น และไม่มีรอยต่อ”

ท่านผู้อ่านวารสารไทย คงพอจะสังเกตได้ว่า ในการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติไทยเราปัจจุบันนี้ รัฐบาลท่านได้นำเอาประเด็นสิ่งทอเสื้อผ้าอาภรณ์ เข้ามามีส่วนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยเรา อยู่ด้วย อย่างเช่น ที่มิโนโยบายจะให้ประเทศไทย เป็นศูนย์กลางแฟชั่นเสื้อผ้าอาภรณ์ชั้นนำอีกแห่งหนึ่งของโลก เพื่อผลทางเศรษฐกิจของชาติ ทั้งในแง่ ของการผลิตที่มีเส้นด้ายและเส้นไหมเป็นส่วน ประกอบของสิ่งทอ ที่สำคัญยิ่งในการนี้ด้วย

จึงทำให้มีผู้สนใจศึกษาค้นคว้า ความเป็นมา ของเรื่องสิ่งทอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเส้นไหมที่ใช้ ประกอบการทอเป็นเสื้อผ้าที่สวยงามอย่างยิ่งนั้น แต่ก่อนเคยมีความเชื่อกันว่า มีประวัติความเป็นมา สืบเนื่องมาจากถิ่นกำเนิดของบรรพบุรุษไทย คือจาก ทางมณฑลยูนนาน ในเขตประเทศจีนปัจจุบันนี้ ซึ่งเป็นเขตเก่าแก่ที่สุดที่ได้สำรวจพบร่องรอยหลักฐาน ทางโบราณคดี กล่าวว่าชนชาติไทเป็นเชื้อสายเดียวกัน กับพวกเยว่สมัยโบราณ

และจากการค้นคว้าวิจัยในระยะหลัง ๆ นี้ก็ได้พบหลักฐานใหม่บ่งชี้ว่าบรรพบุรุษหรือเผ่าไทนี้เองที่เป็นผู้เริ่มการเลี้ยงไหมทอผ้าที่ควั่นเสถวนมาก่อนที่ชนเผ่าจีนปัจจุบันจะเข้ามายึดครองพื้นที่นั้น และเชื่อว่าต้นกำเนิดของไหม ที่พบในประเทศจีนเมื่อ ๔,๘๐๐ ปีที่แล้วมานั้น นั่นก็แปลว่า ชนเผ่าไทเป็นผู้ผลิตไหมได้ก่อนชาติอื่น ๆ มีชนชาติจีนดังที่เข้าใจกันนั้นเลย

ดังนั้นเรื่องวัฒนธรรมประเพณี และเอกลักษณ์ที่เกี่ยวกับเส้นไหม จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเกี่ยวกับชาติไทยเราปัจจุบันนี้เป็นอย่างยิ่ง

เมื่อวันที่ ๑๕-๑๗ มิถุนายน ๒๕๔๗ นี้เอง ได้มีงาน “**เทิดไท้ ๗๒ พรรษามหาราชนิ**” ซึ่งเป็นงานใหญ่ที่มีความสำคัญมาก เกี่ยวข้องกับเรื่องสิ่งทอเส้นทางสายไหมจากอดีตสู่ปัจจุบัน ซึ่งงานนี้ได้จัดขึ้นที่สำนักพิพิธภัณฑ์และวัฒนธรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จัดโดย โครงการส่งเสริมผลิตภัณฑ์หม่อนไหมครบวงจร มีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมมือกันจัดขึ้นได้อย่างน่าชมเชยเป็นพิเศษเพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติในมหามงคลสมัยคล้ายวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ครบ ๖ รอบในปีนี้ด้วย

ในงานนี้ หลังจากทีนางเดือนฉาย คอมนันตร์ ได้กล่าวรายงานแล้ว ศาสตราจารย์ประเสริฐ ณ นคร ประธานในพิธี ก็ได้กล่าวเปิดงาน เริ่มในภาคเช้าของวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๗ ต่อจากนั้นก็มีการบรรยายพิเศษ การสัมมนา การอภิปราย มากมายหลายเรื่องจนถึงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๔๗ ซึ่งล้นแต่ที่น่าสนใจอย่างยิ่งทั้งสิ้น

นอกจากนี้ ยังมีพิธีเปิด “**พิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมผ้าเผ่าไท เทิดไท้ ๗๒ พรรษามหาราชนิ**” โดยท่านผู้หญิงภรณี มหานนท์ รองราชเลขาธิการ ในสมเด็จพระบรมราชินีนาถ เป็นประธานในพิธี และมีการแสดงแบบเสื้อผ้าที่สวยงาม การแสดงในชุด “**อลังการวัฒนธรรมผ้าเผ่าไท**” โดยอาจารย์สมชาย

สกุลคู” ชุด “**อลังการผ้าไทสู่สากล**” โดยอาจารย์เผ่าทอง ทองเจือ และชุด “**อลังการผ้าแห่งอารยธรรมแม่น้ำโขง**” โดย รองศาสตราจารย์อัฉรา ภาณุรัตน์ เหล่านี้ด้วย

มีปาฐกถาพิเศษเรื่อง “**ชนเผ่าไท**” โดย ศาสตราจารย์ประเสริฐ ณ นคร และ “**Thai Textile Society**” โดย Madame Kathleen Johnson และการบรรยายพิเศษเรื่อง “**พิพิธภัณฑ์ผ้าเผ่าไท : มิติทางวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ และการศึกษา**” โดย อาจารย์สาวิตรี สุวรรณสถิตย์ “**ผ้าโบราณในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ**” โดยอาจารย์ ญัฐภัทร จันทวิช และ “**พิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมผ้าเผ่าไท**” โดยอาจารย์อรไท ผลดี

ผมออกจะเสียดายเป็นอย่างยิ่ง สำหรับผู้ที่ไม่มีโอกาสได้ไปชม และฟังเรื่องราวต่าง ๆ ในงานนี้ เพราะมีทั้งความสวยงาม สนุกสนาน และที่สำคัญมีสาระความรู้ที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งอยู่ด้วย จึงขอสรุปหัวข้อการอภิปราย ให้ท่านได้ทราบไว้ส่วนหนึ่งด้วย เพื่อให้ท่านที่สนใจต้องการทราบรายละเอียดก็สามารถจะติดต่อกับทางวิทยากรโดยตรงได้

มีการอภิปรายเรื่อง “**พิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมผ้าเผ่าไทภาคเหนือ**” เช่น “**พิพิธภัณฑ์ผ้าไทลื้อ**” “**พิพิธภัณฑ์ผ้าน่าน**” “**โครงการส่งเสริมการทอผ้าพื้นเมืองแม่แจ่ม**” “**พิพิธภัณฑ์ผ้าป่าดา จังหวัดเชียงใหม่**” “**พิพิธภัณฑ์โกมลผ้าโบราณ จังหวัดแพร่**” “**บ้านประนอมพิพิธภัณฑ์เพื่อการศึกษ**” น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง

เรื่อง “**พิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมผ้าเผ่าไทภาคใต้**” เช่น “**ผ้าไทถิ่นใต้ในศูนย์ส่งเสริมศิลปและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**” “**ผ้าไทถิ่นใต้ในสถาบันทักษิณคดีศึกษา จังหวัดสงขลา**” และ “**ผ้าจวนตานี**”

เรื่อง “**พิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมผ้าเผ่าไทภาคกลาง**” เช่น “**ศูนย์สืบทอดศิลปผ้าจก ราชบุรี**” “**ผ้าไทดำในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อุทง**”

“พิพิธภัณฑผ้าทอไทครั้งบ้านเนินขาม จังหวัดชัยนาท” “พิพิธภัณฑผ้าทองคำ จังหวัดสุโขทัย” “ผ้าไทพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี” “ผ้าไทพวนในคลังสะสม แต่ก็แต่ก่อน”

เรื่อง “พิพิธภัณฑวัฒนธรรมผ้าไทภาคอีสาน” เช่น “ผ้าผู้ไทย จังหวัดกาฬสินธุ์” “ผ้าไทลาว ในคลังสะสมแก้วสิริ” “ผ้าไทอีสานในคลังสะสมพิสัยสุวรรณ”

นอกจากนี้ ในวันแรกของงานสำคัญนี้ ยังมีเรื่อง “เส้นทางสายไหมเอกลักษณ์ผ้าเผ่าไทสู่ตลาดสากล” บรรยายโดยนางจันจิรา ยิมเรวัต วิวัฒน์รัตน์ ผู้อำนวยการกลุ่มงานบริการส่งออก ๓ สำนักบริการการส่งออก เรื่อง “การจัดการตลาด การบัญชีเบื้องต้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพผลิตภัณฑ์หม่อนไหมครบวงจร” โดย รองศาสตราจารย์จินดา ชันทอง และ อาจารย์สุมนรัตน์ ชื่นพุดิ ซึ่งทั้ง ๒ ท่านเป็นรองผู้อำนวยการสำนักพิพิธภัณฑและวัฒนธรรมการเกษตร

เรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์หม่อนไหมครบวงจร” โดยนายสงรักษ์ เต็งรัตนประเสริฐ เรื่อง “หม่อนไหมในวัฒนธรรมไทยเพื่อการเกษตรยั่งยืน” โดย ดร.ปราโมทย์ สฤณดิษฐ์ และยังมี การสัมมนาในกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตของจังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และมีการประกวดสิ่งทอประเภทต่าง ๆ เปิดให้ประชาชนได้เข้าชมอย่างใกล้ชิดได้ตลอดงานด้วย

ซึ่งถ้าหากผู้สนใจจะติดต่อกับเจ้าของเรื่อง ผู้อภิปราย หรือจัดแสดงเรื่องนั้น ๆ เองไม่ได้ ก็อาจติดต่อผ่านมายังท่านผู้ดำเนินการอภิปราย คือ ดร.พุทธิชาติ ชุณสาคร แห่งภาควิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน ก็ได้

ดังที่กล่าวไว้ในตอนต้นแล้วว่า เรื่องเกี่ยวกับตำนานและผ้าพื้นเมืองต่าง ๆ นี้ มีส่วนอย่างสำคัญกับท้องถิ่นต้นกำเนิดของผ้านั้น ๆ ด้วย ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจมาก จึงได้ขอความร่วมมือเป็นพิเศษจาก

อาจารย์อรไท ผลดี แห่งภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้อยู่ในวงการผ้าโบราณมากกว่า ๒๐ ปีแล้ว ในฐานะรองผู้อำนวยการสำนักพิพิธภัณฑและวัฒนธรรมการเกษตร ฝ่ายพิพิธภัณฑ จึงได้ดำเนินการจัดสร้าง “พิพิธภัณฑวัฒนธรรมผ้าเผ่าไท เทิดไท้ ๗๒ พรรษามหาราชนิ” แสดงการแต่งกายของชนเผ่าไทแห่งอาณาจักรไทเดิมที่ยิ่งใหญ่ ๑๒ เผ่า จำนวน ๗๒ หุ่น ซึ่งอาจารย์อรไท ได้อนุรักษ์และสะสมไว้ มีอายุไม่ต่ำกว่า ๗๒ ปี

นอกจากนั้น อาจารย์อรไท ยังได้มอบหุ่นเผ่าไททั้ง ๑๒ เผ่า ให้จัดแสดงเป็นการถาวร ณ สถานเอกอัครราชทูตไทย กรุงแคนเบอร์รา ประเทศออสเตรเลีย เนื่องในโอกาสที่ได้รับเชิญจากสถานทูตไทย ให้นำไปจัดแสดงในงานเทศกาลไหมไทยเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ระหว่างวันที่ ๓๐ กันยายน ถึง ๓ ตุลาคม ศกนี้ด้วย

และท่านก็ได้มอบข้อมูลผลงานวิจัยเรื่องวัฒนธรรมผ้าเผ่าไทซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจต่อสมาชิก “วารสารไทย”ทั้งหลายให้ได้ทราบทั่วกันไว้ด้วย

ถิ่นกำเนิดของมนุษย์ตะวันออก และของบรรพบุรุษไทย

เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ.๑๙๘๗ คณะสหการชุดค้นทางโบราณคดี มณฑลยูนนาน ได้ขุดค้นพบมนุษย์ตะวันออกอันเป็นมนุษย์ดึกดำบรรพ์ที่เก่าแก่ที่สุดในโลก อายุราว ๒,๕๐๐,๐๐๐ ปี ที่หยวนโมว มณฑลยูนนาน ทำให้มีหลักฐานอย่างหนักแน่นสนับสนุนทฤษฎีที่ว่ามนุษยชาติมีถิ่นกำเนิดที่เอเชีย (เงินหลิวฟาน ๒๕๓๙)

มณฑลยูนนานเป็นเขตที่เก่าแก่ที่สุด ที่มีร่องรอยของมนุษย์ดึกดำบรรพ์อาศัยอยู่ ได้ค้นพบร่องรอยมนุษย์ดึกดำบรรพ์เป็นจำนวนมากสืบมาจนถึงยุคหินใหม่เมื่อประมาณ ๗,๐๐๐ ปี มาแล้ว หลักฐานทาง

โบราณคดียุคหินใหม่ พบเครื่องปั้นดินเผาแบบลาย
กตขวานหินมีป่า และขวานหินขัด อย่างมากมายที่
มณฑลเจ้อเจียง ฮกเกี้ยน กวางตุ้ง กวางสี ยูนนาน
รวมทั้งได้หวันและฮองกง หลักฐานทางโบราณคดี
ดังกล่าวเป็นลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรมไปเยว่
จากการสอบค้นถึงต้นกำเนิดของบรรพบุรุษไท
ศาสตราจารย์เจียงอิงเหลียง แห่งมหาวิทยาลัยยูนนาน
(๒๕๓๐) สรุปว่า ชนชาติไทเป็นกลุ่มชนที่มีเชื้อสาย
เดียวกับพวกเยว่สมัยโบราณ

แหล่งกำเนิดผ้าไหมอยู่ในประเทศจีนแต่ เป็นภูมิปัญญาไท

หลักฐานการพบไหม แต่เดิมเชื่อกันว่ามีต้นกำเนิด
ในประเทศจีนเมื่อ ๔,๐๐๐ กว่าปี มาแล้ว จากตำนาน
จีนโบราณฉบับหนึ่งกล่าวว่า ค้นพบไหมในสมัยจักรพรรดิ
ฮวงตี้ (ครองราชย์ระหว่าง ๒๖๗๗-๒๕๙๗ ปี ก่อน
คริสตกาล) มเหสีชื่อหลิง พบว่าในอุทยาน มีหนอนสีขาว
จำนวนมากมากัดกินใบหม่อน เมื่อเก็บรังไหมมารังไหม
ตกลงในหม้อต้มชา จึงได้เส้นไหมที่แยกจากตัว
ออกมาจากรังไหม (Scott ๑๙๙๓)

หลักฐานข้างต้นเป็นเพียงตำนานที่ยังพิสูจน์ไม่ได้
แต่ก็ดูเหมือนจะนำไปใช้อ้างอิงกันมาก ว่าคนจีนเป็นผู้
ค้นพบไหม ต่อมาใน พ.ศ.๒๕๓๗ นิตยสาร ภาพ “จีน”
ฉบับเดือนมกราคม ได้เสนอหลักฐานใหม่ว่า แคว้น
เสฉวนเป็นแหล่งกำเนิดผ้าไหมของจีน ซึ่งแคว้นเสฉวน
นี้มีหลักฐานยืนยันจากเอกสารภาษาจีนว่า เป็นแคว้น
ที่พวกเหล่า (ลาว) อาศัยอยู่มาตั้งแต่ดึกดำบรรพ์ ก่อน

ที่พวกจีนจะเข้ามาครอบครอง ดังปรากฏในหนังสือ
เรื่อง “ประวัติศาสตร์ชนชาติไทย” เป็นภาษาจีน
ของศาสตราจารย์เจียง อี้ง เหลียง แห่งมหาวิทยาลัย
ยูนนาน ซึ่งคณะกรรมการสืบค้นประวัติศาสตร์ไทย
จากเอกสารภาษาจีน สำนักนายกรัฐมนตรี ได้แปลขึ้น
เมื่อ พ.ศ.๒๕๓๑

หลักฐานใหม่ของคณะกรรมการสืบค้น
ประวัติศาสตร์ไทยจากเอกสารภาษาจีน สำนัก
นายกรัฐมนตรี ทำให้ทราบว่าบรรพชนเผ่าไท เป็นผู้
ริเริ่มการเลี้ยงไหมทอผ้า ที่แคว้นเสฉวน มาตั้งแต่ครั้ง
ดึกดำบรรพ์ก่อนที่เผ่าจีนจะมายึดครอง ฉะนั้นการ
เลี้ยงไหมทอผ้า จึงเป็นภูมิปัญญาของชนเผ่าไท หาใช่
เผ่าจีนอย่างที่เข้าใจกันมาแต่เดิม นอกจากนั้นคณะ
กรรมการสืบค้นประวัติศาสตร์ไทย ยังพบหลักฐาน
จากเอกสารภาษาจีน ที่ช่วยสนับสนุนเรื่องผ้าไหมเป็น
ภูมิปัญญาไทย ดังนี้ด้วยคือ เมื่อประมาณ ๔,๒๐๐ ปี
มาแล้ว พระเจ้าหยู แห่งราชวงศ์เซี่ย (๑๖๖๒-๑๖๕๕ ปี
ก่อนพุทธศักราช) ตามประวัติระบุว่า มีพระมารดา
เป็นชาวเป๋อน้ำ จากแคว้นเสฉวน (เมืองปา หรือจุงกิง)
เป็นผู้ริเริ่มเลี้ยงไหม ทอผ้า ที่นครชินเจ้ง (ปัจจุบันคือ
เมืองไคเฟิง) โดยรับวัฒนธรรมไปจากแหล่งกำเนิดคือ
เสฉวน (ถวิล ๒๕๓๙)

หลักฐานเรื่องผ้าไหม ภูมิปัญญาไทจาก แหล่งโบราณคดีสมัยหินใหม่

หลักฐานเรื่องผ้าไหมเป็นภูมิปัญญาของบรรพชน
เผ่าไท นอกจากจะปรากฏในเอกสารภาษาจีน ยัง

หนอนไหม

รังไหม

เส้นไหมผ่านการย้อม

ปรากฏหลักฐานจากแหล่งโบราณคดีสมัยหินใหม่ในประเทศไทยอีกหลายแห่ง ซึ่งมักจะเข้าใจว่าเป็นภูมิปัญญาของคนจีน แต่ความจริงแล้วเป็นภูมิปัญญาของคนไทยในสมัยหินใหม่ ผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรมลุงซาน เมื่อประมาณ ๔,๕๐๐ ปีมาแล้ว วัฒนธรรมลุงซานรุ่นเก่า พบที่บริเวณลุ่มแม่น้ำสวงโหตอนล่าง ในบริเวณมณฑลเซินสีภาคตะวันออก มณฑลโชนาน ภาคตะวันตก มณฑลซานสีภาคตะวันตกเฉียงใต้ (ชิน ๒๕๒๙)

วัฒนธรรมนี้แผ่ไปทั่วมณฑลซานตง เกียงซู ซีเกียง และอันไวก อันเป็นที่ราบตะวันออกของจีน ระหว่างแม่น้ำสวงโห กับแม่น้ำแยงซี และลงมาถึงแม่น้ำซีเกียง การเลี้ยงไหมเป็นลักษณะสำคัญ ของวัฒนธรรมลุงซาน แสดงว่าบรรพชนเผ่าไท รู้จักการเลี้ยงไหมมาตั้งแต่ดึกดำบรรพ์แล้ว และถ่ายทอดสืบกันมาจนถึงปัจจุบัน (ขจร ๒๕๑๑) ส่วนวัฒนธรรมยางเซา ของชนเผ่าจีน เมื่อประมาณ ๔,๔๐๐ ปีมาแล้ว

แหล่งโบราณคดีสมัยหินใหม่ที่เก่าแก่ที่สุดที่พบหลักฐานเกี่ยวกับผ้าไหม คือ แหล่งโบราณคดีที่ Chien-shan-yang ที่วู ชิง ในมณฑลซีเกียง ซึ่งอยู่ในวัฒนธรรมลุงซาน พบผ้าไหมทอลายขัดในตะกร้าไม้ไผ่ แหล่งโบราณคดีแห่งนี้มีอายุประมาณ ๒๔๔๕-๒๖๕๐ ปีก่อนคริสต์ศักราชหรือประมาณ ๔,๘๐๐ ปี (Scott, เรื่องเดิม) ซึ่งเป็นหลักฐานทางโบราณคดีที่เก่าแก่ที่สุด ที่ช่วยยืนยันว่าบรรพชนเผ่าไทรู้จักการทอผ้าไหมลายขัดขึ้นใช้มาตั้งแต่สมัยหินใหม่ เมื่อประมาณ

๔,๘๐๐ ปีมาแล้ว แสดงว่าการทอผ้าไหมเป็นภูมิปัญญาของบรรพชนเผ่าไทไม่ใช่ของจีน

จากหลักฐานการพบหลักฐานเกี่ยวกับผ้าไหมที่เก่าแก่ที่สุด เมื่อประมาณ ๔,๘๐๐ ปีมาแล้ว ที่มณฑลซีเกียงอันเป็นภูมิปัญญาของชนเผ่าไทอยู่ในวัฒนธรรมลุงซาน ซึ่งแผ่ปกคลุมประเทศจีนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บริเวณลุ่มแม่น้ำสวงโหตอนล่าง ในบริเวณมณฑลโชนาน ฮูเป่ ซานตง และภาคเหนือของมณฑลอันไวก และเกียงซู จากบริเวณเหล่านี้ วัฒนธรรมลุงซานได้แผ่ลงไปยังบางส่วนของลุ่มน้ำแยงซี และขึ้นเหนือไปถึงแหลมเหลียงตุง (ชิน, เรื่องเดิม) วัฒนธรรมการทอผ้าไหม จึงได้แผ่ลงมาทางใต้แถบลุ่มแม่น้ำซีเกียง และแผ่ลงมาทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตามลุ่มแม่น้ำสาละวิน (แม่น้ำคง) ลุ่มแม่น้ำโขง ลุ่มแม่น้ำดำ แม่น้ำแดง เป็นต้น ซึ่งตามลุ่มแม่น้ำดังกล่าวจะพบวัฒนธรรมการทอผ้าไหมของบรรพชนเผ่าไทเผ่าต่าง ๆ อาทิ ไทเหนือ ไทลื้อ ในมณฑลยูนนาน ไทดำ ไทแดง ไทขาว ในเวียดนาม ไทใหญ่ ไทเขิน ในพม่า ไทวอน ไทอีสาน ในไทย ไทพวน ในลาว เป็นต้น

วัฒนธรรมการทอผ้าของชนชาติไทยสมัยก่อนประวัติศาสตร์ จากหนังสือประวัติศาสตร์ของชาวเยว่

สมัยราชวงศ์ฉิน รัชกาลพระเจ้าอู่ตี้ (๒๑๔๐ ปี) หนังสือเยว่จเหวียชู่ ตอนที่ ๔ กล่าวถึงสมัยพระเจ้า

การกรอเส้นไหม

การทอผ้า

ผ้าไหมทอเสร็จสมบูรณ์

โกวเจี้ยนปกครองชาวเยว่ ซึ่งเป็นบรรพบุรุษของชาวไทย มีนโยบายส่งเสริมกสิกรรมและปลูกหม่อนเลี้ยงไหม เมื่อทำนาเป็นและทอผ้าได้เอง ก็จะทำให้บ้านเมืองอุดมสมบูรณ์ กษัตริย์ต้องทำนาและชายาต้องทอผ้า โปรดให้ประชาชนเข้าป่าไปเก็บป่านเพื่อนำมาทำเป็นผ้าสีเหลือง ส่งไปถวายพระเจ้าอยู่แต่ครั้งมีมากถึงหนึ่งแสนพับ ผ้าจึงเป็นสินค้าออกที่มีชื่อเสียงของประเทศเยว่

ในหนังสืออุยเว่ซุนซิว ตอน ๕ กล่าวถึงชาวเยว่เมื่อเข้าไปเก็บป่าน ได้ร้องเพลงว่า “ผ้าสีชาวบางและเบาว่าผ้าแพรหลอ เป็นผ้าที่จะนำมาถวายให้ท่าน” ผ้าสีชาวบางเป็นผ้าที่เจ้านครและกษัตริย์นิยมนำมาเป็นผ้าทรง พบจากบันทึกประวัติศาสตร์ราชวงศ์ฮั่นว่า พระเจ้าฮั่นอู่ตี้ทรงฉลองพระองค์ด้วยผ้าจากเยว่

วัฒนธรรมการทอผ้าของไทยในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ จากหลักฐานผ้าไหมโบราณที่เก่าแก่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การค้นพบผ้าไหมที่เก่าแก่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่สุสานสมัยฮั่น หมายเลข ๒ ของนางพระยาเผ่าไท ที่ตำบลหม่าหวังตุย นครฉางซา มณฑลหูหนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน นับว่าเป็นการค้นพบที่สะท้อนภูมิปัญญาอันสูงของบรรพชนเผ่าไท ผู้มีความสามารถในการทอผ้าด้วยเทคโนโลยีระดับสูงมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ เมื่อกว่าสองพันหนึ่งร้อยปีมาแล้ว จากการวิจัยของชวลิตรา (๒๕๓๖) ระบุว่า มีผ้าไหมบาง (จวน) ๒๒ ผืน ผ้าไหมโปร่ง (ซา) ๓ ผืน ผ้าไหมยกดอก (ฉี) ๓ ผืน ผ้าไหมยกดอกชนิดทอด้วยเทคนิคซับซ้อน (หลอฉี) ๑๐ ผืน และผ้าไหมยกดอกโครงสร้างซับซ้อน (จิ้น) ๔ ผืน

นอกจากนั้นยังมีผ้าใยกล้วยา ผ้าพิมพ์ดอก และผ้าไหมปักลวดลายต่าง ๆ หลักฐานทางลายลักษณ์

ที่ระบุว่า ผ้าไหมโบราณที่ทอด้วยเทคนิคซับซ้อนบนหลุมศพนางพระยาเผ่าไท เป็นฝีมือของชนชาติไทปรากฏในพงศาวดารราชวงศ์ฮั่น ภาคหลัง บันทึกไว้ว่า

“เขตหย่งซังมีพื้นที่อุดมสมบูรณ์ เหมาะสมกับการเจริญงอกงามของธัญพืชทั้ง ๕ ชนิด และการปลูกต้นหม่อนเพื่อเลี้ยงไหม ชนชาติไทรู้จักการย้อมผ้า ปักผ้าลายดอก รวมทั้งผ้ากัมพลกัษมีระ (ผ้าขนสัตว์) ผ้าปานละเอียด โดยนำมาทอเป็นผ้าแพรหลินที่มีลวดลายรู้จักนำเอาไม้จากต้นป่านมาทำเป็นผ้าหน้ากว้าง ๕ ฟุต และมีเนื้อผ้าขาวสะอาดไม่สกปรกง่าย สมัยก่อนใช้ผ้าชนิดนี้คลุมศพ ต่อมาจึงนำเอามาใช้เป็นเสื้อผ้า”

เทคโนโลยีการทอผ้า ภูมิปัญญาไทยสมัยก่อนประวัติศาสตร์

วัฒนธรรมการทอผ้าของบรรพชนเผ่าไท เป็นมรดกวัฒนธรรมอันเก่าแก่มากกว่า ๕,๐๐๐ ปี ได้มีการพัฒนาเทคนิคกรรมวิธีในการทอทั้ง ชิด จก ยก และมัดหมี่ มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จนมีเทคโนโลยีการทออยู่ในขั้นสูง ดังปรากฏหลักฐานการพบผ้าไหมที่เก่าแก่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อายุ ๒,๑๐๐ ปี ที่หลุมฝังศพของนางพระยาเผ่าไท ตำบลหม่าหวังตุย นครฉางซา มณฑลหูหนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน

เทคนิคการทอมีทั้งการย้อมสี การพิมพ์ดอก การเขียนลาย การปัก และการยกดอกอย่างซับซ้อน บางผืนยกดอกยกลายถึง ๔ ชั้น (ชวลิตรา ๒๕๓๖) ดังเช่น ผ้าไหมยกดอกลวดลายซับซ้อนคล้ายลายโคม ผ้าไหมยกดอกลายข้าวหลามตัด เทคนิคการขีดเป็นเทคนิคที่เก่าแก่ที่สุดของชนเผ่าไท เพราะปรากฏการทอลวดลายดั้งเดิมร่วมกันในไทแทบทุกเผ่า เป็นลายนาคนาค ลายช้าง ลายดอกแก้ว ลายดอกจันทร์ และลายตะเภาหลงเกาะ เป็นต้น

เทคนิคการมัดหมี่ เป็นมรดกวัฒนธรรมสมัย

หินใหม่ มีกำเนิดในแผ่นดินใหญ่ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เมื่อราว ๔,๐๐๐ ปีมาแล้ว (ส่วศิริ ๒๕๓๕) คนเผ่าไทจะเรียกเทคนิคการมัดหมี่ว่า “มัดก่าน” ต่อมาชาวโปรโตมาเลย์ที่อยู่ตามเกาะ ได้รับเทคนิคการมัดก่านจากชาวไทไปเมื่อ ๒,๕๐๐ ปี จึงเรียกเพี้ยนไปเป็น manikat และเสียงกร่อนเป็น ikat ซึ่งแปลว่า ผูกหรือมัด เทคนิคการมัดหมี่มีเทคนิคการมัดย้อมและการทอที่ซับซ้อน แสดงภูมิปัญญาอันสูงส่งของบรรพชนเผ่าไท ปลายผ้ามัดหมี่ที่ใช้เทคนิคซับซ้อน ยากแก่การทอที่สมควรอนุรักษ์ คือ มัดหมี่ราย มัดหมี่โฮล และมัดหมี่เศวตฉัตร

ส่วนเทคนิคการจก จะมีวิธีการทอที่สลับซับซ้อนกว่าเทคนิคการทอผ้าชนิดอื่น ปรากฏการทอผ้าชนิดนี้ในหมู่ชาวไทยแทบทุกเผ่า อาทิ ผ้าจกလวดလှေย ดั้งเดิม ของชนเผ่าไท คือ ผ้าจกလှေย และผ้าจกလှေย เป็นต้น

เทคนิคการทอผ้าทั้งชนิด จก ยก และมัดหมี่ แสดงให้เห็นความสามารถและภูมิปัญญาของบรรพชนเผ่าไท ที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการทอผ้ามาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ และได้พัฒนาเทคนิคกรรมวิธีการทอผ้าให้ประณีตละเอียดละออ สืบทอดมาจนถึงสมัยอาณาจักรล้านนาของชนชาติไท ที่ปรากฏการบันทึกอยู่ในจดหมายเหตุของจีน มาตั้งแต่ ๑,๐๑๕ ปี ก่อนพุทธศักราช หรือประมาณ ๓,๕๐๐ ปีมาแล้ว ในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ จดหมายเหตุของจีนบันทึกไว้ว่า เป็นอาณาจักรใหญ่มาก มีอาณาเขตตั้งแต่มณฑลเสฉวน สู่เป๋ อันไฉ่ เกียงสี คือจากตะวันตกถึงตะวันออกของจีน (ดอดด์ ๒๕๑๓)

ต่อมาในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ราว พ.ศ. ๕๐๐ พงศาวดารจีน ฉบับหลวง ชื่อไซหนามหยี่จี้ด เล่ม ๑๑๖ กล่าวถึงชนชาติล้านนาไว่ว่านิยมการปลูกข้าวชนิดต่าง ๆ มีการเลี้ยงไหมและปลูกต้นหม่อน รู้จักย้อมผ้าเป็นสีต่าง ๆ ได้อย่างงดงาม รู้จักทำพรม ขนสัตว์ รู้จักทอผ้าเป็นดอกดวง และทอผ้าชนิดเนื้อละเอียด เรียกในภาษาอ้ายลาวว่า “หล่านก๊อ” รู้จักถักผ้าให้

เป็นลวดลายต่าง ๆ งามเหมือนแพร

ยังมีผ้าอีกชนิดหนึ่งทอจากดอกของต้นอ้อองได้ ผ้าขนาดกว้าง ๕ เซียะ เนื้อผ้ามีสีขาวสะอาด ก่อนใช้ผ้าอ้ออง เป็นเครื่องนุ่งห่มมีวิธีอย่างหนึ่ง คือต้องเอาผ้าอ้ออง ไปหมักคนตายเสียก่อน แล้วจึงนำเอาน้ำนั้นมาใช้ได้ ดังนั้นเมื่อชนชาติอ้ายลาวมีความสามารถในการทอผ้าไหม และย้อมสีเส้นได้สวยงาม ผ้าไหมที่มีแหล่งกำเนิดจากแคว้นเสฉวน จึงเป็นสินค้าสำคัญในเส้นทางสายไหมมาตั้งแต่ พ.ศ. ๕๐๐ สมควรที่คนไทยจะภาคภูมิปัญญาความสามารถของบรรพชนเผ่าไทผู้ริเริ่มเลี้ยงไหมทอผ้ามาตั้งแต่ก่อนประวัติศาสตร์

วัฒนธรรมการทอผ้าของไทยในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ จากหลักฐานผ้าไหมโบราณที่เก่าแก่ที่สุด

หลักฐานที่สะท้อนภูมิปัญญาอันสูงส่งของบรรพชนเผ่าไท ผู้มีความสามารถในการทอผ้าด้วยเทคโนโลยีระดับสูง มาตั้งแต่ก่อนสมัยประวัติศาสตร์ คือ การพบผ้าไหมที่เก่าแก่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อายุ ๒,๑๐๐ ปี ที่สุสานนางพระยาเผ่าไท ที่ตำบลหม่าหวังตุน นครฉางชา มณฑลหูหนาน พบผ้าไหมบาง ผ้าไหมโปร่ง ผ้าไหมยกดอกชนิดซับซ้อน ผ้าใยกัญชา ผ้าพิมพ์ดอก ผ้าไหมปักลวดลาย และผ้าไหมวาดลวดลายเป็นเรื่องราว

ความเป็นมาของชนเผ่าไท

ศาสตราจารย์เตอเรียน เดอ ลาคุเปอรี ระบุว่า คนไทมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในหุบเขาระหว่างแคว้นเสฉวนและแคว้นเซินซี (เซียมไฮ) ตอนกลางของประเทศจีน ระหว่างแม่น้ำฮวงโหและแม่น้ำแยงซีเกียง (แม่น้ำของพวกยาง)

จดหมายเหตุจีนระบุว่า ในรัชสมัยพระเจ้าอู่เมื่อประมาณ ๔,๒๐๐ ปีมาแล้ว มีการสำรวจอาณาเขตประเทศจีนว่าไปจรดอาณาจักรใหญ่มาก จนจีนเรียกว่า

ตำมุง หมายถึงมุงใหญ่หรือสูงใหญ่ของชนชาติไท
อ้ายลาว อาณาจักรไทเมือง มีนครสูงเป็นเมืองหลวง
ต่อมาเมื่อประมาณ ๓,๙๐๐ ปีได้ลงมาทางใต้บริเวณ
ลุ่มน้ำแยงซีเกียง ในมณฑลเสฉวน มีนครผาหรือปา
เป็นเมืองหลวงและได้ตั้งนครเจียวขึ้นบริเวณลุ่มน้ำแยงซี
รวมเป็นสามนคร บนพื้นที่อันอุดมสมบูรณ์

อาณาจักรไทเมือง มีความยิ่งใหญ่เป็นปึกแผ่น
มาตั้งแต่ ๓,๕๐๐ ปีก่อนพุทธศักราช จนถึง ๓๙๒ ปี
ก่อนพุทธศักราช จึงเสียดนครหลวงให้พวกตาด
เสียดนครผาให้พวกเจ้าแคว้นจี เมื่อ พ.ศ. ๒๐๕ และ
เสียดนครเจียวให้จีนฮั่นฮ่งเต้ เมื่อ พ.ศ. ๓๒๔

เมื่อเสียดอาณาจักรไทเมือง ชนชาติไทได้อพยพ
ลงใต้ แบ่งเป็น ๒ สาย

สายแรก คือ ไทใหญ่ อพยพไปทางทิศตะวันตก
เฉียงใต้ ไปทางลุ่มน้ำสาละวิน (หรือคงคา) เมื่อ ๕๐ ปี
ก่อนพุทธศักราช ตั้งอาณาจักรมาวหลวงขึ้นที่ต้นแม่น้ำ
สาละวิน ต่อมาไทใหญ่ได้แยกเป็นสองพวก พวกหนึ่ง
ไปทางทิศใต้ เข้าสู่ดินแดนพม่า ตั้งแคว้นชาน (Shan
State) มีเมืองหลวงอยู่ที่เมืองตะเก็ก (หรือท่ากุ่ม) ต่อมา
พระเจ้าอโนรธาแห่งชว หรือ อนุธรรมหาราช แห่งอาณาจักร
พุกามปราบได้ ส่วนไทใหญ่อีกพวกอพยพไปในแคว้น
อัสสัม อินเดียตอนเหนือ ได้แก่ พวกไทอาหม ไทคำตี้
ไทพาเก และไทหลวง

สายที่สอง คือ ไทน้อย อพยพไปทางทิศใต้ ทาง
ลุ่มแม่น้ำโขง (แม่น้ำซอง) มาอยู่ที่มณฑลยูนนาน ตั้ง
อาณาจักรอ้ายลาว (พ.ศ. ๔๐๐ - พ.ศ. ๗๖๔) แบ่งเป็น
๓ แคว้น คือ

ทางทิศตะวันออกของยูนนาน คือ แคว้นเตียน
หรือเทียน มีเมืองแกนเป็นเมืองหลวง

ทางตอนกลาง คือ แคว้นไปจื้อ มีเมืองเพงาย
เป็นเมืองหลวง

ทางตะวันตกของยูนนาน คือ แคว้นอ้ายลาว
มีเมืองพง เป็นเมืองหลวง

ชนชาติไทยในยูนนาน ได้สร้างเมืองสำคัญ
หลายเมืองคือ เชียงรุ่ง ในสิบสองปันนา เมืองเชียงตุง

ในพม่า และเมืองเชียงแสน ตามลำดับ

เมื่ออาณาจักรอ้ายลาวถูกทำลาย ชนชาติไทได้
อพยพมาตั้งหลักฐานบริเวณสองฝั่งแม่น้ำโขง คือ แคว้น
สิบสองจุไท หรือสิบสองเจ้าไท ก่อตั้งอาณาจักรล้านช้าง
อาณาจักรล้านนา อาณาจักรสุโขทัย ตามลำดับ

ความยิ่งใหญ่ของชนเผ่าไท

สถาบันมนุษยศาสตร์ออสเตรเลีย ระบุว่ามียุค
คนพูดภาษาตระกูลไท เป็นจำนวนถึง ๙๐ ล้านคน แบ่ง
ออกเป็นเผ่าต่าง ๆ ๘๐ เผ่า อาณาเขตของชนพูด
ภาษาตระกูลไทกว้างใหญ่ไพศาลมาก ครอบคลุม
อาณาจักรไทเดิมที่ยิ่งใหญ่ในอดีต คือ อาณาจักรอ้ายลาว
ตอนกลางของประเทศจีน อาณาจักรสิบสองปันนา
ตอนใต้ของประเทศจีน อาณาจักรสิบสองเจ้าไทใน
ประเทศเวียดนาม อาณาจักรล้านช้างในประเทศลาว
อาณาจักรล้านนาในประเทศไทย อาณาจักรมาวหลวง
ในประเทศพม่า อาณาจักรไทอาหมในประเทศอินเดีย
อาณาจักรสุโขทัยและอยุธยา ทางภาคกลางของ
ประเทศไทย และอาณาจักรศรีวิชัยทางภาคใต้ของ
ประเทศไทย

เผ่าไทในอาณาจักรไทเดิม

ชนเผ่าไทในอาณาจักรไทเดิมที่ยิ่งใหญ่มาแต่อดีต
มีวัฒนธรรมการแต่งกายของแต่ละเผ่าที่ความประณีต
สืบทอดภูมิปัญญาวัฒนธรรมการแต่งกาย โดยเฉพาะ
กลุ่มนุ่งผ้าซิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละเผ่าควรค่าแก่
การอนุรักษ์และสืบทอดได้แก่ ไทลื้อ ในอาณาจักร
สิบสองปันนา ไทดำ ไทแดง แห่งอาณาจักรสิบสอง
เจ้าไท ไทลาว ไทพวน ผู้ไทย ไทอีสาน แห่งอาณาจักร
ล้านช้าง ไทยวนแห่งอาณาจักรล้านนา ไทใหญ่แห่ง
อาณาจักรมาวหลวง ไทอาหมแห่งอาณาจักรไทอาหม
ไทสยามแห่งอาณาจักรสุโขทัยและอยุธยา ไทถิ่นใต้
แห่งอาณาจักรศรีวิชัย เป็นต้น ซึ่งบอกเล่าโดยสรุป
บางส่วนมาให้ทราบกัน ดังต่อไปนี้

ไทลื้อแห่งอาณาจักรสิบสองปันนา

ประวัติการกล่าวถึงชาวไทลื้อ ปรากฏมาตั้งแต่สมัยราชวงศ์เจ้า กล่าวถึงผู้ปกครองราชวงศ์เจ้ามีคำสั่งให้เมืองที่อยู่ทางใต้ คือ เมืองฉานหลี่ (เซอร์ หรือ แคว้นสิบสองปันนา) และอื่น ๆ ถวาย เพชรพลอย กระ งาช้าง นอแรด ชนกก นกกระเรียน และสุนัขใหญ่ ให้แก่จีน

ต่อมา พ.ศ. ๑๗๒๓ ชาวไทลื้อเผ่าไป๋ไ่่น้ำ มีพญาเจงเป็นหัวหน้า ล้มการปกครองของน่านเจ้า สถาปนาประเทศไทลื้อ โดยมีชนเผ่าไป๋ไ่่น้ำเป็นแกนกลาง แบ่งการปกครองเป็น ๑๒ เขต จึงได้ชื่อว่า สิบสองปันนา มีเมืองเชียงรุ่งเป็นเมืองหลวง

การแต่งกายของหญิงชาวไทลื้อ

อาณาจักรสิบสองปันนา มีเขตแดนอยู่ระหว่างพม่ากับอาณาจักรสิบสองเจ้าไท ในแคว้นดังกล่าว แคว้นสิบสองปันนา แบ่งออกเป็น ๒๔ เมือง แต่ละเมืองเป็นทุ่งราบอยู่ระหว่างภูเขา มีพ่อเมืองปกครอง ส่วนเมืองหลวง คือ เชียงรุ่ง มีเจ้าฟ้าปกครอง

ไทลื้อ เป็นไทใหญ่ที่อพยพมาจากลุ่มแม่น้ำคง (สาละวิน) มาอยู่ที่ลุ่มแม่น้ำโขง มีมากที่หลวงพระบาง ไทเผ่าอื่นมักไม่สมัครใจจะนับไทลื้อเป็นพวก จึงเรียกว่า ไทลื้อ เหมือนชื่อพวกชาวคอย

ในราว ๒๐๐ ปีมาแล้ว ชาวไทลื้อถูกเจ้าผู้ครองนครน่าน กวาดต้อนมาจากแคว้นสิบสองปันนา มาอยู่ในล้านนาเป็นจำนวนมาก แถบอำเภอท่าวังผา อำเภอทุ่งช้าง อำเภอปัว อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน อำเภอเชียงคำ อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา และ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ชาวไทลื้อบางส่วนอพยพมาจากเมืองเงิน ประเทศลาว (ซึ่งเดิมเคยขึ้นกับเมืองน่าน) มาตั้งถิ่นฐานในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

สตรีไทลื้อ มีหน้าตาคมคาย แคล่วคล่อง ผิวขาวกว่าไทลาว การแต่งกายนิยมเกล้าผมมวยเอียงข้าง ดังปรากฏในภาพฝาผนังที่วัดภูมินทร์จังหวัดน่าน ส่วนใหญ่จะโพกผ้าขาวเคียนรอบศีรษะ หญิงไทลื้อจากเมืองเงินจะโพกผ้าสีดำเป็นเอกลักษณ์ สวมเสื้อมัดเป็นเสื้อรัดรูปสีดำคราม เอวลอย แขนยาวตรงสาบหน้าตกแต่งด้วยผ้าแถบสี เขียงมาผูกติดกันตรงมุมซ้ายทางลำตัว ติดกระดุมเงิน

เสื้อมัดมี ๒ แบบ แบบดั้งเดิมจาก อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา สาบเสื้อจะขลิบด้วยผ้าแถบสีส่วนแบบเมืองเงิน จากบ้านหลายทุ่ง อ.ทุ่งช้าง จังหวัดน่าน จะแต่งสาบเสื้อด้วยผ้าจากลายขอนาค ชายไทลื้อนิยมสักร่างกายตั้งแต่ขา ถึงคอ เป็นสีแดง ขอบไว้หนวด และแต่งหนวดให้โค้งขึ้น เอาขี้ผึ้งมาติด โพกผ้าขาวเคียนรอบศีรษะ สวมเสื้อแขนยาวสีดำครามคล้ายเสื้อหม้อฮ่อม มี ๒ แบบ แบบดั้งเดิมเป็นเสื้อเอวลอย สายหน้าขลิบด้วยผ้าแถบสี ป้ายมาติดกระดุมที่ได้รักแร้และเอว อีกแบบเป็นแบบเมืองเงิน เป็นเสื้อคอตั้ง

มีแถบผ้าจกลายขนาคตกแต่ง

ชาวผู้ไทย หรือ ภูไท แห่งอาณาจักร สิบสองเจ้าไท

ชาวผู้ไทยเป็นชนเผ่าไทดั้งเดิม ที่มีถิ่นฐาน
กำเนิดอยู่ที่เมืองแฉ่ง (เมืองน้ำน้อยอ้อยหนู) แคว้น
สิบสองจุไท (สิบสองเจ้าไท) ซึ่งมีชนเผ่าไทอาศัยอยู่
๒ เผ่า คือ ผู้ไทยดำ แต่งกายด้วยสีดำ อาศัยอยู่ ๘ เมือง
ผู้ไทยขาว แต่งกายด้วยสีขาว อาศัยอยู่ ๔ เมือง
รวมเป็น ๑๒ เมือง จึงเรียกว่า สิบสองเจ้าไท ภายหลัง
เมืองน้ำน้อยอ้อยหนูแห้งแล้ง จึงอพยพมาตั้งถิ่นฐาน
อยู่เมืองวัง ในเขตเวียงจันทน์ จนมาถึงรัชสมัย
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ใน พ.ศ. ๒๓๖๙
เกิดกบฏ เจ้าอนุวงศ์แห่งเวียงจันทน์ โปรดเกล้าฯ ให้
เจ้าพระยาบดินทร์เดชา (สิงห์ สิงหเสนี) เป็นแม่ทัพ
ยกทัพไปปราบเจ้าอนุวงศ์ได้สำเร็จ จึงได้กวาดต้อน
ชาวเวียงจันทน์รวมทั้งชาวผู้ไทยมาอยู่ที่ฝั่งขวาของ
แม่น้ำโขงแถบภาคอีสานกระจายอยู่ในจังหวัดนครพนม
มุกดาหาร สกลนคร อุดรธานี และกาฬสินธุ์

ในพ.ศ. ๒๓๘๕ แม่ทัพไทยได้ให้ชาวผู้ไทยใน
เมืองวัง มาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่อำเภอสหัสขันธ์ และ
อำเภอกุฉินารายณ์ โดยเฉพาะที่ อำเภอสหัสขันธ์ อยู่
ที่บ้านโนน บ้านหนองยาง บ้านหนองช้าง ตำบลโนน
ปัจจุบันขึ้นกับ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็น
แหล่งทอผ้าแพรวาอันลือชื่อของชาวผู้ไทย

ชาวผู้ไทยที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย
กระจัดกระจายไประหว่างผู้ไทยดำ และผู้ไทยขาว ชาวผู้ไทยดำ
จะอาศัยอยู่ที่บ้านโนน อำเภอคำม่วง จังหวัด
กาฬสินธุ์

หญิงชาวผู้ไทยจะแต่งกายสวมเสื้อย้อมด้วย
มะเกลือหรือคราม คอดตั้ง ผ่าอก มีสาบเป็นจกลายขอ
ติดกระดุม ห่มสไบแพรวาจากไหมทอ นุ่งซิ่นมัดหมี่
ลายนาค ย้อมด้วยมะเกลือหรือครามเช่นกัน มีขิด
ที่ตีนซิ่น

แพรวา หมายถึง ผ้าไหมขิดที่มีความยาวเท่ากับ

๑ วา คือ ๒ เมตร เป็นเครื่องนุ่งห่มของชาวผู้ไทยดำ
ที่หญิงสาวชาวผู้ไทยต้องทอขึ้นใช้เอง

ลวดลายหลัก ที่เป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมของ
แพรวาบ้านโนนนี้ ก็คือ ลายพันมหาอุ้มหงส์ ลายนาค
สี่แขน ลายนาคสองแขน ลายนาคหัวจุ่ม ลายพัน
มหาอุ้มหงส์ ลายใบนุ่นหวาน ลายดอกกระบวนเอวกิว
ลายดอกแบบ

ลายแถบหรือลายประกอบ คือ ลายดอกดาวหมู่
ลายดอกแบบขอ ลายดาวได้เครือ ลายงูลอย ๖ ไม้
ลายตาบั้ง ลายขาเข (ขาเป็ย)

ไทครั้ง (ไทแดงแห่งอาณาจักรสิบสอง เจ้าไท)

ชาวผู้ไทยแถบแคว้นสิบสองจุไท เป็นชนเผ่าไท
ดั้งเดิม แบ่งเป็นพวกไทขาว ไทดำ บางทีก็แยกเป็นไท

การแต่งกายของหญิงไทครั้ง จังหวัดชัยนาท

แดงอีกพวกหนึ่ง ไทเหล่านี้เป็นพวกเดียวกันแต่เรียกชื่อตามไปสีของเครื่องนุ่งห่ม คือ ไทขาว จะแต่งขาวไว้ทุกซ์กำหนด ๓ ปี อย่างธรรมเนียมจีน ไทดำจะนุ่งห่มสีดำ ส่วนไทแดงจะใช้เครื่องนุ่งห่มสีแดง ไทผู้ไทยทั้ง ๓ พวกเป็นไทเดิม ดังที่ไทแถบหลวงพระบาง และจำปาศักดิ์เรียกพวกไทขาวว่า “ลาวเดิม”

ชาวไทครั้ง หรือลาวครั้ง เป็นชาวลาวเวียงที่อพยพจากเวียงจันทร์มาตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรี และรัตนโกสินทร์ตอนต้น การอพยพครั้งสำคัญในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ.๒๓๗๑ ในสมัยปราบกบฏเจ้าอนุวงศ์ ประวัติความเป็นมาของชาวลาวเวียงที่บ้านทพคล้าย เดิมมีถิ่นฐานอยู่ในประเทศลาว โดยเฉพาะภาษาที่ใช้อยู่ก็เป็นภาษาลาวเวียง และมาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่หมู่บ้านทพคล้ายติดกับลำห้วยกระเดี้ยว ระหว่างปี ๒๓๒๔-๒๓๓๐ ในสมัยรัชกาลที่ ๑

ชาวไทครั้ง อพยพจากเมืองเวียงจันทร์มาตั้งถิ่นฐานที่บ้านทพคล้าย บ้านทพหลวง บ้านนาตาโพ อำเภอบ้านไร่ บ้านโคกหม้อ อำเภอกงพิสัย จังหวัดอุทัยธานี บ้านเนินขาม กิ่งอำเภอนีนขาม และบ้านกุดจอก จังหวัดชัยนาท บ้านทพผึ่งน้อย อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นต้น

แหล่งทอผ้าพื้นเมืองที่มีชื่อเสียงของจังหวัดอุทัยธานี ที่เป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ คือ ตำบลบ้านไร่ และตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

ส่วนของ จังหวัดชัยนาท แหล่งอนุรักษ์ผ้าจากดั้งเดิมของไทครั้ง อยู่ที่บ้านเนินขาม เช่น พิพิธภัณฑ์ผ้าทอ ไทครั้งบ้านเนินขาม

การที่เรียกชาวลาวเวียงว่า ลาวครั้ง เพราะนิยมใช้เครื่องนุ่งห่มเป็นสีแดง ซึ่งย้อมด้วยครั่ง ความนิยมในการแต่งกายสีแดงจะมีความคล้ายคลึงกับชาวไทแดง ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมของชาวลาว นอกจากนี้จะใช้เครื่องนุ่งห่มสีแดงเหมือนกัน ตัวผ้าซิ่นยังมีรูปแบบคล้ายกันอีกด้วย

ลายผ้าจากของไทครั้ง จังหวัดชัยนาท

ชาวลาวที่อพยพมาจากเมืองเวียงจันทร์ จะเรียกตนเองว่า ลาวเวียง เช่นที่บ้านทพคล้าย และหมู่บ้านหลวง ตำบลทพหลวง อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี และหมู่บ้านเนินขาม ตำบลเนินขาม อำเภอนนคา จังหวัดชัยนาท เป็นต้น การเรียกชื่อกลุ่มวัฒนธรรมของชาวลาวเวียงกลุ่มนี้ว่า “ลาวครั้ง” จะนิยมใช้ในการศึกษาวิจัยมากกว่าคำว่า “ลาวเวียง” ซึ่งเป็นคำดั้งเดิมที่ปรากฏในจดหมายเหตุ มาตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ส่วนในงานวิจัยของอาจารย์อรไท ผลดี ถือว่าเป็นกลุ่มวัฒนธรรมไทกลุ่มหนึ่งที่มีเอกลักษณ์ของตน จึงเรียกว่า กลุ่มวัฒนธรรมไทครั้ง ดังนั้นฐานว่า การเรียกชาวลาวเวียงว่า “ลาวครั้ง” เพราะนิยมใช้เครื่องนุ่งห่มเป็นสีแดงซึ่งย้อมด้วยครั่ง

ชาวลาวเวียง หรือ ลาวครั้ง นิยมใช้เครื่องนุ่งห่มสีแดง และมีรูปแบบคล้ายคลึงกัน ตัวซิ่นไทแดงแขวงหัวพันประเทศลาว แบบเก่าดั้งเดิมของชาวไทแดงอายุมากกว่า ๑๐๐ ปี เป็นมัดหมี่รูปนาคน ในรูปแบบที่ต่างกันบนตัวซิ่นสีแดงครั้งทอด้วยไหม กับตัวซิ่นสีครามทอด้วยฝ้าย มีลายคันด้วยเทคนิคจกและขีด ที่มีลวดลายไม่ซ้ำกัน

ตัวอย่างตัวซิ่นไทแดงแบบเก่าแก่โบราณของ

ชาวไทแดง อีกผืนหนึ่งมีอายุมากกว่า ๑๐๐ ปีเช่นกัน หัวขึ้นเรียกว่า หัวบวน ทอด้วยเทคนิคพิเศษลวดลายมัดหมี่บนตัวขึ้นสีแดงครึ่ง และสีครามเป็นรูปนาคลายต่าง ๆ มีลายทางคั่นทอด้วยเทคนิคจก ลายตะเภาลงเกาะ ผ้าขึ้นชนิดนี้ใช้ทอให้ผู้ตายในพิธีศพ ส่วนตัวขึ้นลายครึ่งจากบ้านเนินขาม จังหวัดชัยนาทก็เป็นแบบเก่าดั้งเดิมอายุประมาณ ๑๐๐ ปีเช่นกัน ลวดลายเป็นมัดหมี่ลายเอื้อ หรือลายนาคลับกับมัดหมี่ลายหงส์บนตัวขึ้นสีแดงครึ่งมีลายทางคั่นด้วย เทคนิคจกเป็นลวดลายโบราณที่ไม่ซ้ำกัน

ตัวขึ้นของผ้าไทครั้ง แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ ประเภทแรก ขึ้นหมี่ตา ใช้เทคนิคการมัดหมี่สลับกับการจก หรือการขีดด้วยไหม หรือฝ้าย ทำให้เกิดลายริ้วขนานกับลำตัว ลายของมัดหมี่มักเป็นลายนาหรือลายหงส์เป็นส่วนใหญ่ เช่น ขึ้นหมี่ตาโบราณ อายุประมาณ 70 ปี จากบ้านเนินขามลายนาคั่นด้วยขีดดอกแก้ว หรือขึ้นหมี่ตาโบราณ อายุประมาณ 90 ปี จากบ้านเนินขาม ลายนาคับหงส์ คั่นด้วยขีดดอกจันทร์

ตัวขึ้นประเภทที่สอง คือ ขึ้นก่าน ใช้เทคนิคการขีด หรือ จกตัวขึ้นทั้งผืน ลวดลายเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ คือ ลายขีดมะเขือผ่าฝ่อง จากบ้านเนินขาม

อายุประมาณ ๗๐ ปี มีลักษณะคล้ายมะเขือผ่าครึ่งจะเห็นเมล็ดมะเขือกระจายอยู่ภายใน

ขึ้นก่านโบราณ อายุประมาณ ๗๐ ปี ที่ลวดลายละเอียดประณีตจากบ้านเนินขามยังมีอีกหลากหลาย เช่น ลายขีดตะเภาลงเกาะ ลายขีดดอกมะเขือ ลายขีดขอเครือ ลายขีดปีกบ่าง เป็นต้น ขึ้นก่านนี้ ถ้าตัวขึ้นเป็นสีเขียว จะเรียกว่า ขึ้นเขียว เพราะ สีเขียว แปลว่าเขียว เช่นเดียวกับการเรียกของ ไทวน แต่ถ้ามีลวดลายขีดหรือจก คั่นของถึงลึบลาย จะเรียกว่า ขึ้นลึบเขียว ซึ่งจะพบน้อยมาก

ตัวขึ้นของผ้าไทครั้งประเภทที่สาม คือ ขึ้นหมี่ลวด เป็นขึ้นที่ใช้เทคนิคการมัดหมี่และทอแบบต่อเนื่องโดยไม่มีเทคนิคอื่นมาคั่น ทำให้ลวดลายมัดหมี่ที่เกิดขึ้นเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ลายเอกลักษณ์ที่สำคัญ คือ ลายหมี่ตะเภ่า หรือหมี่ลำเภาจากบ้านเนินขาม หมี่ลำเภา ย้อมครามจากบ้านเนินขาม ลวดลายขึ้นหมี่ลวด มีหลากหลายลาย เช่น จากบ้านเนินขามมีลายหมี่จรวด ลายหมี่กระจับปีกบ่าง เป็นต้น ขึ้นหมี่ทั้งหมด เป็นผ้าเก่าแก่จากบ้านเนินขาม มีอายุประมาณ ๗๐ ปีมาแล้ว

ตัวขึ้นของผ้าไทครั้งประเภทสุดท้าย คือ ขึ้นหมี่น้อย หรือ หมี่คั่น เป็นขึ้นที่ใช้เทคนิคการมัดหมี่เป็นลวดลายแถบเล็ก ๆ สลับด้วยด้ายหรือไหมพื้นสีต่าง ๆ ทำให้เกิดเป็นลายริ้วเป็นแถบในแนวตั้งขนานกับลำตัว อย่างขึ้นหมี่น้อยจากบ้านเนินขาม ลายนาคับน้อยสลับลายตุ้ม

จากลักษณะของตัวขึ้นทั้ง ๔ ประเภท จะเห็นได้ว่ากลุ่มวัฒนธรรมไทครั้ง ยังคงรักษาเอกลักษณ์แบบดั้งเดิมไว้ในด้านการนิยมใช้เครื่องนุ่งห่มสีแดงของกลุ่มชาติพันธุ์ ไทแดง ที่น่าจะเป็นบรรพบุรุษของกลุ่มวัฒนธรรมไทครั้ง แต่มีการพัฒนาเทคนิคเป็นเอกลักษณ์ของตน เมื่อได้อพยพจากกลุ่มแม่น้ำโขงมาสู่กลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา

อ่านต่อฉบับหน้า

โรงภาพยนตร์ “ศาลาเฉลิมธานี” เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า โรงหนังนางเลิ้ง มีลักษณะเป็นอาคารไม้สองชั้น เริ่มเปิดฉายภาพยนตร์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๑ การถือกำเนิดของโรงหนังนางเลิ้ง ได้สร้างความคึกคักให้ชาวนางเลิ้ง และผู้ที่เดินทางมาเป็นอย่างดี สภาพที่นั่นเมื่อแรกเปิดกิจการจะเป็นมายาว ไม่มีการกำหนดที่นั่งและไม่มีเจ้าหน้าที่ตรวจตั๋ว หนังระยะแรกเป็นหนังใบ้ ไม่มีการพากย์เสียงจะใช้การเล่นแตรวงอยู่หน้าโรงหนังเพื่อเรียกความสนใจของคนดู เมื่อเริ่มฉายหนังก็จะย้ายเข้ามาเล่นข้างใน ศาลาเฉลิมธานี ดำเนินกิจการเรื่อยมาจนถึงปี ๒๕๓๖ จึงได้ปิดกิจการลงเนื่องจากภาวะซบเซาลงของภาพยนตร์ไทย

“โรงหนัง โรงละคร ย้อนยุคถึงศตวรรษที่ ๑”

ตอนที่ ๑

ใหญ่ นายน

สวัสดิ์ท่านที่เคารพ...ผมขอย้อนยุค
กรุงบางกอกของเรา เมื่อสมัย ๕๐-๖๐ ปีมาแล้ว
โรงมหรสพต่าง ๆ ในกรุงบางกอก (กรุงเทพฯ)
ไม่ว่าจะเป็นโรงหนัง โรงละคร โรงยี่เก โรงเหล่านี
ชาวบ้านเรียกว่า “วิก” แทบทั้งนั้น โรงมหรสพที่
แสดงการละเล่นต่าง ๆ ล้วนแต่เป็นโรงไม้มุงหลังคา
สังกะสีทั้งนั้น พื้นก็เป็นดิน ที่พื้นเป็นปูนก็มี
เหมือนกัน เขาเรียกว่า “โรงหนังชั้นหนึ่ง” เช่น
โรงหนังพัฒนากร ซึ่งเป็นของนายทองอิน
สินบุญเรือง ที่นั่งสำหรับผู้ที่ยืนดูต่างเข้าไปชม
มีตั้งแต่ราคา ๕-๑๐ สตางค์ ส่วนราคาของเด็ก ๆ นั้น
๓ สตางค์ขาดตัว บางครั้งทางโรงอนุญาตให้
พิเศษเสีย ๓ สตางค์ ๒ คนก็ได้ ที่นั่งเหล่านี้เขาจัด
ม้าตัวยาว ๆ มีพนักงาน ตั้งเป็นแถว ๆ พนักงาน
ของม้ายาวนี้มีประโยชน์ต่อแม่ลูกอ่อนเป็นอันมาก
คือใช้ผ้าขาวม้าผูกหน้าผูกหลังกับพนักงานใช้เป็นเปล
ให้ลูกนอนที่นี้ถ้าเป็นชั้นที่หนึ่งที่นั่งก็เป็นเก้าอี้เป็น
ตัว ๆ ราคาที่นั่งชมก็หนึ่งสลึง ส่วนชั้นพิเศษหรือ
ที่เรียกกันว่า “ชั้นบ็อกซ์” ที่นั่งเป็นเก้าอี้หวายมี

เท้าแขนคลุมด้วยผ้าขาวราคาที่นั่งชั้นบ็อกซ์นี้ราคา
“สองสลึง” สมัยนั้นนับว่าราคาแพงที่สุด แต่ก็
ไม่ค่อยจะมีคนนิยมนั่งกันมากนัก ทั้งนี้ไม่ใช่
เสียตาสตางค์ค่าดูหรอกนะ แต่คนเขากลับ
“ตัวเลือด” ที่มันอาศัยอยู่ในเก้าอี้กัดเอา

ส่วนของกินจุบจิบหรือของขบเคี้ยวไว้สำหรับนั่ง
ดูหนังเพลิน ๆ ท่านก็ไม่ต้องลุกขึ้นไปหาซื้อที่ไหน
เขาเอามาบริการท่านถึงที่นั่ง เช่น อ้อยควั่นแท่งใส่ม
เป็นพวง ๆ มันแกวเสียบไม้ใส่ตะกร้ามาร้องขายอยู่
ข้างหู นอกจากนี้ยังมีถั่วลิสง เม็ดถั่วลิสงใส่กระຈาดมา
ร้องแถว ๆ เก้าอี้ที่นั่ง เครื่องดื่มเขาก็ใส่กระป๋องมาขาย
ให้ถึงที่นั่ง เช่น น้ำมะเนตรสกริมโซดา รสน้ำขิง
สีเหลือง ๆ ขวดหนา ๆ ที่คอขวดเขาทำเป็นหยัก
มีลูกแก้วอุดอยู่ที่ปากขวด เวลาท่านจะกินก็ใช้นิ้ว
หัวแม่มือกดลงไปลูกแก้ว ให้มันหลดลงไปอยู่ที่ตรง
คอหยัก ท่านก็จะดื่มได้ทันที ดูเหมือนว่าบริษัทที่ทำ
น้ำมะเนตรจะมีอยู่สองบริษัท คือบริษัทเฟลเซอร์แอนนีฟ
อยู่ที่ปากตรอกวัดตะเคียนหรือวัดมหาพฤฒาราม
ถนนสีพระยา ส่วนอีกบริษัทหนึ่งนั้นตั้งอยู่ที่เชิงสะพาน

พิทยเสถียร หรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่า สะพานเหล็กกลาง
ชื่อว่า บริษัท “ชมชู่โฮ” บริษัทนี้ทำน้ำแข็งกับห้ำง
น้ำแข็งนายเล็ด (พระยาภักตินรเศรษฐ์) เจ้าของรถเมล์
ขาวที่จอดอยู่ตรงหัวมุมถนนสี่พระยา หน้าห้ำง
ประภทธร สีนุญเรื่อง เยื้องห้ำงอิสเต็ลเปียน เป็น
ห้ำงขายเครื่องดนตรีทุกชนิดห้ำงแรกของเมืองไทย
ผมก็ซื้อเครื่องดนตรีจากห้ำงนี้เอาไปฝึกหัดจน
ประกอบเป็นอาชีพหาเลี้ยงตัวได้

ขอลกลับไปโรงหนังเรื่องของกิน เท่าที่เล่ามา
แล้วมันยังไม่หมด ถ้าจะให้หมดจริง ๆ ต้องฟังเสียง
เขาร้องขายว่ามีอะไรบ้าง เสิญครับ...

“อ้อยคว้น มันแกว แห้ว เย็น ๆ จ้า”

“น้ำมะเน็ด น้ำมะเน็ด น้ำขิงกริมไซดา...จ้า”

“เม็ดก้วยจี ถั่วลิสง ขนมโก...จ้า...”

“หมากพลู ยาบุหรี่ ยาฉุนยาตั้ง จ้า...”

“บุหรี่กาแล็ด...จ้า...”

“พัดใบลาน พัดใบตาล พัดขนนก...จ้า...”

นี่เป็นเพียงแค่ของขายภายในโรงเท่านั้น
ส่วนหน้าโรงนั้นมีของขายอะไรบ้าง ประเดี๋ยวม
จะพาท่านไปดู ตอนนีว่ากันภายในโรงเสียก่อนเพราะ
ว่ายังไม่หมดเรื่องที่คาใจ สิ่งนั้นก็ไม่ใช่อะไรหรอก
ก็ “แตรวง” ยังไงละท่าน โรงหนังสมัยก่อนนั้นเขา
ต้องมีแตรวงไว้โหมโรง ซึ่งเป็นประเพณีมีมาตั้งแต่
เมื่อไรไม่ทราบ

“แตรวง” เมื่อโหมโรงหน้าโรงหนังเสร็จแล้วก็
ต้องยกวงเข้ามาบรรเลงเพลงประกอบหนัง เพราะหนัง
ในสมัยก่อนนั้นเป็นหนังเงียบ แตรวงนี้เขาจะให้ไปตั้ง
ทางด้านซ้ายของจอหนัง เป็นโต๊ะยาว ๆ บนโต๊ะนั้น
เขาเอาไม้ระแนงตีเป็นรูปสามเหลี่ยม วางไว้บนโต๊ะ
อีกทีหนึ่งสำหรับไว้ตั้งโน้ตเพลง พวกเป่าแตรก็จะนั่ง
คนละฟากของโต๊ะ ส่วนกลองใหญ่หรือเรียกว่า
“กลองอเมริกัน” สาเหตุที่เขาเอากลองใหญ่ไปตั้งไว้
ที่หัวโต๊ะ ก็เพราะว่าต้องการให้คนตีกลองเห็นหนัง
เวลาต่อยกกันจะได้ตีกลองเจดได้ไม่ผิดคิว เห็นมั๊ยครับ
ว่าคนโบราณนั้นท่านมีปัญญาล้ำเลิศแค่ไหน

...พอมาถึงสมัยโลกาภิวัตน์ กลับไปว่าท่านเป็น
ไดโนเสาร์เต่าล้านปี

เอาละ...ภายในโรงหนังผมก็มีปัญญาเพียงแค่นี้
เท่าที่จะจำได้ ที่นี้จะพาท่านผ่านไปทางหน้าโรงหนัง
บ้างว่าสมัยนั้น สิ่งแวดล้อมบริเวณหน้าโรงหนังนั้น
สนุกสนานกันอย่างไร ก่อนหนังฉายมีร้านค้าที่ตั้ง
ด้วยลังไม้ฉำฉา สำหรับตั้งเตาขายก้วยเตี๋ยผัดไทย
ธรรมดา ๓ สตางค์ ใส่ไข่ ๕ สตางค์ ถัดไปก็เป็น
รถเข็นขายน้ำแข็งกดน้ำแข็งใส ใส่น้ำหวาน ๒ สี
ถัดไปก็เป็นแผงที่เขาตั้งมาต่อกันขายตั้งซังเปาะเปี๊ยะ
๓ ตัวสตางค์ ถัดไปก็เป็นแผงขายอ้อยคว้นใส่
กะละมังมีกลีบดอกกุหลาบโรยไว้ให้สวยงามมี
เด็กสาว ๆ นั่งขาย เฉพาะแผงนี้มีพวกเจ้าชู้ไก่แจ้มา
อุดหนุนกันอย่างคับคั่ง ถัดไปก็จะเป็นแผงขายข้าว
เกรียบปากหม้อ แผงนี้มีเด็กสาว ๆ เป็นคนแะ
และนั่งขาย แต่มีพ่อกับแม่ยืนคุมอยู่ห่าง ๆ ตาม
ธรรมเนียมของคนที่มีลูกสาว ถัดไปก็เป็นหาบของ
คนจีนกวาดตุงมีหาบเตี๋ย ๆ ขายเย็นตาโฟ มีผักนึ่ง
ปลาหมึก ต้นหอมแขวนห้อยไว้ที่หาบ ชามเล็ก ๓
สตางค์ ชามใหญ่ ๕ สตางค์ แต่ว่าพวกเด็กทั้งหลาย
สามารถซื้อได้ชามละ ๒ สตางค์ ส่วนน้ำแกงนั้นตักได้
ไม่อั้น แหม...ลืมนิทแผงนี้สำคัญมาก ซึ่งคนตำบล
นั้นเรียกขานกันว่าขนมเบี๊ญ “แม่ฮวย” ขนมเบี๊ญญวน
ขนมเบี๊ญญวนห่อไข่ ขนมเบี๊ญไทย ขายดีเป็นเทน้ำ
เทท่า มีของกินอีกอย่างหนึ่งที่สมัยเมื่อผมเป็นเด็ก ๆ
นั้นชอบเหลือเกิน คือปลาหมึกย่างแบบนี้ก็เป็นของ
ธรรมดา แต่ที่ทำให้พวกเด็ก ๆ สนใจเป็นพิเศษ คือมี
เครื่องที่หมุนด้วยมือทำให้ปลาหมึกตัวยาวได้ อันนี้
ต่างหากที่เด็ก ๆ ไปรุมซื้อกันแน่นหน้าหาบ ใครซื้อ
ปลาหมึกก็มีสิทธิ์ได้หมู่นเอง จะเอาสั้นเอายาวก็หมุน
เอาตามใจชอบ ที่ผมพาท่านชมภายในบริเวณหน้า
โรงหนังมาพอสมควร แต่ยังเหลือสิ่งสำคัญของ
โรงหนังสมัยนั้น ถ้าขาดสิ่งนี้ก็จะทำให้เงียบเหงา
ไม่สมกับเป็นโรงหนังเลย และก็มีควมสำคัญอย่างยิ่ง
สำหรับในโรงและนอกโรงสิ่งนั้นก็คือ “แตรวง”

แตงกวหน้าโรงหนัง มีความสำคัญอย่างมาก ๆ เป้าเชิญชวนให้ชาวบ้านในละแวกนั้นมาดูหนังเสียงแตงกวาทำให้เด็ก ๆ มาชุมนุมกันโดยไม่นัดหมาย มีทั้งกุมารไทย กุมารจีน กุมารแขก กุมารฝรั่งก็ยังมี แตงกวาเป่าโหมโรงไป พวกเด็ก ๆ ก็เล่นตะต่อยกกันไปวิ่งเล่นไปลิศจับขโมยก็มีเล่นปล่อยแสงเสาทอง (ปัจจุบันแสงเลเซอร์) ก็มีอันนี้ก็ไปจำมาจากหนังจีนสมัยนั้นชอบปล่อยแสงเสาทองไม่รู้ออกมาได้ยังไงจากน้ำเต้าเสียงเด็ก ๆ ที่วิ่งเล่นกันอยู่นั้น เสียงดังเจี๊ยวจ๊าวลั่นไปหมดทั้งหน้าโรง ชาวบ้านแถวนั้นก็ออกมาหาซื้อของเข้าไปกินที่บ้านสำหรับคนที่ไม่ชอบดูหนัง เดินกันขวักไขว่เต็มบริเวณหน้าโรงหนังกว่าเสียงเหล่านี้จะเงียบลง ก็ต้องแตงกวาเข้าโรงหนังไปแล้ว

แตงกวที่เป่าตามหน้าโรงหนัง มีเพลงสะกดจิตพวกเด็ก ๆ ให้หยุดการเล่นต่าง ๆ ได้อย่างฉมังเพลงหนึ่ง เพลงนี้พวกเด็ก ๆ ร้องตอนท่อนกลาง ไม่รู้ท่านผู้ใส่คำร้องไว้ให้เด็กร้องเล่นกัน เนื้อร้องมีดังนี้คือ “ตาดีเจ้าจ๋าไม่ต้อต้อ” เพลงนี้เมื่อผมโตขึ้นและเรียนดนตรี จึงได้รู้ว่าเป็นเพลงมาร์ชเยอรมัน ที่สมเด็จพระเจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต พระองค์ท่านได้นำเข้ามาให้ทหารแตงกวบรรเลง ชื่อว่า “อีเกิลมาร์ช”

เมื่อพวกเด็ก ๆ ได้ยินแตงกวาเท่านั้นต่างก็พากันหยุดเล่น มายืนรวมกันที่วงแตงกวา ทั้งนี้ไม่ใช่อะไรหรอกครับ เพราะว่าเด็ก ๆ ทุกคนหมายมั่นไปที่เก้าอี้ตั้งกลองหรือที่เรียกกันว่ากลองอเมริกัน ที่มีรูปร่างคล้าย ๆ เก้าอี้นั่งกินเนื้อสะเต๊ะ ที่แขกยะวาสมัยนั้นปิ้งขาย ถ้าใครแย่งเก้าอี้ตัวนั้นได้ก็มีสิทธิ์เข้าดูหนังได้ฟรี โดยแขกยามที่เฝ้าประตูยินดีต้อนรับ บางครั้งก็แย่งได้ ๒ คน ก็เอามือสอดไปที่ขาเก้าอี้เอามือสอดเข้าไปคนละข้าง แขกยามที่เฝ้าประตูซึ่งเป็น “แขกฮินดูแท้ ๆ” ฝูงขาวหม่นขาวไว้ผมหางหนูที่ท้ายทอยทำทางดุษะมัดก็ปล่อยให้เข้าไปตามสิทธิ์ของผู้ที่มีเก้าอี้อยู่ในมือ

ที่โรงหนังสมัยก่อนไม่ว่าจะเป็น “โรงหนังตงก๊ก

หรือ โรงหนังน้ำแซ่” ก่อนจะฉายหนังเขาจะฉายรูป “ดร.ซุนยัตเซ็น” ที่มีเพลงขึ้นต้นด้วย “ฉีไหล ฉีไหล” ต่อจากนั้นก็จำไม่ได้ว่าเนื้อร้องไปยั้งไผ่มายั้งไผ่ พวกเราเด็กก็ลุกขึ้นยืนตรง ที่นี้ก็ไปถึงตอนสำคัญสำหรับคนไทยทั้งชาติเมื่อหนังจบลง ที่จอหนังก็จะฉายพระบรมฉายาลักษณ์ “พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗” เมื่อถวายความเคารพเสร็จเขาก็เปิดประตูให้คนดูออกจากโรงหนังได้เป็นอันว่าเสร็จสิ้นกระบวนการความตามโรงหนังที่ผมนำมาเสนอตามความทรงจำ

ท่านที่เคารพ...ต่อจากนี้ไปผมจะขอนำท่านไปรู้จักโรงหนังต่าง ๆ สมัยยุคกึ่งศตวรรษในกรุงบางกอกว่าอยู่แห่งไหนตำบลใดบ้าง ขอเชิญท่านติดตามได้เลยครับ...

๑. โรงละคร “คณะนฤมิตร” เป็นโรงละครของกรมพระยานราธิประพันธ์พงศ์ ที่มีอาณาบริเวณอยู่ใกล้ ๆ “ภูเขาทองวัดสระเกศ” สำหรับโรงละครนี้ได้จัดสร้างขึ้นอย่างสวยงามมาก เฉพาะเวทีด้านหน้าที่มีหน้าบรรณและหน้าม่านจัดทำเป็น “กรอบโค้งรูปกระบังหน้านางละครรำสลักกลดลวยอย่างวิจิตรบรรจง” พื้นของโรงละครปูด้วยกระเบื้อง มีตุ๊กตาหินอ่อนตั้งเรียงรายทั้งซ้ายขวาได้เปิดแสดงเป็นครั้งแรกในปี ๒๔๕๑ ด้วยเรื่อง “อาหรับราตรี”

การแสดงในครั้งแรกเริ่มนั้น ยังมีการรำขับทประกอบท่าทางอยู่บ้างเล็กน้อย ก่อนจะแสดงละครในเรื่องจะมี “โขนหรือละครรำชุดสั้น ๆ ออกมาแสดงเป็นฉากนำก่อน และบางทีก็จะมีละครรำล้วน ๆ มาแสดงสลับบ้าง เช่นเรื่อง “พระลอ” เป็นต้น

“ละครนฤมิตร” แสดงอยู่ที่โรงละครนี้ด้วยเรื่องต่าง ๆ สลับกันไป ชั่วเพียงระยะหนึ่งไม่นานนักก็ต้องหยุดชะงักหยุดการแสดง เพราะว่าโรงละครถูกลอบวางเพลิง โหมไหม้ไปเกือบหมด ในที่สุดก็จับตัวคนร้ายที่จุดไฟเผาโรงละครนั้นได้ชื่อว่า “นายปัน” เป็นคนงานที่ติดกัญชา

๒. โรงละคร “ปรีดาสัย” ในระยะใกล้ ๆ นั้นเอง

“พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์” ได้ทรงให้ช่างจัดสร้างโรงละครขึ้นใหม่ ภายในบริเวณวังของพระองค์ท่าน ที่หลังตึกแถวแพ่งนรา ใกล้ทางด้านถนนบ้านตะนาว (ถนนบ้านตะนาวเดิมมีชาวทวายมาจากตะนาวศรีเมืองพม่า มาตั้งรกรากทอดผ้าขาวขาย จึงได้ชื่อว่า “ผ้าขาวตะนาวศรี”) การแสดงละครร้องของ กรมพระนราธิปที่ “วิกปริดาลัย” นี้ พระองค์ท่านได้ทรงเปลี่ยนแปลงวิธีการแสดงใหม่ โดยไม่มีการรำรำและให้ตัวละครใช้บทแสดงกิริยาท่าทางอย่างสามัญชน ส่วนเพลงที่ร้องนั้น เป็นเพลงที่แต่งขึ้นใหม่บ้าง จากเพลงไทยที่มีมาแต่เดิมบ้าง ส่วนบทกลอนนั้นเป็นกลอนสุภาพทุกเพลง สำหรับบทพูดจะมีสลับบ้าง ก็เพียงเพื่อทบทวนบทที่ร้องมาแล้ว หรือพูดสอดแทรกให้ตลกขบขันขึ้นเท่านั้น

๓. โรงละคร “ปราโมทย์” ตั้งอยู่ที่สามยอด ตรงข้ามกับโรงหนัง “ชะวา” หน้าโรงหอย มีถนนเจริญกรุงคั่นกลาง โรงละครแห่งนี้มีละครคณะ “แม่บุญนาคนแม่ประสานนางเอก” แม่บุญนาคนเป็นดารายอดนิยมของคนสมัยนั้น ที่มีความสามารถ โดยวิ่งรอกแสดงถึง ๒ โรงในคืนเดียว คือที่โรงละครปราโมทย์กับโรงละครบุศยพรรณบางลำพู โดยนั่งรถลากของคนจีนวิ่งไปวิ่งมาระหว่าง ๒ โรง ละครคณะแม่บุญนาคน อาจวง หรือพรานบุรพ์ กลัวเหลือเกิน เล่นที่ไรแพแม่บุญนาคนทุกครั้ง ถึงกับต้องเปลี่ยนแปลงวิธีการแสดงใหม่ ใช้เพลงสากลเข้าช่วย คือเพลงไทยใส่เนื้อเดิม

๔. โรงละคร “ฉันทน์สำเร็จ” ตั้งอยู่ที่นอกกำแพงเมืองข้างโรงพิมพ์คุรุสภา (ที่เกือบจะถูกรื้อไปซะแล้ว) ถนนพระอาทิตย์บางลำพู ที่โรงนี้ละครร้องคณะแม่บุญนาคนมาปักหลักแสดงอยู่ที่นี่นานปี แหม...ลืมบอกไปว่า ตัวตลกที่ตามพระนั้นคือ “ลุงทั้ง มาพมงคล” ตลกเอกของคนสมัยนั้น

๕. โรงละคร “นาครเสนทศน์” ตั้งอยู่ที่เชิงสะพานภาคพันธิ โรงละครนี้ตั้งชื่อล้อ “โรงละครนาครเขมร” ที่ตั้งอยู่ในเวียงนครเขมร ที่วิกนาครเสนทศน์นี้ เมื่อตอนผมเด็ก ๆ แม่เคยพานั่งรถลากของคนจีนมาดู

ลิเกคณะนายประสิทธิ์ (นาง) นายพยอม (พระ) และดูเหมือนจะมีนายบุญยังกลิ่นจิตรมีตัวตลกชื่อ “ตาหวน” มีบรรดาศักดิ์เป็น “ขุนสนุก...” เคยแสดงคู่กับ “ขุนสำราญสมิตมุข หรือ ตาฮอด” พ่อเพลงฉ่อยที่มีชื่อเสียงมากที่สุด

๖. โรงละคร “นาครเขมร” ตั้งอยู่ที่ในเวียงนครเขมรเดิมที่ตรงนี้เป็นเวียงมาก่อน กระทั่งมีชาวญี่ปุ่นมาตั้งกระโจมฉายหนัง คนไทยสมัยนั้นเรียกกันติดปากว่า “หนังญี่ปุ่น” ต่อมาก็มีคณะละครร้องมาแสดงกันหลายคน เช่น คณะแม่เลื่อน คณะแม่ยุพิน คณะแม่ศรีนวล คณะเลื่อนน้อย (โสภาส) และก็ทำให้เกิดนักร้องสลับหน้ามามีชื่อเสียงหลายคน เช่น สมศักดิ์ เทพานนท์ ครูพยนต์ มุกดา บุญช่วย หิรัญสุนทร คำรณ สัมปณานนท์ ต่อมาภายหลังคุณประสานตันสกุล ได้ตั้งคณะละครขึ้นคณะหนึ่งชื่อ “นิยมไทย”

“พรานบุรพ์” หรือ จวงจันทร์ จันทรคณา
ผู้ก่อตั้งคณะละครจันทโรภาส

เปิดแสดงแบบขายจริงหญิงแท้ เรื่องที่ทำชื่อเสียงมากที่สุดคือเรื่อง “กรุงสะท้าน” ของ ป.อินทรปาลิต มีสุรสิทธิ์ สัตยวงศ์ นำแสดง

๗. โรงละคร “บุศยพรรณ” ตั้งอยู่ที่ตลาดนานา บางลำพู เดิมเป็นที่เล่นลานสะเก็ด ต่อมาเป็นโรงละครที่แม่ขุนาค กัลยามิตร พระเอกละครร้องคณะ “นาครบันเทิง” ที่เคยวิ่งรอกแสดง ๒ โรง คือที่โรงนี้กับ “โรงปราโมทย์” นอกจากนี้เท่าที่ผมจำได้ก็คือ คุณปริญญญา... ขอประทานโทษจำนามสกุลท่านไม่ได้ แต่มีชื่อเล่น ๆ พวกเราเรียกกันติดปากคือ “คุณปิง” ท่านได้กรุณาให้ผมติดตามไปกับหนังของท่านคือ “ชายสามโบสถ์” ที่มีเจ้าทองคำหรือชื่อใหม่ว่า “คำรณสัมปณนันทน์” แสดงเป็นพระเอก ที่ตามไปนั้นไม่ใช่อะไรครับ คือไปเล่นดนตรีสลับหนังตอนพักม้วนแรกกับครู ป.ชื่นประโยชน์ สีไวโอลิน ผมติดกีตาร์คลอเพลง “ชายสามโบสถ์” ที่เจ้าคำรณร้องทูลรอบได้เบ๊ยเลี้ยววันละ ๑๒ บาท ค่าเดินทางต่างหากพอเลี้ยงตัวได้ในสมัยนั้น

๘. โรงละคร “วิมานเนาวรัตน์” ตั้งอยู่ริมถนนเจริญกรุงตอนใกล้สี่แยก เอส.เอ.บี. มีห้างขายยา “โยคีสถาน” ตั้งอยู่ตรงหัวมุมตึกแถว สมัยแรก ๆ ก็จัดแสดงละครร้องคณะต่าง ๆ ต่อมาจึงได้ทุบโรงมาติดพื้นดิน เพราะว่าเดิมนั้นตั้งอยู่บนตึก จากนั้นก็ขายหนังฝรั่งเช่นเรื่อง “จรวดใต้พิภพ แสดงโดย บัตเตอร์แคป” เรื่อง “ทาร์ซาน แสดงโดย จอห์นนี่ ไวสมุนเลอร์” เรื่อง “แซมซัน แสดงโดย โรเบิร์ต มิซซัม” ต่อมาที่ชั้นบนของตึกเป็นที่ตั้งของวงดนตรีทวีปยสินส่วนพระมหากษัตริย์ซึ่งพันเอกเผ่า ศรียานนท์ เป็นผู้อำนวยการ และจัดตั้งวงดนตรี โดยเชิญให้คุณครูนารถ ถาวรบุตร เป็นผู้ควบคุมวงในสมัยนั้น นักร้องที่ฝึกหัดอยู่บนตึกนี้เท่าที่จำได้ก็มี “สุรสิทธิ์ สัตยวงศ์ ปิติ เปลี่ยนสายสีบ สมชาย ตันกำเหนิด ประวิทย์ ประดิษฐ์สมัย จุลอง สิมะเสถียร สถาพร มุกดาประกร ส่วนนักร้องหญิงเท่าที่จำได้ก็คือ สุพรรณ บุรณะพิมพ์ ละม่อม

กมลวาทิน ชุติกร กมลวาทิน กัณทริย์ นาคประภา

๙. โรงละคร “บำเพ็ญบุญ” ตั้งอยู่ตรงข้ามกับโรงภาพยนตร์ศาลาเฉลิมกรุง บางครั้งก็แสดงละคร บางครั้งก็ฉายหนัง บางครั้งก็มีลิเกมาแสดงสลับกันอยู่อย่างนี้ ตอนสงครามโลกครั้งที่ ๒ ก็มีระบำโป๊ของคณะ “มหาเสน่ห์” ของนายหรั่ง เรื่องนาม มาติดวิกแสดงประจำ เป็นการปลุกใจเสือป่าสมัยสงครามอย่าทำเป็นเล่นไปนะครับ ขนาดระบำจำเริญ ยังมีเพลงโฆษณา เช่น

ตามู...ตามู มาดูระบำมหาเสน่ห์ (ร้อง ๒ เที้ยว)
คณะนายหรั่ง...เรื่องนาม เจ้าของระบำมหาเสน่ห์
ตามู..ตามู.. มาดูระบำมหาเสน่ห์...

ภายใต้ตลาดบำเพ็ญบุญนี้มีของกินมากมาย แต่ที่มีชื่อเสียงมากที่สุด คือ “หอยแครง นายจั่ว” ใส่จานสังกะสีเล็ก ๕ สตางค์ ใส่จานสังกะสีใหญ่ ๑๐ สตางค์ หัวหมูก็ราคาเดียวกัน แต่ที่จำได้แม่นคือ “เหล้าโรง ๒๘ ดีกรี ขวดละ ๓๐ สตางค์ ส่วนตึกแถวด้านติดถนนเจริญกรุงก็มี ร้านโวกี เป็นร้านบะหมี่..เปิดอย่างกับข้าวสละพัดสัง ลุงแจ่วหรือสง่า อารัมภีร์ มานั่งประจำ จนได้ทำนองมาเพลงหนึ่งชื่อ “น้ำตาแสงใต้” จนมีชื่อเสียงสนั่นลั่นเมือง อีกร้านหนึ่งซึ่งเป็นร้านอาหารไทย และขนมที่มีชื่อคือ ซ่าหริ่ม มะพร้าวกะทิ ร้านนี้ชื่อว่า “ผลิตผลไทย” โดยมีเด็กสาวน่ารักนั่งเป็นแคชเชียร์เก็บเงิน คือนางสาวสุภาณี ทุกสมบุญ ร้านนี้ติดกับร้านเยาหรืขายรองเท้าโลตัสคู่ละ ๕ บาท ขาดตัว กับยาขัดรองเท้าก็วิ๊วแหลม...คุ้ยไปคุ้ยมาเกือบลิ้มร้านสำคัญของผมไปซะแล้ว ร้านนี้อยู่เลยร้านโวกีไปหน่อยตึกแถวเดียวกัน ชื่อว่าร้านสกุลไทย ร้านนี้ขายของจิปาตะ ที่แน่ ๆ ก็คือกางเกงแพร ผมซื้อกางเกงแพรบั้งลิ้มเล่นดนตรีกับครูล้วน ควนธรรมที่ศาลาเฉลิมกรุง

๑๐. โรงละคร “พัฒนาร” ตั้งอยู่ใกล้ ๆ สามแยกถนนเจริญกรุง ติดกับโรงเรียนกวดงสิว โรงละครแห่งนี้

เป็นที่เกิดของละครร้องหลายคณะเช่น คณะศิลปสำโรง จันทโรภาส รัตวิวัฒนา ศรีโสภาส นาครบรรเทิง เพ็ชรรัตน์ เจ้าของโรงคือนายทองอิน สีนุกูเรื่อง สมัยก่อนนั้นทุกครั้งที่ก่อนจะฉายหนังมักจะมี แตรวง มาเป่าโหมโรงที่หน้าโรง แต่ที่โรงหนังพัฒนานกนี้แปลก ก่อนจะเริ่มฉายหนัง มีวงดนตรีมโหรีคณะนายทุนบ้าง คณะนายโนรีมาบรรเลงที่หน้าโรง เมื่อหนังฉาย วงดนตรีก็เข้าไปบรรเลงข้างในโรง พร้อมทั้งมีคนถือ โทโฆมายืนพากย์ที่หน้าจอ ผู้ที่พากย์หน้าจอนี้ คือ “ทิดเซ” ต่อมาได้รื้อโรงสร้างใหม่จึงฉายหนังฝรั่ง เมื่อตอนผมเป็นเด็กพ่อพาไปดูหนังฝรั่งมีเสียงพูด ในฟิล์ม เรื่องเดชผิติดิ ผมร้องไห้แทบตายเพราะอยาก ดูหนังที่มีแตรวงเป่า พ่อก็ไม่ยอมพาเข้าไปดูจนได้ นั่งกลัวแทบตายตอนตัวผิติดิออกมา ต้องยกเอามือ บังหน้าแต่ตาลอดนิ้วมือดู แสดงโดย “บอริสคาโลบ” ต่อมาภายหลังเมื่อผมเล่นดนตรีเป็น ก็มาเล่น สลับหนังที่พากย์โดย “ทิดเชียว” ที่ผมเรียกชื่อท่านว่า “แป๊ะ” ในชื่อจริงว่า นายสิน สีนุกูเรื่อง ลูกชายของท่าน ชื่อพร้อมสิน สีนุกูเรื่อง นามปากกาว่า “พันคำ” หนัง เรื่องแรกที่ผมมาเล่นดนตรีสลับคือ “หนุ่มฮ้อสาวฮอด” เจ้าของในขณะนั้นก็คือ หม่อมเจ้าอมรสมานลักษณ์ กิตติยากร “ต่อมาภายหลังพระองค์ท่านได้ตั้งคณะ ละครขึ้นคณะหนึ่ง โดยมี สมจิตร เกษรบัวเป็นนางเอก สมจิตร เกษรบัว ก็คือ สมจิตร ทรัพย์สำรวย คู่ชีวิต ของคุณล้อต๊อกหรือ คุณสรวง ทรัพย์สำรวย เพื่อนเก่า ของผมนั่นเอง เมื่อคุณสมจิตร ทรัพย์สำรวย สละโสด หม่อมเจ้าอมรสมานลักษณ์ จึงเปลี่ยนตัวนางเอกใหม่ คือทศนัย ชะอุ่มงาม คู่ชีวิตของ เล็ก ชะอุ่มงาม นักไวโอลินมือหนึ่งและนักร้องซิงชนะเลิศแห่งประเทศไทย ปี ๒๔๙๒ รุ่นเดียวกับ บุญช่วย หิรัญสุนทร โรงหนัง พัฒนาการนี้ต่อมาภายหลังได้เปลี่ยนชื่อเป็น “ศิริrama”

๑๑. โรงละคร “ศรีอยุธยา” ตั้งอยู่ตรงถนน เพ็ญนคร ซึ่งเป็นถนนสายที่ ๓ ของกรุงบางกอก ถนนสายแรกก็คือ เจริญกรุง บำรุงเมือง เพ็ญนคร ตรงสี่แยกสี่กั๊กพระยาศรี โรงละครแห่งนี้เก่าแก่มาก

เริ่มตั้งแต่ละครคณะต่าง ๆ ต่อมาภายหลังเอาหนัง มาฉาย เมื่อตอนปลายสงครามโลกครั้งที่ ๒ ละคร คณะต่าง ๆ แทบไม่มีเวทีจะแสดง ก็เลยรวมตัวกัน มายึดโรงละครศรีอยุธยาเป็นเรือนตาย ผมมีเพื่อนอยู่ คนหนึ่งเคยร้องเพลงประกวดงานวัดมาด้วยกัน ต่อมา ก็ไปเป็นนักร้องของคณะหีบเพลงปากรุ่นเดียวกับเจ้าคร หรือคุณนคร มงคลายน นำเสียชีวิตมาซึ่งตายซะก่อน เคยเล่าให้ผมฟังว่าเจ้าเพื่อนคนนั้นเดิมทีชื่อ “เดิม โมระ” จนกระทั่งได้รับเลือกให้แสดงละครเรื่องผู้ชนะสิบทิศ เลยเดิมนามสกุลว่า “เดิม โมระกุล” แสดงเรื่องเดียว ทำให้ชื่อเสียงดังเป็นพลุ แล้วอีกอย่างหนึ่งที่คนเขา สงสัยกันมาก คือไปพ้องกับนามสกุลของ “มณฑนา โมรากุล” ซึ่งขณะนั้นมีชื่อเสียงกระฉ่อนไปทั่วประเทศ ขอประทานโทษลืมบอกไปว่าคุณเดิมแสดงเป็น “จะเด็ด” ครับผม

ณ โรงละครศรีอยุธยาแห่งนี้ ยังมีเรื่องดี ๆ ที่น่าจะนำมาเล่าสู่กันฟัง ครั้งหนึ่ง “ลุงม่ง” ของผม ท่านกำลังทุกข์หนักในเรื่องค่าครองชีพ มีเงินติดบ้าน เพียงสองบาทเท่านั้น ก็คิดถึงเพื่อนคนหนึ่งที่มีงานทำ ในการเล่นดนตรีประกอบละครที่โรงละครศรีอยุธยา เย็นวันหนึ่งจึงพาไปหาเพื่อนที่โรงละครเพื่อจะยืมเงิน เพื่อนคนนี้ก็ไม่ใช่ใคร เขาชื่อ ป.ชื่นประโยชน์ เมื่อรู้ว่า เพื่อนกำลังลำบาก ก็เลยนัดให้นั่งรอเมื่อละครแสดง หมดรอบค่ำแล้วเบิกเงินมาให้ลุงม่งของผมก็นั่งรอ ตามที่เพื่อนนัด จนกระทั่งละครเลิกแล้วก็ยังไม่เห็น เพื่อนออกมา นั่งรอจนกระทั่งคนกลับไปหมด แกลย ดัดสินใจกลับไม่รอแล้ว ครั้นเมื่อถึงบ้านกินข้าวกิน ปลาอาบน้ำอาบท่าเสร็จแล้วก็นั่งตากลมเล่น นั่งไปนั่ง มากก็คิดถึงเพื่อนคนหนึ่งได้ ซึ่งเป็นนายทหาร เคยมา ยืมเงินไปแต่งงานพันบาท ซึ่งสมัยนั้นถือว่าเป็นเงิน จำนวนมากที่สุด เมื่อนึกได้ดังนี้ เอาละ...พรุ่งนี้จะไป หาเพื่อนคนนี้ได้เข้า...

พอเช้ารุ่งขึ้นลุงม่งของผมแกก็ขึ้นรถเมล์ไปหา เจ้าเพื่อนคนนั้นทันที ดูเหมือนบ้านจะอยู่แถว ๆ ผังธร นีเอง เมื่อถึงบ้านเพื่อนก็พบเพื่อนกำลังนอนเล่นอยู่บน

เก้าอี้ผ้าใบที่ระเบียงหน้าบ้าน เมื่อเพื่อนคนนั้นเห็นลุงมงเดินเข้ามาในบ้าน เจ้าของบ้านก็เชื้อเชิญให้ไปนั่งที่ห้องรับแขก ถ้ามถึงสารทุกข์สุกดิบกันพอสมควร ลุงมงก็เริ่มต้นด้วยคำพูดว่า

“เพื่อนรัก...ตอนนี้เรากำลังแย่มากงานไม่มีเลย อยากจะมาขอความกรุณาจากเพื่อน ขอเงินที่เพื่อนยืมมาตอนแต่งงานบ้าง”

“แหม...ตอนนี้เราก็กำลังแยเหมือนกัน เอาเงินไปค้าขายกับเพื่อนก็ขาดทุน เรายังงี้...เราขอผ่อนให้เพื่อนซัก ๓ ร้อยก่อนนะ” พูดเสร็จก็เดินเข้าไปในห้องสักรู ก็ถือเงินจำนวน ๓ ร้อยบาทมาส่งให้ลุงมง แต่เจ้าประคุณเอ๋ย...ลุงมงของมมยังไม่ทันเอาเงินจำนวนนั้นเข้ากระเป๋าเลย ศรีภรรยาของเขา ก็เดินเข้ามาในห้องพร้อมกับพูดว่า

“คนอะไร...ไม่มีมารยาท ตื่นเข้าขึ้นมา ก็เที่ยวเดินขอยืมเงินชาวบ้าน...คนอะไร” พูดจบก็เดินเข้ามาหาลุงมงพร้อมกับหยิบเงินในมือของลุงมงกลับคืนไป แล้วเดินออกจากบ้านหายไปเลย โดยไม่ฟังลุงมงว่า เงินที่ทวงนี้...เป็นเงินที่ผัวเธอยืมมาแต่งงานกับเธอนะจะบอกให้ แต่ว่าแม่เมียรักของเพื่อนก็ไม่ไยดีเพราะรีบเดินออกจากบ้านไปอย่างรวดเร็ว

ลุงมงโกรธมากรีบเดินออกจากบ้านทันที แต่ในใจนั้นนึกด่าอยู่ในใจว่า “ปากแม่ง...พูดอย่างหนึ่ง ใจแม่ง...พูดอย่างหนึ่ง...” เมื่อลุงมงกลับถึงบ้านอาบน้ำแล้วมานั่งกินข้าวต้ม เพราะว่าตั้งแต่เข้ายังไม่มื่ออะไรตกถึงท้อง เมื่อจัดการกับข้าวต้มเรียบร้อยแล้ว อารมณ์ก็ค่อยดีขึ้นบ้าง หวนนึกถึงคำด่าอยู่ในใจเมื่อตอนออกจากบ้านเพื่อน ก็เลยหยิบกระดาษโน้ตขึ้นเขียนทำนองพร้อมกับเขียนเนื้อร้องขึ้นมาใหม่ว่า “ปากอย่างหนึ่ง..ใจอย่างหนึ่งสุดจะหยั่งถึงได้ คำจากปากหากผิดจากใจฉันหมองหม่น” เป็นเพลงที่แปลกเพราะว่าแต่งท่อนกลางก่อน

เมื่อได้เนื้อร้องท่อนกลางลุงมงก็แต่งท่อนหนึ่ง ท่อนสองกับท่อนที่สี่เป็นอันว่าเสร็จเรียบร้อยกระบวนเพลง จากนั้นก็นำไปบันทึกแผ่นเสียง โดยให้วงจันทร์

ไพโรจน์ ในชื่อเพลงว่า “ช่างร้ายเหลือ” ดังสนั่นลั่นเมืองไปเลย นี่แหละ...เนื้อร้องที่มาจากความโกรธ

ลุงมงของมมคนนี้ก็ไม่ใช่ใคร คือครูมงคล อมาตยกุลเพื่อนรุ่นพี่แห่งกองดุริยางค์มณฑลทหารบกที่ ๑ พญาไท

๑๒. โรงหนัง “ปรีะกา” ตั้งอยู่ภายในบริเวณ เวียงนครเขมมตรงตลาดปรีะกา โรงหนังปรีะกานี้ฉายหนังอยู่ไม่นาน เพราะว่ามีโรงหนังคู่แข่งอยู่หลายโรง เช่น โรงหนังวังพระองค์เจ้าปรีชา โรงหนังบ้านหม้อ แล้วยังโรงหนังนาครเขมม จึงได้ยุบโรงหนังลงทำเป็นตลาดปรีะกา ปัจจุบันเป็นตลาดที่มีร้านขายเนื้อสด เนื้อเปื่อยเครื่องในวัวมีครบสูตร ชามละ ๕๐ บาทเท่านั้น ออัสมีร้านขายขนมหวานไปร้านหนึ่ง ที่ร้านนี้มีทองหยิบฝอยทอง ขนมชั้น ตะโก้ ที่อร่อยยอดเยี่ยมก็คือขนมใส่ไส้ ค่ำละ ๔ บาทเท่านั้น

๑๓. โรงหนัง “โอเดียน” ตั้งอยู่ข้างเขียงกง ถนนเยาวราช หรือใกล้ ๆ วัดลำเพ็ง (ปทุมคงคา) หรือตรงข้ามวัดไตรมิตร (วัดสามจีน) ที่มีพระพุทธรูปทองคำที่ได้มาจากวัดพระยาไกร เดิมทีเดียวเป็นโรงไม้หลังคาสังกะสี ฉายแต่หนังจีน ต่อมาได้รื้อแล้วสร้างโรงใหม่ให้ทันสมัยขึ้น ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ โรงหนังนี้ตกเป็นของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ สมัยที่พันเอกเผ่า ศรียานนท์ เป็นผู้อำนวยการ ในปี ๒๔๘๕ กรุงเทพฯ น้ำท่วมใหญ่ คุณเผ่า ศรียานนท์ จึงได้ตั้งดนตรีขึ้นวงหนึ่ง โดยมีคุณครูนารถ ถาวรบุตร เป็นผู้ควบคุมวง ยึดโรงหนังโอเดียนเป็นที่บรรเลง จนวนดนตรีทรัพย์สินฯ มีชื่อเสียงโด่งดังมาก ด้วยนักร้องผู้ยิ่งใหญ่คือ สถาพร มุกดาประกร สุรสิทธิ์ สัตยวงศ์ ฉลอง สิมะเสถียร สุพรรณ นูระระพิมพ์ ละม่อม กมลวาทิน กัณทริย์ นาคประภา วงดนตรีคู่แข่งที่สำคัญในขณะนั้นก็คือวงดนตรี “ดุริยะโยธิน” ที่เต็มไปด้วยนักร้องคู่แฝดเช่น ประหยัด - ประยงค์ ไชศิริ ไพเราะ - ไพบุลย์ ลอยสุวรรณ พวงทิพย์ - พวงทอง อัญญาวัตร เฉลา ประสพศาสตร์ - เซาว์ แคล้วคล่อง อุดม สุนทรจามร วัฒนา บุญเกียรติ อีวงหนึ่ง

“วงเวียนโอเดียณ” ปัจจุบัน โรงหนัง “โอเดียณ” รื้อไปแล้ว

ที่น่ากลัวมากสำหรับวงดนตรีด้วยกันคือวงดนตรี “สุนทราภรณ์” ซึ่งใช้นามแฝงที่ส่งวิทยุกระจายเสียง กรมโฆษณาการจาก นายบุญเอื้อ ไปเป็น “สุนทราภรณ์” จนโด่งดัง ประกอบไปด้วยนักร้องที่ทำชื่อเสียงให้กับวงเช่น ล้วน ควันธรรม วินัย จุลละบุษปะเลิศ ประสมทรัพย์ มนัส รามะโยธิน รุจี อภัยกร จูรี (มณฑนา) ไมรากุล สุภาพ รัตมิตต์ สุภาณี พุกสมบุญ ขวดี ช่างวิทย์ หัวหน้าวงดนตรีทั้ง ๓ นี้ ล้วนแต่มาจากสำนักเดียวกันเช่นครุฑนารถ ถาวรบุตร ครูจำปา เล่มสำราญ ครูเอื้อ สุนทรสนาน คือโรงเรียนเครื่องสายฝรั่งหลวงที่ “พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖” ได้ทรงสถาปนาเป็นวงดนตรีราชสำนัก นี่คือนายพระเนตร อันยาวไกลของพระองค์ท่าน ที่มีพระมหากษัตริย์คุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม จนกระทั่งเมืองไทยของเรามีนักดนตรีหลายสิบท่าน

๑๔. โรงหนัง “สิงคโปร์” ตั้งอยู่ที่สามแยก หรือที่คนจีนเรียกว่า “ซากักโล่” เดิมทีเดียวเป็นโรงไม้

หลังคามุงสังกะสี ฉายหนังจีนกับหนังฝรั่ง มีแถวบรรเลงหน้าโรงและในโรง หัวหน้าแถวหนังมีชื่อว่า “จำเล็ก น้อยทิพย์” ท่านผู้นี้เป็นบิดาของตลกเอกใต้ฟ้าเมืองไทยคือ “สิบโทจ่าบุญ น้อยทิพย์ หรือที่เรารู้จักกันในนาม “จ่าบุญ หนองจิม” ต่อมาได้เปลี่ยนหัวหน้าแถวคนใหม่คือ นายเวส สุนทรจามร” แล้วตัวจำเล็กฯ เองไปควบคุมแถวหนังที่โรงหนังปรีระกา

ต่อมาได้รื้อโรงเก่าและสร้างโรงใหม่ขึ้นเป็นตึก อยู่ในเครือของบริษัทสหชินีมาจำกัด เปลี่ยนชื่อใหม่ว่า “ศาลาเฉลิมบุรี” ที่ทำให่วงดนตรีต่าง ๆ นักร้อง นักพากย์ นักแสดงจำวอด ต่างก็มีชื่อเสียงไปตาม ๆ กัน เช่น วงดนตรีเสน่ห์และเพื่อน วงดนตรีเบญจมิตร และสหาย วงดนตรีสมยศ ทศนพันธ์ วงดนตรีคำรณ สัมปณานนท์ จำวอดก็มีคณะเสมาทอง คณะสนิท เกษธนี คณะเอกสิงห์ คณะลูกไทย อาหารที่เกิดขึ้นที่นี่จนมีชื่อเสียงของดาวคือ “พระรามลงสรง” ของหวานก็คือ “ลอดช่องสิงคโปร์” และอีกอย่างหนึ่งก็คือ

สำเภาจีนเจดีย์ : วัดยานนาวา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

“น้ำขมน้ำเต้าทอง (คั่นกั)” ส่วนอาหารที่มีชื่อรองลงมาก็คือ หมูสะเต๊ะ หอยแครงลวก หัวหมูจิ้มน้ำส้ม

ส่วนที่เป็นหาบก็มี เนื้อสะเต๊ะกับก๋วยเตี๋ยวแซก เนื้อยังจิ้มมายอง หาบตั้งอยู่ข้างบันไดซ้ายมือทางขึ้นหน้าโรง จากนั้นก็มีหาบเปิดอย่างเสียบไม้เป็นชั้น ๆ ชนิดมีชิงชนิดมีมะพร้าว มีโถน้ำจิ้มไว้ให้จิ้ม หาบมะม่วง น้ำปลาหวาน ซื่อเสร็จก็หันเป็นชั้น ๆ จิ้มน้ำปลาหวานที่ใส่โถแก้วมีหัวหอมหั่นฝอย ๆ ใส่ไว้ นาน ๆ จึงจะเอากุ้งแห้งที่ตำจนเป็นฝอยโรยให้ชะที่เมื่อมีคนมาซื้อมากๆ

๑๕. โรงหนัง “ฮ่องกง” ตั้งอยู่ที่ริมถนนเจริญกรุง ปลายสะพานข้ามคลองสาร (สะพานเก่า) ชื่อว่า “สะพานเฉลิมพันธ์ พ.ศ. ๒๔๔๙” เป็นสะพานข้ามคลองที่ขนานไปกับถนนสารเหนือ-สารใต้ (ปัจจุบันเขียนเป็นถนนสาร) ไปทะเลคลองหัวลำโพง ถนนหัวลำโพง (ปัจจุบันถนนพระราม ๔) สะพานนี้สร้างโดย “หลวงสารราชายุคต์ (เจ้าสัวยม)” ปัจจุบันสะพานแห่งนี้ถูกรื้อเป็นสะพานเตี้ย ๆ อยู่ใต้สะพานสารที่ข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา ทางซ้ายมือใกล้ ๆ กับวัดยานนาวา ที่มีเรือสำเภาที่สร้างด้วยปูนลำเอนเริ่ม ต่อมาโรงหนังฮ่องกง ได้รื้อแล้วสร้างใหม่อย่างทันสมัยในชื่อว่า “ศาลาเฉลิมเวียง” ในยุคที่กำลังนิยมใช้คำว่า “ศาลา”

นำหน้าปัจจุบันนี้ได้รื้อไปหมดแล้ว เพื่อสร้างสะพานสารข้ามแม่น้ำ

สมัยเมื่อผมเป็นลูกศิษย์วัดดอน กลางคืนจะพาเพื่อน ๆ หนีออกจากวัดมาดูหนังโรงที่ทันสมัย แต่เวลาไปดูหนังต้องมีผ้าขาวม้ามาหนึ่งผืน ทั้งนี้เมื่อหนังเลิก จะต้องเดินกลับวัดต้องผ่านป่าช้าและต้นไทรที่ชาวบ้านลือกันว่าผีดูมาก ดังนั้นจึงต้องใช้ผ้าขาวม้าผูกที่ข้อมือทุกคน เพื่อจะได้วิ่งหนีพร้อม ๆ กัน นี่แหละ...เด็กลูกศิษย์วัดสมัยนั้นอ้อ...ลืมไปอีกเรื่องหนึ่งที่น่าจะนำมาเล่าสู่กันฟัง สมัยก่อนนั้นที่ข้างโรงหนังเฉลิมเวียงนี้แหละ มีร้านขายเหล้าต่างประเทศอยู่ร้านหนึ่งใหญ่โตมาก แต่ชั้นบนของร้านเวลากลางคืนจะเปิดเป็นบาร์ ชื่อว่า “บาร์ประสิทธิ์ผล” กลางคืนมีดนตรีบรรเลง นักดนตรีก็ล้วนแต่ฝีมือเยี่ยม ๆ ทั้งนั้น ทั้งนี้ไม่ใช่อะไรหรอกครับ เพราะว่าเมื่อนักดนตรีฝีมือเยี่ยมที่ตกงานก็ต้องพึ่งบาร์แห่งนี้เล่นไปพลาง ๆ ก่อน เมื่อได้งานก็หาคนมาแทนที่บาร์แห่งนี้พวกนักดนตรีเราเรียกกันว่าบาร์แก้ขัด ผ่านเข้าผ่านออกเป็นว่าเล่นอย่างเช่น ครูสมาน กาญจนผลิน ครูนคร มงคลายน ครูทองก้อน แก้วอำไพ ครูวิมล จงวิไล ครูชั้น เบส ครูมานิช ศรีวิภา และกัเจ้าใหญ่ นภายน ล้วนแต่เคยมาพักพิงที่นี้แทบทั้งนั้น

โรงหนังเฉลิมธานี

เวลาตกงาน ถ้าแกก็ใจดีเป็นบ้าใครจะไปใครจะมาข้าไม่เกียวกขอย่างเดียวกกลางคืนต้องมีดนตรีก็แล้วกัน นี่คือการหวังอีกอย่างหนึ่งของบรรดานักดนตรีทั้งหลาย อย่าทำเป็นเล่นไปนะ บาร์แห่งนี้มีคนมาอุดหนุนแน่นทุกคืน...

๑๖. โรงหนัง “ศาลาเฉลิมธานี” ตั้งอยู่ในตลาดนางเลิ้ง สร้างขึ้นในสมัย พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ เป็นโรงหนังที่มีชื่อมากโรงหนึ่ง เดิมเป็นโรงละครมาก่อน ก็มีละครร้องหลายคณะ หมุนเวียนกันมาติดวิกแสดงที่โรงนี้เช่น คณะแม่เลือน แม่ปทุม แม่บุญนาคร - แม่ประสาน แม่ชะม้อย - แม่ฉวี ต่อมาได้ปรับปรุงใหม่เปลี่ยนมาฉายหนังแทน ในสมัยต่อมาก็มีวงดนตรีมาเล่นสลับหนังก็มากมายหลายคณะ ภายในตลาดบริเวณหน้าโรงหนังก็ล้วนแต่มีอาหาร

ตลาดนางเลิ้ง

ของกินมากมาย เช่น ก๋วยเตี๋ยวราดหน้า น้ำแดงที่ขึ้นชื่อมาก เครื่องในวัวต้ม หากินที่ไหนไม่ได้ต้องมานั่งกินที่นี่ เครื่องในวัวต้มนี้สมัยก่อนคนจีนต้มขายใส่กะละมังมีต้นตะไคร้ ปักอูริ้มกะละมัง มีใบมะกรูดเป็นใบ ๆ ลอยอยู่ในกะละมังที่น้ำกำลังเดือดปุด ๆ กลิ่นหอมไปทั่วบริเวณนั้น น่าเสียดายได้ทราบข่าวว่ากำลังจะถูกรื้อ ดังนั้นนักศึกษาหลายสถาบันจึงมาปักหลักทำวิทยานิพนธ์ “โรงหนังเฉลิมธานี” บังเอิญผมได้รับเชิญจากคณะนักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งให้ไปเป็นวิทยากรบรรยายประวัติ

๑๗. โรงหนัง “เฉลิมเมือง” ตั้งอยู่เชิงสะพานนเรศวรต้นสถาน เดิมสะพานนี้ชาวบ้านเรียกกันว่า สะพานบางลำพู สะพานนี้เมื่อสมัยก่อนสร้างเป็นเหล็กโค้งเหมือนสะพานรถไฟ พื้นยังเป็นไม้แผ่น ๆ ที่

ข้างสะพานบอก พ.ศ. ที่สร้างคือ “สะพานนรรัตน์
สถาน ๒๔๕๙” ต่อมาทางราชการได้รื้อโครงเหล็กออก
สร้างสะพานขึ้นใหม่ (น่าเสียดายโครงเหล็กที่สวยงาม)
จึงกลายเป็นสะพานนรรัตน์ พ.ศ. ๒๔๘๖ ต่อมา
สะพานแห่งนี้ก็ถูกรื้อลงอีกเป็นครั้งที่ ๓ เพื่อต้องการ
ขยายถนนให้กว้างขึ้น ซึ่งสมัยก่อนนั้นรางรถรางก็ถูก
รื้อไปแล้ว เมื่อทางราชการรื้อสะพานแล้วสร้างขึ้นก็คง
ใช้ชื่อเดิมคือ “สะพานนรรัตน์สถาน พ.ศ. ๒๕๓๗”

ที่นี้กลับไปพูดถึงโรงหนังเฉลิมเมืองอีกครั้ง เดิมที
เดียวโรงหนังนี้มีชื่อว่า “นครราชสีมา” รื้อแล้วสร้างใหม่
ขึ้นมาก็คือ “โรงหนังเฉลิมเมือง” ปัจจุบันนี้โรงหนังนี้

ได้รื้อไปแล้ว เป็นที่ตั้งของ “ธนาคารไทยพาณิชย์
สาขางลำพู” ที่ตรงนี้สมัยเมื่อยังมีโรงหนังเฉลิมเมือง
เจ้าเพื่อนรักของผมคนหนึ่งชื่อ “เจ้าแหวง” ชื่อจริง
เป็นใครเอาไว้มานบอกทีหลัง เจ้าแหวงเล่าให้ผมฟังว่า
สมัยก่อนนั้นแม่ของเขาตั้งแผงขายของเบ็ดเตล็ดอยู่
ข้างโรงหนังนี้แหละพอถึงนาทุเรียนก็แจวเรือไปรับทุเรียน
จากเมืองนนท์มาขายในตลาดทุเรียน ความจริงตลาดนี้
เขาเรียกว่า ตลาดนรรัตน์ เอาทุเรียนมาขายกันมาก
รายเช้า ก็เลยเรียกว่าตลาดทุเรียน เจ้าเพื่อนรักที่ผม
บอกว่าชื่อแหวงนั้น เมื่อตอนเป็นเด็กก็มีอาชีพ
แห่ใบปลิวตามโรงหนัง โรงละคร และก็โรงเรียน

ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขางลำพู

เพราะว่าน้ำของเขาเป็นเจ้าของคณะยี่เกในตลาดทุเรียน พอโตขึ้นมาแม็กจึงมือไปฝากเป็นนักเรียนแถววังที่ทุ่งพญาไท หัดเป่าปี่ตีกลองอยู่หลายปี จนกระทั่งเป็นลูกศิษย์ของ สิบเอกจำปา เล่มสำราญ เลยได้หัดเปียโน เล่นจนกระทั่งออกไปหากินแทนคนอื่นเขาไปตามไนท์คลับ ตามบาร์ ตามโรงละคร จนบุญมาวาสนาส่งคุณครูนารถ ถาวรบุตร ให้ไปเล่นแทนที่คณะละครวิจิตรเกษมของอาเสี่ยเซียวก๊ก ครูแก้วพี่หม่อมจุริกาแทนไปแทนมาครูนารถเลยยกให้เป็นตัวจริงที่แรกไม่ยอมรับเป็นหัวหน้าวงทั้งที่ชื่อไม่เพราะพี่หม่อมจุริกา เลยตั้งชื่อให้ใหม่ว่า “อมร แม่นเมืองแมน” ปัจจุบันเป็นเจ้าของโรงพิมพ์ “เซอร์ไพรส์” พิมพ์หนังสือเพลงขาย เมื่อคราววันเกิดครบรอบ ๗๒ ปีของผมเขายังช่วยพิมพ์หนังสือให้ขอบคุณมากเพื่อนรัก

๑๘. โรงหนัง “เฉลิมโลก” ตั้งอยู่ในตลาดเฉลิมโลกใกล้ ๆ กับสะพานเฉลิมโลก พ.ศ.๒๔๕๑ เป็นสะพานข้ามคลองแสนแสบตรงประตูน้ำซึ่งเชื่อมโยงกับคลองมหานาค สะพานนี้เมื่อมาจากทางสี่แยกราชประสงค์ ทางฝั่งซ้ายมือจะเป็นคลองแสนแสบเหมือนกัน มีคนพายเรือแจวเรืออาณานิคมมาขายเต็มคลองไปหมด มีสารพัดนกเช่น นกแก้ว นกขุนทอง ชนิดพูดได้ก็มี พูดไม่ได้ก็มี นอกนั้นก็เป็ด นกเขานกเอี้ยง นกสาริกา เรียกว่ามีสารพัดนกให้เลือกตามใจชอบราคาย่อมเยา พวกที่ชอบปล่อยนกก็มาหาซื้อจากที่นั่นทั้งนั้น ปัจจุบันคลองที่ว่าอย่าไปหาซะให้ยาก เพราะว่าเขาถมทำเป็นถนนเรียบร้อยแล้ว

ข้ามสะพานเฉลิมโลกไปทางด้านถนนเพชรบุรีเดิมถนนนี้มีชื่อว่า “ถนนประแจจีน” เริ่มตั้งแต่สะพานยมราชถึงสะพานเฉลิมโลก ทางขวามือเป็นตลาดใหญ่และท่าเรือเมล์ของนายเลิด รถเมล์จากสี่พระยามาจอดตรงนี้ แล้วใช้ตัวไปต่อเรือเมล์ชาวได้สบายมาก ไปถึงเมืองมีน (มีนบุรี) หนองจอก ดินกองทราย เรือเมล์ชาวของนายเลิดนี้มีชื่อแปลก ๆ เช่น

ทรายกองดิน	ถิ่นประเวศ
เขตสามวา	นาหลวงแพ่ง

แหล่งไผ่แถว	คลองเนื่องเขต
คันนายาว	
มิสเตอร์ไก่	มิสเตอร์ซู...

เป็นอันว่าจบสิ้นกระบวนการความเรื่องชื่อเรือเมล์ของบริษัทนายเลิด ซึ่งเป็นบริษัทใหญ่ทางฝ่ายขนส่ง ในเวลานั้นเมื่อเราเดินไปถึงเชิงสะพานทางด้านซ้ายมือสมัยก่อนนั้นเป็นตลาด “เฉลิมโลก กับโรงหนังเฉลิมโลก พวกวงดนตรีทั้งหลาย ต้องมาฝากชีวิตไว้กับโรงหนังแห่งนี้ รวมทั้งผมด้วย ครั้งหนึ่ง... ท่านเจ้าของโรงหนังเคยเล่าถึงความเป็นมาและไปของโรงหนังแห่งนี้ คราวหนึ่งเกือบต้องล้มละลาย เพราะว่าโรงหนังจะถูกยึด ก็พยายามหาเงินจนสุดความสามารถ เดชะบุญเพื่อนคนหนึ่งเอาพระบูชาของพม่าชื่อว่า “พระอุปัค มหาเถระ” มีหมุดปัก ๙ ดอกมาให้ (แหม...นึกถึงคุณได้ตามทาง เขียนเรื่องพระอุปัค และยังเล่าเกร็ดต่าง ๆ ไว้ว่าอ่านมาก สมัยก่อนพอวันสงกรานต์ ปู่ย่าตายายจะปลุกลูกหลานให้ตื่นแต่เช้า เพื่อให้ทันใส่บาตรพระอุปัค แล้วจะรู้ได้ยังไงว่าพระองค์ไหนเป็นพระอุปัค ท่านก็บอกว่าให้สังเกตดูที่ชายสบง ถ้าเปียกน้ำละก็องค์นั้นแน่ เพราะว่าท่านนั้นสถิตอยู่กลางสระสี่ทะเล) ก็นำขึ้นบูชาที่อ่างแก้วมีดอกบัว และปลาเงินปลาทอง บูชาอยู่ได้ไม่นานก็มีลาภสักการะทำมาขายขึ้นจนสามารถจ่ายข้าวของได้คืนทั้งหมดเอ...เขียนเรื่องสะพานเฉลิมโลกอยู่ดี ๆ เล่าไปเรื่องอื่นจนได้ แต่นั่นแหละครับ...ก็เรื่องเดียวกัน ต่อมาภายหลังฯ พณฯ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ท่านสั่งให้รื้อทั้งตลาดและโรงหนังเฉลิมโลก ทำเป็น “ถนนเพชรบุรีตัดใหม่” ตอนแรก ๆ ก็ด่ากันแหลกหาว่ารังเกียรฐยุยงที่ไร้ส่วนפקกาด ถัวฝักยาวของสวนอีกหลายอย่างเพื่อทำถนนกว้างใหญ่ออกอย่างนี้ แล้วจะไปหารถที่ไหนมาวิ่งกัน แล้วเป็นยังงี้ตอนนี...ขนาดถนนออกจะใหญ่โตถึงเพียงนี้ รถก็ยังติดกันเป็นแพ สมมุติว่าถ้าไม่มีถนนสายนี้ท่านจะทำยังไง แล้วจะไปหาถนนที่ไหนวิ่งกัน

๑๙. โรงหนัง “**ปิ่น**” ตั้งอยู่ที่ตลาดทุเรียน เดิมทีเดียวตลาดนี้ชื่อว่า “**ตลาดนรรัตน์**” แม่นำเอาทุเรียนมาขายกันมาก เลยเรียกว่าตลาดทุเรียนจนติดปาก ในสมัยก่อนนั้นคนไทยกำลังเห่อชื่อของเพื่อนบ้านที่เป็นชื่อเมืองต่าง ๆ ของเขา ทั้งนี้เพื่อจะเปลี่ยนโรงหนังที่มีชื่อว่า “**ตงก๊ก กับ น้ำแซ**” ซะที จึงนำชื่อเมืองต่าง ๆ ของเพื่อนบ้านมาตั้ง อย่างเช่นโรงหนัง “**ปิ่น**” โรงนี้แต่นำแปลกมีชื่อนี้ก็ติดอยู่แล้วกลับถอยหลังเข้าคลองกลับไปตั้งชื่อใหม่ว่า “**น้ำแซ**” หนังโรงนี้ประชันกับยี่เก คณะหมื่นสุข ซึ่งเป็นชื่อโรงยี่เกด้วย เพราะว่าหน้าโรงต่างหันหน้าเข้าหากันเลย ต้องเปลี่ยนชื่อโรงซะใหม่เป็น “**โรงหนังศรีบางลำพู**” อยู่ไปอยู่มาถูกไฟไหม้เลยเลิกกิจการ

๒๐. โรงหนัง “**ชะวา**” ตั้งอยู่ที่สามแยกถนนเจริญกรุงหน้าโรงหอยยี่โก่ง ที่แขวนได้หอยทั้งรอบเช้าและรอบค่ำ คนเลยฝันถึงหอยกันทั่วทั้งเมือง ตื่นเช้าขึ้นมาก็จะพรรณนาถึงความฝันแล้วก็ตีความหมายเป็นตัวหอยอย่างสนุกสนาน บางคนแจวเรือออกจากบ้านมานอนพักแรมที่ได้สะพานเหล็กล่าง หรือ สะพานดำรงสถิติ บางคนก็มานอนตามรางรถรางตรงหลักสามยอด โรงหนังชะวานี้อยู่ตรงข้ามกับ “**โรงละครปราโมทย์**” ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อจาก “**ชะวา**” ไปเป็นโรงหนัง “**สนุกสนาน**” อยู่ในเครือโรงหนังพัฒนากรของนายเขียวของอ้วน สัญญะเรื่อง ที่โรงหนังแห่งนี้สมัยหนึ่งคุณครูเวส สุนทรจามร เคยมาเป่าตรวจหน้าโรงหนัง โดยครูของท่านพามาหาเงินได้ค่าจ้างคืนละหนึ่งบาท ครูของท่านคือ สิบตรีอัน ตีวิมล ต่อมาท่านผู้นี้คือ “**พันตรีอัน ตีวิมล**” ผู้บังคับกองดุริยางค์มณฑลทหารบกที่ ๑ พุทธรักษา ตัวผมเองก็เคยเป็นลูกศิษย์ท่าน ต่อมาโรงหนังชะวาก็เลิกกิจการ คงเหลือแต่ชื่อว่า “**โรงหอย**” ความหมายอีกอย่างหนึ่งของคนรุ่นหนุ่มสมัยนั้น เป็นแหล่งหาความสำราญประเภทปลุกใจเสื่อป่า

๒๑. โรงหนัง “**ประทุมมหรสพ**” เดิมตั้งอยู่ที่เชิงสะพานพระพุทธรูปวัดฟ้าฝั่งธนบุรี โรงนี้เป็นโรงที่เก่าแก่มาก

เคยแสดงละครมาหลายคณะที่มีชื่อเสียงในสมัยนั้น เช่น แม่บุญนาค แม่เลื่อน แม่ชะม้อย แม่ทองสุข แม่ทุเรียน เป็นต้น บางครั้งเห็นว่าละครไปไม่ไหวก็เอาหนังมาฉาย หนังฉายอย่างเดียวไปไม่รอดก็เอาดนตรีมาเล่นสลับหนัง และจำพวกอีกหลายคณะ ไม่ว่าจะเป็นมาทอง เอกสิงห์ ผลชาติตะเกียบ สนิท เกษรณัง ล้วนแต่มาฝากท้องไว้กับโรงนี้ทั้งนั้นดนตรีก็หลายคณะ เช่น ลูกฟ้า ลูกประดู่ ลูกทะเล บางกอกสามช่า คณะเสนห์ คณะสมยศ คณะเบญจมินทร์ ฯลฯ ภายหลังต่อมาโรงหนังโรงนี้ถูกไฟไหม้ เลยหมดที่พึ่งของนักแสดงต่าง ๆ ต่อมาที่ตรงนี้ก็ถูกรื้อสร้างสะพานพระปกเกล้าข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา คู่ขนานกับสะพานพระพุทธรูปวัดฟ้า

๒๒. โรงหนัง “**ตงก๊ก**” ตั้งอยู่ริมคลองหัวลำโพงหรือริมถนนหัวลำโพง ถนนนี้ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น “**ถนนพระราม ๔**” คลองนั้นก็ถมเป็นถนนไปแล้วตรอกข้างโรงหนังเรียกว่าตรอกสะพานเหลือง แต่พอมาออกทางถนนสี่พระยากับเรียกว่าตรอกสองพระตรอกสองพระนี้ มีคนเคยมาถามผมว่า ตรอกสองพระนี้มีพระอะไรบ้างเพราะเขาเห็นว่าผมนั้นเป็นเด็กสี่พระยา ผมก็เลยบอกเขาว่าตามที่รู้มาก็คือ ๑.พลตำรวจเอกพระพิพัฒน์พลกิจ ๒.พระวิจิตรเจียรนัย นอกจากนี้ยังมีอีกท่านหนึ่งซึ่งมีหน้าที่ขับกล่อมเสภาในเวลา “**พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖**” ทรงพระบรมมท ท่านผู้นี้คือ “**หลวงกล่อมโกศลศัพท์ (จอน สุนทรเทศ)**” ท่านมีบ้านพักอยู่ในตรอกนี้ เมื่อตอนผมเป็นเด็กลุงใช้ให้ไปช่วยถือกระเป่าเพื่อจะไปเล่นเสภาที่วัดแก้วแจ่มฟ้าซึ่งมีอาสุชิน เทวพลิน แสดงเป็นขุนแผน ลุงผมแสดงเป็นม้าสีหมอก และคุณตาหลวงกล่อมโกศลศัพท์ ขับเสภาตลก นอกจากนี้ในตรอกยังมีโรงเป่าแก้วถึงสองโรง

๒๓. โรงหนัง “**ซินตงก๊ก**” ตั้งอยู่ที่สามแยกตรงถนนหัวลำโพง (พระราม ๔) มาบรรจบกับถนนไมตรีจิตตรงถนนเจริญกรุง ต่อมาภายหลังตรงหัวมุมตึกจึงเป็นที่ตั้งของตึกห้างขายยานัตถ์หม่อมมี โรงหนัง ตงก๊ก

แห่งนี้มีแถวคนคณะนายฮะ คุณครูเวส สุนทรจามร เคยเล่าให้ผมฟังว่า เวลาบรรเลงแถวของคณะ นายฮะนี้ต้องใส่เสื้อนอกกราชปะแตน สวมหมวกกะโล่ ผ้าขาวม้าผูกเอว ถ้านักดนตรีคนใดคนหนึ่งไม่สวม หมวกหรือลิ้มผ้าขาวม้าต้องถูกตัดเงินหนึ่งสลึง โรงหนัง แห่งนี้ต่อมาได้เปลี่ยนเป็น “โรงหนังบรอดเวย์” ฉายหนังฝรั่งสลับหนังจีน

๒๔. โรงหนัง “ตงกั๊กตรอกซุง” ตั้งอยู่ในตรอกซุง บางรัก ถนนเจริญกรุง ตรงข้ามตลาดบางรัก โรงหนังนี้ ผมเคยหนีวัดมาดูหนังตอนเป็นลูกศิษย์วัดและที่ตรอกนี้ ตรงปากตรอกมีร้านขายอาหารกวาดตั้งจำพวกเปิดย่าง หมูย่าง บะหมี่ ซาลาเปา ผัดลวดหน้า ร้านนี้พวกเรา ลูกศิษย์วัดรู้จักทุกคน เพราะว่าเคยเอาเปิด ไก่ หมูต้ม มาขาย เพราะว่าได้มาฟรี ๆ ในตอนวันเซ่งเม้งไป รับจ้างเขาตัดหญ้าถึงโคน และเอากะดาศเงิน กระดาศทองมาปิดตามฮวงซุ้ย ที่เขาจ้างทำตั้งแต่ ราคาฮวงซุ้ยละสามบาท เสร็จแล้วเจ้าฮวงซุ้ยใจดีก็ให้ หมูเปิดไก่ที่ไหว้ศพ อ้อ...ซาลาเปา รวมกันก็ได้ของมาก ก็เอาไปขายที่ร้านได้เงินใช้อีกส่วนหนึ่ง

๒๕. โรงหนัง “ตงกั๊กตรอกเจ้าสัวเนียม” ตั้งอยู่ในตรอกเจ้าสัวเนียม หรือตรอก ๙ ชั้น หรือตรอกวัด กันตยามาราม (จำได้ว่าพ่อเคยพามาดูหนังพม่าที่โรงนี้) อยู่ตรงข้ามวัดเล่งเน่ยยี่ (มังกรมลาวาส)

๒๖. โรงหนัง “น้ำแซ” ตั้งอยู่ที่วงเวียน ๒๒ กรกฎาคม วงเวียนแห่งนี้สร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์เมื่อครั้งที่ “พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาล ที่ ๖” ได้ประกาศสงครามโลกครั้งที่ ๑ โรงหนังโรงนี้เป็นโรงไม้หลังคาสังกะสีฝาโรงก็เป็นสังกะสี ผมยัง จำได้แม่นตอนหนีโรงเรียนมาดูหนังโรงนี้ตอนกลางวัน ในโรงยังใช้กระสอบข้าวบั้งแสงแดดส่องเข้ามา ค่าดูหนังเด็ก ๒ คน ๓ สตางค์ ที่หน้าโรงหนังแห่งนี้มีทั้ง ของกินของเล่นอย่างเช่น ของเล่นก็มี ตู้ชกบอล ที่เขา ทำเป็นตู้ไม้สูงมีเพดานยื่นออกมาตรงปลายได้เพดาน นั้นเขาเอาลูกบอลที่แขวนไว้กับโซ่เส้นเล็ก ๆ เมื่อเอา สตางค์หยอดไปในรูข้างตู้ ก็ดึงลูกบอลลงมาได้

เมื่อลูกบอลลงมาแล้วเราก็ค่อยไปดึงลูกบอล ให้ลูกบอล นั้นไปกระทบหน้าปัดที่มีตัวเลข ตั้งแต่ตัวเลขน้อย ๆ ไป จนถึงตัวเลขมาก ๆ ก็จะได้รับรางวัลที่เขาตั้งไว้ มีไม้ขีดไฟ บุหรี่ ขนม น้ำหวานต่าง ๆ นี่คือการละเล่น แบบสนุก ๆ ของเด็กสมัยนั้น ส่วนของกินที่หน้าโรง มีตั้งซังเปาะเปี๊ยะ ๓ อันหนึ่งสตางค์ ปาท่องโก๋ ๓ ตัว หนึ่งสตางค์ น้ำแข็งกดใส่น้ำหวาน ๓ สลึง ๒ แท่งหนึ่ง สตางค์ ก๋วยจั๊บมีน้ำข้นอย่างเดียวใส่ซามเกาเหลา ไบใหญ่ แยมหนังหมูพะไล เต้าหู้พะไลซามละหนึ่ง สตางค์ กินสองคนซามหนึ่งยังอ้อม

๒๗. โรงหนัง “สาร” ตั้งอยู่ในตรอกเยื้องกับ วัดยานนาวา โรงหนังแห่งนี้เดิมที่เป็นโรงละครสร้าง ด้วยไม้ลวดลายสวยงามมาก หลังคาเป็นสังกะสีฝา โรงเป็นไม้ สมัยก่อนโรงหนังหรือโรงละครแห่งนี้จะมี ละครร้องผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันหลายคณะเช่น คณะแม่บุญนาค คณะแม่ชะม้อย คณะแม่เลื่อน คณะแม่ทองสุข เป็นต้น และโรงละครแห่งนี้ล้วนแต่มี เจ้านายมาอย่างมากมายพร้อมทั้งเชื้อพระวงศ์ด้วย เพราะว่าโรงละครแห่งนี้อยู่ใกล้คุกนาสนของท่านเหล่านี้ ที่ถนนสาร ฉะนั้นโรงละครแห่งนี้และคณะละครที่มา แสดงจึงเป็นที่ถูกอกถูกใจของคนหนุ่มสาวในสมัยนั้น ที่มาชมละคร จึงบังเกิดเนตรต่อเนตรมาประสบพบกัน โดยบังเอิญ และก็ได้ออกโรงปล่องขึ้นกันไปหลายคู่ แต่ท่านเชื้อมัยที่คนโบราณได้เล่าขานกันมาว่าพระองค์ เจ้าอาทิตย์ทิพย์อาภา ได้ทรงพบรักกับธิดาสาวสวย ของพระยาสุรินทราชา (นกยูง วิเศษกุล) ซึ่งขณะนั้น เป็นนางข้าหลวงของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗ ชื่อนางสาวกอบแก้ว วิเศษกุล ในที่สุดพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานสมรสให้

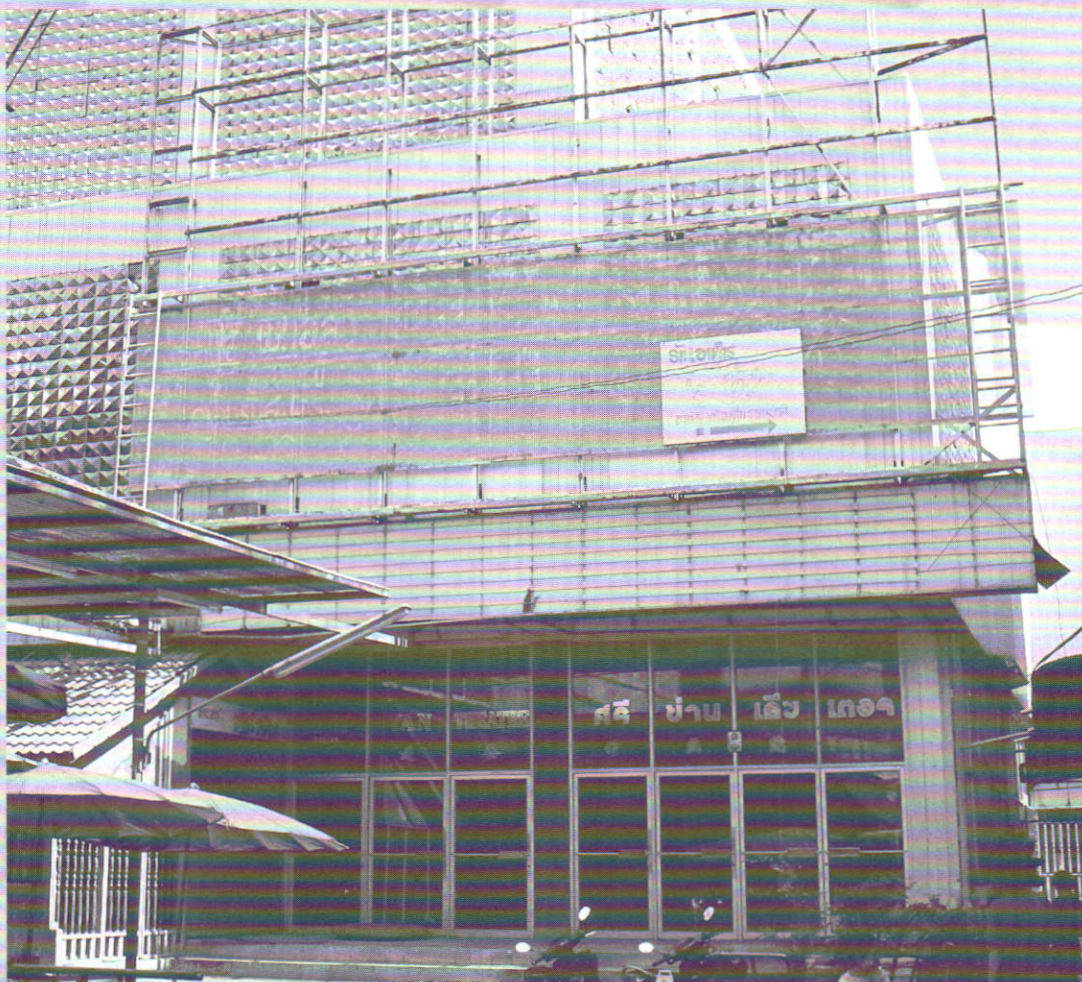
เมื่อตอนที่ผมเป็นนักดนตรีสตริงแบนด์ใหม่ ๆ เคยมาเล่นสลับที่โรงนี้บ่อย ๆ ยังจำได้ว่าครั้งหนึ่งผม เล่นดนตรีซึ่งเจ้าคร หรือคุณนคร มงคลายนของผม ร่วมร้องเพลงอยู่ด้วย มีอยู่รอบหนึ่งดนตรีก็บรรเลง

เจ้าครเขาก็อร้องเพลงฝรั่งชื่อ “ฮาวายเวอร์ชั่น” นิสัย
เจ้านี้ ก็รู้ ๆ กันอยู่ ว่าเวลาร้องจะอยู่นิ่ง ๆ ไม่ได้
ต้องกระโดดโลดเต้นไปตามเพลง แต่ว่าพวกเราหา
กันไม่ ว่าไม้พื้นเวทีนั้นเป็นโรงละครเก่า ทุนน้ำหนั
กไม่ไหวก็พังครืนลงไปที่พื้นดิน ทั้งนักดนตรีนักร้อง
ต้องรับบทขอมคำดิน คนดูลุกฮือขึ้นทั้งโรง เป็นอันว่า
นักร้องนักดนตรีบาดเจ็บเจ็บเล่นต่อไปไม่ไหว คนดูก็เสีย
สตางค์ฟรีอดูดดนตรี เรื่องนี้เจ้าครจำฝังใจ ไปที่ไหนๆ
ก็พูดเรื่องนี้อย่างไม่เว้นวัน

๒๔. โรงหนัง “ศรียาน” ตั้งอยู่ที่สี่แยกศรียาน
ในตลาดตรงตรอกข้างโรงหนังเป็นบ้านของผู้กำกับ
ภาพยนตร์ที่ยิ่งใหญ่คือ คุณสุพรรณ พรหมณพันธ์
ผมเคยได้แสดงหนังของท่านเรื่อง “เสือเก่า” ที่ไปแสดง
ครั้งนี้โดยการแนะนำจากเพื่อนรักคือ สิบโทอึก
อรรถจินดา น้องชายแท้ ๆ ของร้อยตำรวจเอกอรรถ
อรรถจินดา เจ้าของหนังเรื่อง “ศาสนารักนางโจร”

ความจริงเรื่อง “เสือเก่า” นี่ผมเคยได้แสดงละครที่ทีวี
ช่อง ๕ มาก่อน จำได้ว่าสมจินต์ ธรรมทัต แสดงเป็นพ่อ
แล้ววาคม มกรานนท์ แสดงเป็นลูก

แต่ตอนที่ไปแสดงให้คุณสุพรรณ พรหมณพันธ์
นั้น จำไม่ได้ว่าใครแสดงเป็นพ่อและใครเป็นลูก แต่ที่
จำได้แม่นก็คือ ตัวผมเองแสดงเป็นลูก ไปเดินแห้วผ้าป่า
ในตลาดศรียาน วันนั้นมีทั้งกลองยาวมีทั้งแตง
ประกอบเรื่องผมเอง แต่งตัวใส่ชุดถือบาตรเที่ยวเดิน
เรียวยู่ในตลาดนั่นเอง ใช้เวลาถ่ายทำอยู่ในตลาด
หลายชั่วโมง แต่ที่น่าแปลกใจมากนะครับ หนังที่ผม
ได้ถ่ายทั้งหมด เจ้าถึกบอกว่าฟิล์มเสียเขาจึงตัดออก
หมด...คิดว่าจะได้เป็นดารากับเขาสักครั้ง แต่ว่าฟิล์ม
เสียใช้ไม่ได้ แล้วก็แปลกอีก คือผมกำลังออกทีวี
โฆษณาสินค้ากับเท่ง ท้วม เลิศ ที่ทีวีช่อง ๕ สนามเป้า
เมื่อครั้งยังมีห้องส่งเพียงห้องเดียว สมัยพันเอกการุณ
เก่งระดมยิง เป็นผู้อำนวยการ ระหว่างที่พักโฆษณา

โรงหนังศรียาน

ก็มีคนของคุณสุพรรณฯ นำเงินมาให้ผม ๓,๐๐๐ บาท บอกว่าเป็นค่าตัวที่ไปแสดงเป็นตัวประกอบในเรื่อง “เสือเก่า” นี่แหละ...คือค่าแรงที่ไปเดินตากหน้าในตลาดศรียาน ต่อมาภายหลังผมก็ได้ไปเล่นดนตรีอีกหลายคนะ พอแสดงเสร็จก็นั่งรถรางสายวิทยุบางกระบือไปลงที่สะพานเหลืองแล้วเดินอ้อมไปเข้าทางหลังวัดแก้วแจ่มฟ้าก็ถึงบ้านเรียบร้อยแล้ว

๒๙. โรงหนัง “วัฒนสมบัติ” โรงนี้เป็นโรงไม้หลังคาสังกะสีฝาสังกะสีเหมือนกัน โรงหนังโรงนี้ยังมีอีกชื่อหนึ่ง ที่ชาวบ้านร้านตลาดเรียกกันจนติดปากว่า “วิทยายุทธ์” ท่านเป็นเจ้าของโรงหนังแห่งนี้ โรงหนังวัฒนสมบัตินี้ตั้งอยู่ในตรอกสะพานสว่าง เลยโรงเรียนเยนเฮเมมโมเรียลข้ามสะพานไปหน่อย อยู่ตรงข้ามกับโรงเรียนยอกหมินกงสวย ที่โรงหนังแห่งนี้มีสาระพัดอย่างที่มาติดวิกแสดง เช่น ละครร้องคณะแม่ขุนนาง กับแม่ประสานนางเอก คณะแม่เลื่อนกับแม่พุ่มนางเอก คณะแม่ชะม้อยกับแม่ฉวีนางเอก หมดละครก็มีเยเก คณะนายสังวาลย์ คณะนายพัทธรณ์นายเจือ คณะนายสุชินแสนด้วน คณะนายหลินนายเด็ก หมดจากเยเกก็มีคณะจิวมาเล่นสลับ หมดจากจิวก็มาฉายหนัง มีหนังเรื่องดี ๆ มาฉายที่นี่เยอะ เช่น จันดุมวิเศษจอมโจรในแบกแดด แสดงโดยด็กคราสแฟรงแบงก์หนังไทยที่ได้ดูจากโรงนี้ก็คือ ปุโลมเผ้าทรัพย์ ผิดายชากนางนาคพระโขนง

โรงหนังโรงนี้เป็นแหล่งที่ประกอบอาชีพของผมอย่างมั่นคงไม่ว่าจะมีอะไรมาแสดงผมจะได้รับหน้าที่ฝ่ายเห็บปลิว ติดป้ายโฆษณาตามต้นมะขามตามเสาไฟฟ้า ตามรั้วบ้านที่เจ้าของเขาไม่รู้ เรียกว่าขโมยติดก็แล้วกัน ถ้าเป็นหน้าม่อมวงก็ได้ม่อมวงติดไม้ติดมือมาบ้างไม่มากก็น้อย อย่างเช่นที่โรงเรียนยอกหมินกงสวย ในโรงเรียนมีม่อมวงเยอะมากพวกเราเด็ก ๆ ทั้งหลาย จึงเอ่ยปากขอกับคนเฝ้าโรงเรียน แต่แก่กับใช้คำมธุรสวาทกับพวกเด็ก ๆ อย่างเราจึงพร้อมใจกันมีมติเป็นเอกฉันท์ ให้เก็บม่อมวงทุกต้น แม้แต่ลูกเล็ก ๆ ก็ไม่ให้เหลือ คืบหน้าหนึ่งเมื่อได้เวลา

ปลอดคน พวกเราเด็ก ๆ ทั้งหลายจึงพร้อมใจกันหยิบตะกร้า กะบุง อีกทั้งกระป๋อง ยกกองทัพเข้าสู่โรงเรียนยอกหมินกงสวย มะม่วงทุกต้นประดับประดาไปด้วยฝูงเด็ก ช่วยกันเก็บ ช่วยกันดึง ช่วยกันปลดไม่ให้เหลือแม้แต่ลูกเดียว ทำไมพวกเด็ก ๆ จึงกล้าทำเช่นนั้น ทั้งนี้เพราะเรามีพวกดีที่เป็นตำรวจมาดูลาดเลาให้จะไม่มาได้ยังไง ก็พ่อของเจ้าเด็กคนหนึ่งที่อยู่ร่วมอยู่ในกลุ่มนี้เป็นลูกอริบตีตำรวจจะจับ พ่อรู้ขึ้นคนเฝ้าสวนก็เอะอะโวยวายกันใหญ่ แต่ว่าชาวบ้านแถวนั้นเขาพูดกันว่า “ก็มีมือพวกเด็กเวรพวกนั้นแหละ” ท่านไม่ต้องคิดให้เปลืองสมองก็พวกผมนั่นแหละ

มีอยู่ครั้งหนึ่งมีคณะจิวมาแสดง โดยไม่จ้างพวกเราเห็บปลิวปิดใบโฆษณา ข้ารายยังไม่ให้พวกเด็ก ๆ เข้าดูฟรีซะอีก ดังนั้น...จึงทำโทษซะให้ชัด ดังนั้นพวกเราจึงได้นัดแนะกันขึ้นว่า คืบหน้าหลังจากจิวแสดงเลิกแล้ว ให้พวกเรามารวมกันที่ดงกล้วยข้าง ๆ โรงเมื่อได้เวลาปลอดคนแล้วให้ช่วยกันยกห้องขายตัวไปโยนทิ้งที่คลองหัวลำโพงตรงต่อเรือเอี่ยมจูนสะพานสว่างตรงที่มีต้นไทรใหญ่ ท่านที่เคารพ...สมัยก่อนนั้นห้องขายตัวของโรงหนังต่าง ๆ จะเป็นห้องที่ทำเป็นห้องสี่เหลี่ยม สามารถยกเคลื่อนที่ไปไว้ที่ไหนได้ ทั้งนี้เพื่อสะดวก ถ้าคนดูแน่นก็ยกไปขายตัวข้าง ๆ โรงหน้าโรงบ้างแล้วแต่จะสะดวก ห้องขายตัวที่ผมว่าเป็นรูปสี่เหลี่ยมครึ่งท่อน เฉพาะท่อนล่างนั้นเป็นไม้ทั้งห้อง ส่วนท่อนบนนั้นมีซี่กรงเหล็กทองเหลืองบุเป็นช่อง ๆ และก็ทำเป็นช่องเล็ก ๆ ไว้ให้คนสอดมือเข้าไปซื้อตัว นี่แหละครับ...พวกผมจึงช่วยกันยกไปทิ้งน้ำได้เมื่อเสร็จภารกิจต่างคนต่างแยกกันเข้าไปคอยฟังข่าวของผลงานที่ได้ร่วมกันทำเมื่อคืนนี้

คืนนั้น...ก่อนที่จิวจะแสดง บรรดาอาอ้อม อาม้า อาซ้อ รวมไปถึงอาตี๋ อาม่วย อาเจ็ก อาทุ๋ อาแป๊ะ อากง ต่างก็ทยอยกันมาซื้อตัวเพื่อจะดูจิวตอนสำคัญ ถ้าไม่ได้ดูตอนนี้ออกแทบแตกตายเชียวละ คนของคณะจิวแทบทุกคนต่างก็สาละวนช่วยกันหาห้องขายตัวเอา...มันไปซ่อนอยู่ ณ หนใด เวลาที่เลยหนึ่งทุ่มไปแล้ว

ยังหาห้องขายตัวไม่เจอ ทางคณะจึงตัดสินใจชวนเอาโต๊ะมาตั้งขายตัวไปพลาง ๆ ก่อน โนนั่นแหละ... ห้องขายตัวไปลอยตุบปอง ๆ อยู่ในคลองหัวลำโพงกว่าจะยกกลับคืนมาไว้ที่หน้าโรงหนังได้ จ๊วก็แสดงไปเกือบครึ่งคืนแล้ว นี่แหละ...ไม่รู้จักเช่นพวกเด็ก ๆ หน้าโรงหนัง

ที่โรงหนังนี้ผมยังมีเรื่องเล่าอีกเยอะ สมัยก่อนนั้นเด็ก ๆ ที่มีบ้านอยู่แถว ๆ ข้างโรงหนัง อยู่ใกล้โรงหนังบ้าง ต่างก็จะรีบทำการเตรียมเนื้อเตรียมตัวที่จะไปวิ่งเล่นที่หน้าโรงหนัง บางคนก็มีเสื้อใส่ บางคนก็ใช้ผ้าขาวม้าห่มไหล่ บางคนก็ใช้โสร่งคลุมหัว แล้วแต่ฐานะของเด็กแต่ละคนไม่เหมือนกัน สิ่งสำคัญอีกอย่างอยู่ที่ผม บางคนผมไม่โดนน้ำสระหัว บางคนก็ผมตั้งชี้ บางคนก็ผมยาว พวกเราเด็กทั้งหลายจึงเกิดความคิดขึ้นมาว่าหากเราไปหาน้ำมันมาใส่ผมให้เด็ก ๆ ก็จะต้องใช้เงินอย่างกระนั้นเลยจำเป็นที่จะต้องไปหาน้ำมันใส่ผมมาซักขวดหนึ่ง นั่นนะซี...แล้วจะไปเอาที่ไหนและเป็นน้ำมันยี่ห้ออะไร ความคิดจับพลันก็ไปเกิดขึ้นที่เพื่อนคนหนึ่งซึ่งเป็นน้องแถวติดกับร้านนายอี่แม่ทองดี ซึ่งขายของประเภทเบ็ดเตล็ด เสื้อผ้า น้ำหอม น้ำมันใส่ผมหลายยี่ห้อ เจ้าเพื่อนของผมคนนี้เลยแสดงเป็นอะแซง ลูแปง เข้าทางด้านหลังครัวที่ติดอยู่กับห้องของเขา ใช้มันต์ของพ่อขุนแผนสะเดาะกลอนเข้าไปหยิบน้ำมันใส่ผมยี่ห้อไบร์ครีมอย่างนำมาสองขวด โดยที่ลุงอี่กับป้าทองดีไม่รู้เลย

เมื่อพูดถึงน้ำมันใส่ผมไบร์ครีมแล้วก็นึกได้ว่าอันว่าน้ำมันใส่ผมที่ร้านลุงอี่และป้าทองดีนั้น เป็นฝีมือของเด็ก ๆ พวกผมที่ไปยกมา ๒ หีบ ที่ร้านค้าแถวหัวลำโพง แล้วบรรทุกหลังม้าที่ขโมยมาขี่ เอามาขายไว้ที่ร้านลุงอี่ป้าทองดีนี่แหละ เด็ก ๆ รุ่นผมนี้ไม่ใช่เล่นหรอกนะเป็นลูกท่านหลานเธอแทบทั้งนั้น เริ่มตั้งแต่ลูกท่านขุน คุณหลวง คุณพระ และก็พระยา ทุกคนเมื่อโตแล้วล้วนแต่มีหน้าที่ใหญ่โตมีทั้งนายพลทหารบก นายพลทหารเรือ นายพลทหารอากาศ นายพลตำรวจขนาดรองอธิบดี นายแพทย์ใหญ่ประจำกรุงเทพฯ และ

โรงพยาบาลกลาง ที่ติดคุกไปก็มี ที่ถูกยิงตายก็มี ที่ขับรถแท็กซี่ ซี่รถสามล้อ ตลอดไปจนถึงจับกัง แม้กระทั่งสัปเหร่อ ชีวิตก็เท่านั้น

มีเพื่อนผมคนหนึ่งมารู้จักกันตอนโตแล้ว เขามีหน้าที่ใหญ่โตมากเป็นถึงผู้จัดการธนาคารใหญ่ ไปกินเลี้ยงที่บ้านเพื่อนคนหนึ่งดื่มกันไปดื่มกันมาเล่าถึงความหลังเมื่อครั้งเป็นเด็ก ๆ อยู่แถวสะพานสว่างพูดมาถึงตอนนี้แหละ เจ้าเพื่อนคนนั้นชี้หน้าผมเลยจับได้แล้ว ๆ คนนี้เองที่คุณป้าเล่าให้ฟังว่ามีเด็กเกรพวกหนึ่งชอบยิงหลอดไฟฟ้าหน้าโรง หรือย้ายห้องขายตัวเอาโยนคลอง หมอนี่เอง แล้วชี้หน้าหัวเราะลั่นตั้งแต่วันนั้นเขาตั้งให้ผมเป็น “วีระเวร” ที่ไปทำกับคุณป้าของเขา คือ คุณยายปุกเจ้าของวิกวัฒนสมบัติ

ตอนนั้นผมขอย้อนกลับไปใช้น้ำมันใส่ผมยี่ห้อไบร์ครีมซึ่งเป็นน้ำมันใส่ผมที่มีชื่อเสียงสมัยที่ผมเป็นเด็ก เมื่อพวกเราได้น้ำมันใส่ผมไบร์ครีมมาแล้ว ๒ ขวดก็นำน้ำมันทั้ง ๒ ขวดนั้นปนกับเทียนไขที่เคี้ยวไว้จนเหลว เมื่อผสมกันจนได้ที่แล้ว ก็ให้พวกเราหนีละไปตามพวกเด็ก ๆ แถวหน้าโรงหนังมาใส่น้ำมันค่าใส่น้ำมัน ๒ คน หนึ่งสตางค์ พอพวกเด็ก ๆ มาถึงเราก็เอาน้ำมันปนเทียนไขใส่ไปที่ผมเด็กแล้วก็รีบหนี ใครจะเอาทรงอะไรก็บอกมา จัดแจงหนีให้เสร็จตามเด็ก ๆ ประรณนา เมื่อเทียนไขแห้งแข็งตัวผมบนหัวก็เรียบแปล้แต่แข็งเป็นเทียนไข เรื่องก็ผ่านไปด้วยดีในคืนนั้น แต่ว่าตอนเช้านี้ซิคับเสียงพ่อแม่ของเด็กเหล่านั้น ที่ใส่น้ำมันไปจนผมแข็งมาอะอะจนถึงหน้าบ้าน ทุกคนพร้อมทั้งจู๋มมือเด็กมาด้วย ฟ้องกับพ่อแม่ของพวกเรา แต่ถ้าไม่จัดการก็จะไปแจ้งความให้ตำรวจมาจับ ดังนั้น...พวกเราจึงต้องเผ่นออกจากบ้านไปอาศัยวัดตามถนัดที่เคยทำมา จากนั้นเด็ก ๆ พวกเราก็หายไปจากหน้าโรงหนังใช้เวลานานถึง ๖-๗ วัน จนเรื่องซาแล้วจึงกลับมาบ้านดังเดิมพวกเด็ก ๆ ก็ถูกพ่อแม่ทำโทษโดยทั่วหน้า

อ่านต่อฉบับหน้า

นาฏศิลป์ไทยไปแสดงที่อิโรxima

ปัญญา นิตยสุวรรณ

ภาควิชาศิลปกรรม สำนักศิลปกรรม ราชบัณฑิตยสถาน

การแข่งขันกีฬาภายในประเทศที่ผ่านมา ส่วนมากมักจะมี การแสดงนาฏศิลป์ไทยประกอบในพิธีเปิดและพิธีปิดการแข่งขัน

สำหรับการแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศ เช่น การแข่งขัน กีฬาเอเชียนเกมส์ ซีเกมส์ ก็เคยมีการแสดงนาฏศิลป์ไทยในการ แข่งขันกีฬาทั้งสองประเภท เช่น การแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ที่ ประเทศอินเดียเป็นเจ้าภาพ เมื่อ พ.ศ.๒๕๒๕ ประเทศไทยก็ส่ง คณะนาฏศิลป์ไทยไปแสดงตามเมืองต่างๆ ทุกภูมิภาคใน ประเทศอินเดีย เช่น เมืองปัญจาบ เมืองไชยปุระ เมืองกัลกัตตา และนิวเดลี การไปแสดงนาฏศิลป์ไทยที่ประเทศอินเดียครั้งนั้น ถึงแม้จะไม่ได้แสดงในบริเวณสนามกีฬา หรือเกี่ยวข้องกับการ แข่งขันกีฬา แต่ก็เป็นการไปแสดงในโอกาสที่มีการแข่งขันกีฬา เอเชียนเกมส์ ต่อมาการแข่งขันกีฬาซีเกมส์ที่ประเทศสิงคโปร์ ก็มีการแสดงนาฏศิลป์ไทยของภาคเหนือ โดยนักศึกษาวิทยาลัย นาฏศิลป์เชียงใหม่ เป็นผู้แสดง เนื่องใน

โอกาสที่ไทยได้รับธงซีเกมส์ เพื่อเป็น เจ้าภาพในการจัดการแข่งขันกีฬา ซีเกมส์ ครั้งต่อไปที่จังหวัด เชียงใหม่ ในเดือนธันวาคม

พ.ศ.๒๕๓๘ และในปี ๒๕๓๗ มีการแข่งขัน กีฬาเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ ๑๒ ณ เมืองอิโรxima ประเทศญี่ปุ่น การกีฬาแห่งประเทศไทย จึงขอให้กรมศิลปากรส่งคณะนาฏศิลป์ ไปแสดงเกิดเหตเนื่องในโอกาสที่ประเทศไทย รับธงกีฬาเอเชียนเกมส์ เพื่อจะได้เป็น เจ้าภาพการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ ๑๓ ที่กรุงเทพฯ ในเดือนธันวาคม พ.ศ.๒๕๔๑

ส่วนการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกนั้น ในอดีตเกือบ จะมีการแสดงนาฏศิลป์ไทย เมื่อ พ.ศ.๒๕๒๗ ซึ่งเป็น ปีที่มีการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกที่นครลอสแอนเจลิส สหรัฐอเมริกา กรมศิลปากรได้รับการติดต่อจากบริษัท นำเที่ยวชื่ออีการ์ทัวร์ ขอให้จัดส่งคณะนาฏศิลป์ไทย จำนวน ๔๕ คน ไปแสดงให้ชาวไทยและชาวอเมริกัน ชมในงานดังกล่าวนี้ โดยบริษัทนำเที่ยวเป็นผู้ออก ค่าใช้จ่ายทั้งหมด กรมศิลปากรจึงจัดชุดการแสดง มีทั้งโขนและการแสดงชุดเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ มากมาย หลายชุด เป็นศิลปะของภาคเหนือ ภาคกลาง ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ เมื่อจัดชุดการแสดง เสร็จแล้วก็เริ่มฝึกซ้อม และมีการซ้อมใหญ่ที่โรงละคร แห่งชาติ มีผู้เข้าชมมากมาย เนื่องจากบริษัทนำเที่ยว อีการ์ทัวร์จัดจำหน่ายบัตรเข้าชมการแสดง เก็บรายได้ ไปเป็นจำนวนมาก หลังจากวันซ้อมใหญ่แล้วคณะ นาฏศิลป์ของกรมศิลปากรก็รอวันเวลาที่จะออกเดินทาง ด้วยความไม่มั่นใจเท่าใดนัก เพราะได้ข่าวว่า อีการ์ทัวร์เคยหลอกลวงรายอื่น ๆ มามาก เพื่อให้เกิด ความมั่นใจว่าจะได้ไปแสดงนาฏศิลป์ไทย ในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ที่นครลอสแอนเจลิส กรมศิลปากรจึงได้ทวงถามไปทางบริษัทอีการ์ทัวร์ ถึงเรื่องตัวเครื่องบิน ทางอีการ์ก็ผัดผ่อนอยู่ตลอดเวลา จนกระทั่งถึงวันเดินทางก็แจ้งว่าจะนำตัวเครื่องบิน ไปให้ที่สนามบิน คณะนาฏศิลป์ของกรมศิลปากร หลงเชื่อ จึงออกเดินทางจากกองการสังคีต ปัจจุบันคือ สำนักการสังคีต พร้อมด้วยหีบบรรจุเครื่องแต่งตัวโขน ละครและอุปกรณ์ประกอบการแสดง พร้อมด้วย กระเป๋าเดินทางของแต่ละคนไปยังสนามบินดอนเมือง พอไปถึงก็หิ้วกระเป๋าและหีบเครื่องแต่งกายพร้อม อุปกรณ์การแสดงไปตั้งไว้ที่ช่องตรวจขั้มน้ำหนัก แตรอ จนกระทั่งกระเป๋าผู้โดยสารอื่น ๆ ผ่านการชั่งน้ำหนัก ไปแล้ว เวลาที่เครื่องบินจะออกเดินทางก็ใกล้เข้ามา จึงได้ทราบว่ายี่ห้อบินเที่ยวนี้ไม่มีคณะนาฏศิลป์เดินทางไปด้วย มีแต่คณะทัวร์ของบริษัทอีการ์ทัวร์ที่จะเดินทางไปชมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกที่ลอสแอนเจลิส

เพียงเท่านั้น และในคืนนั้นเจ้าหน้าที่ของบริษัทอีการ์ ทัวร์ก็ไม่ได้ไปที่สนามบิน มีแต่เจ้าหน้าที่ชั้นผู้น้อย ที่เป็นเด็กหนุ่มสาวเพียง ๒ คน ที่เคยไปดูผลการบรรจุ เครื่องแต่งกายโขนละครและอุปกรณ์ประกอบการแสดง ลงหีบห่อ เพื่อกันมิให้น้ำของส่วนตัวบรรจุลงไปด้วย เจ้าหน้าที่ทั้งสองคนก็ไม่สามารถตัดสินใจอะไรได้ ตกลงคณะนาฏศิลป์ของกรมศิลปากรจึงไม่มีโอกาสได้ ไปแสดงนาฏศิลป์ไทยในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกที่ นครลอสแอนเจลิส สหรัฐอเมริกาในครั้งนั้น

ขอย้อนกลับมาเล่าถึงเรื่องการไปแสดงเถิดเทิง ในพิธีรับธงกีฬาเอเชียนเกมส์ ที่เมืองอิโรชิมา ประเทศ ญี่ปุ่น เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๓๗ ให้ท่าน ผู้อ่านที่เคารพได้ทราบต่อไป

ผู้เขียนโชคดีที่มีโอกาสร่วมรู้เรื่องการเดินทางไป แสดงนาฏศิลป์ไทย เนื่องในการแข่งขันกีฬากระหว่าง ประเทศถึง ๓ ครั้ง คือ ครั้งแรกในการแข่งขันกีฬา เอเชียนเกมส์ที่ประเทศอินเดีย พ.ศ.๒๕๒๕ ผู้เขียน ในฐานะเป็นหัวหน้าคณะนาฏศิลป์ไทยของกรมศิลปากร ครั้งที่ ๒ ที่ผิดหวังไม่ได้ไปแสดงในการแข่งขันกีฬา โอลิมปิกที่ลอสแอนเจลิส สหรัฐอเมริกา ผู้เขียนร่วมอยู่ ในคณะนักแสดง และการแสดงเถิดเทิงในพิธีรับธง กีฬาเอเชียนเกมส์ที่ไทยจะได้เป็นเจ้าภาพการแข่งขัน ในพ.ศ.๒๕๔๑ ที่กรุงเทพฯซึ่งพิธีรับธงกีฬาเอเชียนเกมส์ มีในวันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๓๗ ณ เมืองอิโรชิมา ประเทศญี่ปุ่นนั้น ผู้เขียนก็ได้เป็นหัวหน้าคณะอีก

แต่ก่อนที่ผู้เขียนในฐานะหัวหน้าคณะนาฏศิลป์ ไทยของกรมศิลปากรจะได้นำคณะเถิดเทิงไปแสดง เนื่องในพิธีรับธงกีฬาเอเชียนเกมส์ ณ เมืองอิโรชิมา ประเทศญี่ปุ่น ในวันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๓๗ นั้น มีเบื้องหลังและความเป็นมาอย่างไร ผู้เขียนจะได้นำ มาเล่าให้ทราบดังต่อไปนี้

เมื่อกลางเดือนพฤษภาคม พ.ศ.๒๕๓๗ การกีฬา แห่งประเทศไทยได้มีหนังสือไปถึงอธิบดีกรมศิลปากร ขอเชิญประชุมหารือ ในการเตรียมการรับธงเอเชียนเกมส์ ซึ่งมีการประชุมกันที่ห้องผู้ว่าการการกีฬา

โฉนตอนพระรามข้ามสมุทร (พระรามทรงบำหนุมาน)

แห่งประเทศไทย ในวันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๓๗ อธิบดีกรมศิลปากรมอบหมายให้กองการสังคีตเป็นผู้แทนไปร่วมประชุม ระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึงกลางเดือนมิถุนายน พ.ศ.๒๕๓๗ นั้น ผู้เขียนรักษาราชการแทนผู้อำนวยการกองการสังคีต จึงต้องรับหน้าที่เกี่ยวกับการประชุมและการแสดงในการรับรองเอเชียนเกมส์

ผลจากการประชุมทางการกีฬาแห่งประเทศไทย ขอให้กรมศิลปากรจัดการแสดงชุดสั้น ๆ ใช้เวลาแสดงประมาณ ๕ ถึง ๑๐ นาที และให้ผู้แสดงประมาณ ๑๐ ถึง ๑๒ คน การแสดงขอให้แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ไทยที่มีความวิจิตรตระการตา ผู้เขียนพิจารณาแล้วเห็นว่า การแสดงที่เป็นชุดเอกลักษณ์ของไทย น่าจะเป็นการแสดงโขนและได้เสนอไป ๒ ชุด

คือ ชุดพระรามรบกับทศกัณฐ์ โดยมีสัญลักษณ์เกี่ยวกับธงคือ ให้มีธงนำทัพฝ่ายพระราม และยกธงนำทัพฝ่ายทศกัณฐ์ ทั้งทั้งสองทำการรบกัน ในที่สุดทศกัณฐ์ซึ่งเป็นฝ่ายอธรรมแพ้ฝ่ายพระราม ซึ่งเป็นฝ่ายธรรมะ ยกธงนำทัพฝ่ายอธรรมต้องถอยร่นหนีโดยมีธงนำทัพพระรามฝ่ายธรรมะติดตามไป โขนอีกชุดหนึ่งคือชุดเชิญธงนำทัพพระรามข้ามสมุทร ชุดนี้มีความหมายว่าพระรามจะนำทัพข้ามสมุทรไปฝั่งลงกา จะต้องมีธงนำทัพ ซึ่งพระอิศวรโปรดให้วานรชื่อไชยยามพวานมาเชิญธงนำทัพไปสู่ชัยชนะ

หลังจากที่เสนอชุดการแสดงไปแล้ว ทางการศึกษาแห่งประเทศไทยขอถ่ายทำวีดิทัศน์การแสดงทั้ง ๒ ชุด เพื่อนำไปพิจารณาและเสนอที่ประชุม เพื่อคัดเลือกนำชุดใดชุดหนึ่งไปแสดง ในการถ่ายทำวีดิทัศน์การแสดง

โขนทั้ง ๒ ชุด ผู้ว่าการการกีฬาแห่งประเทศไทยได้มีหนังสือขอความอนุเคราะห์อธิบดีกรมศิลปากร ถ่ายทำ ณ โรงละครแห่งชาติ (โรงเล็ก) ในวันพุธที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๓๗ ตั้งแต่เวลา ๑๐.๐๐ น. ถึง ๑๒.๐๐ น.

เมื่อการกีฬาแห่งประเทศไทยได้เห็นวิดิทัศน์ การแสดงโขนชุดพระรามรบกับทศกัณฐ์ และชุดเชิญ ธนนำทัพพระรามข้ามสมุทรแล้ว ก็นัดประชุมพิจารณา วิดิทัศน์ดังกล่าวในวันศุกร์ที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๓๗ เวลา ๑๐.๐๐ น. ณ ห้องผู้ว่าการการกีฬาแห่งประเทศไทย ที่ประชุมชมภาพวิดิทัศน์การแสดงโขนทั้ง ๒ ชุดแล้ว มีความพอใจชุดเชิญธนาทัพพระรามข้ามสมุทร จึง ตกลงให้กรมศิลปากรนำโขนชุดเชิญธนาทัพพระราม ข้ามสมุทรไปแสดงในพิธีรับธงกีฬาเอเชียนเกมส์ พร้อมกันนี้ **คุณสมชาย ประเสริฐศิริพันธ์** ผู้ว่าการ การกีฬาแห่งประเทศไทย ก็แจ้งที่ประชุมว่า ท่านได้ เรียนเชิญ **นายบัญญัติ บรรทัดฐาน** รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานการประชุมครั้งต่อไปเพื่อพิจารณาเกี่ยวกับการแสดงโขนของกรมศิลปากร และเรื่องอื่น ๆ ในวันศุกร์ที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๓๗ เวลา ๑๐.๐๐ น. ณ ห้องรองนายกรัฐมนตรี (นายบัญญัติ บรรทัดฐาน)

เนื่องจากในช่วงเวลาที่นัดประชุม ณ ห้องท่าน รองนายกรัฐมนตรี ผู้เขียนมีภารกิจต้องไปสัมภาษณ์ เรื่องวรรณกรรมสองฝั่งโขง ที่จังหวัดขอนแก่น และ เดินทางไปศึกษาและดูงานที่สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว จึงขอให้ **คุณสุปานิ ปิ่นแก้ว** ซึ่งเป็น เลขาธิการคณะที่จะไปแสดงโขนที่ประเทศญี่ปุ่นครั้งนี้ เป็นผู้ไปประชุมแทน ผลจากการประชุมปรากฏว่า **พลอากาศเอก ทวี จุลละทรัพย์** ประธานโอลิมปิก แห่งประเทศไทย ขอให้กรมศิลปากรจัดการแสดง ชุดเกิดเทิ๊งไปแสดงแทนโขน

เกี่ยวกับเรื่องการแสดงชุดเกิดเทิ๊งนี้ ผู้เขียนก็ เคยเสนอทางการกีฬาแห่งประเทศไทยแล้วว่าการแสดง ในพิธีรับธงกีฬาเอเชียนเกมส์ที่เมืองฮิโรชิมา ประเทศ ญี่ปุ่นนั้น ถ้าจะให้สนุกสนานครึกครื้น ก็ควรจัดการ แสดงชุดเกิดเทิ๊ง แต่ทางการกีฬาฯ พิจารณาเห็นว่า

เครื่องแต่งกายชุดเกิดเทิ๊งไม่สะดวกตาและเป็น เอกลักษณะของการแสดงของนาฏศิลป์ไทยเท่าเครื่อง แต่งกายโขน จึงขอให้กรมศิลปากรจัดโขนไปแสดง แต่เมื่อพลอากาศเอกทวี จุลละทรัพย์ ต้องการให้ กรมศิลปากรจัดชุดเกิดเทิ๊งไปแสดง กรมศิลปากรก็ มิได้ขัดข้องแต่อย่างใด

เมื่อที่ประชุมให้เปลี่ยนการแสดงโขนมาเป็น เกิดเทิ๊ง ก็ต้องถ่ายทำวิดิทัศน์ชุดเกิดเทิ๊ง เพื่อนำเสนอ ที่ประชุมครั้งต่อไป ผู้เขียนจึงจัดให้มีการถ่ายทำ วิดิทัศน์ชุดเกิดเทิ๊งแล้วนำเข้าสู่ที่ประชุมอีกครั้ง ณ ห้อง รองนายกรัฐมนตรี (นายบัญญัติ บรรทัดฐาน) ที่ประชุม มีนายบัญญัติ บรรทัดฐาน รองนายกรัฐมนตรี เป็น ประธาน ประกอบด้วย พลอากาศเอก ทวี จุลละทรัพย์ ผู้ว่าการการกีฬาแห่งประเทศไทย และเจ้าหน้าที่ ขึ้นผู้ใหญ่ของการกีฬาฯ อีกหลายท่าน หลังจากได้ชม วิดิทัศน์การแสดงชุดเกิดเทิ๊งแล้ว ที่ประชุมลงมติให้นำ การแสดงชุดเกิดเทิ๊งไปแสดงในพิธีรับธงเอเชียนเกมส์ ณ เมืองฮิโรชิมา ประเทศญี่ปุ่น แต่ในตอนจบขอให้ ผู้แสดงถือธงชาติของชาติต่าง ๆ ที่ร่วมแข่งขันในกีฬา เอเชียนเกมส์รวม ๔๓ ชาติ ออกมาด้วย ผู้เขียน จึงเสนอขอให้การกีฬาฯ จัดทำธงชาติผืนเล็ก ๆ ทั้ง ๔๓ ชาติ แล้วร้อยเป็นธงราวสำหรับให้ผู้แสดงฝ่ายหญิง ๔ คน ถือออกมาในตอนจบการแสดงเกิดเทิ๊ง

จากวันประชุมดังกล่าวแล้ว ก็มีการประชุมอีก ครั้งที่โรงแรมอิมพีเรียลควีนส์ปาร์ค ในเดือนสิงหาคม การประชุมครั้งนี้เจ้าหน้าที่จากประเทศญี่ปุ่นมาร่วม ประชุมด้วย เกี่ยวกับเรื่องการแสดงเกิดเทิ๊งในพิธีรับธง กีฬาเอเชียนเกมส์นั้น เจ้าหน้าที่ญี่ปุ่นขอให้นำวิดิทัศน์ ไปดูและขอให้การแสดงใช้เวลาประมาณ ๕ นาที นอกจากนี้ก็เจรจากันถึงเรื่องเวทีที่จะแสดง กำหนด วันซ้อมที่เวทีในเมืองฮิโรชิมา ในวันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๓๗ และเพื่อให้แน่ใจว่าการแสดงจะไม่มี อุปสรรค ถ้าหากว่าระบบเสียงในสนามกีฬาของ ญี่ปุ่นเกิดขัดข้องทางเจ้าหน้าที่ญี่ปุ่นจึงขอให้ทางฝ่าย ไทยบันทึกเสียงการแสดงชุดเกิดเทิ๊งไปด้วย

ผู้เขียนในฐานะหัวหน้าคณะนาฏศิลป์ไทยของกรมศิลปากร ที่จะนำการแสดงเกิดเหิงไปแสดงในพิธีรับธงกีฬาเอเชียนเกมส์ที่ประเทศญี่ปุ่น ก็จัดซ้อมการแสดงและบันทึกเสียงการแสดงเกิดเหิงไว้เรียบร้อยแล้ว รอเวลาที่จะกำหนดเดินทางไปประเทศญี่ปุ่นต่อไป

ในระหว่างที่ยังไม่ได้ออกเดินทางจากเมืองไทย คณะนาฏศิลป์ของกรมศิลปากรได้ฝึกซ้อมการแสดงเป็นอย่างดี ทางฝ่ายการกีฬาแห่งประเทศไทยก็จัดซื้อตัวเครื่องบินไว้ให้แล้ว คณะนาฏศิลป์ของกรมศิลปากรที่จะเดินทางไปแสดงเกิดเหิง ในพิธีรับธงเอเชียนเกมส์ครั้งนี้มี ๑๘ คน ประกอบด้วยหัวหน้าคณะ เลขานุการคณะ ผู้แสดงชาย ๑๒ คน และผู้แสดงหญิง ๔ คน เดิมทีทางการกีฬาแห่งประเทศไทย จะให้ออกเดินทางในคืนวันที่ ๑๑ ตุลาคม โดยสายการบินไทยไปลงที่กรุงโซล เกาหลีใต้ แล้วต่อเครื่องบินญี่ปุ่นไปเมืองฮิโรชิมา แต่ต่อมาก็เปลี่ยนให้ไปลงที่เมืองโอซาก้า แล้วนั่งรถต่อไปยังเมืองฮิโรชิมา เปลี่ยนวันออกเดินทางเป็นวันที่ ๑๒ ตุลาคม ส่วนที่พักและอาหารตลอดจนพาหนะในประเทศญี่ปุ่นนั้นทางญี่ปุ่นรับจะออกให้ทั้งหมด

ขณะที่คณะนาฏศิลป์ของกรมศิลปากรกำลังรอที่จะให้ถึงวันที่ ๑๒ ตุลาคม เพื่อจะได้ออกเดินทางไปประเทศญี่ปุ่นนั้น ในตอนเช้าวันพุธที่ ๕ ตุลาคม ก็เกิดมีข่าวพาดหัวหนังสือพิมพ์หลายฉบับว่า ไทยไม่ได้จัดเอเชียนเกมส์ครั้งที่ ๑๓ เสียแล้ว ผู้เขียนอ่านข่าวแล้วก็เลยบอกกับพรรคพวกว่าคงไม่ได้ไปญี่ปุ่นแล้ว เพราะการไปญี่ปุ่นก็เพื่อแสดงเกิดเหิงในพิธีรับธงเอเชียนเกมส์ เพื่อที่ไทยจะได้เป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ ๑๓ ใน พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อประเทศไทยไม่ได้จัดการแข่งขันเอเชียนเกมส์ครั้งที่ ๑๓ ก็ไม่มีการรับธง คณะนาฏศิลป์ไทยที่จะไปแสดงเกิดเหิงในพิธีรับธงก็ต้องงดไป เพื่อให้แน่ใจว่าข่าวหนังสือพิมพ์จะเป็นความจริงเพียงใด ผู้เขียนจึงโทรศัพท์ไปเรียนถามคุณสุพจนารัตนผัสสะเจ้าหน้าที่ของการกีฬาแห่งประเทศไทย ผู้มีมติรับผิดชอบ

นาฏศิลป์ของกรมศิลปากร โดยการอำนวยความสะดวกให้ตลอดเวลา เกี่ยวกับเรื่องที่คณะนาฏศิลป์จะไปแสดงที่ประเทศญี่ปุ่น คุณสุพจนา บอกว่า ให้รอฟังข่าวที่แท้จริงจากผู้ว่าการการกีฬาแห่งประเทศไทยที่จะเดินทางกลับจากฮิโรชิมา ในวันศุกร์ที่ ๗ ตุลาคม เพราะข่าวที่หนังสือพิมพ์ลงนั้น ยังไม่แน่ใจว่าจะเป็นความจริงเพียงใด ผู้เขียนได้ฟังคำบอกเล่าของคุณสุพจนาแล้ว ก็เตรียมรอคอยเวลาที่จะเรียนถามท่านผู้ว่าการฯ ต่อไป และในตอนบ่ายของวันพุธที่ ๕ ตุลาคม หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับประจำวันพฤหัสบดีที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ ซึ่งออกจำหน่ายล่วงหน้ามีหัวข้อข่าวตัวโตว่า

“๓ชาติติปิ๊ง - แย่งจัด ไทยชวดเอเชียนเกมส์นัดหน้า”

เนื้อข่าวก็มีว่า “ประเทศไทยหน้าแตกโดนดิสเบรกจัดเอเชียนเกมส์ฐานเตรียมการไม่พร้อมและตกลงกันไม่ได้เรื่องค่าตั้ง หลายชาติทั้งเกาหลีใต้ จีน อินโดนีเซีย รอเสียจับตัวแทน”

ข่าวเกี่ยวกับเรื่องไทยจะไม่ได้จัดเอเชียนเกมส์ครั้งที่ ๑๓ ยังมีต่อไปอีกว่า

“ผู้สื่อข่าวไทยรัฐรายงานด่วนจากเมืองฮิโรชิมาว่า ในตอนสายวันที่ ๔ ตุลาคม ได้มีการประชุมสภาโอลิมปิกเอเชีย (โอซีเอ) ที่โรงแรมริกก้า โดยมีซิด ฟาฮัด อัล ซาบาห์ ประธานโอซีเอ ชาวคูเวตเป็นประธาน และมีสมาชิกกรรมการบริหารเข้าประชุมรวม ๑๙ คน ซึ่งหลังจากการประชุมโดยเคร่งครัดมีสาระสำคัญมากมาย โดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องพิจารณาทบทวนเรื่องความเป็นเจ้าภาพเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ ๑๓ ของไทย ซึ่งจะจัดขึ้นในปี ๑๙๙๘ หรือ พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งทางโอซีเอได้ติดตามความเคลื่อนไหวในการเตรียมการตลอดเวลา โดยเฉพาะการสร้างสปอร์ตคอมเพล็กซ์ รองรับการแข่งขันไม่มีความคืบหน้าเท่าที่ควรเลย

ผลของการประชุมโดยมีการถกเถียงกันอย่างหนักและปรากฏว่าไทยมีหวังหลุดโอกาสเป็นเจ้าภาพเอเชียนเกมส์อย่างแน่นอนแล้ว โดยสมาชิก ๑๘ เสีย

มีมติให้ยกเลิกการเป็นเจ้าภาพของไทยเสีย มีเพียงตัวแทนของไทยคนเดียวเท่านั้นคือ นายสันติภาพ เตชะวณิช ที่ยื่นกระต่ายขาเดียวว่าสามารถจะจัดได้ และเรื่องนี้จะมีประกาศอย่างเป็นทางการของผลการประชุมวันที่ ๕ ตุลาคม และสำหรับเจ้าภาพที่เตรียมจะจัดแทนไทยนั้นมี ๓ ชาติ รอเสียเบแทนอยู่แล้ว ได้แก่ จีน เกาหลีใต้ และอินโดนีเซีย

ผู้สื่อข่าวไทยรัฐรายงานข่าวว่าในที่ประชุมโอซีเอนั้น มีข้อมูลแน่นมาก โดยเฉพาะเรื่องความล่าช้าในการตัดสินใจสร้างสปอร์ตคอมเพล็กซ์มูลค่าเกือบ ๑๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ ซึ่งแม้คณะรัฐมนตรีจะลงมติให้บริษัท อภิพัฒน์นคร ได้สิทธิ์สร้างสปอร์ตคอมเพล็กซ์ ในบริเวณหนองจอกในเนื้อที่เกือบ ๓,๐๐๐ ไร่ แต่ก็ยังมีปัญหาเรื่องการเงินทำให้เป็นจุดโศกนาฏกรรมว่าเหลือเวลาอีก ๔ ปี ไทยสร้างไม่ทันแน่ และนอกจากนี้ ปัญหาเลวร้ายอีกอย่างของไทยคือปัญหาของการจราจรในกรุงเทพมหานคร รัฐบาลไม่สนใจช่วยเหลือจริงจังก็เป็นสาเหตุหนึ่งด้วย

นอกจากนี้แล้ว สำนักข่าวอนฮัมของเกาหลีใต้ก็รายงานเพิ่มเติมว่า นอกจากปัญหาการเตรียมการแล้วอีกเรื่องที่ทางสภาโอลิมปิกเอเชีย ยกเป็นข้ออ้างยกเลิกการเป็นเจ้าภาพเอเชียนเกมส์ของไทย ได้แก่ การจัดสรรรายได้ ซึ่งทางโอซีเอนต้องการ ๑๐% ของทั้งหมด แต่ทางไทยจะให้เพียง ๕% และจะต้องจัดสรรรายได้อีก ๒๐% ให้ประเทศสมาชิกที่ร่วมการแข่งขันด้วย ซึ่งเรื่องนี้ก็ยังคงตกลงกันไม่ได้

ซิด ฟายด์ อัล ซาบาห์ ยังต้องการให้บริษัท ไอ.เอส.แอล. มาจัดการเรื่องโฆษณา และการตลาด แต่ทางไทยโดย พลอากาศเอกทวี จุลละทรัพย์ ประธานโอลิมปิกไทยต้องการให้บริษัท สเปคตรัม ซึ่งดำเนินการโดยคนไทยเป็นผู้ดูแลเรื่องนี้ และไม่ยอมโอนอ่อนตามความต้องการของโอซีเอน และทางพลอากาศเอกทวี จุลละทรัพย์ ย้ำว่า แม้บริษัท ไอ.เอส.แอล. เชี่ยวชาญเรื่องการจัดงานกีฬาระดับโอลิมปิกมาแล้ว ก็ไม่จำเป็นเพราะเอเชียนเกมส์เป็นเรื่องของคนเอเชีย ชาวยุโรป

และอเมริกาไม่ควรเกี่ยว

รายงานแจ้งว่า ทางฝ่ายไทยพยายามวิ่งเต้นสุดเหวี่ยง เพื่อขอให้สมาชิกเปลี่ยนใจมาให้ไทยได้จัดเอเชียนเกมส์ ๑๙๙๘ เหมือนเดิมแต่ความหวังมีดมนมาก และในการประชุมใหญ่ นายสมชาย ประเสริฐศิริพันธ์ ผู้ว่าการการกีฬาแห่งประเทศไทยจะนำทีมแถลงเรื่องความพร้อมในการเตรียมการทั้งหมดด้วย แต่คาดว่าจะไม่สามารถหักล้างข้อมูลที่สมาชิกทุกคนได้รับก่อนแล้วแต่ประการใด”

จากข่าวของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐที่ยกมาให้อ่านกันนี้ ทำให้ผู้เขียนและคณะนาฏศิลป์ของกรมศิลปากรคิดว่าจะหมดโอกาสได้ไปแสดงเอเชียนเกมส์ในพิธีรับธงเอเชียนเกมส์แน่แล้ว แต่ในคืนวันพุธที่ ๕ ตุลาคม ชาวจากโทรทัศน์ก็แจ้งว่าที่ประชุมสภาโอลิมปิกเอเชียลงมติให้ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันเอเชียนเกมส์ครั้งที่ ๑๓ แล้ว และในภาพก็เห็นพลอากาศเอกทวี จุลละทรัพย์ ลงนามในหนังสือสัญญาด้วย เป็นอันแน่ใจว่าคณะนาฏศิลป์ของกรมศิลปากร ได้ไปแสดงเอเชียนเกมส์ที่เมืองฮิโรชิมา ประเทศญี่ปุ่น ในพิธีรับธงเอเชียนเกมส์แน่นอน

เมื่อวันออกเดินทางมาถึง คณะนาฏศิลป์ไทยของกรมศิลปากร ออกจากกองการสังคีต ในเช้าวันพุธที่ ๑๒ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๓๗ เวลา ๐๕.๐๐ น. เมื่อไปถึงสนามบินก็ติดต่อเจ้าหน้าที่ตรวจซึ่งนำพนักงานกระเป๋เดินทาง และหีบบรรจุกล่องเอเชียนเกมส์ การไปแสดงเอเชียนเกมส์ที่ประเทศญี่ปุ่นครั้งนี้สะดวกสบายมากกว่าที่ผู้เขียนเคยไปประเทศอื่น ๆ มาในอดีต เพราะไม่มีกระเป๋และหีบบรรจุเครื่องแต่งกายผู้แสดงและเครื่องดนตรี เหมือนการไปแสดงโขนและการแสดงนาฏศิลป์ไทยชุดต่างๆ การแสดงเอเชียนเกมส์ครั้งนี้ ผู้เขียนให้ผู้แสดงนำเครื่องแต่งกายสำหรับแสดงเอเชียนเกมส์ในกระเป๋เสื้อผ้าของแต่ละคน ส่วนกล่องยาว ๘ ไร่ และเครื่องประกอบจังหวะ เช่น ฉิ่ง ฉาบ กรับ และโหม่งรวมใส่ไว้ในถุงเดียวกันแล้วบรรจุลงในหีบใบเดียว จึงสะดวกในการเดินทางเป็นอย่างยิ่ง

พอได้เวลา ๐๙.๑๐ น. เครื่องบินชื่อหิรัญไทย เทียวบินที่ TG. ๖๒๒ ก็ออกเดินทางจากท่าอากาศยาน กรุงเทพฯ มุ่งตรงไปยังเมืองโอซากา ประเทศญี่ปุ่น ระยะ เวลาเดินทางประมาณ ๕ ชั่วโมงเศษ ก็ถึงสนามบิน กันไซ เมืองโอซากา ในเวลา ๑๖.๒๕ น. เวลาท้องถิ่น ซึ่งเวลาในประเทศญี่ปุ่นเร็วกว่าเมืองไทย ๒ ชั่วโมง หลังจากตรวจหนังสือเดินทางเรียบร้อยแล้วก็พบกับ สุภาพสตรีไทยที่ทำงานสายการบินไทยประจำอยู่ที่เมือง โอซากาเข้ามาต้อนรับ พาไปขึ้นรถบัสคันใหญ่ ออกเดินทางไปเมืองอิโรชิมา สุภาพสตรีไทยท่านนั้น แนะนำตนเองว่า ชื่อจำได้รับคำสั่งให้มาอำนวยความสะดวก เดินทางออกจากสนามบินไปยังเมืองอิโรชิมา ซึ่งเป็น ระยะทางประมาณ ๕๐๐ กิโลเมตร โดยที่คุณจำมิได้ เดินทางไปกับพวกเรด้วย

พระลักษมณ์ทรงเหยียบต้นขาของคต

ในระหว่างทางรถหยุดพักให้พวกเรารับประทานอาหารเย็นที่ร้านข้างทางเป็นแบบร้านขายอาหารใน บริเวณปั้มน้ำมันในเมืองไทยมีของต่างๆ ขาย รวมทั้ง อาหารประเภทข้าวและก๋วยเตี๋ยว พวกเราสั่งบะหมี่ รับประทานคนละสาม ราคาราว ๆ ๑๕๐ บาท เครื่อง ดื่มน้ำกระป๋องละ ๑๑๐ เยน อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ๑๐๐ เยน ประมาณ ๒๕ บาทเศษ ๆ หลังจากรับ ประทานอาหารและเดินซื้อสินค้าสักครู่ก็กลับขึ้นรถ ออกเดินทางต่อไปถึงเมืองอิโรชิมาเวลา ๒๓.๐๐ น. เศษ เข้าพักที่โรงแรมอิโรชิมา ปรีนซ์ โฮเต็ล ซึ่งเป็น โรงแรมใหญ่ตั้งอยู่ริมน้ำ โรงแรมนี้มี ๒๓ ชั้น พวกเรา พักอยู่ที่ ๑๒ และชั้นที่ ๑๔ ผู้แสดงพักห้องคู่ ส่วน ผู้เขียนและเลขานุการคณะพักห้องเดี่ยว ราคาเช่า ห้องคืนละประมาณ ๖,๐๐๐ บาทเศษ เมื่อไปถึง โรงแรมก็ได้พบกับคุณอิโรโตชิ มาสุมูรา ซึ่งทางญี่ปุ่น ส่งให้มาเป็นเจ้าหน้าที่ต้อนรับคณะนาฏศิลป์จาก ประเทศไทย คุณอิโรโตชิเป็นสุภาพบุรุษอัธยาศัย ไมตรีดีมาก เข้ากับพวกเราได้เป็นอย่างดี เขาพูด ภาษาไทยได้บ้างเพราะเคยเรียนภาษาไทย แต่ส่วนมาก ใช้ภาษาอังกฤษในการเจรจาสื่อสารกัน พวกเรานำ กระเป๋าเดินทางไปเก็บที่ห้องแล้วก็ลงมาพบกันอีกครั้ง คุณอิโรโตชิ จัดการเรียกรถแท็กซี่ของโรงแรมให้พา พวกเราไปรับประทานอาหารค่ำ ซึ่งความเป็นจริงเป็น อาหารดีแล้วละครับ คณะของเรามี ๑๔ คน รวม กับคุณอิโรโตชิเป็น ๑๕ คน ต้องใช้รถแท็กซี่ ๔ คัน และราคาอาหารมื้อนี้ก็แพงพอๆ คิดเป็นเงินเยนกว่า ๒๐,๐๐๐ เยน เสร็จจากการรับประทานอาหาร ก็ขึ้น รถแท็กซี่กลับโรงแรมเวลา ๐๑.๐๐ น.เศษ พักผ่อน หลับนอนตามอัธยาศัย

เช้าวันพฤหัสบดีที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๓๗ รับประทานอาหารเช้าในโรงแรม ซึ่งมีทั้งอาหารฝรั่ง ข้าวต้ม ข้าวสวย กับข้าวต่าง ๆ น้ำชา กาแฟ นมสด และน้ำผลไม้ต่างๆ เสร็จจากรับประทานอาหารเช้าแล้ว คุณเฉลิมชัย บุญรักษ์ ผู้อำนวยการกองของการกีฬา ซึ่งพักอยู่ที่โรงแรมริกก้าได้มาพบกับผู้เขียน เพื่อขอรับ

กล่องบรรจุเสื้อผ้าที่ทางการกีฬาฝากส่งมากับคณะ นาวาศิลป์ไทย เวลา ๑๐.๐๐ น. คณะนาวาศิลป์ขึ้นรถบัสดูทางออกจากโรงแรมเพื่อทัศนศึกษา โดยเดินทาง ไปลงเรือเพื่อชมประตุนิโตะที่อยู่กลางน้ำ ก่อนที่ผู้เขียน จะเดินทางมาเมืองฮิโรชิมา ได้ดูโทรทัศน์รายการ แนะนำเกี่ยวกับการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ ๑๒ ที่เมืองฮิโรชิมา ประเทศญี่ปุ่น บรรดานักข่าวที่เดินทางไป ถึงที่นั่นก่อนวันแข่งขันก็พากันไปเที่ยวตามสถานที่ สำคัญ ๆ ในเมืองฮิโรชิมา และที่ประตุนิโตะก็เป็น สถานที่แห่งหนึ่งที่นักข่าวมาเที่ยวชม และบรรยายว่า ถ้ามาเมืองฮิโรชิมาแล้วไม่ได้มาชมประตุนิโตะ ก็ เหมือนกับมาไม่ถึงเมืองฮิโรชิมา ผู้เขียนได้ดูโทรทัศน์ รายการดังกล่าวนี้ก็ตั้งความหวังว่าเมื่อมาเมืองฮิโรชิมา แล้ว จะต้องเดินทางมาชมประตุนิโตะให้ได้และ บัดนี้ก็ได้อาสมสใจแล้ว ในตอนที่พวกเรามาถึง บริเวณที่ตั้งประตุนิโตะนั้น เป็นเวลาน้ำลงจึงแลเห็น โคนเสาประตูและมีทางเดินลงไปใต้โคนเสาประตูได้ ผู้เขียนกับพรรคพวกไม่ได้ถ่ายรูปที่ประตุนิโตะในตอนนั้น เพราะไม่คิดว่าเมื่อกลับมาอีก จะไม่เหมือนเดิมเสียแล้ว

ผู้เขียนกับพรรคพวกเดินผ่านด้านข้างประตู นิโตะไปตามทาง เพื่อชมสถานที่ต่าง ๆ ในบริเวณนั้น คุณฮิโรโตชิอธิบายว่าสถานที่แห่งนี้เป็นวัดชินโต มีความสำคัญมากในประเทศญี่ปุ่น หลังจากเดินชม วัดชินโตแล้วก็เดินกลับมาทางประตูนิโตะ คราวนี้ จึงแลเห็นว่าน้ำขึ้นมามากท่วมเสาประตูเสียแล้ว ไม่สามารถ เดินลงไปใต้โคนเสาประตูนิโตะได้ ไม่เหมือนเมื่อตอน มาถึงที่แลเห็นชาวญี่ปุ่นเดินลงไปยืนอยู่ที่เสาประตูนิโตะ พวกเราจึงถ่ายภาพโดยมีประตุนิโตะเป็นแบ็กกราวด์ (Background) อยู่เบื้องหลัง มีทั้งถ่ายภาพเดี่ยวและภาพหมู่ ตามอัธยาศัย ผู้เขียนนึกเสียดายที่ไม่ได้ถ่ายรูปประตุนิ โตะในตอนที่มาถึงน้ำยังไม่ท่วมเสาประตู เพื่อจะได้ เป็นภาพเปรียบเทียบกันว่า เวลาที่น้ำไม่ท่วมเสาประตู นิโตะเป็นอย่างไร และเมื่อน้ำท่วมเสาประตูนิโตะแล้ว เป็นอย่างไร ภาพประตุนิโตะที่พิมพ์จำหน่ายเป็นภาพ โปสการ์ดและภาพในหนังสือ จะเป็นภาพประตุนิโตะ

จมอยู่ในน้ำ ไม่มีภาพตอนน้ำแห้งเลย เกี่ยวกับเรื่อง ภาพเปรียบเทียบกันนี้ ผู้เขียนเคยมีประสบการณ์ เมื่อครั้งไปประเทศเนเธอร์แลนด์ เนื่องในโอกาสไป แสดงนาวาศิลป์ไทยในทวีปยุโรป เมื่อ พ.ศ.๒๕๓๒ คณะนาวาศิลป์พักอยู่ที่ประเทศเนเธอร์แลนด์นานกว่า ที่อื่น วันหนึ่งผู้เขียนกับพรรคพวกอีก ๒-๓ คน ไปเดินเล่นและถ่ายภาพไว้เป็นที่ระลึก เบื้องหลังมีตึก ทรงยุโรปและมีต้นไม้ที่มีใบร่มครึ้ม หลังจากวันนั้น คณะนาวาศิลป์ก็ออกเดินทางไปแสดงที่ประเทศเบลเยียม และฝรั่งเศส แล้วกลับมาพักที่ประเทศเนเธอร์แลนด์ อีก ครั้งหนึ่ง พวกเราก็ก็นั่งไปที่สถานที่ที่เคยถ่ายภาพเอาไว้ ซึ่งมีต้นไม้ที่มีใบเต็มต้น แต่ทว่าบัดนี้ต้นไม้ ดังกล่าวไม่มีใบติดอยู่เลย มีแต่ลำต้นและกิ่งก้านที่ ปราศจากใบ เนื่องจากเป็นฤดูใบไม้ร่วง พวกเราจึง ถ่ายรูปต้นไม้ต้นนั้นไว้เพื่อเปรียบเทียบกัน

หลังจากที่เดินชมบริเวณวัดชินโต และถ่ายภาพ กันแล้ว ก็ถึงเวลาอาหารกลางวัน คุณฮิโรโตชิพา พวกเราเข้าไปรับประทานอาหารกลางวันที่บ้านใน บริเวณนั้นเสร็จจากการรับประทานอาหารกลางวันแล้ว พวกเราก็นั่งไปลงเรือ ซึ่งเป็นเรือที่ลำใหญ่เหมือนเรือ ข้ามฟากที่ฮ่องกง มี ๒ ชั้น เรือพาพวกเรากลับมาขึ้น ผั้วที่รถบัสจอดอยู่ เมื่อพวกเราขึ้นรถเรียบร้อย รถก็ ออกแล่น ในรถมีโทรทัศน์เปิดให้ดูการแข่งขันกีฬา เอเชียนเกมส์ และในเวลานั้นกำลังเป็นการแข่งขัน มวยสมัครเล่นรอบชิงเหรียญทอง นักมวยไทยที่ได้ เหรียญทองเป็นใครเวลานี้ท่านผู้อ่านที่เคารพก็ทราบ กันแล้ว แต่ในวันนั้นพวกเราที่ดูโทรทัศน์อยู่ในรถ ยังไม่ทราบ แต่นึกเดาเอาว่าสมรักษ์ คำสิงห์ น่าจะได้ เหรียญทอง เพราะเท่าที่ดูการชกมาในรอบก่อน ๆ สมรักษ์ชกได้ดีมาก และในวันนี้สมรักษ์ก็ขึ้นชกชิง เหรียญทอง พวกเราได้ดูสมรักษ์ชกจากโทรทัศน์ใน รถบัสที่นั่งตอนกลับโรงแรม พวกเราเอาใจช่วยสมรักษ์ และชื่นชมในการชกของเขาที่ตามสายตาของพวกเรา เห็นว่าชนะคู่ต่อสู้ทุกยก และก็เป็นที่ไปตามความ คาดหมายเพราะปรากฏว่า สมรักษ์ คำสิงห์ ชนะได้

เหรียญทอง นับเป็นเหรียญทองเหรียญแรกและเหรียญเดียวของไทย ในการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ ๑๒ ณ เมืองฮิโรชิมา ประเทศญี่ปุ่น

รถแล่นถึงโรงแรมก่อนที่จะได้ดูการชกของอาคม เจ่งไล่ ผู้เขียนรีบกลับขึ้นไปห้องพัก เพื่อดูโทรทัศน์ ภายในห้องแต่ก็ไม่ทันดูอาคม มาทราบภายหลังว่า อาคมเมาหมัด แพ้ตั้งแต่ยกแรกหลังจากถูกกรรมการ นับถึง ๓ ครั้ง ผู้เขียนได้ดูพิธีมอบเหรียญทองให้แก่ สมรักษ์ คำสิงห์ โดยพลอากาศเอกทวิ จุลละทรัพย์ เป็นผู้คล้องเหรียญทองให้สมรักษ์ด้วยใบหน้ายิ้มแย้ม แจ่มใส หลังจากนั้นก็ได้ฟังเพลงชาติไทยซึ่งเป็นเพลงชาติไทยที่ตั้งขึ้นในเมืองฮิโรชิมาเป็นครั้งแรกและเพียงครั้งเดียวเท่านั้น ในการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ ๑๒

เวลา ๑๗.๑๕ น. คณะนาฏศิลป์ของกรมศิลปากร เตรียมกลองยาวพร้อมเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ และเครื่องแต่งกายชุดเกิดเท็ง ๑ คู่ คือผู้แสดงชายที่เป็นกลองรำกับนักแสดงหญิง ออกเดินทางไปยังสนามกีฬา เพื่อชมการแสดงเกิดเท็ง ซึ่งในการชมจะมีการแต่งกายเหมือนแสดงจริงให้คนกำกับเวทีดู ๑ คู่ ในขณะที่กำลังเตรียมการชมเพื่อให้เจ้าหน้าที่กำกับเวทีของญี่ปุ่นดู มีการจัดตั้งไมโครโฟนและลองฟังเสียง พอจะเริ่มชมเจ้าหน้าที่ของญี่ปุ่นคนหนึ่งก็วิ่งเข้ามาถามหาผู้เขียน เมื่อพบกันก็บอกให้ไปร่วมประชุมกับคณะจัดพิธีรับธงที่กำลังประชุมกันอยู่ในห้องที่อยู่ไกลออกไปจากบริเวณที่จะแสดงเกิดเท็ง ผู้เขียนจึงชวน **คุณสุปานิ ปิ่นแก้ว** เลขานุการคณะ ให้ไปด้วยกัน เมื่อไปถึงก็พบท่านผู้ว่าการการกีฬาแห่งประเทศไทย **พลตรีจาริก อาริราชการณย์** ผู้อำนวยการเฉลิมชัย และเจ้าหน้าที่ของญี่ปุ่นที่เคยไปร่วมประชุมที่โรงแรม อิมพีเรียล ควินสปาร์ค การประชุมกำลังพูดถึงเรื่องพิธีรับธงเอเชียนเกมส์ ผู้เขียนกับคุณสุปานินั่งฟังอยู่พักหนึ่งก็ไม่เห็นมีเรื่องเกี่ยวกับการแสดง ในเวลานั้นเจ้าหน้าที่ทางเวทีแสดงก็วิ่งไปขอให้ผู้เขียนกลับไปเวทีเพื่อที่จะได้ชมการแสดงเกิดเท็ง ผู้เขียนกับคุณสุปานิ

จึงขออนุญาตที่ประชุมกลับไปชมการแสดงเกิดเท็งจนเสร็จเรียบร้อย โดยที่ไม่ต้องใช้เสียงการแสดงเกิดเท็งที่บันทึกไปจากเมืองไทย เพราะระบบเสียงจากไมโครโฟนของญี่ปุ่นใช้ได้ดี เสร็จการชมแล้วจึงกลับไปห้องพักประชุมอีกครั้งแต่การประชุมได้เสร็จสิ้นไปแล้ว ท่านผู้ว่าการการกีฬา กับพลตรีจาริก บอกว่าไม่มีปัญหาอะไร จากนั้นคณะนาฏศิลป์ไทยจึงเดินทางกลับที่พัก เมื่อเวลา ๒๒.๓๐ น.

วันศุกร์ที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ หลังจากรับประทานอาหารเช้าแล้ว เดินทางไปชม Hiroshima Castle หรือปราสาทฮิโรชิมา ซึ่งเป็นปราสาทอันงามสง่าที่สร้างขึ้นใหม่ใน พ.ศ. ๒๔๙๑ หลังจากที่ถูกทิ้งระเบิดด้วยไฟไหม้เพราะถูกระเบิดปรมาณู ปัจจุบันเป็นพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ปราสาทฮิโรชิมามีอยู่ ๕ ชั้น ชั้นแรกแสดงถึงประวัติศาสตร์ของปราสาทเมืองฮิโรชิมา สมัยโบราณ ชั้นที่ ๒ แสดงถึงชีวิตชาวเมืองและชนบประเพณีวัฒนธรรม ชั้นที่ ๓ แสดงเครื่องอาวุธ ชั้นที่ ๔ แสดงถึงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ชั้นที่ ๕ ซึ่งเป็นชั้นบนสุดสามารถมองเห็นบริเวณโดยรอบปราสาทได้ ออกจากปราสาทฮิโรชิมาก็ไปรับประทานอาหารกลางวันที่ร้านอาหารญี่ปุ่น ตอนบ่ายมีเวลาว่างจึงไปเดินเล่นและซื้อของตามอัธยาศัย เวลา ๑๖.๐๐ น. เดินทางกลับโรงแรม ตอนค่ำรับประทานอาหารภายในโรงแรมเป็นอาหารประเภทบุฟเฟต์ (Buffet) มีอาหารคาวหวาน ผลไม้ น้ำชา กาแฟ ราคาอาหารคนละประมาณ ๑,๐๐๐ บาท หลังอาหารค่ำไปเดิน

เล่นดูสินค้าต่าง ๆ ที่ร้านค้าภายในบริเวณโรงแรม และเลยเข้าไปในห้องเล่นเกม มีเกมมากมายหลาย ชนิดของเด็กและของผู้ใหญ่ เหรียญที่จะเล่นเกมส์ ประเภทกึ่งการพนันจะให้เป็นเหรียญโดยเฉพาะ ผู้เล่นจะสามารถแลกได้โดยใช้เงิน ๑,๐๐๐ เยน แลกได้ ๔๐ เหรียญ ส่วนการเล่นของเด็ก ๆ ใช้เหรียญ ๑๐๐ เยน หยอด ผู้เขียนเก็บเหรียญแบบเล่นการพนันได้ ๑ เหรียญ จึงนำไปลองเล่นการแข่งม้า ปรากฏว่าได้มากกว่า ๑๐ เหรียญ จึงลองนำไปขอแลกเป็นเงินเยน เจ้าหน้าที่บอกว่าจำนวนแค่นี้แลกไม่ได้ให้นำกลับไปเล่นต่อ ผู้เขียนเลยแจกพรรคพวกไปเล่นจนหมด แล้วกลับไปห้องพักผ่อนหลับนอนเมื่อเวลา ๒๒.๐๐ น.

วันเสาร์ที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๓๗ หลังจากรับประทานอาหารเช้าที่โรงแรมแล้วขึ้นรถบัสเดินทางไปชมสวนสาธารณะ บริเวณสวนแห่งนี้เป็นที่ถูกระเบิดปรมาณูทำลายจนพังยับเยิน เหลือเพียงสะพานเล็ก ๆ ข้ามคลองเพียงสะพานเดียวที่ไม่ถูกทำลาย ทางญี่ปุ่นยังรักษาไว้ให้คงอยู่ในสภาพเดิม แต่ห้ามเดินบนสะพาน เวลาจะข้ามคลอง เขาทำทางเดินข้าง ๆ สะพานให้เดิน พวกเราก็เดินข้ามคลองโดยใช้สะพานที่สร้างใหม่นี้ หลังจากชมสวนแล้ว เขาเชิญให้เข้าร่วมพิธีชงชาและดื่มชา โดยมีสุภาพสตรีญี่ปุ่นแต่งกายชุดกิโมโนคลานเข้ามาแจกขนมและชาสมุนไพรร้อน ๆ สดชื่น ผู้เขียนยกชาสมุนไพรร้อน ๆ ขึ้นดื่ม เป็นชารสดีดื่มได้สบายดี เสร็จจากพิธีชงชาและดื่มชาแล้วก็ขึ้นรถไปบนภูเขาฮิโรชิมามองลงมาข้างล่างเห็นบ้านเรือนในเมืองฮิโรชิมามีขนาดเล็ก ๆ คล้ายบ้านตุ๊กตา ต่อจากนั้นเดินทางไปรับประทานอาหารกลางวัน ที่ร้านอาหารจีน ตอนบ่ายไปชม Hiroshima Peace Memorial Museum เป็นพิพิธภัณฑ์ที่สร้างขึ้นตรงบริเวณที่ถูกระเบิดปรมาณูทำลาย ภายในบริเวณพิพิธภัณฑ์มีหลายห้องมีการฉายภาพพร้อมคำบรรยายถึงภัยของระเบิดปรมาณูและความเศร้าโศกเสียใจ ความโกรธแค้นของชาวเมืองฮิโรชิมา ห้องแสดงถึงภัยที่เมืองฮิโรชิมาได้รับจากระเบิดปรมาณูในสงครามโลก

ครั้งที่ ๒ มีการทำหุ่นจำลองประกอบ เริ่มตั้งแต่เด็กนักเรียนแลเห็นแสงไฟและได้ยินเสียงระเบิดและตัวเองได้รับภัย หนึ่งที่แขนห่อหุ้ม ห้องต่อ ๆ ไปเป็นภาพแสดงถึงความสูญเสียของเมืองฮิโรชิมา ห้อง ๆ หนึ่งมีกล่องใส่ข้าวของนักเรียนที่ได้รับอันตรายจากระเบิดตั้งแสดงไว้ด้วย ที่ใกล้ ๆ กับพิพิธภัณฑ์มีซากโดมที่ถูกระเบิดทำลายไม่หมด ทางญี่ปุ่นเก็บรักษาไว้ให้นุชนรุ่นหลังได้ดู และโดมแห่งนี้ก็เป็นสัญลักษณ์ของเมืองฮิโรชิมาด้วย นอกจากพิพิธภัณฑ์ที่ผู้เข้าชมต้องพบกับความเศร้าโศกเสียใจในการที่เมืองฮิโรชิมาถูกระเบิดปรมาณูทำลาย พวกเราจึงไปหาสิ่งรื่นรมย์ ด้วยการเที่ยวซื้อของที่ห้างโซโกสินค้าที่แพงมากตุ๊กตาซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ที่เมืองฮิโรชิมาตัวละกว่า ๕๐๐ บาท ผู้เขียนกับพรรคพวก ๓-๔ คน จึงไปเดินเล่นผ่านถนนในนอกถนนนี้ บางถนนมีของเก่าแบบตะวันตกวางขายเหมือนเมืองไทย หลังจากเที่ยวดูอาคารบ้านเรือนและกระทปไหล่ชาวฮิโรชิมา จนกระทั่งได้เวลานัดพบกัน จึงกลับไปห้างโซโกอีกครั้ง แล้วออกเดินทางไปรับประทานอาหารเช้าที่ร้านอาหาร ซึ่งเป็นย่านที่ขายอาหารอย่างเดียวกันหมด อาหารที่ว่าเป็นอาหารสัญลักษณ์ของเมืองฮิโรชิมา ชื่อว่าโอโกะโนนิยากิ เป็นอาหารที่คนขายนำมาปรุงตรงหน้าผู้รับประทาน ซึ่งนั่งอยู่บนม้านั่ง เบื้องหน้ามีโต๊ะยาว ๆ ปลูกด้วยแผ่นโลหะได้โต๊ะเปิดแก๊สไว้ให้แผ่นโลหะมีความร้อนตลอดเวลา คนปรุงจะนำแป้งมาละเลงคล้ายการทำโรตีส ต่อจากนั้นก็นำกระทะล่ำปลีที่หั่นเป็นฝอยมาโปะลงไปบนแป้ง นำหมู กุ้งมาโปะลงไปอีกชั้น ต่อยไข่ลงไป แล้วเอาเบะหมี่ทับ จากนั้นก็กลับข้างให้ทางด้านหน้าลงไปอยู่ข้างล่างพอเห็นว่าสุกดีแล้วก็เลื่อนมาให้คนรับประทานได้ ผู้รับประทานต้องใช้แผ่นโลหะแบน ๆ คล้าย ๆ ที่ชะขนมเบื้องตักเจ้าโอโกะโนนิยากิใส่ปาก ผู้เขียนเห็นชาวญี่ปุ่นรับประทานกันอย่างเอร็ดอร่อย แต่พวกเรารับประทานกันไม่หมด ต้องแบ่งเป็นกองเล็ก ๆ พวกผู้หญิงจัดแจงแบ่งไปให้คุณฮิโรชิเก็นกว่า

ครั้งหนึ่งซึ่งเขาก็ได้รับประทานจนหมด และบอกว่าอร่อยดี เสร็จจากรับประทานอาหารพื้นเมืองของอิโรชิม่าแล้ว พวกเราก็เดินเล่นในยามค่ำคืนแฉะเข้าร้านสรรพสินค้า ที่ใกล้จะปิดร้านแล้ว รอเวลาให้รถแท็กซี่มารับ จากนั้นก็กลับโรงแรมที่พัก

วันอาทิตย์ที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ วันนี้ เป็นวันที่พวกเราจะต้องแสดงเอทิงในพิธีรับธง เอเชียนเกมส์แล้ว แต่เป็นการแสดงในตอนเย็น ดังนั้นในตอนเช้าหลังเวลาอาหาร พวกเราหลายคนยังหาซื้อ ของฝากคนที่เมืองไทยไม่ครบ จึงนั่งรถแท็กซี่ไปร้าน จัสโกซึ่งอยู่ไม่ไกลจากโรงแรมที่พัก หลังจากซื้อของได้ แล้วก็นั่งรถแท็กซี่กลับโรงแรม รับประทานอาหาร กลางวันในโรงแรม เวลา ๑๔.๐๐ น. พวกเราก็จัด เครื่องแต่งกายชุดเอทิงและนำกลองยาวกับเครื่องดนตรีประกอบจังหวะขึ้นรถแท็กซี่ไปยังสนามอิโรชิม่า บิ๊กอาร์ท (Big Art) เพื่อแสดงเอทิงในพิธีรับธงเอเชียนเกมส์ พวกเราไปถึงที่นั่นในระหว่างพักครึ่งเวลาการแข่งขัน ฟุตบอลคู่ชิงเหรียญทองระหว่างจีนกับอุซเบกิสถาน พวกเราที่ยังไม่ได้แต่งตัวชุดเอทิงพากันไปยืนดูอยู่ที่

สมรักษ์ คำสิงห์

ริมสนาม

ในระหว่างที่กำลังแข่งฟุตบอลอยู่นั้น ผู้เขียน ก็ไปดูสถานที่ที่จะแสดง พบว่าเขาทำเป็นเวทียกพื้น ๒ ชั้น แบ่งเป็น ๒ ระดับ ด้านหลังแคบและสูงกว่า ด้านหน้า ซึ่งในวันซ้อมยังไม่มีเวทีแบบนี้ เมื่อมีเวที ยกพื้นขึ้นมา ผู้เขียนจึงต้องเปลี่ยนแปลงการออกไป แสดงเอทิงเสียใหม่ โดยให้ผู้แสดงเอทิงที่เป็นผู้ ตีกลองยี่นและเครื่องประกอบจังหวะเดินออกไปยืนติ อยู่เวทีด้านหลังแล้วให้ผู้แสดงเป็นกลองรำกับผู้หญิง รำออกไปทางเวทีด้านหน้าตอนจบให้ผู้แสดงหญิงมา นำธงชาติที่ผูกเป็นราวซึ่งวางไว้บนพานด้านข้างเวทีไป ยืนถือหน้าเวที เมื่อได้ชักซ้อมทำความเข้าใจกับผู้แสดงแล้ว ก็ให้ผู้แสดงเอทิงผัดหน้าแต่งตัวเตรียม พร้อมที่จะแสดง

หลังจากจบการแข่งขันฟุตบอลและแจกเหรียญ แล้ว ก็ถึงพิธีปิดการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งที่ ๑๒ อิโรชิม่าเกมส์ ประธานสภาโอลิมปิกเอเซียมอบธง เอเชียนเกมส์ให้แก่คณะผู้แทนจากรัฐบาลไทยประกอบด้วย นายบัญญัติ บรรทัดฐาน รองนายกรัฐมนตรี นายเทอดพงษ์ ไชยนันทน์ รัฐมนตรีที่ดูแลด้านการ กีฬา พลอากาศเอกทวี จุลละทรัพย์ ประธานคณะกรรมการ โอลิมปิกไทย และนายสมชาย ประเสริฐศิริพันธ์ ผู้ว่าการการกีฬาแห่งประเทศไทย ต่อจากนั้นเวลา ๑๘.๕๐ น. ก็เป็นการแสดงเอทิงฉลองชัยที่ไทย ได้รับธงเอเชียนเกมส์เพื่อจะได้เป็นเจ้าภาพจัดการ แข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งที่ ๑๓ ที่ประเทศไทย ใน พ.ศ. ๒๕๔๑ ในขณะที่ศิลปินของกรมศิลปากร กำลังแสดงเอทิงอยู่นั้น นักกีฬาไทย ๒ คน ที่สวมใส่ ชุดช้าง ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของเอเชียนเกมส์ครั้งที่ ๑๓ ในเมืองไทย พร้อมกับนักกีฬาไทยก็ออกมาที่หน้าเวที ร่วมร่ายรำด้วยความสนุกสนาน

จบจากการแสดงเอทิงแล้ว ผู้เขียนก็เดินนำ ผู้แสดงกลับห้องพัก ตลอดทางจากเวทีแสดงไปยัง ห้องพัก มีสุภาพสตรีชาวญี่ปุ่นแต่งกายชุดสีเหลือง เตรียมตัวจะแสดงในพิธีปิดการแข่งขันเอเชียนเกมส์ครั้ง

เกิดเหิง

ที่ ๑๒ ยืนเรียงแถวต้อนรับพร้อมกับปรบมือพร้อมกัน พอพวกเราเดินทางมาถึงก็ยืนมือมาจับกับพวกเรา แสดงความยินดีด้วยใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส ผู้เขียน เดินผ่านมาจนใกล้จะถึงห้องพักพบกับพลอากาศเอกทวี จุลละทรัพย์ ท่านกล่าวชมการแสดงเกิดเหิง แต่เสียดายที่ไม่เห็นช้างซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของการ แข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งที่ ๑๓ ในเมืองไทย ผู้เขียนกราบเรียนท่านว่า กล้องโทรทัศน์จับภาพ เฉพาะบนเวทีที่แสดงเกิดเหิง ส่วนช้างอยู่บนพื้นสนาม หน้าเวที เวลาดูในจอโทรทัศน์จึงไม่เห็นช้าง

ต่อจากการแสดงเกิดเหิงของไทย ก็เป็นการ แสดงชุดต่าง ๆ ของญี่ปุ่นในพิธีปิดการแข่งขันกีฬา เอเชียนเกมส์ ครั้งที่ ๑๒ พวกเราออกไปยืนอยู่ริม สนามดูการแสดงร่วมกับนักกีฬาชาติต่าง ๆ จบจาก การแสดงก็มีการจุดพลุหลากสีกระจายเต็มท้องฟ้า เห็นอบริเวณสนามกีฬา พร้อมกับเสียงเพลง Au Ld Lang Syne ดังกระหึ่มทั่วสนาม พวกเราร้องเพลงสามัคคี ชุมชุมเข้ากับทำนองเพลงอย่างสนุกสนานทุกคน ในสนามกีฬาเวลานั้นยิ้มแย้มแจ่มใส เหมือนกับทหาร ที่เสร็จจากการรบและประสบชัยชนะกลับสู่มาตุภูมิ

เสร็จพิธีปิดการแข่งขันเอเชียนเกมส์ไปแล้ว แต่ผู้คนที่ดูการแข่งขันฟุตบอลรอบชิงชนะเลิศ และชม พิธีปิดเอเชียนเกมส์ รวมทั้งนักกีฬาของชาติต่าง ๆ ยัง ไม่ยอมออกไปจากสนาม พวกนักกีฬามีหลอดพลาสติก แสงสว่างเหมือนแสงนีออนยาวประมาณ ๑ คืบ มากมายเป็นกล่อ่ง ๆ พวกเขาพากันโยนเจ้าหลอด

เรืองแสงไปยังคนดูเป็นที่สนุกสนาน ผู้เขียนได้หลอดที่ ว่าหลายหลอด ส่งขึ้นไปให้คนดูที่นั่งอยู่บนที่นั่งสูงกว่า ศีรษะของคนที่ยืนอยู่บนสนาม ไม่ทราบว่าจะแว่วไป หรืออย่างไรก็ไม่ทราบ ได้ยินเสียงผู้หญิงคนหนึ่งพูดว่า ขอขอบคุณค่ะ เจ้าหลอดเรืองแสงที่เอามาโยนและยื่นให้ พวกคนดูนี้ มีบางหลอดหมดแสงสว่าง พวกนักกีฬา ทำการสาธิตให้ดูถึงวิธีทำให้หลอดเกิดมีแสงขึ้นมา โดยการหักหลอดที่ทำด้วยพลาสติก แล้วหลอดก็จะ กลับมีแสงตามเดิม

พวกเราที่ยังอยู่ที่สนามกีฬาจนกระทั่งนักกีฬา และคนดูออกไปหมดสนาม ผู้เขียนกับเพื่อน ๆ มองเห็น ชาวญี่ปุ่นสองสามคนเที่ยวเดินเก็บของบนสนาม ฟุตบอล คิดว่าคงจะมีเงินเยนตกอยู่มากมาย จึงไป เดินก้ม ๆ เงย ๆ หวังจะเก็บเงินเยนกับเขาด้วย ที่สนามไม่มีเงินเยนตกอยู่หรอกครับ แต่ชาวญี่ปุ่นเขา เก็บเศษขยะที่ตกอยู่บนสนาม เป็นการทำความสะอาด สนามในทันทีทันใดที่เสร็จสิ้นการแข่งขัน และการปิด กีฬาเอเชียนเกมส์ เขาทำงานกันฉับไวดีจริง ๆ

การที่พวกเราที่ยังอยู่ที่สนามกีฬา ก็เพราะว่าจะ รอให้ผู้คนออกไปจากบริเวณนั้นเสียก่อน จะได้เรียก รถแท็กซี่ให้มารับได้ ท่านผู้อ่านที่ใครพออาจจะสงสัย ว่าเหตุใด พวกเราจึงไม่ขึ้นรถบัสไปสนามกีฬา ที่เป็น เช่นนี้เพราะว่าในวันนั้นไม่มีรถบริการ จึงต้องขึ้นรถ แท็กซี่ซึ่งก็เสียค่าโดยสารไปกลับคันละประมาณ ๒ พัน บาทเศษ เมื่อคุณฮิโรโตชิเรียกรถแท็กซี่ให้มารับได้ พวกเราจึงขนข้าวของที่นำมาแสดงเกิดเหิงขึ้นรถ

เตรียมตัวออกแสดงเกิดเหิง
ในการรับธงกีฬาเอเชียนเกมส์

แท็กซีกลับโรงแรม

วันจันทร์ที่ ๑๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ คณะนาฏศิลป์ของกรมศิลปากร ขนกระเป๋าดูทางและข้าวของต่าง ๆ มารวมกันไว้ที่ห้องโถงด้านล่างของโรงแรม แล้วพากันไปรับประทานอาหารเช้า เวลา ๐๗.๓๐ น. รถบัสปรับอากาศคันใหญ่ที่พวกเราเคยนั่งมาจากสนามบินกันไซ เมืองโอซาก้า ก็มารับ ในรถมีนายสมชาย ประเสริฐศิริพันธ์ ผู้ว่าการการกีฬาแห่งประเทศไทย ผู้อำนวยการกองเฉลิมชัย และคุณอำพร เจ้าหน้าที่ของการกีฬาที่เป็นผู้ติดต่อเกี่ยวกับตัวเครื่องบิน และการเดินทางมาพักที่ญี่ปุ่นของคณะนาฏศิลป์เมื่อพวกเราขึ้นรถหมดแล้ว จึงออกเดินทางไปสนามบินกันไซในเมืองโอซาก้า คุณอิโรโตชิขอเดินทางไปเมืองโอซาก้าด้วย เพื่อเยี่ยมมารดาซึ่งพักอยู่ที่นั่น แล้วจึงจะเดินทางกลับเมืองโยโกฮาม่า ซึ่งเป็นที่อยู่ของเขา ระหว่างที่นั่งมาในรถ ท่านผู้ว่าการการกีฬาฯเล่าให้ฟังถึงอุปสรรคในการที่ไทยจะไม่ได้เป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันเอเชียนเกมส์ครั้งที่ ๑๓ ตามที่หนังสือพิมพ์ลงข่าวนั้น เกินความจริงไป เพราะท่านอยู่ในเหตุการณ์ตลอดเวลา ทราบดีว่าเรื่องมิได้เลวร้ายถึงขนาดตามที่หนังสือพิมพ์ลงข่าวเกี่ยวกับคณะนาฏศิลป์ของกรมศิลปากรนั้น ผู้ว่าการการกีฬาฯเล่าว่า พลอากาศเอก ทวี จุลละทรัพย์ บอกว่า ถ้าพวกเรามาญี่ปุ่นแล้วไม่ได้แสดงก็ไม่มีไร นึกว่าให้มาเที่ยวก็แล้วกัน ผู้เขียนฟังแล้วก็รู้สึกซาบซึ้งในความเมตตาของท่าน เสธ.ทวี ที่ปรารถนาต่อพวกเราชาว

คณะนาฏศิลป์กรมศิลปากรตลอดมา นับตั้งแต่ที่เคยได้รับความกรุณาจากท่านให้จัดคณะนาฏศิลป์ไปแสดงในงานแข่งขันเอเชียนเกมส์ที่ประเทศอินเดีย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๕

เกี่ยวกับการแสดงเกิดเหิงในพิธีรับธงเอเชียนเกมส์ครั้งนี้ ท่านผู้ว่าการการกีฬาฯ เล่าว่า ท่านรองนายกรัฐมนตรี นายบัญญัติ บรรทัดฐาน มีความพอใจและกล่าวชมเชยว่าแสดงได้ดี จากคำพูดของท่านผู้ใหญ่เช่นนี้ทำให้พวกเราชาวคณะนาฏศิลป์ของกรมศิลปากรรู้สึกปลาบปลื้มใจและสำนึกในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

รถหยุดพักให้พวกเรารับประทานอาหารกลางวัน ที่ร้านค้าระหว่างทาง เสร็จแล้วก็ออกเดินทางต่อไปจนถึงสนามบินกันไซที่ญี่ปุ่นถมดินกลางทะเลสร้างเป็นสนามบินขึ้นมา หลังจากเสร็จพิธีการตรวจหนังสือเดินทางมาจากกรุงเทพฯ และกำลังเดินทางมาสนามบินกันไซ เมื่อเครื่องบินไทยมาถึงสนามบินแล้ว ผู้โดยสารก็ลงจากเครื่อง หลังจากที่ขึ้นข้าวของของผู้โดยสารมาออกจากเครื่องบินเสร็จก็ขึ้นสัมภาระของผู้โดยสารใหม่ ที่จะเดินทางไปกรุงเทพฯ ขึ้นเครื่องบิน เจ้าหน้าที่ตรวจและบำรุงรักษาเครื่องก็จัดการตามหน้าที่ พอได้เวลาเสียงประกาศเรียกให้ขึ้นเครื่องก็ดังขึ้น และเมื่อถึงเวลา ๑๗.๕๐ น. เครื่องบินไทยชื่อศรีมงคลเที่ยวบินที่ TG. ๖๒๓ ก็เหินฟ้าพาคณะนาฏศิลป์ไทยของกรมศิลปากร และนักกีฬาไทยกลับสู่กรุงเทพมหานครโดยสวัสดิภาพ ●

จากบ้านแก้ว... สู่มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์รุจิ ประทีปฉาย
อาจารย์สุพาณี จรดล

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี (วังสวนยายแก้ว)

วันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๗

เป็นวันพระราชสมภพครบรอบ ๑๐๐ ปี ของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เคยเป็นสถานที่ประทับของพระองค์ท่าน และเนื่องจากพระองค์ท่านทรงมีพระมหากรุณาธิคุณ เป็นล้นพ้นต่อชาวมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ผู้เขียนจึงขอรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาของ “สวนบ้านแก้ว” อันเป็นจุดกำเนิดของมหาวิทยาลัยแห่งนี้ เพื่อเป็นการน้อมเกล้าฯ ด้วยความ สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ท่าน

สมเด็จพระวันรัต แห่งวัดโสมนัสวิหาร ได้แสดงพระธรรมเทศนาหน้าพระบรมศพสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๒๗ มีความสำคัญตอนหนึ่งว่า

สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗ พระองค์นั้น เสด็จอุบัติมาก็เป็นไปตามกระแสแห่งสงสารวัฏที่หมุนเวียนไป คือ กิเลส กรรม วิบากกรรมนั้นมีทั้งสุขและทุกข์ มีทั้งอริยธรรมและอนิยธรรม เมื่อถึงคราววิบากเป็นสุข เป็นอริยธรรม ก็ทรงเกษมสำราญ แต่ไม่ทรงมัวเมา ตามพระราชอัธยาศัยที่ทรงอบรมหนักในพุทธศาสนา เมื่อถึงคราวที่วิบากเป็นทุกข์เป็นอนิยธรรมมาปรากฏ แม้จะหนักแสนหนักเหลือกำลังของคนธรรมดาที่ไม่มีธรรมะ รักษาใจจะทนทานได้ แต่พระองค์ทรงมีพระราชหฤทัยมั่นคง อยู่ในธรรมะ ในพระพุทธศาสนา ทรงเผชิญทุกข์ เผชิญภัย เผชิญอนิยธรรมนั้น ๆ ด้วยพระปัญญาสามารถและพระขันติธรรม ซึ่งเป็นธรรมะรักษาพระราชหฤทัย สมดัง พระบาลีว่า ปญญาสทิตฺตโนโร อธิ อปิ ทุกฺขेषु สุขานิ วินทติ นรชนในโลกนี้ ประกอบด้วยปัญญาแล้ว แม้เผชิญทุกข์ก็ประสบสุขได้ดังนี้

สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗ เสด็จกลับจากประเทศอังกฤษพร้อมกับทรงอัญเชิญพระบรมอัฐิของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวถึงท่าราชวรดิษฐ์ วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๔๙๒ มาประทับ ณ ตำหนักของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร์ อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ในวังสระปทุม ต่อมาทรงมีพระราชประสงค์ที่จะประทับในท้องถิ่นที่สงบเงียบในต่างจังหวัด จึงได้เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรพื้นที่ในจังหวัดเชียงใหม่และจันทบุรี ทรงเห็นว่าเชียงใหม่ไกลเกินไป ส่วนจังหวัดจันทบุรีในสมัยนั้นแม้การคมนาคมจะไม่สะดวก ถนนยังไม่ลาดยาง บางแห่งต้องใช้แพขนานยนต์ หรือสะพานลาลองข้าม แต่พระองค์ก็ทรงเลือกจังหวัดจันทบุรี เพราะต้องกับพระราชอัธยาศัย

ของพระองค์คือ ธรรมชาติงดงาม เงียบสงบ และไม่ไกลจากตัวเมืองนัก หม่อมราชวงศ์ถนัดศรี สวัสดิวัตน์ ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ในรายการ “ครอบครัวกาล” ทางสถานีวิทยุกระจายเสียง ททบ. เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๒๗ ว่า

“ระหว่างประทับที่วังสระปทุมทรงมีความคิดที่จะปลูกต้นไม้ ต้นไร่ ทำสวนเล่น คือทรงรับนิสัยจากคนอังกฤษมา คนอังกฤษนี้เขาถือว่าเขาเป็นคนบ้านนอก เขาจะเข้ามาอยู่ในกรุงลอนดอนก็เมื่อมีธุรกิจมีงานมีการ แต่พอถึงเสาร์อาทิตย์ก็จะกลับไปต่างจังหวัด เพราะเศรษฐกิจเขามีที่ดินมหาศาล พวกขุนนางมีที่ดินเยอะแยะ บางคนมีป่าส่วนตัว พอถึงเวลาพักผ่อนก็จะไปตามป่าตามไร่นาของตน จึงรับสั่งให้เจ้ากาวิละ ณ เชียงใหม่ ลองไปดูซิที่อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ โดยทางรถยนต์หรือเดินทางไม่เกิน ๑ วัน มีไหมอย่างที่จันทบุรี...สมเด็จพระป้าของท่านคือสมเด็จพระนางเจ้าสุทนต์ทากุมาริรัตนทรงโปรดจันทบุรีมาก สมเด็จพระป้า ในรัชกาลที่ ๗ ก็ทรงโปรดเจ้ากาวิละ ซึ่งเป็นพ่อของเจ้ากอแก้วประกายกาวิล ตอนนั้นเป็นนายช่างใหญ่ของกรมทางหลวงก็รับอาสาไปดู เห็นทำเลเหมาะอยู่ที่หนึ่ง เนื้อดินไม่สมบูรณ์นัก บางตอนเป็นลูกรัง อยู่ตรงปากทางเข้าตัวจังหวัดจันทบุรี ตรงนั้นเรียกว่าเขาไร่ยา ก็ไม่เลวหรอกเพราะมีลำธารน้ำไหลผ่าน ทำเป็นเลขอ่าว เก็บกักน้ำเอาไว้ใช้ได้ สมัยก่อนยังไม่มี การตัดไม้ทำลายป่ามากเกินไปน้ำไหลแรง และที่จันทบุรีปีหนึ่งฝนตก ๘ เดือน จึงมีน้ำพอใช้เลยทีเดียว”

หม่อมเจ้าการวิก จักรพันธ์ พระสวามี หม่อมเจ้าผ่องแผ้วสมณี พระชนิษฐาของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ในรัชกาลที่ ๗ ซึ่งเป็นรองราชเลขาธุการในพระองค์ทรงให้สัมภาษณ์ไว้ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๒๗ ว่า

“พลตรี หม่อมทวีวงศ์ ถวัลยศักดิ์ เลขาธิการสำนักพระราชวัง ได้ทูลเชิญสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าสุทนต์มณี พระราชดำเนิน ไปทอดพระเนตรที่ดินดังกล่าว รถพระที่นั่งวิ่งกระแทกกระเทือนไปตลอดทาง เพราะถนนเป็นหลุมเป็นบ่อและเต็มไปด้วยฝุ่น เป็นเวลาครึ่งวัน เมื่อพระองค์ได้ทอดพระเนตรก็ทรงโปรดมาก”

หลังจากนั้นสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ในรัชกาลที่ ๗ ทรงกู้เงินธนาคารไปจัดซื้อที่ดินบริเวณ ๒ ฝั่งคลองบ้านแก้วจากเจ้าของที่ดินหลายรายรวมได้เนื้อที่ ๖๘๗ ไร่ แล้วพระราชทานชื่อว่า “สวนบ้านแก้ว” และได้เสด็จพระราชดำเนินมาประทับแรมครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๓ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ ได้เสด็จประทับ ณ พระตำหนักสวนบ้านแก้วอยู่เป็นเนืองนิจ ต่อเมื่อต้องเสด็จไปปฏิบัติพระราชกรณียกิจ เช่น พิธีสำคัญของบ้านเมืองหรือศาสนา พระราชพิธี จึงจะเสด็จไปประทับ ณ วังสุโขทัย

ในระยะแรกการปรับที่ดินและสิ่งก่อสร้างในสวนบ้านแก้ว สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ ได้ให้ข้าราชการบริพารปรับที่ดินและสร้างที่ประทับชั่วคราวทำด้วยไม้ไผ่หลังคามุงจาก ซึ่งหม่อมราชวงศ์ถนัดศรี สวัสดิวัตน์ ได้กล่าวไว้ในรายการ “ครอบครัวจรัส” คราวนี้ด้วยว่า

“เมื่อได้ที่ซึ่งลาดลงไปยังหุบเขาข้างล่างก็ทำเลอะซาวว บอนเนินข้างบนก็ทรงปลูกพระตำหนักด้วยไม้สักฝา ๒ ชั้น เพราะตอนนั้นทรงทำการค้าคือ บริษัทรำไพพนา มีสัมปทานป่าไม้สัก แต่กว่าจะปลูกได้ตั้งหลายปี ตอนนั้นก็ปลูกพระตำหนักลำลองอยู่ก่อน เมื่อได้ที่แล้วก็ไปบุกเบิก คนที่บุกเบิกยุคแรกคือ หม่อมเจ้าประดิษฐา จักรพันธุ์ ซึ่งเป็นนักเรียนช่างชลประทานรุ่น ๓ หรือ ๔ นี่แหละ ก็ทรงลาออกจากกรมชลประทานมาเป็นผู้จัดการสวน”

สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ในรัชกาลที่ ๗ โปรดฯ ให้สร้างสิ่งต่าง ๆ ในสวนบ้านแก้วโดยยึดหลักประหยัดให้มากที่สุด โปรดฯ ให้จัดช่างมา

สอนข้าราชการบริพารให้รู้จักสร้างโรงทำอิฐ เผอิฐ เผากระเบื้องมุงหลังคา อิฐที่เผาขึ้นเองนี้มีตราประจำเป็นตัวอักษร “ส.บ.ก.” เพื่อนำมาใช้ในการก่อสร้างอันได้แก่พระตำหนักใหญ่ เพื่อเป็นที่ประทับและรับรองแขก มีลักษณะครึ่งตึก ครึ่งไม้ รูปทรงแบบอังกฤษ และทาสีเทา ส่วนพระตำหนักดอนแคเป็นที่ประทับของหม่อมเจ้าผ่องแผ้วสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ ได้เสด็จมาประทับกับหม่อมเจ้าผ่องแผ้วสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ จนกระทั่งเสด็จกลับไปประทับ ณ วังสุโขทัย เป็นการถาวร อีกพระตำหนักหนึ่งคือตำหนักน้อย โปรดฯ ให้สร้างเป็นที่พักผ่อนในบางโอกาส นอกจากนี้ยังมีศาลาพักผ่อน ๒ แห่ง คือ ศาลากลมมีรูปทรงเป็นดอกเห็ด อยู่หลังพระตำหนักใหญ่ เป็นที่ประทับเสวยพระสุธารสชา และศาลาทรงไทยอยู่ข้างพระตำหนักดอนแค เป็นที่ประทับเสวยน้ำพริก ส่วนศาลเจ้าพ่อโป่งลานนั้นเมื่อพระองค์เสด็จมาประทับ ณ สวนบ้านแก้วได้ประมาณปีเศษ ทรงนิมิตเห็นจึงได้โปรดฯ ให้ช่างปั้นจากกรุงเทพฯ บันรูปเจ้าพ่อตามลักษณะ ๆ ไว้ที่เนินเขาโป่งลาน นอกจากนี้ยังมีสิ่งทีก่อสร้างอีกมากมาย เช่น เรือนข้าราชการบริพาร โรงงานทอเสื่อ โรงครัวและเล้าไก่ เป็นต้น ในขณะนั้นยังไม่มีกระแสไฟฟ้าและน้ำประปาใช้ พระองค์โปรดฯ ให้ตั้งเครื่องปั่นกระแสไฟฟ้าและนำไปใช้สูบน้ำจากคลองบ้านแก้วมาใช้ ต่อมากรมชลประทานได้ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก และกรมทางหลวงได้ปรับปรุงถนนให้ดีขึ้นเพื่อน้อมเกล้าฯ ถวาย

ระหว่างที่ประทับ ณ สวนบ้านแก้ว สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ ทรงจัดทำสวนและเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นการสาดิการกสิกรรมแก่ประชาชน มิใช่เพื่อค้าขาย พระองค์ได้เคยมีพระราชดำรัสกับคณะกรรมการสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทยเรื่อง “พัฒนาการเกษตรสวนบ้านแก้ว” ซึ่งหนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำออกเผยแพร่ เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๒๗ ไว้ว่า “ไม่ได้ตั้งใจจะค้าขาย

พระตำหนักดอนแด พระตำหนักใหม่ พระตำหนักน้อย ศาลากลม ศาลาทรงไทย ศาลเจ้าพ่อโป่งลาน การทำสวนทางภาค ตะวันออก การทอเสื่อจันทบูร

อะไรหรอก คิดจะเอาไว้เป็นที่อยู่มากกว่า” พระองค์ ทรงมีพระราชประสงค์จะทดลองว่าพืชชนิดใด ปลูกอย่างไร จึงจะเหมาะสม และสัตว์ชนิดใดเลี้ยง อย่างไร จึงจะเหมาะสม แล้วทรงเผยแพร่ให้แก่ ประชาชน โปรดฯ ให้ปลูกพืชสวนครัวและผลไม้ นานา ชนิด เช่น เงาะ ลิ้นจี่ มังคุด มะพร้าว และส้ม ทั้งยัง ทรงปลูกดอกไม้เป็นจำนวนมาก ทำให้สวนบ้านแก้ว มีดอกไม้ที่งดงามยิ่งนัก หม่อมเจ้าการวิก จักรพันธ์ ทรง กล่าวให้สัมภาษณ์ หนังสือพิมพ์มติชน เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๒๗ ไว้ว่า

“พระราชจริยวัตรสวนพระองค์ที่ทรงโปรด ในช่วงประทับอยู่ที่จันทบุรี จะเป็นไปในการ เพาะปลูก เพาะชำ ส่งเสริมอุตสาหกรรม คล้าย ๆ กับสมเด็จพระบรมราชินีนาถองค์ปัจจุบัน ที่ทรง ตั้งโครงการศิลปาชีพ เพื่อช่วยชาวบ้านให้มีรายได้ และหาตลาดให้ นอกจากนั้นทรงเพาะปลูก ดอกไม้... ทรงโปรดเรื่องดอกไม้มาก”

เมื่อสมเด็จพระนางเจ้ารำจพรรณีฯ ทรงโปรดที่จะทดลองปลูกและดูแลต้นไม้ด้วยพระองค์

เองในเรื่องเพาะชำสวนพระองค์ รวมทั้งการทำให้ ซึ่ง ทรงเกี่ยวข้าว สีข้าว ปลูกและเก็บเมล็ดถั่วลิสง และ ดูแลสัตว์พันธุ์ต่าง ๆ บางครั้งถึงกับทรงขับรถแทรกเตอร์ และตัดหญ้าด้วยพระองค์เอง นอกจากนี้โปรดฯ ให้สร้างสวนสวนพระองค์อยู่ระหว่างพระตำหนักใหญ่ กับพระตำหนักดอนแด ก่อกำแพงเป็นอิฐโปร่ง ประกอบด้วยพันธุ์ไม้ที่ทรงโปรด มีลิ้นจี่ และมังคุด เป็นต้น มีเล้าไก่พันธุ์ไข่ กรงนกขนาดใหญ่ และด้าน หลังสวนสวนพระองค์นี้โปรดฯ ให้สวนต้นไม้ใหญ่ เอาไว้เป็นปาริภคณาธิ ส่วนด้านหลังพระตำหนักใหญ่ มีต้นไม้สำคัญอยู่ ๒ ต้น คือ ต้นจำปา ซึ่งพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว องค์ปัจจุบันทรงปลูก และต้นเงาะ ซึ่งสมเด็จพระบรมราชินีนาถองค์ปัจจุบันทรงปลูกเมื่อ พ.ศ.๒๕๓๕ ซึ่งหม่อมราชวงศ์ถนัดศรี สวัสดิวัตน์ ได้ กล่าวถึงเรื่องการทำสวนไว้ดังนี้

“ในสมัยนั้นใช้แต่กำลังกายไปทำสวนเข้าชั้น ก็ ๓ คนนี้แหละ ท่านประดิษฐ์ฐาน ซึ่งผมเรียกว่า ฟีเป้ง ฟีลือ ก็คือ หม่อมราชวงศ์บรรลือศักดิ์ กฤษดากร เป็นโอรสของพระองค์เจ้าจุลจักรพงศ์

เอกอัครราชทูตไทย ประจำฝรั่งเศส ชื่อคล็อง ๆ กันคือ บุญระบือ บรรลือศักดิ์ สมัครสมาน อย่าง หม่อมราชวงศ์สมัครสมาน นั้นเป็นราชเลขาอนุการประจำพระองค์ เคยเป็นพระราชเลขาส่วนพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ มาแล้ว นโยบายการทำสวนของเจ้ากาวิละก็ตัดทางแบ่งแปลงออกไปว่าตรงไหนจะปลูกอะไร ผมก็บอกว่าเงาะนี่ปลูกแล้วท่านก็บอกว่า ปลูกเงาะนั่นถ้าเงาะของเรารุ่งดีก็จะไปกระเทือนกับสวนเงาะของเอกชน ใครจะมาซื้อเงาะของเราหมด จะเป็นการเบียดเบียนราษฎรเพราะฉะนั้นปลูกแต่พอกินก็แล้วกัน ผมก็แอบปลูกทุเรียนไว้ ท่านบอกว่า ตัด เพราะไม่ทรงโปรด ทุเรียนก็เลยต้องตัดหันมาปลูกต้นกระถ่อนแทนเดี๋ยวนี้ต้นกระถ่อนก็ยังอยู่ ผมไปทำรายการครอบครัวवाल ตอนเลียบทะเลตะวันออก ก็ยังไปถ่ายรูปกระถ่อนให้ดูกัน ต้นใหญ่โตเลยครับปลูกตั้งแต่ปี ๒๔๙๓ เป็นกระถ่อนใหญ่มาก

พอเข้าขึ้นเราก็ขึ้นรถแทรกเตอร์ลากไถอะไรกันอยู่ จนกระทั่งถึงเย็น พี่ลือ ผม พี่เป้ง ๓ คนผลัดกันอยู่ตลอด แล้วเวลาท่านแปรพระราชฐานไปประทับที่นั่นก็เป็นที่พักผ่อนอบอุ่นใจของชาวจันทบุรี”

พระราชกรณียกิจที่สำคัญอีกประการหนึ่งคืองานพัฒนาด้านการทอเสื่อและผลิตภัณฑ์จากเสื่อ ทรงสอนสตรีในท้องถิ่นเกี่ยวกับการย้อมสีกกไม่ให้สีตกเนื่องจากสมัยนั้นแม้เสื่อจันทบุรีจะมีชื่อเสียงอยู่แล้วแต่สีเสื่อยังตกและการออกแบบผลิตภัณฑ์ก็ยังไม่เป็นสากลเท่าที่ควร พระองค์ทรงออกแบบกระเป๋าทูด้วยพระองค์เอง เป็นแบบแปลก ๆ มีลวดลายและทำให้สีอ่อน ๆ เป็นที่นิยมมาก นอกจากนี้ยังทรงส่งเสริมให้ผลิตของใช้จากเสื่อประเภทอื่น เช่น กระเป๋าเอกสาร กล่องใส่กระดาษเช็ดมือ ถาด ที่รองถ้วยแก้ว โดยทรงเป็นผู้ออกแบบและตรวจคุณภาพสินค้าเหล่านี้ โปรดฯ ให้ติดเครื่องหมายการค้าเป็นรูปคนหาบกระจาดใช้ชื่อ

ว่า “อุตสาหกรรมชาวบ้าน” ซึ่งหม่อมราชวงศ์ถนัดศรี สวัสดิวัตน์ ก็ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ดังนี้

“ท่านทรงคิดค้นออกแบบกระเป๋าทูให้คนถือ เป็นกระเป๋าคลายของ อีฟ แชนด์ เลอรองต์ แต่ทำด้วยเสื่อทั้งหมด ปรากฏว่าขายดิบขายดีมีคนนิยมมาก ส่วนการย้อมสีเสื่อแบบเดิมนั้น สีไม่ทน และตกลอกกระดากกระด้าง ท่านก็รับสั่งให้น้องชายของท่านคือ หม่อมเจ้ากษัตริย์ ท่านทรงเป็นโปรเฟสเซอร์ อยู่ที่มหาวิทยาลัยสิงคโปร์ทางด้านเคมีโดยเฉพาะ หม่อมเจ้ากษัตริย์ ก็เสด็จมาที่จันทบุรีจัดหากรรมวิธีในการย้อมสีกกไม่ให้หลุดออก...เมื่อตั้งโรงงานทอเสื่อแล้วก็เอาคนแถบบ้านขอมมาเป็นลูกจ้างทอเสื่อ ทอกระเป๋าทอนั้นก็การดีมากแล้วชาวบ้านก็นำเอากรรมวิธีในการย้อมกกให้สีไม่ตกไปใช้ ทรงส่งเสริมในเรื่องนี้มาก ถือว่าเป็นอาชีพหลักของจันทบุรี...ในระยะหลังเมื่อทรงพระชนม์มากขึ้น การเสด็จไปจันทบุรีก็เพลาลง หลังจากหม่อมราชวงศ์สมัครสมาน เสียชีวิต นาน ๆ จึงจะเสด็จจันทบุรีเสียทีหนึ่ง”

พ.ศ. ๒๕๑๑ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ในรัชกาลที่ ๗ ไม่ต้องพระราชประสงค์ที่จะประทับอยู่นอกกรุงเทพมหานครอีกต่อไป เนื่องจากทรงมีแต่พระประยูรญาติ และข้าราชการบริพารที่ส่วนใหญ่เป็นสตรียากที่จะตามเสด็จพระราชดำเนินไปต่างจังหวัด ประกอบกับเมื่อมีพระชนมายุมากขึ้น และพระพลานามัยไม่สมบูรณ์นัก ต่อมารัฐบาลได้กราบบังคมทูลพระกรุณาขอรับพระราชทานวังสวนบ้านแก้ว โดยถวายเงินเพียง ๑๘ ล้านบาท เพื่อให้เป็นวิทยาลัยครูจันทบุรี สมเด็จฯ ก็ทรงโปรดเกล้าฯ พระราชทานด้วยความเต็มพระราชหฤทัยเพื่อเป็นวิทยาทาน โดยทรงมุ่งส่งเสริมการศึกษาของชาติให้เจริญก้าวหน้าแล้วพระองค์ก็เสด็จกลับไปประทับ ณ วังสุโขทัย เป็นการถาวร จนกระทั่งเสด็จสวรรคต เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๗

ด้วยเหตุนี้ สวนบ้านแก้ว จึงได้เปลี่ยนเป็น วิทยาลัยครูจันทบุรี เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๑๕ และในวันเดียวกันนี้ ข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน ชาวจังหวัดจันทบุรี ได้จัดงานเลี้ยงส่งเสด็จ ณ โรงพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี และได้ทรงมีพระราชดำรัสอลาชาวจันทบุรี ตอนหนึ่งว่า

“...มีข้อปลอบใจข้าพเจ้าอยู่ข้อหนึ่ง คือ สถานที่นี้จะอยู่ในความอำนวยการของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจะเปิดเป็นสถาบันการศึกษา ระดับสูง นอกจากจะเป็นโอกาสให้เยาวชนชาว จันทบุรีได้รับการศึกษาชั้นสูง โดยไม่ต้องย้ายไป อยู่ไกลบ้านแล้ว ยังจะชักจูงเยาวชนจากจังหวัด อื่นให้มาศึกษาที่จังหวัดนี้ เช่นเดียวกับโรงเรียน พยาบาลอันเป็นที่เชิดหน้าชูตาและเพิ่มชื่อเสียงแก่ จังหวัดจันทบุรีในต่อไปข้างหน้า...”

วันที่ ๒๗ มีนาคม พ.ศ.๒๕๑๖ วิทยาลัยครู จันทบุรีได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตจาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้ใช้ตรา “ศักดิ์เดชน์” อันเป็นพระราชสัญลักษณ์ประจำพระองค์พระบาท สมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นสัญลักษณ์ประจำ วิทยาลัยครูจันทบุรี และใช้สีชมพู - เขียว เป็นสีประจำ วิทยาลัย

สีชมพู เป็นสีประจำวันอังคาร ซึ่งเป็นวันพระ ราชสมภพ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี

สีเขียว เป็นสีประจำวันพุธ ซึ่งเป็นวันพระราช สมภพ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

วันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ.๒๕๒๔ วิทยาลัยครู จันทบุรี ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้อัญเชิญพระนามาภิไธยของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพ พรรณี เป็นนามของวิทยาลัยครูจันทบุรีว่า “วิทยาลัย รำไพพรรณี” ต่อมาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ พระราชทานชื่อใหม่ให้แก่วิทยาลัยครูทั่วประเทศ ตามที่กรรมการฝึกหัดครูขอพระราชทาน คือ “สถาบัน ราชภัฏ” วิทยาลัยรำไพพรรณีจึงเปลี่ยนเป็น “สถาบัน ราชภัฏรำไพพรรณี” เมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์

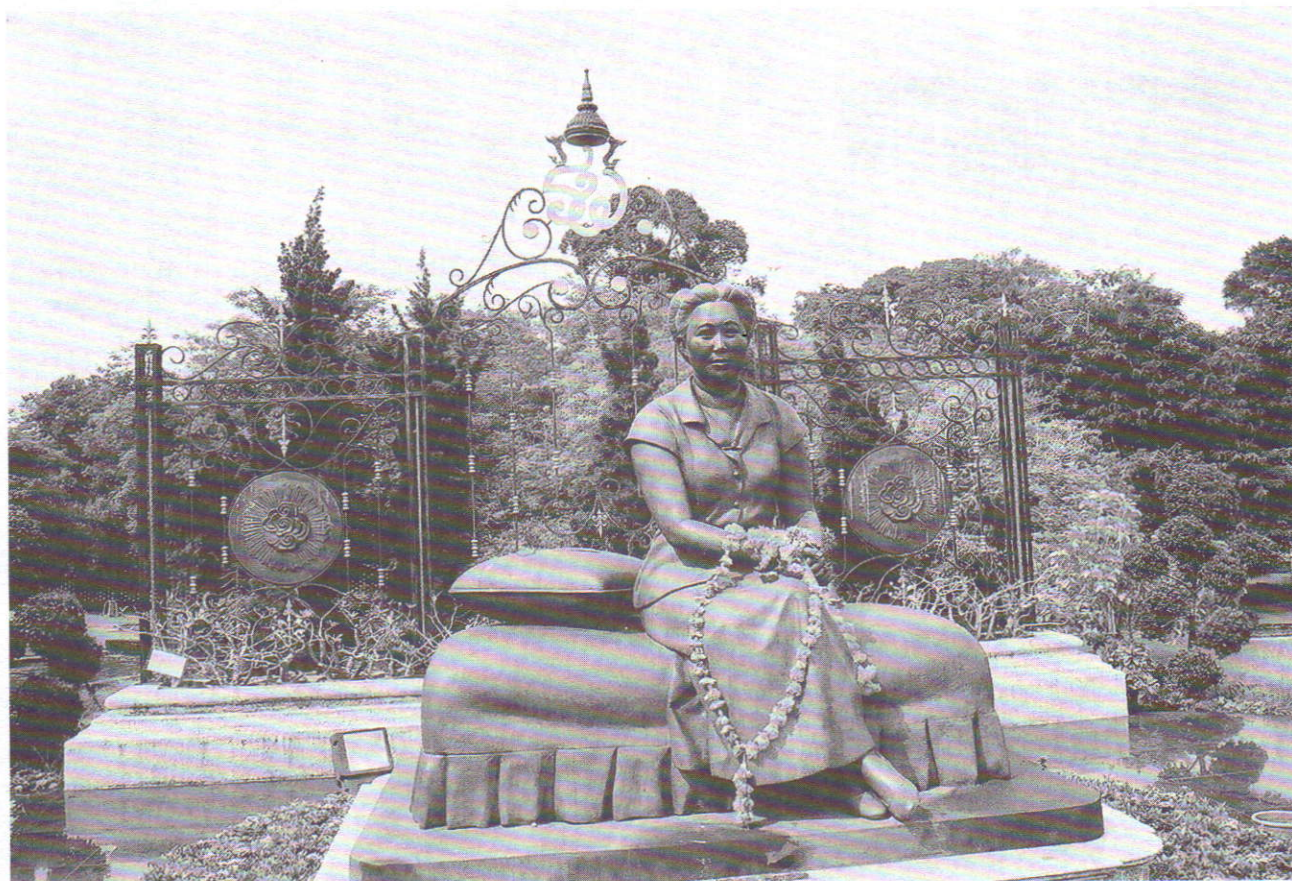
พ.ศ.๒๕๓๖

ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็น ล้นพ้นอันหาที่สุดมิได้ สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี จึงได้ดำเนินการสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ในรัชกาลที่ ๗ ขึ้น เพื่อประดิษฐานไว้เป็นอนุสรณ์สถานเทิดพระเกียรติ และรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณอเนกประการที่มีต่อ ชาวจันทบุรีและชาวไทยทั้งประเทศ โดยขอความ อนุเคราะห์จากหม่อมราชวงศ์ถนัดศรี สวัสดิวัตน์ ข้าในพระองค์ ตั้งแต่มาทรงสร้างสวนบ้านแก้วเมื่อ พ.ศ.๒๕๑๓

หม่อมราชวงศ์ถนัดศรี สวัสดิวัตน์ ได้ขอให้ อาจารย์สาโรช จารักษ์ (ขณะนั้นเป็นผู้เชี่ยวชาญด้าน ประติมากรรม ๔ กองหัตถศิลป์ กรมศิลปากร) ร่วมออกแบบและหาสถานที่ประดิษฐานพระบรมรูป ที่งดงามเหมาะสมกับพระเกียรติยศ

พระบรมรูปสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ได้รับการออกแบบโดย อาจารย์สาโรช จารักษ์ และ พันโทนภดล สุวรรณสมบัติ เป็นผู้ดำเนินการปั้นหล่อ โดยใช้วัสดุโลหะผสมทองเหลือง มีขนาดหนึ่งเท่าครึ่ง ของพระองค์จริง ประทับบนพระแท่นในฉลองพระองค์ ชุดจำลองทอดพระเนตรพระตำหนักใหญ่ ซึ่งพระองค์ เคยประทับอยู่เป็นเวลานานถึง ๑๔ ปี พระบรมรูปนี้ ใช้งบประมาณ ๒,๑๔๗,๐๐๐ บาท

สำหรับแท่นฐานพระบรมราชานุสาวรีย์นี้ สถาบันศิลปกรรม กรมศิลปากร เป็นผู้ดำเนินการจัดทำ แบบแท่นฐานและรายละเอียดโครงสร้างพระบรม ราชานุสาวรีย์ โดยยกฐานสูงจากลาน ๐.๕๐ เมตร ปูหินแกรนิตขอบลานด้านล่างทำแผงเหล็กหล่อมีลวดลาย แบบโปร่ง ฐานก่อฉาบปูนมีขอบบัว กึ่งกลางด้านบนสุด ของแผงเหล็กมีพระนามาภิไธย รพ. ได้พระมหามงกุฎ ด้านซ้ายและขวาของแผงเหล็ก มีแผ่นทองแดงดุนลาย ประดับเป็นรูปลายลำแสงพระอาทิตย์ส่องผ่านก้อนเมฆ อันเป็นความหมายของพระนามาภิไธย “รำไพพรรณี” สัญลักษณ์อันเป็นความหมายพระนามาภิไธยนี้ ได้รูป

พระบรมรูปราชินียานุสาวรีย์

แบบมาจากพระทวารที่พระตำหนักเปี่ยมสุข พระราชวังไกลกังวล ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้ หม่อมเจ้าอิทธิเทพสรรค์ กฤดากร ทรงออกแบบถวาย แทนฐานพระบรมราชินียานุสาวรีย์นี้ ใช้งบประมาณ ๒,๑๗๗,๓๐๒ บาท

รวมเป็นงบประมาณที่ใช้ก่อสร้างพระบรมราชินียานุสาวรีย์ ๔,๓๒๔,๓๐๒ บาท

เมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๔๓ สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี ได้อัญเชิญพระบรมรูปสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ในรัชกาลที่ ๗ ขึ้นประดิษฐานบนแท่นฐานบริเวณด้านข้างพระตำหนักใหญ่ (ตำหนักเทา) เมื่อประดิษฐานพระบรมรูปแล้วดูเด่นสง่างามยิ่ง

ในวันที่ ๒๔ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๔๓ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดพระบรมราชินียานุสาวรีย์สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี

พระบรมราชินี ในรัชกาลที่ ๗ ณ บริเวณพระตำหนักใหญ่ (พระตำหนักเทา) สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่คณาจารย์และนักศึกษา ตลอดจนประชาชน ที่สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อชาวจันทบุรีเป็นอนเนกประการ

ปัจจุบันนี้ สถาบันราชภัฏรำไพพรรณีได้เปลี่ยนชื่อเป็น มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เมื่อพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.๒๕๔๗ มีผลบังคับใช้เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๒๑ ตอนพิเศษ ๒๓ ก ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๔๗ สมดังกระแสพระราชดำริสละพระราชปณิธานของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ในรัชกาลที่ ๗ ที่ทรงมีพระประสงค์ให้สวนบ้านแก้วเป็นสถาบันการศึกษาระดับสูงสำหรับชาวจันทบุรีและจังหวัดใกล้เคียง เป็นมหาวิทยาลัยทั้งดงามและทรงคุณค่าหาที่เปรียบมิได้เป็นมหาวิทยาลัยที่ยึดมั่นในการปฏิบัติภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อท้องถิ่นตลอดไป

ท้ายเล่ม

ท่านสมาชิก “วารสารไทย” ที่ติดตามภาวการณ์บ้านเมืองมาตลอด คงจะรู้สึกไม่สบายใจกับข่าวคราวที่ปรากฏทางสื่อต่าง ๆ ทั้งในเรื่องเกี่ยวกับการเมือง ในช่วงที่ใกล้จะมีการเลือกตั้งชุดใหม่กันใหม่แล้วนั้น และเกี่ยวกับที่ทาง ๓ จังหวัดภาคใต้ ยังคงมีการลอบฆ่าประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นรายวันอยู่ทุก ทั้ง ๆ ที่รัฐบาลก็ได้พยายามใช้ไม้นวมและอดทน ขอความร่วมมือจากบรรดาคนใหญ่คนโตของ ๓ จังหวัดนั้นแล้วก็ตาม

ยิ่งกว่านั้น ทั้งสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร ก็ได้ทรงเสด็จไปเยี่ยมประชาชนในชนบท ๓ จังหวัดนั้น และได้ทรงประทับแรมที่พระตำหนักทักษิณราชินีนาถ จังหวัดนราธิวาสเป็นเวลาหลายสัปดาห์

แต่ผู้ก่อการร้ายบางส่วนนั้น ก็ยังคงเหิมเกริมก่อความสงบสุข ลอบทำร้ายเจ้าหน้าที่และประชาชนที่มีใช้พวกของเขาอย่างเหี้ยมโหดเป็นรายวันไม่หยุดยั้ง ปราศจากความเกรงใจใคร ๆ ทั้งสิ้น ทราบกันอย่างไม่เปิดเผยในเวลานั้นว่า เป้าหมายการกระทำของเขา ก็เพื่อแบ่งแยกดินแดนออกไปจากประเทศไทยนั่นเอง

ในหน้า “บรรณาธิการ” ผมก็ได้เขียนให้ทราบกันนิดหน่อยแล้วว่า สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้เสด็จแทนพระองค์ไปให้ผู้นำทางศาสนาอิสลามและผู้เกี่ยวข้องได้เข้าเฝ้า เมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ซึ่งสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงรับสั่งเป็นพิเศษ ยกย่องและขอความร่วมมือจากท่านผู้นำศาสนาเหล่านั้นด้วยแล้ว

แต่น่าเสียดายที่มีได้รับการสนองตอบในทางที่ดีเท่าที่ควร การลอบทำร้ายคนไทยพุทธเรายังคงมีอยู่ต่อมามากแทบทุกวัน เสียเปรียบร้องจากส่วนกลางให้เร่งแก้ไขเรื่องนี้ จึงมีกระหิมขึ้นกว่าเดิม

เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ก็ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมกรมทหารราบที่ ๓ กองพลนาวิกโยธิน ค่ายจุฬารัตน์ บ้านทอน ตำบลโคกเทียม อำเภอมะนัง จังหวัดนราธิวาส และได้ทอดพระเนตรการฝึกของราษฎรอาสาสมัครหมู่บ้าน ซึ่งมีพระราชเสาวนีย์ให้กรมราชองครักษ์ ประสานงานกับกองทัพภาคที่ ๔ และกรมทหารราบที่ ๓ กองพลนาวิกโยธิน ค่ายจุฬารัตน์ จัดทำการฝึกราษฎรอาสาสมัครหมู่บ้านขึ้น

เนื่องจากในช่วง ๒ ถึง ๓ ปีที่ผ่านมา ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เกิดภัยคุกคามจากการก่อความไม่สงบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี ๒๕๔๗ นี้ ตั้งแต่เดือนมกราคมเป็นต้นมา มีการลอบประทุษร้ายต่อชีวิตและทรัพย์สินของราษฎรผู้บริสุทธิ์ ด้วยวิธีโหดร้ายทารุณต่าง ๆ ราษฎรจึงได้พากันร้องทุกข์ถวายฎีกาขอพระราชทานความช่วยเหลือ ให้ทรงจัดชุดครูฝึกจากหน่วยทหาร ไปช่วยทำการฝึกใช้อาวุธ ในการป้องกันตนเอง ป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของคนในหมู่บ้านให้ด้วย

ซึ่งได้มีพระราชวินิจฉัยแล้ว ทรงเห็นว่าการป้องกันชีวิตและทรัพย์สิน ของบุคคลผู้ทำมาหากิน โดยสุจริตเป็นสิทธิอันชอบธรรมตามกฎหมาย ที่ทุกคนมีสิทธิพึงกระทำได้ จึงมีพระราชเสาวนีย์ให้จัดทำการฝึกราษฎรอาสารักษามุ่บ้านขึ้น โดยพระราชทานแนวคิดและหลักการสำคัญว่าการฝึกดังกล่าว เป็นการฝึกเพื่อให้ราษฎรมีความสามารถที่จะคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สินของตนเองเท่านั้น มิใช่จะให้ราษฎรใช้อาวุธไปทำร้ายรุกรานผู้อื่น หรือก่อให้เกิดความแตกแยกแต่อย่างใด

ซึ่งปัจจุบันทหารได้ทำการฝึกราษฎรอาสารักษามุ่บ้าน ไปบ้างแล้วทั้ง ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้นี้ ราษฎรเหล่านี้ได้มีการจัดเวรยามป้องกันมุ่บ้านของตนเองอย่างเข้มแข็ง เป็นการช่วยเหลือทางราชการ ในการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในมุ่บ้าน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความมั่นคงต่อประเทศต่อไปได้ดีด้วย

ซึ่งรายละเอียดของเรื่องความไม่สงบทาง ๓ จังหวัดภาคใต้นี้ ได้โปรดอ่านและพิจารณาได้จากพระราชดำรัสของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงพระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าฯ เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ในวาระสารนี้ได้นะครับ

ต่อมาในวันที่ 18 ตุลาคม ๒๕๔๗ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินไปประกอบพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศล วันพระบรมราชสมภพครบ ๒๐๐ ปี และประกาศราชสดุดีเฉลิมพระเกียรติคุณพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระบรมมหาราชวัง

ต่อมาวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๔๗ พอดีตรงกับวันสำคัญยิ่ง คือเป็นวันที่ระลึกถึงพระมหากษัตริยาธิราชเจ้า ซึ่งเราเรียกกันว่า “วันปิยมหาราช” ของประชาชนชาวไทย หรือ “วันถวายบังคมพระบรมรูปทรงม้า” เพื่อถวายเครื่องราชสักการะ แสดงความเคารพและกตัญญูตบเทวีตาคุณ พูลเกล้าฯ ถวายแด่พระบรมอนุสาวรีย์ของสมเด็จพระปิยมหาราช อดีตพระมหากษัตริย์ไทยผู้ทรงเปรี๊ญปราษฎ์ ซึ่งได้เป็นผู้ทรงพระเมตตาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ยกเลิกระบบข้าทาสทั้งปวงที่เคยมีมาแต่โบราณ

พระองค์ท่านได้ทรงนำสังคมไทย ให้ก้าวเข้าสู่ยุคใหม่แห่งความมีอิสระเสรี เป็นประชาธิปไตย ให้ทุกคนมีความเป็นไทแก่ตัวเอง เพื่อที่จะช่วยชาติบ้านเมืองของเราได้อย่างเต็มที่ดียิ่งขึ้น ดังผลดีที่ปรากฏให้เห็นได้ชัดเจนในปัจจุบันอย่างไรละครับ

ในศุภวาระดิถีอันดี ๒๓ ตุลาคมนี้ พวกเราคณะผู้จัดทำ “วารสารไทย” ทั้งหมด จึงขอร่วมใจกันน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายพระพรชัย แด่องค์สมเด็จพระปิยมหาราชเจ้า ในวาระนี้ด้วย ซึ่งพวกเราประชาชนทั้งหลายขอให้สัจยาศิฐานได้ด้วยว่า ทุกคนจะช่วยกันดำเนินงานอันเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติส่วนรวม เพื่อให้สมกับพระราชปณิธานของพระองค์ท่าน ที่ได้ทรงนำประเทศไทยไว้ให้ดีที่สุดสืบไปด้วย

ต่อมาวันที่ ๕ ธันวาคม ซึ่งเป็นวันสำคัญยิ่งของปวงชนชาวไทยทั่วทั้งประเทศ ที่มีโอกาสพิเศษได้ร่วมใจกันถวายพระพรชัยแด่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ด้วยกิจกรรมและพิธีการต่าง ๆ ตามที่ได้ร่วมใจกันจัดให้มีขึ้นในแต่ละจังหวัด พร้อมกันทั่วประเทศในวาระพิเศษนี้ด้วย

สิ่งที่แสดงออกอย่างพร้อมเพรียงและจริงใจ ของพี่น้องประชาชนชาวไทยทั้งชาติในวาระนี้ เป็นการแสดงออกถึงความจงรักภักดี และความเคารพเทิดทูนอย่างสูงส่ง ที่พวกเราทั้งปวงได้มีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งพระองค์ท่านทรงเป็นผู้ที่ทุกชีวิตของคนไทยทั้งผอง ทุกเพศทุกวัย ต่างก็ได้มีความสำนึกที่ดีถวายแด่พระองค์ท่าน เทิดไว้สูงสุดเหนือหัว แม้ด้วยชีวิตปวงประชา ก็ยอมพลี เพื่อพระองค์ท่านได้เสมอ

ซึ่งก็ยังมีคนไทยจำนวนอีกไม่น้อยเลย ที่ไม่มีโอกาสได้ทราบว่า เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถของพวกเราทั้งหลาย ได้เสด็จแปรพระราชฐานไปในภูมิภาคต่าง ๆ ทุกครั้ง พระองค์ท่านมิได้ทรงไปประทับพักผ่อน เพื่อความสุขสบายอย่างที่อยู่ในวังที่ประทับนั้นเลย หากแต่ตรงกันข้าม พระองค์ท่านกลับต้องทรงงานหนักกว่าเมื่ออยู่ในพระราชวังที่กรุงเทพมหานครนั้น เสียอีกด้วยซ้ำไป

เพราะพระองค์ท่านต้องเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมประชาชน และทรงตรวจงานโครงการต่าง ๆ ที่ได้ทรงริเริ่มดำเนินการไว้ พร้อมทั้งได้ทรงแนะนำวิธีการปฏิบัติที่ดี แก้ปัญหาความทุกข์ร้อนให้แก่ประชาชนในชนบทที่ห่างไกลเหล่านั้นด้วย เป็นที่ซาบซึ้งประทับใจของประชาชนทั้งหลายยิ่งนัก พวกเขาเหล่านั้นยังคงจำภาพที่พบเห็นพระองค์ท่านทรงฉลองพระองค์ธรรมดา ๆ พร้อมด้วยกล้องถ่ายภาพ เครื่องรับส่งวิทยุเล็ก ปากกา สมุดบันทึก และมีแผนที่ละเอียด ซึ่งเจ้าหน้าที่เชิญตามเสด็จไปตรวจสอบโครงการต่าง ๆ นั้นด้วยเสมอ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มิได้ทรงเห็นงานเกษตรกรรมเป็นงานต่ำต้อย ไม่ว่าจะทำการใด ๆ พระองค์ท่านจะทรงตรวจสอบรายละเอียดล่วงหน้าอย่างรอบคอบเสมอ

ผมยังจำได้ว่าเมื่อปี ๒๕๑๔ ที่พระองค์ท่านได้เสด็จไปทรงปลูก “ต้นนนทรี” พระราชทานให้เป็นสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งจะมีการทรงดนตรีที่หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ด้วยนั้น

ก่อนกำหนดวันปลูกต้นไม้ ๑ วัน จวนจะใกล้ค่ำแล้ว ที่หน้าตึกหอประชุมสงบเงียบ ด้วยปราศจากนิสิตและอาจารย์ซึ่งไปพักผ่อนกันหมดแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินมาเป็นการส่วนพระองค์ เสด็จมาพระองค์เดียวจริง ๆ โดยรถยนต์พระที่นั่งคันที่ทรงโปรด บังเอิญหน้าตึกนั้นมีผมอยู่คนเดียว กำลังสำรวจดูหลุมที่เพิ่งขุดเตรียมกันไว้นั้นว่าเรียบร้อยหรือไม่ จึงมีโอกาสดำเนินเข้าไปหาพระองค์ท่านโดยใกล้ชิด

หลังจากที่นำเสด็จทรงตรวจดูหลุมที่จะทรงปลูกต้นนนทรี ด้านหน้าตึกหอประชุมมหาวิทยาลัยแล้ว พระองค์ท่านได้ทรงใช้วิทยุติดต่อกับทางสถานี อ.ส. พระราชวังดุสิต ทดลองเสียงในแ่งมุมต่าง ๆ ทั้งด้านนอกและภายในหอประชุม บนเวทีที่จะทรงดนตรีในวันรุ่งขึ้น เมื่อทดสอบต่าง ๆ และได้รับข้อมูลชี้แจงจนเป็นที่กระจ่างดีแล้ว พระองค์ท่านจึงได้เสด็จกลับไป ทำให้ทั้งนิสิตและคณาจารย์ ผู้เกี่ยวข้องที่ได้ทราบภายหลังต่างตื่นเต้นชื่นชมที่ได้ทราบว่า พระองค์ท่านให้ความสนใจกับงานเล็ก ๆ ของชาวเกษตรอย่างจริงใจ ยากจะหาผู้ใดเสมอเหมือน

แล้วในวันปลูกต้นนนทรี และทรงดนตรีที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์นั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็ได้ทรงพระราชทานพระบรมราโชวาทเรื่องการเกษตรไว้ตอนหนึ่งด้วยว่า

“.....การเกษตรนี้มีความสำคัญจริง ๆ ถ้าไม่มีการเกษตรก็เกือบจะพูดได้ว่า เราจะต้องตายกันหมด เพราะจะไปอาศัยอาหารวิทยาศาสตร์ ก็รู้สึกว่ล้าบากอยู่ และกินไม่อิ่ม แต่ว่าทำไมคนถึงนึกว่าการเกษตร นี่เป็นสิ่งที่ต่ำต้อย ที่ไม่สำคัญ ทั้ง ๆ ที่ความจริงเราต้องอาศัยการเกษตรเพื่อชีวิตของเรา ไม่ใช่เฉพาะสำหรับ อาหารเท่านั้น.....”

และพระบรมราชาบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานแก่บรรดานิสิตของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในโอกาสเสด็จฯ ทรงดนตรี ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๔ นั้น ก็เนื่องจากทรงมีพระราชดำริว่า ความเจริญของประเทศชาติต้องอาศัยความเจริญของการเกษตรด้วยเป็นพื้นฐานที่สำคัญ เพราะรายได้ที่นำไปสร้างความเจริญในด้านต่าง ๆ เป็นรายได้จากการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น การเกษตรจึงไม่ใช่งานที่ต่ำต้อยไร้ค่าแน่นอน นอกจากนี้แล้ว การเกษตรยังป็นงานที่ต้องใช้ความรู้ในทางวิชาการต่าง ๆ อย่างมากมาย ซึ่งพระองค์ท่านก็ทรงสนพระทัยอย่างยิ่ง และได้ทรงรับสั่งด้วยว่า

“.....การเกษตรนั้นนะ ไม่ใช่เฉพาะการเอาเมล็ดผักไปหยอดในร่อง แล้วจะขึ้นมาเป็นผลผลิตที่เหมาะสมได้หากแต่ต้องอาศัยวิชาการอย่างอื่นทุกด้าน ต้องอาศัยทุกอย่างในชีวิตของคน คือทุกสาขาของความรู้ที่ผ่านมา เช่น เวลาเราหยอดเมล็ดพันธุ์ลงไปแล้ว ก็ต้องทราบว่ดินนั้นเป็นอย่างไร วิเคราะห์ว่ดินนั้น จะต้องมีความเหมาะสมอย่างไร จึงจะสมควรแก่การเจริญเติบโตของพืช นอกจากนั้นก็ต้องรดน้ำ จึงต้องมีการชลประทาน.....”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงรับสั่งด้วยว่า เมื่อพืชที่ปลูกเจริญเติบโตก็ต้องเอาไปจำหน่ายก็ต้องเกี่ยวข้องกับการค้า เมื่อขายได้เงินมาก็เป็นเรื่องของเศรษฐศาสตร์ ที่จะต้องคิณำเงินที่ได้มาไปลงทุนทำประโยชน์อย่างไรรกันต่อไป เมื่อมีการปลูกมากขึ้นก็ต้องรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เพื่อที่จะได้มีเงินทุนหมุนเวียน มีเครื่องมือ มีการปลูกที่ได้ผลแน่นอน มีตลาดที่จะรับซื้อ และการจำหน่ายได้ในราคาดีต้องเกี่ยวข้องกับวิชาสหกรณ์ด้วย

โดยเหตุนี้ การเกษตรจึงไม่ใช่แต่เพียงการปลูก แต่หมายถึงทุกอย่าง นับตั้งแต่การปลูกตลอดไปจนการจำหน่าย และการที่จะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น การเกษตรจึงเป็นกิจการที่กว้างขวาง มีเกียรติ มีความรู้ไม่ได้ต่ำต้อยอย่างทีคิด นี่นับว่าพระองค์ท่านได้ทรงพระราชทานกำลังใจให้เกษตรกรทั้งประเทศด้วย

จากการดำเนินกิจกรรมทางด้านการเกษตรและสิ่งแวดล้อม ประจักษ์ผลเป็นที่ดีเด่นตลอดมา จึงมีผลทำให้ทางองค์การสหประชาชาติ (UN) ก็ได้พระราชทานโอกาส殊เกล้าฯ ถวายรางวัลเกียรติยศที่มีชื่อว่ารางวัล “The Habitat Scroll of Honour Award” โดยรองเลขาธิการของ UN ได้เป็นผู้อัญเชิญมา殊เกล้าถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ พระราชวังไกลกังวล เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ซึ่งนับว่าเป็นรางวัลเกียรติยศสูงสุดที่องค์การสหประชาชาติให้แก่บุคคล โครงการ สถาบัน เพื่อยอมรับผลงานสำคัญในพระราชกรณียกิจของพระองค์ท่าน ซึ่งมีผลงานโครงการต่าง ๆ ที่สำคัญ ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และลดระดับมลพิษในคูคลองแหล่งน้ำในกรุงเทพมหานครด้วย รวมทั้งการแก้ปัญหาน้ำท่วม และแหล่งน้ำเค็มทั้งหลายด้วย

และท่านสมาชิก “วารสารไทย” ส่วนใหญ่คงไม่ลืมว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของไทย

พระองค์นี้ทรงได้เคยรับการทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลนวัตกรรมดีเด่น ในด้านสิ่งประดิษฐ์ที่มีคุณค่าต่อสาธารณชน จากการประกวดสิ่งประดิษฐ์คิดค้นทางด้านเทคโนโลยี ที่กรุงบรัสเซล ประเทศเบลเยียมมาแล้ว ซึ่งประเทศไทยเราก็ได้กำหนดให้มีการเฉลิมฉลองยิ่งใหญ่ ในวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ของทุกปีมาแล้ว โดยถือว่าเป็น “วันพระบิดาแห่งฝนหลวง” ซึ่งเป็นผลงานที่ทรงคุณค่ายิ่งต่อมนุษยโลกทั้งหลายด้วย

เนื่องจากการผันแปรของอากาศ เป็นกรรมวิธีที่สามารถแก้วิกฤติที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติ ซึ่งประเทศไทยเราถือว่าเป็นที่หนึ่งในศาสตร์นี้ ทั้งในภาคทฤษฎีและปฏิบัติการ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของไทยเรา ทรงได้รับการยกย่องจากชาวโลกปัจจุบันในการนี้ ซึ่งกว่าจะเข้ามาสู่ความเป็นขั้นยอดของกลุ่มประเทศอาเซียนในกิจกรรมนี้ได้ พระองค์ท่านต้องใช้เวลาศึกษาทดลองและปฏิบัติการมานานนับสิบปี จนเจ้าหน้าที่ของไทยเราเกิดความชำนาญ

ตั้งแต่เมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๘ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำริเริ่มให้มีการค้นคิดการทำฝนหลวงหรือฝนเทียมขึ้น เพื่อแก้วิกฤตเอาชนะความผันแปรไม่แน่นอนของธรรมชาติ ดังมีเนื้อความในพระราชบันทึกตอนหนึ่งว่า

“.....เมื่อมีฝนเทียมมากเกินไป จนเกิดปัญหาน้ำท่วม เมื่อหมดฝนก็เกิดปัญหาภัยแล้ง ตามมา นี่จึงเป็นสาเหตุหนึ่งของความยากจนของประชาชน เมื่อแรงแห่งมฆท้องฟ้าเห็นมีเมฆมาก แต่ลมพัดพาผ่านไป ไม่ตกเป็นฝน น่าจะมีวิธีบังคับให้ฝนตกลงมาสู่พื้นที่ที่แห้งแล้งได้.....”

จากนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็ได้ทรงมอบหมายให้ หม่อมราชวงศ์เทพฤทธิ์ เทวกุล เป็นผู้สนองพระราชดำรินี้ โดยที่พระองค์ ได้ทรงศึกษาติดตาม และพระราชทานคำแนะนำในการพัฒนากรรมวิธีการทำฝนหลวงให้ด้วยอย่างใกล้ชิด ทำให้ผลงานค้นคว้าทดลองและวิจัย ประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ และได้ปฏิบัติการสืบทอดมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้

นี่ก็ครบ ๔๙ ปี ของ “ฝนหลวง” ในวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ นี้แล้ว จากการริเริ่มพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว “พระบิดาแห่งฝนหลวง” ปัจจุบันหน่วยงานนี้ได้ขยายพื้นที่ดำเนินการไปทั่วประเทศ โดยตั้งเป็นศูนย์ปฏิบัติงาน ๙ แห่ง คือ ทั้งจังหวัดเชียงใหม่ นครสวรรค์ ขอนแก่น นครราชสีมา จันทบุรี ประจวบคีรีขันธ์ (หัวหิน) สงขลา (หาดใหญ่) และจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมีความพร้อมที่จะแก้ปัญหาภัยแล้งช่วยเหลือเกษตรกร ปัจจุบันนี้เกิดมีภัยแล้งรุนแรงที่ไหน ให้แจ้งที่ โทร. ๐-๒๕๖๑๓๐๒๗ ได้จะครับ

เรื่องการปลูกป่าก็มีความสำคัญมาก ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงสนับสนุนให้ทั้งภาคราชการและเอกชน ได้ดำเนินการปลูกป่าไม่ถาวรอย่างต่อเนื่องมาในหลายพื้นที่ ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็น และในปีนี้ก็ให้มีเน้นหนักส่วนหนึ่งทางป่าชายเลนด้วย

ซึ่งบริษัท ปตท.จำกัด (มหาชน) ในปัจจุบันก็ได้เข้าร่วมโครงการฯ และดำเนินการปลูกป่าชายเลนเพื่อฟื้นฟูสภาพป่าสิ่งแวดล้อมด้วยนั้นก็มีความก้าวหน้ามากพันธุ์ไม้ที่ปลูกได้แก่โกงกางใบใหญ่ โกงกางใบเล็ก แสมทะเล โปรงแดง และตัวขาว เป็นผลให้ปัจจุบันระบบนิเวศของผืนป่าชายเลนแห่งนี้ก็ได้กลับคืนสู่ธรรมชาติ มีความสมบูรณ์ของสภาพป่าชายเลนเพิ่มขึ้น มีกุ้ง หอย ปู ปลา เพิ่มจำนวนมากขึ้น ทำให้ราษฎรบริเวณใกล้เคียงได้ทำมาหากินสามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นอีกทางหนึ่งได้เป็นอย่างดี

สำหรับโครงการปลูกต้นราชพฤกษ์เฉลิมพระเกียรติ จำนวน ๙ ล้านต้นทั่วประเทศนั้น ทางกรม

อุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่ในการรับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการนี้ จึงได้จัดหาต้นกล้าราชพฤกษ์ เพื่อแจกจ่ายให้ส่วนราชการกับภาคเอกชนและประชาชน ที่ต้องการสนับสนุนต้นกล้าราชพฤกษ์นี้ โดยวางแผนในการปฏิบัติการ ๕ ปี คือ ในปี ๒๕๔๖ ถือเป็นปีแรก ปลูกจำนวน ๑ ล้านต้น ปี ๒๕๔๗ จำนวน ๒.๑ ล้านต้น ปี ๒๕๔๘ จำนวน ๔.๑ ล้านต้น ปี ๒๕๔๙ จำนวน ๑.๘ ล้านต้น และปี ๒๕๕๐ จำนวน ๐.๔ ล้านต้น เพื่อปลูกซ่อมแซมในบางต้น ที่ตายหรือเจริญเติบโตไม่ดีเท่าที่ควร

บรรดาข้าราชการบริพาร ที่ได้มีโอกาสตามเสด็จพระราชดำเนิน ไปทรงงานในโครงการต่าง ๆ ในชนบทที่ห่างไกล แม้ในป่าเขาลำเนาไพร บนดอยสูง หรือบนที่ราบที่แห้งแล้ง ตั้งแต่เหนือจรดใต้ ก็มีความรู้สึกที่ตรงกัน คือมีความซาบซึ้งในพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระองค์ท่านได้ทรงเมตตาปราณีต่อปวงพลสกนิกรของพระองค์ท่าน โดยท้าวหน้าอย่างทุ่มเทให้ชนชาติที่ไม่มีประมุขของประเทศใด จะปฏิบัติได้เสมอเหมือนพระองค์ท่าน ได้เลยในโลกปัจจุบันนี้

สำหรับท่านผู้อ่านที่ได้มีโอกาสพบเห็นโครงการพัฒนาต่าง ๆ ทางการเกษตร ที่พระองค์ท่านได้ทรงงานวิจัยค้นคว้าและมีปฏิบัติอยู่ภายในบริเวณพระราชวังสวนจิตรลดาในปัจจุบันคงจะอดที่จะมิได้เลย ถ้าได้ทราบว่า มีผลงานวิจัยสำคัญ ๆ ที่ทรงคุณค่ายิ่ง ซึ่งมีอยู่มากมายในพระราชวังสวนจิตรลดาแห่งนี้ ล้วนแต่เป็นผลจากการวิจัยที่พระองค์ท่านทรงริเริ่มขึ้นนั่นเอง ต่อมาจึงได้รับการถ่ายทอดออกไปสู่เกษตรกรทั่วประเทศ ในภูมิภาคต่าง ๆ ในโอกาสต่อ ๆ มาด้วย ตั้งแต่โครงการเกษตรที่สูง โครงการตามพระราชดำริ มาจนถึงโครงการเกษตรพอเพียงในยุคปัจจุบันนี้ด้วย

ซึ่งนับเป็นสิ่งที่มีความค่า ต่อการพัฒนาประเทศไทยของเราอย่างยิ่ง ที่ได้มีดำเนินงานในรูปของโครงการหลวงบ้าง โครงการตามพระราชดำริบ้าง ที่ผ่านทางศูนย์ศึกษาการพัฒนาทั่วทุกภาคของประเทศไทย ซึ่งมีรวมทั้งสิ้นถึง ๖ ศูนย์ด้วยกัน

คือศูนย์การศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ศูนย์การศึกษาพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ศูนย์ศึกษาพัฒนาภูพาน อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ และศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอง อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส ซึ่งต่อมาในปัจจุบันนี้ ก็ได้มีมูลนิธิชัยพัฒนา เป็นศูนย์อำนวยการกลางอยู่ในพระราชวังสวนจิตรลดานั่นเองแหละครับ

ต่อมาทางโครงการนี้ ได้สนับสนุนให้มีการจัดตั้งสถานีวิจัยหลักขึ้นอีก ๖ แห่ง คือ ที่สถานวิจัยดอยปู่ย สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง สถานีแม่หลอด สถานีเกษตรหลวงปางดะ โครงการหลวงอินทนนท์ และสถานีเกษตรหลวงขุนวาง ทำการวิจัยพืชเมืองหนาวต่าง ๆ ที่สำคัญ ๆ สืบต่อนับเป็นความสำเร็จได้ผลผลิตทางการเกษตรที่มีคุณค่ามหาศาลเป็นลำดับมา รวมทั้งโครงการชลประทาน ป่าสักชลสิทธิ์ และ โครงการเขื่อนปากพนัง เหล่านี้ด้วย

ผลผลิตทางการเกษตรซึ่งมีค่ามหาศาลเหล่านี้จึงเริ่มเจริญเติบโตก้าวหน้าได้มั่นคงยิ่งขึ้นเป็นลำดับ ก็เนื่องมาจากการพัฒนาของโครงการหลวง อันเป็นผลจากพระราชดำริด้วยสายพระเนตรที่ยาวไกล

ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว องค์พระประมุขของชาติไทย ที่รักและเคารพอันสูงส่งของปวงชนชาวไทยทั้งชาตินั้นเอง

ทางโครงการพัฒนาที่ทรงมีพระราชดำริให้จัดทำขึ้น เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรนั้น ก็มีอยู่มากมายหลายสาขา หลายโครงการ อาทิ โครงการพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตร โครงการปฏิรูปที่ดินในที่ดินพระราชทาน โครงการจัดตั้งสหกรณ์อเนกประสงค์ โครงการประมง โครงการพัฒนาที่ดิน โครงการอนุรักษ์ดินและน้ำ การอนุรักษ์ป่าไม้ และการปลูกป่าทดแทน เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งนอกจากนี้ก็ยังมียานอื่น ๆ อีกมากมายสุดจะคณานับ

ในยุคที่ถูกโป่งเศรษฐกิจของประเทศไทยเราแตกครั้งแรก ความตกต่ำเสียหายอย่างรุนแรงในระบบเศรษฐกิจของชาติ ได้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จนทำให้ประชาชนคนไทยทั้งปวง ได้รับผลกระทบเสียหายจนแทบจะตั้งตัวอยู่ไม่ได้ไปตาม ๆ กัน ในขณะที่เกษตรกรเองก็ยังเคืองคว้าง และท้อแท้กันอยู่ทั่วไปนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรา ก็ได้ทรงจุดประกายและพระราชทานแนวทางแห่งความหวัง นำโครงการเกษตรแผนใหม่ ใน ระบบการเกษตรพอเพียง พระราชทานให้เกษตรกรทั้งหลายซึ่งเป็นกลุ่มชนส่วนใหญ่ของประเทศได้ยึดถือปฏิบัติ เพื่อให้พอสามารถดำรงตน ผลิตผลการเกษตร มีรายได้พอกินพออยู่ในครอบครัวได้ตามสมควร

แล้วขั้นต่อไปเมื่อตั้งหลักกันได้แล้ว จึงค่อย ๆ คืบขยายผลการผลิต ออกไปสู่การผลิตเพื่อขายหารายได้จากการส่งออกได้ดีขึ้น นับเป็นพระราชดำริที่ทรงคุณค่ามหาศาล สามารถช่วยประคองฐานะทางเศรษฐกิจของชาติไทยเรา ให้ค่อย ๆ ดีขึ้นมาเป็นลำดับ ดังที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันนี้นั่นเอง แม้แต่การผลิตเอทานอล เอามาทำเป็นน้ำมัน “แก๊สโซฮอลล์” ใช้เป็นพลังงานขับเคลื่อนเครื่องยนต์ พระองค์ท่านก็ได้ทรงคิดค้นใช้งานได้มาตั้งแต่ ๒๐ กว่าปีมาแล้ว หากแต่ทางราชการมิได้สนองรับอย่างจริงจังเท่าที่ควร เพิ่งจะมาตื่นตัวกันในระยะที่น้ำมันแพงนี้เอง คราวนี้ก็ขอให้เอาจริงกันเสียที่เกิดขึ้นครับ

และเนื่องในวโรกาสศุภวาระนั้นเป็นมิ่งมหามงคล คล้ายวันเฉลิมพระชนมพรรษา ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ซึ่งได้เวียนมาถึงอีกวาระหนึ่งในวันที่ ๕ ธันวาคมนี้ เหล่าข้าพระพุทธเจ้าคณะอนุกรรมการจัดทำ “วารสารไทย” ทุกท่าน จึงขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต กราบอาราธนาอำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในพิภพนี้ ได้โปรดทรงถวายพระพรชัยและอภิบาลรักษา ให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว “ภูมิพลอดุลยเดชมหาราช” ของพวกเราชาวไทยทั้งปวง ได้ทรงมีพระชนมายุเจริญยิ่งยืนนาน ทรงเป็นมิ่งขวัญหลักชัยของชาติไทย สืบไปชั่วกาลนาน ด้วยเทอญ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า

ชาคริต จุลกะเสวี

บรรณาธิการ

อนุสาวรีย์พ่อขุนงำเมือง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

พ่อขุนงำเมือง เป็นโอรสของขุนมิ่งเมือง ประสูติเมื่อพุทธศักราช ๑๙๘๑ สืบเชื้อสายจากเจ้าจอมผาเรือง เมื่อพระชนมายุได้ ๑๔ พรรษา ได้ศึกษาเล่าเรียนสำนักสุกทันตฤาษี หรือ สุกันตฤาษี ในกรุงละโว้ (ลพบุรี) เป็นศิษย์ร่วมอาจารย์กับพระร่วง เจ้าแห่งกรุงสุโขทัย (พ่อขุนรามคำแหง) เมื่อการศึกศิลปศาสตร์เทพจบแล้ว ก็เสด็จกลับเมืองภูกามยาว จนถึงพุทธศักราช ๑๙๐๑

ภาพ : เมธิ์ เผื่อนทอง
: สมบัติ สุธรรมรักษ์
บรรยาย : ร.ต.ต.หญิง เมทินี ศรีรุ่งเรือง

ภาพจิตรกรรมฝาผนังภายในพระอุโบสถ พระวิหาร และพระเจดีย์ทรงจตุรมุข วัดภูมินทร์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน เรียกว่า “อุบตัม” เป็นภาพชาดกในพุทธศาสนาและวิถีชีวิตของคนเมืองน่าน บูรณะครั้งใหญ่เมื่อ พ.ศ.๒๕๑๐ สมัย “เจ้าอนันตวรฤทธิเดช” แสดงให้เห็นธรรมเนียมการแต่งกายและการพบปะกันที่ชานบ้านใน ยามค่ำของหนุ่มสาวชาวไทยลื้อ โดยพ่อแม่จะอนุญาตเรียกว่า “การอยู่ช่วง”

ภาพ : สมบัติ สุธรรมรักษ์

บรรยาย : มาโนช คามณีย์